

The Project Gutenberg eBook of Ihmissyöjään saarilla: (Adventure) Romaani, by Jack London

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Ihmissyöjään saarilla: (Adventure) Romaani

Author: Jack London

Translator: Aune Tudeer

Release date: September 21, 2015 [EBook #50030]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK IHMISSYÖJÄIN SAARILLA: (ADVENTURE) ROMAANI ***

Produced by Tapio Riikonen

IHMISYÖJÄIN SAARILLA

(Adventure) Romaani

Kirj.

JACK LONDON

Suom. Aune Tudeer

Otava, Helsinki, 1920.

SISÄLLYS:

- I. Jotakin on tehtävä.
- II. Jotakin tulee tehdyksi.
- III. "Jessie" saapuu.
- IV. Joan Lackland.
- V. Hän tahtoo hankkia itselleen plantaasin.
- VI. Myrsky.
- VII. Kesyttöjoukkoa.
- VIII. Paikallisvärit.
- IX. Mies ja nainen.
- X. Boucher'n sanantuoja.
- XI. Port Adamsin joukko.
- XII. Mr Morgan ja Mr Raff.
- XIII. Nuoruuden logiikka.
- XIV. "Martha."
- XV. Käsitteitten selvittelyä.
- XVI. Keskenkasvuinen tyttö.
- XVII. "Teidän Miss Lacklandinne."
- XVIII. Kirjat ovat joskus oikeassa.
- XIX. Kadonnut lelu.
- XX. Kuin miesten kesken.
- XXI. Kiellettyä tavaraa.
- XXII. Gogoomy tekee lopun Kwaquesta.
- XXIII. Sanoma viidakoista.
- XXIV. Sisämaassa.
- XXV. Pääkallonpyytäjät.
- XXVI. Kallista aikaa hukkaan.
- XXVII. Uudenaikainen kaksintaistelu.
- XXVIII. Antautuminen.

I.

Jotakin on tehtävä.

Valkoinen mies oli hyvin sairas. Häntä kantoi selässään villatukkainen, mustaihoinen alkuasukas, jonka korvalehdet olivat niin lävistetyt ja venytellyt, että toinen oli katkennut ja toiseen oli pistetty kolmen tuuman paksuinen puupalikka. Katkennut korva oli lävistetty uudelleen, mutta tällä kertaa niin vaatimattomasti, että reikään mahtui vain lyhyt savipiippu. Ihmisratsu oli rasvainen ja likainen, ja hänen ainoana verhonaan oli mahdollisimman kapea ja tahrainen puuvillakankainen vyö. Mutta valkoinen mies piti hänestä kiinni epätoivoisen lujasti. Silloin tällöin hänen päänsä väsymyksestä painui lepäämään villavaa niskaa vasten, joskus hän taas kohotti sitä ja tuijotti kuumeisin katsein kookospalmuja, jotka huojuivat hänen silmissään ikäänkuin hehkuvan helteen pyörityksinä. Hänen pukunaan oli ollut paita ja kappale puuvillakangasta, joka oli kiedottu vyötäisten ympäri ja ulottui polviin asti. Päässään hänellä oli kulunut Stetson-hattu, n.s. Baden-powell. Vyötäisillä oli vyö, jossa riippui isoreikäinen automaattinen pistooli sekä muutamia varapanoksia odottamattomien tapausten varalta.

Heitä seurasi neljä- tai viisitoistavuotias musta nuorukainen, joka kantoi lääkepulloja, sangollista kuumaa vettä sekä kaikenlaisia muita sairaanhoitotarpeita. He astuivat pienen, vitsoista punotun veräjän kautta pihamaalta ja jatkoivat kulkuaan paahtavassa päivänpaisteessa vastaistutettujen kookospalmujen lomitse, jotka eivät luoneet vähintäkään varjoa. Ei tuulenhenkäystäkään tuntunut, ja helteinen, raskas ilma oli ruton myrkyttämä. Juuri siltä taholta, jonne he suuntasivat kulkunsa, kuului sekavaa melua, ikäänkuin kadotukseen joutuneitten sielujen valitusta, kidutettujen olentojen tuskanhuutoja. Pitkä, matala vaja tuli näkyviin heidän edessään, ja sieltä juuri nuo äänet lähtivät. Kuului parkua ja kiljuntaa, johon milloin suru, milloin hirvittävä tuska tuntui olleen aiheena. Lähemmäksi ehdittyään valkoinen mies saattoi kuulla matalaa, keskeytymätöntä voihkinaa ja vaikeroimista. Hän värisi ajatellessaan, että hänen täytyi mennä tuonne sisään, ja tuokion ajan hän varmasti luuli olevansa pyörtymäisillään. Sillä Salomonin-saarten kammotuin vitsaus, punatauti, oli kohdannut Beranden plantaasia, ja hänen piti yksin taistella sitä vastaan. Ja lisäksi hän itsekin oli sairaana.

Yhä miehen selässä riippuen hän kumartui ja suoriutui siten matalasta oviaukosta. Hän otti pojalta pienen pullon ja veti väkevää ammoniakkaa keuhkoihinsa kootakseen kaikki ruumiin ja sielun voimat lähestyvää koetusta varten. Sitten hän huusi: "vaiti!" ja melu hiljeni. Vajan päästä päähän oli laudoista rakennettu kuuden jalan levyinen, loivasti kalteva lava, ja sen reunaa myöten kulki yardin levyinen käytävä. Lavalla virui lähekkäin parikymmentä mustaihoista. Ensi silmäykseltä huomasi, että he olivat hyvin alhaisella ihmisyyden asteella. He olivat ihmissyöjiä. Heidän kasvonsa olivat epäsuhtaiset, eläimelliset, heidän ruumiinsa rumat ja apinamaiset. Heillä oli simpukan- tai kilpikonnankuorista tehdyt nenärenkaat, ja lävistetyn nenän päästä ulkonivat kankeaan rautalankaan pujotellut helmituntosarvet. Korvat olivat lävistetyt ja venytetyt, niin että niihin oli saatu pistetyksi puupalikoita, tikkuja, piippuja ynnä muita alkeellisia koristuksia. Heidän kasvoihinsa ja ruumiisiinsa oli tatuoitu tai viilletty inhoittavia kuvioita. Sairasvuoteella maatessaan heillä ei ollut mitään vaatetta yllään, ei edes vyötä, mutta näkinkengistä tehtyjä rannerenkaitaan, helminauhojaan ja nahkavöitään, joihin — paljasta ruumista vasten — oli pistetty tupettomia veitsiä, he eivät olleet riisuneet yltään. Monen ruumiissa oli kauhistavia haavoja. Kärpäsparvet pyrähtelivät lentoon ja asettuivat taas lepäämään tai lentelivät sinne tänne kuin tummat pilvet.

Valkoinen mies kulki rivin päästä päähän ja jakoi jokaiselle sairaalle läikeannoksensa. Muutamat saivat kloraalia. Hänen täytyi äärimmilleen pingoittaa tahdonvoimansa jaksakseen muistaa, kutka sairaista sietivät oksetusjuurta ja kutka olivat niin heikkoja, ettei heille voinut antaa tätä voimakasta rohtoa. Erään, joka makasi lavalla kuolleena, hän käski kantamaan pois. Hän puhui terävällä, käskevällä äänellä, joka ilmeisesti oli tottunut vaatimaan ehdotonta kuuliaisuutta, ja terveet miehet tottelivat hänen käskyään, vaikkakin vihaisesti murjottaen. Yksi murisi jotakin syvällä rintaäänellä tarttuessaan ruumista jalkoihin. Valkoinen mies purki hänelle tyytymättömyytensä sanoin ja teoin. Ponnistuksen tuottamasta tuskasta huolimatta hän ojensi käsivartensa ja survaisi rystysillään mustaihoista suulle.

"Mitä sinä mukiset, Angara?" huusi hän. "Mitä sinä puhut itsekseesi? Häh? Saat selkääsi niin että mäikyy!"

Ketterästi kuin villieläin kyyristyi mustaihoinen hypätäkseen valkoisen miehen kimppuun. Villieläimen viha loisti hänen katseestaan, mutta samassa hän näki valkoisen miehen käden laskeutuvan vyössä riippuvaa pistoolia kohti. Hyppäys jäi tekemättä. Jännitetty ruumis kävi jälleen veltoksi, ja musta mies kumartui ruumiin yli ja auttoi toveriaan kantamaan sitä ulos. Tällä kertaa hän ei murissutkaan.

"Elukat!" sähähti valkoinen mies hampaittensa välistä koko tälle Salomonin-saarten alkuasukasjoukolle.

Hän oli hyvin sairas, tämä valkoinen mies, yhtä sairas kuin mustat, jotka avuttomina viruivat hänen ympärillään ja joita hän hoiteli. Tullessaan löyhkäävään sairashuoneeseen hän ei koskaan tietänyt, jaksaisiko kulkea rivin päästä päähän vai eikö. Mutta hän tiesi varmasti, että jos nämä mustat näkisivät hänen voimiansa pettävän, niin ne, jotka vain kynnelle kykenivät, karkaisivat hänen kurkkuunsa kuin verenhimoiset sudet.

Rivin keskikohdalla oli muuan potilas kuolemaisillaan. Valkoinen mies määräsi, että hänet oli siirrettävä pois heti kun hän oli heittänyt henkensä. Eräs terve mies pisti päänsä vajan ovesta ja sanoi:

"Neljä olla sairas hyvin paljon."

Uudet potilaat, jotka kuitenkin vielä pysyivät pystyssä, seurasivat puhujan kintereillä. Valkoinen mies erotti joukosta heikoimman ja sijoitti hänet paikalle, jolta ruumis vast'ikään oli korjattu pois. Lähinnä heikommalle hän antoi määräyksen odottaa paikkaa, kunnes joku taas kuolisi. Käskien erään terveistä miehistä ottaa joukon työmiehiä peltotöistä laajentamaan sairaalavajaa hän jatkoi kulkuaan käytävää pitkin, antoi lääkkeitä ja laski leikkiä Etelämeren-saarten englanninmurteella sadakseen sairaat hetkeksi unohtamaan kärsimyksensä. Silloin tällöin kuului rivin loppupäästä surkeata valitusta. Ehtiessään sinne hän huomasi, että valittaja oli muuan terve poika. Valkoinen mies kiivastui.

"Mitä sinä uliset?" kysyi hän.

"Hän olla minu veli", kuului vastaus. "Ja hän kuole hyvin paljon."

"Sinä huudat, että hän on sinun veljesi ja kuolee pian", jatkoi valkoinen mies uhkaavalla äänellä. "Mutta minä olen sinulle hyvin vihainen. Älä ulvo siinä, tolvana! Siitä veljesi vain kuolee pikemmin. Lakkaatkos ihan paikalla, taikka saat päin kuonoasi niin pirusti!"

Hän uhkasi valittajaa nyrkillään, ja mustaihoinen kyyristyi kokoon luoden häneen yrmeän, tuijottavan katseen.

"Huuto ei auta, ei yhtään", jatkoi valkoinen mies ystävällisemmin. "Älä huuda! Aja pois kärpäset

hänen päältään. Paljon karpäsiä. Tuo vettä ja pese veljesi, pese oikein hyvin, niin hän tulee terveeksi. — Pian!" lisäsi hän kiivaasti, ja hänen tahdonvoimansa vaikutti mustan alhaiseen mieleen niin voimakkaasti, että tämä kiireesti ryhtyi karkoittamaan häiritseviä karpäsparvia.

Valkoinen mies ratsasti jälleen ulos haisevaan helteeseen. Hän piti lujasti kiinni mustan ratsunsa kaulasta ja hengähti syvään, mutta raskas ilma tuntui kutistavan hänen keuhkojaan ja hän painoi päänsä alas ja torkkui, kunnes he saapuivat hänen asunnolleen. Jokainen tahdonponnistus kidutti häntä, ja kuitenkin hänen täytyi lakkaamatta ponnistaa tahtoaan. Hän antoi mustalle kantajalleen kulauksen viinaa. Hänen palvelijansa Viaburi toi hänelle sublimaliaa ja vettä, ja hän peseytyi perinpohjaisesti, otti sitten kloraaliannoksensa, koetti valtimoaan ja ruumiinlämpöään ja heittäytyi vuoteelle hiljaa voihkaisten. Oli iltapäivä, ja hän oli käynyt kolmannella kierroksellaan sairaitten luona. Hän kutsui palvelijansa luokseen.

"Ota iso kaukoputki ja katso näkykö 'Jessie'", käski hän.

Poika nosti pitkän kaukoputken verannalle ja katsoi tarkasti merelle päin.

"Yksi kuunari kauas pois pikku matka", ilmoitti hän. "Voi olla 'Jessie'."

Valkoinen mies huoahhti ilosta.

"Jos se on 'Jessie', niin saat pian tupakkaa", sanoi hän.

Vallitsi hetken hiljaisuus, ja valkoinen mies odotti kärsimättömästi.

"Ehkä 'Jessie', ehkä toinen kuunari", oli epäröivä vastaus.

Sairas pyörähti vaivoin vuoteen laidalle ja laskeutui polvilleen permannelle. Tuolin avulla hän pääsi jaloilleen. Pitäen siitä kiinni ja miltei koko painollaan siihen nojaten hän työnsi sen ovelle ja ulos verannalle. Ponnistuksen hiki valui pitkin hänen kasvojaan ja tunkeutui hartioitten kohdalla paidan läpi. Hänen onnistui päästä istumaan tuolille, jolle hän vaipui uupuneena lähättäen. Hetken kuluttua hän suoristautui. Poika asetti kaukoputken verannan poikkipuun nojaan, ja mies katsoi sen läpi merelle. Viimein hän sai näkyviinsä kuunarin valkoiset purjeet ja tutki niitä tarkoin.

"Ei 'Jessie'", sanoi hän hyvin hiljaa. "Se on 'Malakula'."

Hän siirtyi istumaan lepotuoliin. Kolmensadan jalan päässä rakennuksesta meren mainingit löivät rantaan. Vasemmalla hän saattoi nähdä Balesuna-joen matalikkoa reunustavat valkeat hyrskyt ja kauempana Savo-saaren särmikkäät ääriiviivat. Suoraan hänen edessään, kahdentoista mailin levyisen salmen tuolla puolen, oli Florida-saari, ja kauempana, oikealla, hän himmeästi saattoi erottaa osia Malaitasta — tuosta hurjasta saaresta, murhan, ryöstön ja ihmisyyntin pesäpaikasta, jonka asujamistosta hänen plantaasinsa kaksisataa työntekijää olivat värvätyt. Talon ja rannan välillä oli ruokoaitaus. Veräjä oli raollaan, ja hän lähetti pojan sulkemaan sen. Aitauksen sisäpuolella kasvoi joitakin korkeita kookospalmuja. Veräjälle vievän tien kummallakin puolella oli korkea lipputanko. Ne oli pystytetty kymmenen jalan korkuisiin keinotekoisiiin multatöyräisiin. Lipputankojen tyveä ympäröivät lyhyet, valkeaksi maalatut ja raskaitten rautavittojen yhdistämät pylväät. Itse tangot muistuttivat laivan mastoja ja olivat varustetut asiaankuuluvalla tavalla kiinnitettyillä märssytangoilla, vanttitouveilla, väylingeillä, kahveleilla ja lippunorilla. Toisen tangon kahvelissa riippui veltosti lepattaen kaksi kirjavaa lippua, sinivalkoinen shakkilautalippu ja valkea viiri, jonka keskellä oli punainen kiekko. Se oli kansainvälinen hätämerkki.

Pihan etäisimpään nurkkaan oli haukka laskeutunut maahan. Mies katseli sitä ja näki, että se oli sairas. Hän tuumiskeli, olikohan tuon linnun yhtä paha olla kuin hänenkin, ja tunsu jonkinlaista laimeata iloa tullessaan ajatelleeksi heidän keskinäistä heimolaisuuttaan. Hän nousi istualtaan ja käski palvelijaansa soittamaan isoa kelloa merkiksi siitä, että plantaasin työntekijäin oli aika lopettaa työnsä ja vetäytyä parakkeihin. Sitten hän taas nousi mustan ihmisratsunsa selkään ja lähti päivän viimeiselle kierrokselle.

Sairaalassa oli kaksi uutta potilasta, joille hän antoi annoksen risiniöljyä. Hän oli tyytyväinen päiväänsä, se oli ollut harvinaisen helppo. Vain neljä kuolemantapausta oli sattunut. Hän kävi katsomassa koprankuivausta, joka paraikaa oli käynnissä, ja kulki parakkien läpi nähdäkseen, oliko joku sairas välittämättä hänen eristäytymiskäskystään piiloutunut sinne. Palattuaan asuntoonsa hän kuunteli työnjohtajiensa kertomukset ja jakoi työmääräyksiä seuraavan päivän varalle. Sitten hänen puheilleen tuli laivaväen päällysmies, jonka oli joka ilta käytävä isännälleen vakuuttamassa, että valaanpyyntiveneet olivat vedetyt maihin ja lukitut. Tämä oli perin välttämätön varovaisuustoimenpide, sillä mustaihoiset olivat levotonta joukkoa, ja jos vene lukitsemattomana jäi rannalle yöksi, niin parikymmentä työntekijää oli varmasti aamulla tipotiessään. Koska jokainen musta oli noin

kolmenkymmenen dollarin arvoinen — tai vähemmän, riippuen siitä, kuinka suuren osan sovitusta ajasta hän oli ollut työssä — niin moinen tappio ei ollut Beranden plantaasille leikin asia. Sitäpaitsi valasveneistä Salomonin-saarilla maksettiin lopuksi sievoisia summia, ja kuolemantapaukset päivä päivältä vähensivät työvoimaa. Seitsemän mustaa oli edellisellä viikolla paennut viidakkoihin, ja neljä heistä oli tulla laahustanut takaisin kertoen, että vieraanvaraiset bushmannit olivat tappaneet ja *kai-kaineet* [syöneet] kaksi heidän joukostaan. Seitsemäs oli yhä vapaana, ja hänen kerrottiin piileksivän rannikolla ja odottavan tilaisuutta saada käsiinsä kanootin, päästäkseen omalle saarelleen.

Viaburi toi kaksi sytytettyä lyhtyä valkoisen miehen tarkasteltaviksi. Tämä tutki niitä tarkoin ja näki, että ne paloivat kirkkaasti, levein, tasaisin liekein, ja nyökäytti hyväksyvästi päätään. Toinen lyhdyistä nostettiin lipputangon kahveliini, ja toinen ripustettiin avaralle verannalle. Näiden majakkatulien tarkoituksena oli ohjata merenkulkijoita Beranden ankkuripaikkaan, ja joka ilta vuodet umpeensa ne samalla tapaa tarkastettiin ja ripustettiin paikoilleen.

Valkoinen mies laskeutui jälleen vuoteelleen helpotuksesta huohtaen. Päivän työ oli päättynyt. Pysy oli hänen vieressään vuoteella, revolveri hänen kätensä ulottuvilla. Vierähti tunti, jonka aikana hän ei liikahtanutkaan. Hän lepäsi puolinukuksissa, miltei horrokseen vaipuneena. Äkkiä hän havahtui. Hänen takanaan olevalta verannalta kuului hiljaista narinaa. Huone oli L:n muotoinen ja vuodenurkka pimeä, mutta huoneen pääosassa, biljardipöydän yläpuolella ja juuri nurkkauksen takana, jotta valo ei häirinnyt häntä, paloi lamppu kirkkaasti. Myöskin veranta oli hyvin valaistu. Hän odotti hievahtamatta. Narina kuului uudelleen, ja hän ymmärsi, että talon ulkopuolella hiiviskeli useita miehiä.

"Mitä siellä?" huusi hän tuimasti.

Koko talo, joka oli rakennettu paaluille noin 12 jalkaa maanpinnan yläpuolelle, vavahteli pakenevien jalkain töminästä.

"He alkavat käydä rohkeiksi", mutisi mies. "Tässä on jotakin tehtävä."

Täysikuu nousi Malaitan yläpuolelle ja valaisi Berandea. Oli aivan tyven. Sairaalasta kuului yhä valitusta. Ruohokattoisissa parakeissa nukkui lähes kaksisataa villatukkaista ihmisyyöjää päivän aherruksesta uupuneina. Mutta yksi heistä kirosi valkoista miestä, joka ei koskaan nukkunut, ja moni nosti päätään kuullakseen häntä. Talon neljällä verannalla paloivat lyhdyt kirkkaasti. Ja valkoinen mies itse makasi huoneessaan pysy toisella, revolveri toisella puolellaan, ja heittelehti voihkien vuoteellaan välillä hetkiseksi uinahtaen levottomaan uneen.

II.

Jotakin tulee tehdyksi.

Seuraavana aamuna David Sheldon huomasi tilansa entistä arveluttavammaksi. Oli ilmeistä, että hän oli huomattavasti heikompi, ja lisäksi oli muitakin epäsuotuisia oireita havaittavissa. Lähtiessään kierrokselleen hän katseli ympärilleen saadakseen aiheen kiivastumiseen. Hän tarvitsi sitä. Jännittynyt tilanne olisi ollut kyllin vakava, vaikkapa hän olisi ollut aivan tervekin, ja välttämättä oli nyt jotakin tehtävä, ennenkuin tauti teki hänet aivan avuttomaksi. Mustat kävivät yhä vihaisemmiksi ja uhkamielisemmiksi, ja että he edellisenä iltana olivat rohjenneet tunkeutua hänen verannalleen asti — mitään sen röyhkeämpää saattoi Berandella tuskin tapahtua — se ennusti pahaa. Ennemmin tai myöhemmin he saisivat hänet käsiinsä, ellei hän sitä ennen saisi heitä nujerretuksi, ellei hän taas uudelleen tuntuvalla ja tehoavalla tavalla saisi syövytetyksi heidän mustiin sieluihinsa, että valkoista miestä vastaan ei kannattanut nousta.

Hän palasi pettyneenä taloonsa. Hän ei ollut saanut ainoatakaan tilaisuutta muistuttaa heille, miten röyhkeydestä ja uppiniskaisuudesta rangaistiin. Ja tällaisia rikoksia oli sattunut joka päivä sen jälkeen kuin tauti oli puhjennut Berandella. Jo se, ettei kukaan ollut tehnyt itseään syyppääksi mihinkään rikokseen, oli itsessään epäilyttävä seikka. He alkoivat tulla oveliksi. Hän katui, ettei edellisenä yönä ollut odottanut, kunnes rauhanhäiritsijät olisivat tunkeutuneet sisään asti. Silloin hän olisi ampunut yhden tai pari, ja antanut muille verikirjaimin kirjoitetun läksyn opittavaksi. Hän oli yksin — ja heitä oli kaksisataa, ja ajatus, että sairaus kävisi hänelle ylivoimaiseksi ja että hän joutuisi heidän valtaansa, tuntui kammottavalta. Hän oli näkevinään mustien ryntäävän viljelysten poikki, ryöstävän varastot putipuhtaiksi, polttavan rakennukset poroksi ja lähtevän Malaitalle. Vielä hän oli näkevinään toisen kaamean näyn: oman päänsä päivänpaisteessa kuivattuna ja kärvennettynä koristamassa

ihmissyöjäkylän kanoottivajaa. Ellei "Jessie" pian ehtinyt perille, oli hänen ryhdyttävä tehokkaisiin toimenpiteisiin.

Kello oli juuri soinut kutsuen työntekijät viljelyksille, kun Sheldon sai vieraan. Hän oli siirräntänyt vuoteensa verannalle ja lepäsi siellä, kun kanootit melottiin rantaan ja vedettiin maihin. Neljäkymmentä keihällä, jousilla, nuolilla ja sotanuijilla asetettua miestä asetui ryhmään aitauksen ulkopuolelle, mutta vain yksi astui sisään. He tiesivät, mitä Beranden laki tässä suhteessa määräsi, samoin kuin jokainen tuhansien mailien alalle siroitettujen Salomonin-saarten alkuasukas tiesi, miten hänen täytyi menetellä jokaisen valkoisen miehen pihamaahan nähden. Sheldon tunsi miehen, joka lähestyi polkua pitkin, Sili'ksi, Balesunan kylän päälliköksi. Alkuasukas ei noussut portaita ylös, vaan pysähtyi niiden juureen ja puhui sieltä ylhäällä lepäävälle valkoiselle herralle.

Sili oli älykkäämpi kuin hänen rotunsa jäsenet ylimalkaan, mutta hänen älynä oli vain omiaan tekemään tuon rodun alhaisen kannan sitäkin ilmeisemmäksi. Hänen silmänsä olivat pienet ja lähellä toisiaan ja ilmaisivat julmuutta ja viekkautta. Helminauha ja patruunavyö olivat hänen ainoat vaatekappaleensa. Kaiverrettua helmiäiskorua, joka riippui nenästä leukaan asti ja oli vastuksena hänen puhuessaan, hän käytti yksinomaan kaunistuksena, kun sitävastoin korviin pistetyillä reijillä oli käytännöllinen tarkoitus, niissä kun sopi pitää piippua ja tupakkaa. Rikkinäiset torahampaat olivat mustuneet arekapalmun pähkinöistä, joita hän alinomaa pureskeli ja joiden mehua hän tuontuostakin sylkäisi maahan.

Puhuessaan tai kuunnellessaan hän irvisteli kuin apina. Vastatessaan myöntävästi hän painoi silmäluomensa alas ja työnsi leuan eteenpäin. Hän puhui lapsellisen uhkamielisesti, ja hänen ylpeä käytöksensä ja nöyrä pysyttelemisensä verannan juurella olivat omituisessa ristiriidassa keskenään. Hän, jolla oli tämä lukuisa seuralaisjoukko, oli Balesunan kylän herra ja hallitsija. Mutta valkoinen mies, jolla ei ollut ainoatakaan seuralaista, oli Beranden herra ja hallitsija — olipa hän kerran sattumalta omin voimin tehnyt itsensä Balesunankin herraksi ja hallitsijaksi. Sili ei mielellään muistellut sitä. Se oli tapahtunut aikana, jolloin hän vielä opetteli tuntemaan valkoisten miesten luonnetta ja oppi kammoamaan heitä. Hän oli kerran tehnyt sen rikoksen, että oli suonut turvapaikan kolmelle Berandesta karanneelle malaitalaiselle. He olivat antaneet hänelle kaiken omaisuutensa palkaksi suojeluksesta ja siitä, että hän oli luvannut auttaa heitä pääsemään kotisaarelleen. Tällöin hän oli ikäänkuin vilaukselta nähnyt palasen häikäisevää tulevaisuutta, jossa hänen kylänsä olisi Beranden ja Malaitan välisen maanalaisen rautatien toinen asemapaikka.

Onnettomuudekseen hän ei silloin ollut selvillä valkoisten miesten tavoista. Mutta juuri tämä valkoinen mies opetti hänet tuntemaan ne. Hän saapui päivän sarastaessa hänen ruohomajalleen. Ensi silmänräpäyksessä se oli huvittanut häntä, Sili'ä. Hänhän oli niin oivallisessa turvassa täällä kylänsä keskellä. Mutta seuraavassa hetkessä ja ennenkuin hän ehti kirkaistakaan, oli valkoinen mies iskenyt häntä suulle nyrkkiraudalla ja pakottanut hänet nielemään hätähuutonsa. Sitten valkoisen miehen toinen nyrkki oli osunut hänen korvansa alle, eikä Sili sen jälkeen tietänyt, mitä hänelle tapahtui. Tullessaan tajuihinsa hän huomasi olevansa valkoisen miehen veneessä matkalla Berandelle. Ja Berandella hänen arvostansa ja asemastansa ei oli välitetty hituistakaan, hänet oli pantu käsi- ja jalkarautoihin puhumattakaan kahleista. Kun hänen heimonsa oli luovuttanut nuo kolme karkulaista, oli hän päässyt vapaaksi. Ja lopuksi tuo julma valkoinen mie oli kiristänyt häneltä ja Balesunan kylältä kymmenen tuhatta kookospähkinää. Sen koommin hän ei olisi ottanut turviinsa malaitalaisia karkulaisia. Hän oli se sijaan alkanut harjoittaa heidän kiinniottamistaan. Se oli turvallisempaa. Ja sitäpaitsi hänelle maksettiin heistä tötteröllinen tupakkaa kappaleelta. Mutta jos hän joskus vain saisi tuon valkoisen miehen käsiinsä, ja hän tapaisi hänet sairaana tai sattuisi seisomaan hänen takanaan hänen kompastuessaan ja kaatuessaan viidakossa, niin silloinpa hänellä olisi hallussaan pää, josta maksettaisiin hyvät hinnat Malaitalla.

Sheldon oli tyytyväinen Sili'n kertomiin uutisiin. Seitsemäs viimeisestä karkulaisjoukosta oli saatu vangiksi ja oli paraikaa veräjän luona. Synkeänä ja jurona, käsivarret sidottuina kookoskuiduilla, ruumis kuivuneen veren tahraamana äskeisen ottelun jälkeen vangitsijoita vastaan hänet tuotiin aitauksen sisäpuolelle.

"Sinä olet hyvä mies, Sili", selitti Sheldon, päällikön latkiessa viinaa. "Saitte pian kiinni minun työmieheni. Tämä on vahva työmies. Annan sinulle käärön tupakkaa — koko käärön. Ja lisäksi saat kolme sylvä kangasta ja ison veitsen."

Kaksi palvelijaa toi tupakan ja muut luvattut tavarat varastohuoneesta ja antoi ne Balesunan kylän päällikölle, joka otti lisäpalkkion vastaan murahtaen ja kiinnittämättä siihen erikoista huomiota sekä lähti astuskelemaan rantaan päin kanoottiensa luokse. Sheldonin käskystä palvelijat sitoivat vangin käsistä ja jaloista erääseen rakennuksen tukipaaluun. Kello yhdeltätoista työmiesten palatessa töistään Sheldon kutsui heidät kokoon pihamaalle verannan edustalle. Jok'ainoa, joka kynnelle kykeni, oli saapuvilla, vieläpä nekin, jotka avustivat sairaalassa. Naisetkin ja plantaasin lapsilauma asetettiin

muiden mukana kahteen riviin. Lähes kahteensataan nousi noiden alastomien villi-ihmisten luku. Paitsi tavanmukaisia helmi-, simpukankuori- ja luukoristeita riippui heidän lävistetyissä korvissaan ja sieraimissaan lukkoneuloja, lankanauvoja, rautaisia hiusneuloja, ruostuneita keittoastaiain rautakahvoja ja säilykerasioiden avaimia. Muutamien kähäräisissä hiuksissa riippui kynäveitsiä. Erään rinnalla heilui posliininen ovenripa, toisen rinnalla herätyskellon metallitaulu.

Heidän edessään, nojaten tukea etsien verannan kaidepuuhun, seisojaksi sairas valkoinen mies. Kuka tahansa heistä olisi pikkusormellaan voinut kaataa hänet. Hänen ampuma-aseistaan huolimatta joukko olisi voinut karata hänen kimppuunsa ja antaa hänelle iskun. Silloin sekä hänen päänsä että plantaasi olisivat olleet heidän. Vihaa, veren- ja kostonhimoa heillä oli yllin kyllin. Mutta jotakin heiltä puuttui, mitä valkoisella miehellä oli; heillä ei ollut sitä ylemmyyden tulta, jota ei voinut sammuttaa, vaan joka taudin runtelemassa ruumiissa paloi yhtä voimakkaana kuin koskaan ja joka oli valmis minä hetkenä hyvänsä leimahtaen polttamaan heidät vihansa liekillä.

"Narada! Billy!" huusi Sheldon ankaralla äänellä.

Kaksi miestä hiipi vastahakoisesti lähemmäksi ja jäi odottamaan.

Sheldon antoi käsirautojen avaimet palvelijalle, joka meni rakennuksen alle ja päästi vangin kahleistaan.

"Narada ja Billy, viekää tämä poika puun luo ja sitokaa hänet siihen kädet ylös!" komensi Sheldon.

Sill'aikaa kuin miehet katselijain levottomasti murahdellessa vitkastellen tekivät niinkuin Sheldon oli käskenyt, toi eräs palvelijoista paikalle paksuvartisen, pitkäsiimaisen ruoskan. Samassa Sheldon alkoi puhua.

"Tämä Arunga — minä olen hänelle hyvin vihainen. Minä en ole varastanut tältä Arungalta. Minä en ole puijannut häntä. Minä sanon: 'All right — tulet minun kanssani Berandeen, teet siellä työtä kolme vuotta! Hän tulee. Saa ruokaa tarpeeksi ja täyden palkan. Miksi hän lähtee karkuun? Minä olen hänelle hyvin vihainen. Minä annan hänelle piiskaa, koska hän on karannut. Minä maksoin Sili'lle, Balesunan suurelle päällikölle, paketin tupakkaa, koska hän oli ottanut kiinni Arungan. All right, Arunga maksaa tämän tupakan! Kuusi puntaa oli Arungan palkka. Yksi vuosi lisää täytyy Arungan tehdä työtä Berandessa. All right. Nyt hän saa kymmenen lyöntiä kolme kertaa. Sinä Billy otat piiskan ja annat Arungalle kymmenen lyöntiä kolme kertaa. Kaikki miehet katsovat, kaikki Maryt [Mary, etelämeren saarten englanninkielessä = nainen] katsovat, sillä jos he tahtovat karata, niin saavat nähdä, että valkoinen mies on vahva mies, ei päästä karkuun. Vahva mies — Billy, kymmenen lyöntiä kolme kertaa."

Palvelija ojensi Billylle ruoskan, mutta tämä ei ottanut sitä vastaan. Sheldon odotti rauhallisesti. Kaikkien ihmissyöjien katseet olivat tähdättyinä häneen ilmaisten epärointiä, pelkoa tai kärsimättömyyttä. Tämä hetki oli ratkaiseva, saisiko yksinäinen valkoinen mies elää vai eikö.

"Kymmenen lyöntiä kolme kertaa, Billy", kehoitti Sheldon, mutta hänen äänensä oli saanut omituisen metallikaiun.

Billy rypisti kulmiaan, katsahti ylös ja taas alas, mutta ei liikahtanutkaan.

"Billy!"

Sheldonin huuto pamahti kuin pistoolin laukaus. Villi säpsähti. Katsojien säännöttömät kasvot vääntyivät leveään irvistyksenkaltaiseen hymyyn, ja joukosta kuului hillittyä tirsakuntaa.

"Jos sinu tahto hyvin paljo ruoski tämä Arunga, sinu vie häne Tulagi", sanoi Billy. "Hallitusmies häne ruoski hyvin paljon. Se olla laki. Minu tietä se olla laki."

Laki määräsi todella niin, ja Sheldon tiesi sen. Mutta hän tahtoi elää tämän päivän ja seuraavan eikä halunnut kuolla odottaessaan, että lainmukainen rangaistus seuraavalla tai sitä seuraavalla viikolla ehdittäisiin panna täytäntöön.

"Sinä puhut liian paljoni" huusi hän vihoissaan. "Mitä se merkitsee? Häh!"

"Minu tietä laki", toisti villi itsepuolisesti.

"Astoa!"

Toinen mies astui ketterästi esiin ja vilkaisi röyhkeästi ylös verannalle. Sheldon valitsi pahimmat joukosta läksytyksensä uhreiksi.

"Sinä Astoa ja sinä Narada, sitokaa tämä Billy toisen viereen samalla tavalla — vahvalla köydellä",

käski hän. "Sinä Astoa, ota tämä ruoska. Kymmenen kovaa lyöntiä molemmille yht'aikaa. Ymmärrätkö?"

"Ei", mörähti Astoa vastaukseksi.

Sheldon otti pyssyn, joka oli ollut käsipuun nojassa, ja viritti hanan.

"Minä tunnen sinut, Astoa", sanoi hän levollisesti. "Sinä teit työtä Queenslandissa kuusi vuotta."

"Minä olla kristitty", keskeytti musta röyhkeästi uhmaillen.

"Queenslandissa sinä istuit vankilassa vuoden. Valkoinen herra riivattu hupsu ei hirttänyt sinua. Sinä olet halju mies. Queenslandissa sinä istuit vankilassa kuusi kuukautta kaksi kertaa. Kaksi kertaa sinä varastit. All right, sinä olet kristitty. Muistatko yhtään rukousta?"

"Kyllä, minu muista rukous", oli vastaus.

"All right, rukoile sitten nyt, mutta äkkiä! Lue rukous riivatun pian, sitten minä tapan sinut."

Sheldon tähtäsi häntä pyssyllään ja odotti. Musta katsahti ympärilleen tovereihinsa, mutta kukaan ei tullut hänen avukseen. He odottivat jännittyneinä mitä oli tapahtuva, ja tuijottivat kuin noidutut valkoiseen mieheen, joka seisoi yksin avaralla verannalla pitäen kuolemaa käsissään. Sheldon oli voittanut, ja hän tiesi sen. Astoa astui neuvottomana toiselta jalalta toiselle, katsahti valkoiseen mieheen ja näki hänen silmänsä kiiluvan pyssyn tähtäimen tasalla.

"Astoa", sanoi Sheldon, käyttäen hyväkseen psykologisesti oikeata hetkeä, "minä lasken kolmeen. Sitten ammun ja sinä kuolet."

Ja Sheldon tiesi, että hän laskettuaan kolmeen ampuisi miehen kuoliaaksi. Tämäkin tiesi, että niin kävisi. Ja senvuoksi Sheldonin ei tarvinnut panna uhkaustaan täytäntöön. Hän ei ehtinyt "yhtä" edemmäksi, kun Astoa jo ojensi kätensä ja otti ruoskan. Ja sitten hän käytteli sitä aivan vimmatusti, sillä hän oli vihainen tovereilleen siitä, etteivät he olleet tulleet hänen avukseen, ja ruoski suuttumuksensa ilmoille. Ja Sheldon yllytti häntä verannaltaan lyömään kelpolailla, kunnes molemmat tuomitut kirkuivat ja ulvoivat ja veri valui heidän selkäänsä pitkin. Opetus oli perusteellinen ja verellä kirjoitettu.

Kun viimeinen joukosta, molemmat parkuvat pahantekijät mukaan luettuina, oli astunut ulos veräjältä, vaipui Sheldon puolipyörryksissä vuoteelleen.

"Sinä olet sairas mies", voihkaisi hän, "hyvin sairas mies."

"Mutta tämän yön voit nukkua rauhassa", lisäsi hän puolta tuntia myöhemmin.

III.

"Jessie" saapuu.

Kaksi päivää kului, ja Sheldon tunsu, että jos hän vielä tulisi heikommaksi, niin hän ei voisi pysyä hengissä, saati sitten suorittaa jokapäiväisiä sairaalakäyntejään. Kuolemantapauksia sattui keskimäärin neljä päivässä, ja uusien sairastuneitten luku oli suurempi kuin parantuneitten. Mustat olivat kauhun vallassa. Jokainen, joka sai taudin, näytti tekevän kaiken voitavansa kuollakseen. Laskeuduttuaan tautivuoteelle noilla ihmisillä ei ollut uskallusta taistella elämästään. He uskoivat, että heidän piti kuolla, ja panivat parastaan, jotta heidän uskonsa osoittautuisi oikeaksi. Terveetkin olivat vakuutetut siitä, että oli vain ajankysymys, milloin tauti saisi heidät valtaansa ja tempaisi heidät elämästä. Mutta vaikka tämä heidän vakaumuksensa oli raudanluja, niin ei heissä sittenkään ollut pontta tarpeeksi hyökätäkseen tuon heikon, valkoihaisen ihmishaamun kimppuun ja lähteäkseen hänen veneillään tiehensä plantaasilta, jolla kuolema heitä vaaniskeli. He valitsivat hitaan kuoleman, jonka uhreiksi varmasti uskoivat joutuvansa, mieluummin kuin äkkikuoleman, jonka yhtä varmasti tiesivät kohtaavan heitä, jos he nousisivat herraansa vastaan. He tiesivät, ettei hän koskaan nukkunut. He olivat myöskin varmat siitä, etteivät lohduit pystyneet häneen — sitä keinoa he kyllä olivat koettaneet. Eikä tautikaan, joka heikäläisiä lakaisi laumoittain, jaksanut riistää häneltä henkeä.

Pihamaalla tapahtuneen ruoskinnan jälkeen kuri oli parantunut. Mustat nöyryivät valkoisen miehen rautakäden alla. He kääntyivät toisaalle rypistäessään kulmiaan ja heittivät häneen vihaisia katseita

vain silloin, kun hän käänsi heille selkensä. He purkivat tyytymättömyytensä yöllä makuuvajan seinille, niin ettei hän voinut kuulla. Kukaan ei yrittänyt karata eikä kukaan hiiviskellyt öisin verannalla.

Kolmannen päivän koittaessa ruoskintakohtauksen jälkeen "Jessien" valkoiset purjeet ilmestyivät näkyviin. Laiva oli kahdeksan mailin päässä, ja vasta kello kahden tienoissa iltapäivällä se heikkojen tuulenhenkäyksien kuljettamana oli ehtinyt neljännesmailin päähän rannasta ja laskenut ankkurinsa. "Jessien" näkeminen antoi Sheldonille uutta rohkeutta, eivätkä ikävät, pitkät odotustunnitkaan häntä väsyttäneet. Hän jakeli määräyksiään päällysmiehille ja suoritti tavanmukaiset kierroksensa sairaalassa. Nyt ei ollut mitään hätää. Hänen huolensa olivat lopussa. Hän voisi nyt laskeutua levolle ja hoitaa itseään, ja hänen parantumisensa edistyisi hyvin. "Jessie" oli tullut. Hänen toverinsa oli laivassa, hän palasi terveenä ja virkeänä kuuden viikon pestausretkeltä Malaitalta. Nyt hän sai astua aisoihin, ja Berandella oli kaikki kääntyvä parhain päin.

Sheldon loikoi laivatuolissa ja näki "Jessien" veneen loittonevan laivasta rantaan päin. Hän ihmetteli, miksi veneessä soudettiin vain kolmella airoparilla ja ihmetteli vielä enemmän, miksi veneessä-olijat rantaan päästyään vitkastelivat maihin noustessaan. Sitten kaikki selveni hänelle. Kolme mustaihoista, jotka olivat soutaneet venettä, astui rantatörmää ylös kantaen paareja hartioillaan. Valkoinen mies, jonka hän tunsi "Jessien" kapteeniksi, astui heidän edellään ja avasi veräjän jääden sitten viimeiseksi sulkeakseen sen jälleen. Sheldon tiesi, että mies, joka lepäsi paareilla, oli Hughie Drummond, ja kaikki tuntui mustenevan hänen silmissään. Vastustamaton halu saada kuolla valtasi hänet. Pettymys oli liian suuri. Hän tunsi, että hän — kurja ja sairas kun oli — ei jaksaisi kyllin varmallalla kädellä ohjata Berandea. Mutta sitten hänen tahdonvoimansa liekki taas leimahti, ja hän käski mustaihoisia laskemaan parit hänen viereensä lattialle. Hughie Drummond, joka heidän erotessaan oli ollut terve mies, oli nyt surkastunut luuranko. Hänen suljetut silmänsä olivat vajonneet syvälle kuoppiinsa, kurtuiset huulet olivat raollaan, niin että hampaat olivat näkyvissä, ja poskiluut näyttivät tunkeutuvan nahan läpi. Sheldon lähetti palvelijansa noutamaan kuumelasin ja katsahti kysyvästi kapteeniin.

"Mätäkuume", sanoi tämä. "Kuusi päivää hän on ollut tuossa tilassa, tiedottomana. Muuten meillä on punatautia laivalla. Mitä tänne sitten kuuluu?"

"Minä haetaan neljä kuollutta päivässä", vastasi Sheldon kumartuen eteenpäin ja pistäen kuumemittarin toverinsa kielen alle.

Kapteeni Olesenin huuilta kuului karkea kirous, ja hän lähetti palvelijan noutamaan whiskyä ja soodaa. Sheldon katsahti kuumemittariin.

"Sataseitsemän" [Fahrenheitin asteikon mukaan, jota käytetään englannin kielisissä maissa], hän sanoi. "Hughie-raukka!"

Kapteeni Olesen tarjosi hänelle whiskyä.

"Ei käy laatuun, tilani ei sitä salli", sanoi Sheldon.

Hän kutsui paikalle palvelijan ja antoi määräyksen, että oli kaivettava hauta ja kyhättävä muutamista pakkalaatikoista ruumisarkku. Mustat eivät saaneet ruumisarkkuja. Heidät kannettiin heti kuoleman kohdattua galvanoidulla rautalevyllä sairaalasta maakuoppaan, joka oli heitä varten kaivettu, ja haudattiin sinne alastomina kuten olivat eläneetkin. Annettuaan määräykset Sheldon heittäytyi takakenoon ja lepäsi silmät suljettuna.

"Kyllä meillä on ollut aivan helvetillistä, sir", aloitti kapteeni Olesen ja keskeytti sitten puheensa ottaakseen lisää whiskyä. "Aivan helvetillistä, mr Sheldon, toden totta. Vastatuulta ja tyventä. Tuolla merellä me olemme vetelehtineet kymmenen päivää. Ja kymmenen tuhatta haikalaa on uiskennellut meidän vanavedessämme, himoiten kaikkea sitä täkyä, jota olemme niille heittäneet. Ne haukkoivat airojamme, kun sousimme maihin. Minä toivoin, että Jumala antaisi luoteistuulen tulla ja puhaltaa Salomonin-saaret suorinta tietä helvettiin. — Taudin saimme vedestä, Owga-joen vedestä. Kävimme siellä astioitamme täyttämässä. Emmehän me voineet aavistaakaan tätä. Olen sieltä ennenkin vettä ottanut, eikä siinä ole ollut mitään vikaa. Meillä oli laivassa kuusikymmentä vastapestattua työntekijää — täysi määrä — ja lisäksi viidentoista miehen laivaväki. Mutta me olemme saaneet haudata heitä ehtimiseen, yötä päivää. Ne lurjukset eivät tahdo elää, hitto vie! Näytti siltä, kuin he olisivat kuolleet sulasta ilkeydestä. Vain neljä laivamiestä on pysynyt pystyssä, neljä on sairaana ja seitsemän on kuollut. Hitto vie! Mutta eihän siitä maksa vaivaa puhua!"

"Kuinka monta työmiestä on elossa?" kysyi Sheldon.

"Kolmekymmentä kuoli, kolmekymmentä on jäljellä. Niistä kaksikymmentä vuoteen omana, kymmenen hoipertelee vielä jalkeilla."

Sheldon huokasi.

"Siis rakennettava uusi lisärakennus sairaalaan. Meidän täytyy saada heidät maihin jollakin tavoin. Viaburi! Hei, Viaburi, soita isoa kelloa kovaa, hyvin paljon."

Tultuaan outoa kutsua ihmetellen työmailtaan miehet jaettiin osastoihin. Muutamia lähetettiin metsään hakkaamaan puita rakennustarpeiksi, muutamia niittämään ruokoa katontekoa varten, ja neljäkymmentä miestä sai ottaa valaanpyyntiveneen päittänsä päälle ja kantaa sen rantaan. Sheldon oli hammasta purren koonnut kaiken lamaan tunteen tarmonsä ja vielä kerran lujin kourin tarttunut Beranden ohjiin.

"Oletteko katsonut ilmapuntaria?" kysyi kapteeni Olesen pysähtyen portaitten juureen. Hän oli lähdössä valvomaan sairaitten maihinsiirtoa.

"En ole", vastasi Sheldon. "Onko se alhaalla?"

"Se laskee."

"Silloin teidän on paras olla yötä laivassa", ehdotti Sheldon. "Älkää välittäkö hautajaisista. Minä kyllä pidän huolta Hughie-raukasta."

"Eräs neekereistä oli myöskin viimeisillään, kun laskimme ankkurin."

Kapteeni mainitsi tämän ikäänkuin sivumennen, mutta oli ilmeistä, että hän odotti vastausta. Sheldon joutui äkillisen hermostuksenpuuskan valtaan.

"Heittäkää ne taivaan nimessä mereen", huusi hän. "Herra Jumala, mies, luuletteko, ettei minulla ole tarpeeksi haudattavia täällä saarella?"

"Minä tahdoin vain saada tietää teidän mielipiteenne", vastasi kapteeni vähääkään loukkaantumatta.

Sheldon katui lapsellisuuttaan.

"Voi, kapteeni Olesen", pyysi hän. "Jos suinkin voitte, niin tulkaa huomenna maihin minua auttamaan. Ja jos se on teille mahdotonta, niin lähettäkää perämies."

"Hyvä! Tulen itse. Mr Johnson on nähkääs kuollut. Unohdin kertoa sen teille. Kolme päivää sitten."

Sheldon näki "Jessien" kapteenin käsivarsiaan heilutellen kulkevan rantaan vievää polkua ja kuuli hänen ääneensä kutsuvan Jumalaa upottamaan Salomonin-saaret meren pohjaan. Sitten hän kiinnitti katseensa laivaan, joka veltosti keinui kiiltävillä aalloilla, ja huomasi sen takana, korkealla Florida-saaren yläpuolella synkän vuorenharjanteen muotoisen pilviryhmän. Sitten hän kääntyi kumppaninsa puoleen ja kutsui palvelijoita kantamaan hänet huoneeseen. Mutta Hughie Drummondin elämä oli päättymäisillään. Hänen hengitystään saattoi tuskin enää huomata. Koskettaessaan häntä kädellään Sheldon tunsi, että hänen ruumiinlämpönsä oli alenemaan päin. Se oli kai laskenut jo silloin, kun kuumemittari osoitti sataaseitsemää. Hän oli palanut loppuun. Sheldon laskeutui polvilleen hänen viereensä, ja palvelijat asettuivat ryhmään heidän ympärilleen. Heidän valkoiset vyönsä olivat omituisena vastakohtana heidän tummalle iholleen ja julmille kasvoilleen, nenätulpilleen ja veistellyille, kiiltäville nenärenkaille. Viimein Sheldon nousi horjuville jaloilleen ja melkein kaatui takaisin lepotuoliinsa. Helle oli entistäänkin tukahduttavampi. Hengittäminen oli tukalaa. Hän läähätti. Palvelijain kasvoilla ja paljailla käsivarsilla kiilsi hikihelmiä.

"Herra", uskalsi eräs heistä sanoa, "suuri tuuli tulee, kova hyvin paljon."

Sheldon nyökäytti päätään, mutta ei edes katsahtanut ylös. Hän oli ollut hartaasti kiintynyt Hughie Drummondin, ja tämän kuolema sekä siitä johtuvat hautajaiset tekivät kuorman, jonka alle hän jo oli ollut sortumaisillaan, niin raskaaksi, että hänestä tuntui mahdottomalta sitä kantaa. Hänestä tuntui siltä — ei, hän tiesi sen varmasti — että hän ei voinut tehdä mitään muuta kuin sulkea silmänsä ja antaa kaiken mennä menojaan, ja että hän kuolisi, vaipuisi rajattomaan rauhaan. Hän tiesi sen, se oli hyvin yksinkertaista. Hänen piti vain sulkea silmänsä ja hellittää otteensa elämästä; hän oli näet nyt ehtinyt sille asteelle, että vain tahdonvoima piti häntä hengissä. Lähestyvän hajoamisen tuskat raatelivat hänen väsynyttä ruumiistaan. Olihan mieletöntä yhä pitää kiinni elämästä! Hän oli jo kuollut kymmeniä kertoja, mitä hyödyttivät häntä nuo kymmenien ja taas kymmenien kuolinhetkien tuskat ennen oikean kuoleman tuloa. Hän ei pelännyt kuolemaa, hän päinvastoin kaipasi sitä. Hänen väsynyt ruumiinsa ja sielunsa kaipasivat sitä, miksi ei siis hänen elämänsä liekki saisi kokonaan sammua?

Mutta hänen sisimmässään, missä tahdon oli ratkaistava kysymys eläkö vai kuolla, elämä sykähteli edelleen. Hän näki valaanpyyntiveneitten tulevan rantaan ja voihkivia ja valittavia sairaita sääliävinä kulkueena kannettavan ohitse paareilla tai toverien selässä. Hän näki myrskyn nousevan pilvien peittämältä taivaanrannalta ja muisti sairaalassa olevat potilaat. Siellä häntä odotti tehtävä, jota ei saanut laiminlyödä, ja hänen luonteensa mukaista ei ollut laskeutua nukkumaan ja kuolemaan ja jättää

velvollisuutensa täyttämättä.

Hän kutsui päällysmiehet paikalle ja määräsi, että sairaala molempine lisärakennuksineen oli varustettava tukiköysillä. Hän muisti ylimääräisen ankkuriketjun, joka uudenuutukaisena ja mustaksi maalattuna riippui lattiapalkeista rakennuksen alla, ja käski käyttää sitä samaan tarkoitukseen. Muutamat toiset palvelijat toivat pakkalaatikoista kyhätyn karkeatekoisen ruumisarkun ja panivat hänen neuvostaan Hughie Drummondin ruumiin siihen. Kuusi neekeriä kantoi arkun alas rantaan, ja Sheldon itse ratsasti sinne mustan ihmisratsun selässä käsivarret tämän kaulan ympäri kiedottuina ja rukouskirja toisessa kädessä.

Hänen lukiessaan hautauslukuja neekerit pahaa aavistaen tuijottivat taivaanrantaan ilmaantuneeseen tummaan juovaan, jonka yläpuolella vinhaa vauhtia kiitävät pilvet vyöryivät ja myllersivät. Ensimmäinen heikko ja silkinhieno tuulenhenkäys hiveli virkistäen hänen helteen paahtamaa ruumistaan juuri hänen lopettaessaan lukemisensa. Sitten tuli toinen henkäys, kiivas tuulenpuuska, ja miehet alkoivat kiireesti käytellä lapioitaan saadakseen haudan hiekalla täytetyksi. Tuulenpuuska oli niin voimakas, että Sheldon, joka vielä seisoj maassa, tarttui ihmisratsuunsa pöyryäksensä pystyssä. "Jessie" oli jo kadonnut näkyvistä, ja kuului pahaenteistä kohinaa lukemattomien pienten vaahtopäitten lyödessä rantaan. Vesi kiehui ja kuohui kuin suunnattoman suuressa kattilassa. Joka taholta kuului raskaita mäiskähdyksiä kookospähkinöitten putoillessa maahan. Korkeat, ohutrunkoiset puut väentelehtivät ja läiskivät kuin ruoskansiimat. Ilma näytti olevan täynnä niiden lenteleviä lehtiä, joista jokainen ruodillaan olisi voinut surmata miehen. Sitten tuli sade, oikea vedenpaisumus, joka painolakia uhmaten valtavan virran tavoin kulki vaakasuoraan yli meren ja maan. Neekeri, joka kantoi Sheldonia selässään, syöksyi päistikkaa pahimpaan sateeseen syvään eteenpäin kumartuneena pystyssä pöyryäksensä.

"Hän lepää rauhassa tänä yönä", tuumi Sheldon ajatellen kuollutta ystävänsä, joka makasi rannan hiekkaan kaivetussa haudassaan sateen huuhteleman kummun alla.

He ponnistelivat eteenpäin rantatörmää ylös. Muut mustat tarttuivat Sheldonin ratsuun ja työnsivät ja kiskoivat häntä eteenpäin. Heidän joukossaan oli sellaisia, joiden hartain halu olisi ollut raastaa ratsastaja hiekkaan ja survoa hänet kappaleiksi. Mutta hänen vyöhönsä pistetty automaattinen pistooli, jonka räiskivät kuulat silmänräpäyksessä veivät uhriltaan hengen, ja itse miehen automaattisesti kuolemaa uhmaava henki saivat heidät pysymään alallaan ja päinvastoin ponnistelemaan saadakseen hänet rajuilmalta suojaan.

Sheldon oli läpimärkä ja lopen uuvuksissa päästessään katon alle, mutta huomasi kuitenkin ihmeekseen, että vaatteitten vaihtaminen kävi jotakuinkin helposti. Vaikka hän olikin äärettömän heikko, niin hän kuitenkin tunsi voivansa paremmin. Tauti oli sivuuttanut huippukohtansa, hän oli paranemaan päin.

"Kunpa nyt vain en saisi kuumetta", sanoi hän ääneen ja päätti samassa silmänräpäyksessä ottaa kiniiniä heti tultuaan kyllin voimakkaaksi uskaltaakseen tehdä sen.

Hän astui horjuvin askelin verannalle. Sade oli tauonnut, mutta myrskyksi yltynyt tuuli kiihtyi kiihtymistään. Kävi kova aallokko, ja mailin mittaiset hyökyaallot, jotka kohottelivat harjojaan kahdensadan yardin päässä rannasta, pirstoutuivat roiskahtaen sitä vasten. "Jessie" hyppelehti hurjasti kahden ankkurinsa varassa, ja joka toinen tai kolmas aalto huuhtoi sen kantta. Kaksi lippua liehui sen nostoköysissä niin kankeasti kuin ne olisivat olleet taipuisaa rautalevyä. Toinen niistä oli sininen, toinen punainen. Hän tiesi mitä ne merkitsivät Beranden yksityisessä merkkikielessä: "Mitä ohjeita annatte? Onko koetettava saada vene maihin?" Seinällä merkkilippukaapin ja biljardisääntöjen välissä oli luettelo kaikkien merkkien tulkinnasta, ja Sheldon katsahti siihen todetakseen olevansa oikeassa, ennenkuin vastasi. Sitten palvelija nosti lipputangon kahveliini valkoisen ja punaisen lipun päällekkäin — tämä merkitsi: "Lähtekää Neal-saarelle suojaan etsimään."

Oli ilmeistä, että kapteeni Olesen oli odottanut tätä vastausta. Sen huomasi selvästi siitä, kuinka nopeasti ankkuriketjut irroitettiin. "Jessie" jätti ankkurit poijutettuina jälkeensä nostettaviksi merestä suotuisammalla säällä. Se lähti liikkeelle täysin haruspurjein, ja pian levitettiin etupurjekin kahdesti reivattuna. Laiva kiiti kuin rotuhevonen sivuuttaen Balesunan matalikon puolen kaapelinmitan etäisyydellä. Vähää ennen kuin se kääntyi niemen taa, se katosi hirvittävän sadekuuron peittoon, joka oli edellistä vielä paljon raivokkaampi.

Koko yön, lukemattomien sadekuurojen piestessä Berandea, kiskoessa puita juurineen maasta, kaataessa kumoon kopra-vajoja ja huojuttaessa korkeitten paalujensa varassa seisovaa rakennusta Sheldon nukkui syvässä unessa. Hän ei tiennyt myrskystä mitään. Hän ei kertaakaan herännyt, ei myöskään muuttanut asentoa eikä nähnyt unta. Aamulla herätessään hän oli kuin uusi ihminen. Hänen oli nälkä. Oli enemmän kuin viikko siitä, kun hän viimeksi oli vienyt ruokaa huulilleen. Hän joi lasillisen tiivistettyä kermaa vedellä sekoitettuna, ja kello kymmeneltä hän uskalsi juoda kupillisen lihalientä. Sairaalassakin oli kaikki lohdullisella kannalla. Myrskystä huolimatta oli sattunut vain yksi

kuolemantapaus, ja vain yksi uusi potilas oli sairastunut, jotavastoin kuusi miestä oli toipunut niin, että ha jaksoivat kömpiä sairaalasta asuntoihinsa. Sheldon mietti mielessään, olikohan tuuli puhaltanut taudin tiehensä ja puhdistanut saastutetun maan.

Kello yhdentoista tienoissa saapui Sili'n lähettämä sanantuoja Balesunan kylästä. "Jessie" oli ajautumia rantaan kylän ja Neal-saaren keskivälillä. Vasta hämärässä tuli kaksi laivamiestä kertoen kapteeni Olesenin ja kolmannen laivamiehen hukkuneen. Mitä laivaan tuli, ei Sheldon heidän puheistaan voinut päättää muuta kuin että siitä oli vain hylky jäljellä. Päällepäätteeksi hän vielä sai vilutaudinpuuskan ja makasi puolen tunnin kuluttua ankarassa kuumeessa. Ja hän tiesi, ettei hän ennen huomispäivää uskaltaisi ottaa pienintäkään annosta kiniiniä. Hän ryömi valtavan peitekasan alle ja huomasi hetkistä myöhemmin nauravansa ääneen. Nyt hänen vastoinkäymistensä mitta varmaan oli täysi. Lukuunottamatta maanjäristystä ja vedenpaisumusta kaikki pahimmat onnettomuudet olivat kohdanneet häntä. "Flibberty-Gibbet" oli varmasti turvassa Mbolin Passissa. Kun kerran ei voinut tapahtua mitään pahempaa, niin pitihän asioitten pakostakin kääntyä parempaan päin. Ja siksi hän kylmästä väristen nauroi peitteittensä alla, kunnes palvelijat päät yhdessä tulivat ihmettelemään, mikä paholainen nyt oli saanut heidän herransa valtoihinsa.

IV.

Joan Lackland.

Luoteismyrskyn toista päivää raivotessa Sheldon oli menehtymäisillään kuumeeseensa. Tauti oli ovelasti käyttänyt hyväkseen hänen heikkouttaan, ja vaikka se oli vain tavallista malariakuumetta, niin se oli neljässäkympnessäkahdeksassa tunnissa tehnyt hänet yhtä heikoksi kuin kymmenen kuumepäivää, jos hän olisi ollut voimissaan. Mutta punatauti oli Berandelta kuin poispuhallettu. Parikymmentä toipilasta oli vielä jäljellä sairaalassa, mutta heidänkin paranemisensa edistyi tunti tunnilta. Vain yksi ainoa mies oli kuollut myrsky-yön jälkeen — sama, jonka veli oli itkenyt hänen kurjaa tilaansa, sen sijaan että olisi karkoittanut kärpäsiä hänen luotaan.

Neljännän kuumepäivän aamuna Sheldon makasi verannalla katsoen raukein silmin myrskyiselle merelle. Tuuli oli tyyntymässä, mutta mahtavat hyrskyt löivät vielä Beranden rantaan ja kuohuvaa vaahtoa roiskui aina lipputankojen multatöyräille asti tarttuen veräjäpaaluihin. Hän oli ottanut kolmekymmentä graania kiniiniä, ja tämä lääke surisi nyt hänen korvissaan kuin mehiläispesä, sai hänen kätensä ja polvensa vapisemaan ja koko ruumiin kiusallisesti vavahtelevaan. Kerran avatessaan silmänsä hän näki jotakin, mitä hän ensiksi luuli näköhäiriöksi. Kappaleen matkan päässä, lähellä "Jessien" ankkuripaikkaa kohosi veneen keula vaahtopäisen aallon harjalla pilviä kohti ja katosi, niinkuin luonnollista oli, aivan kuin todellinen vene olisi kadonnut, aallon pohjaan. Hän tiesi, ettei yksikään hänen omista veneistään ollut vesillä, ja oli varma siitä, ettei ainoakaan Salomonin-saarten asukkaista olisi ollut kyllin hurjapäinen lähteäkseen liikkeelle tällaisen myrskyn raivotessa.

Mutta näköhäiriö ei kadonnut. Hetken kuluttua taas sattumalta avatessaan silmänsä hän näki selvästi koko veneen, jonka aalto juuri lennätti korkealle. Hän näki kuusi soutajaa täydessä työssä ja veneen perässä kookkaan miehen, joka selvästi erottautuen valkoista vaahtotaustaa vasten seisoi peräsimen ääressä nojaten siihen koko painollaan. Näiden lisäksi hän vielä näki kahdeksannen miehen, joka istui kokoonkyrystyneenä veneessä ja katsoi maalle päin. Mutta vielä enemmän Sheldon hämmästyi nähdessään naisen istuvan veneen perätuhdolla viimeisen soutajan ja peränpitäjän välillä. Se *oli* nainen, sillä hänen palmikkonsa oli päässyt irti ja hän kokosi paraikaa liehuvia suortuviaan hatun alle, joka hyvin paljon muistutti hänen omaa "Baden-Powelliansa."

Vene katosi näkyvistä aallon taakse ja ilmestyi jälleen seuraavan harjalle. Sheldon katsoi taas sinnepäin. Miehet olivat tummaihoisia ja kookkaampia kuin Salomonin-saarten asukkaat, mutta nainen — hän näki sen aivan selvästi — oli valkoihoinen. Kuka hän oli? Mitä hänellä oli täällä tekemistä? Nuo ajatukset kulkivat ristiin rastiin hänen aivojensa läpi. Hän oli liian sairas tunteakseen elävää harrastusta mihinkään, ja hänellä oli epämääräinen tunne, että kaikki oli vain unta, mutta hän huomasi, että soutajat lepuuttivat airojaan, sillä välin kuin nainen ja perämies tarkkaavaisesti katselivat takanaan vyöryviä aaltoja.

"Hyviä merimiehiä", arvosteli Sheldon nähdessään veneen hypähtäen kohoavan mahtavan hyökyaallon harjalle ja soutajien samassa silmänräpäyksessä painavan sukeltavan aironsa veteen pysyttääkseen veneen vyöryvän vesivuoren edellä, joka hurjaa vauhtia lähestyi rantaa. Se oli hyvin

tehty. Vettä puolillaan vene lensi aallon heittäjänä rannalle, miehet hyppäsivät maihin ja vetivät sen keula edellä veräjäpaaluihin päin. Sheldon kutsui turhaan palvelijoitaan, jotka sillä hetkellä sattuiivat olemaan sairaalassa antamassa lääkettä jäljelläoleville potilaille. Hän tiesi, ettei kyennyt nousemaan paikaltaan ja kulkemaan polkua alas tulijoita vastaanottamaan; siksi hän vain nojautui taaksepäin lepotuolissaan ja odotti odottamistaan heidän huolehtiessaan veneestään. Nainen seiso i aitauksen luona nojaten siihen. Tuon tuostakin roiskui vettä hänen kumisaappaiden verhoamille jaloilleen. Hän tutki taloa tarkasti ja suuntasi hetkiseksi Sheldoniin itseensä järkähtämättömän katseen. Vihdoin viimein hän sanoi jotakin kahdelle miehistä, jotka kääntyivät seuraamaan häntä, ja lähti kulkemaan polkua ylös.

Sheldon yritti nousta, pääsi puoleksi ylös tuolistaan, mutta vaipui avuttomana takaisin. Hän hämmästy i nähdessään, miten jättiläiskokoisina nuo kaksi miestä näkyivät naisen takaa. He olivat varmasti kuuden jalan pituiset ja tanakat ruumiinrakenteeltaan. Tällaisia miehiä hän ei ollut koskaan nähnyt näillä mailla. He eivät olleet mustia niinkuin salomoninsaarelaiset, vaan vaaleanruskeita iholtaan; heidän piirteensä olivat suuremmat, säännöllisemmät ja kauniimmatkin.

Nainen — tai oikeammin sanoen nuori tyttö, mikäli hän ulkonäöstä saattoi päättää — astui parvekkeen poikki häntä kohti. Molemmat miehet pysähtyivät uteliaasti ympärilleen katsellen odottamaan portaitten juureen. Hän näki, että tyttö oli vihainen. Hänen harmaat silmänsä liekehtivät ja huulensa vapisivat. "Kiivas luonto", tuumi Sheldon. Mutta silmät saivat hänet aivan ymmälle. Hän tuli siihen johtopäätökseen, etteivät ne sittenkään olleet harmaat, tai ainakaan *vain* harmaat. Ne olivat suuret ja kaukana toisistaan ja katsoivat häneen korkean, tasaisen otsan alta. Hänen kasvonsa muistuttivat korkokuvaa, niin puhtaat olivat niiden piirteet. Lisäksi hänessä oli muutakin, mikä hämmästytti Sheldonia — cowboy-hattu, painavat, ruskeat hiuspalmikot ja pitkäpiippuinen Colt-revolveri, joka riippui tupessaan hänen vyöllään.

"Kaunista vieraanvaraisuutta, eipä voi muuta sanoa", tervehti tyttö. "Vieraathan saavat joko uida maihin tai hukkaa juuri pihamaanne edustalle."

"Minä — minä pyydän anteeksi", sopersi Sheldon ja ponnisti kaikki voimansa päästäkseen seisomaan.

Mutta jalat pettivät, ja tuntien ikäänkuin tukehtuvansa hän alkoi vaipua lattialle. Hän tunsi laimeata tyydytystä havaitessaan tytön silmissä huolestuneen ilmeen; sitten kaikki musteni, ja samassa hetkessä hänen mieleensä välähti ajatus, että hän nyt viimein ensi kerran elämässään pyörtöy i.

Hän heräsi siihen, että isoa kelloa soitettiin, avasi silmänsä ja huomasi makaavansa vuoteellaan huoneessaan. Hän katsahti kelloon ja näki, että se oli kuusi; huoneeseen tunkeutuvien auringonsäteiden suunnasta hän arvasi, että oli aamu. Hän tiesi, että jotain kiusallista oli tapahtunut, mutta ei voinut saada sitä palaamaan mieleensä. Sitten hän näki Stetson-hatun riippuvan seinällä ja sen vieressä täyden patruunavyön ja pitkäpiippuisen 38 kaliberin Colt-revolverin. Vyön hoikka ympäry s juorusi, että omistaja oli nainen, ja äkkiä Sheldon muisti edellisenä päivänä näkemänsä valaanpyyntiveneen ja harmaat silmät, jotka olivat säihkyneet korkean otsan alta. Tuo nainen oli varmaan äsken soittanut kelloa. Plantaasin hoito lukemattomine huolineen syöksy i äkkiä Sheldonin mieleen. Hän nousi istualleen vuoteessaan ja tarttui tukea etsien seinään.

Hän istui yhä samassa asennossa taistellen pyöritystä vastaan, kun hän äkkiä kuuli tuon naisen äänen.

"Het i makuulle jälleen, sir!" sanoi hän.

Ääni oli varma ja ankara; huomasi, että se oli tottunut komentamaan. Samassa tytön toinen käsi pakotti hänet laskeutumaan takaisin tyynyilleen toisen tukie ssa häntä takaapäin.

"Te olette ollut tainnoksissa neljäkolmatta tuntia", hän jatkoi, "ja minä olen hoitanut teitä. Kun minä annan luvan, niin saatte nousta, mutta ette sitä ennen. Mitä lääkettä olette ottanut? Kiniiniäkö? Tässä on kymmenen graania. Kas niin! Teistä tulee kyllä hyvä potilas."

"Mutta...", yritti Sheldon.

"Ette saa puhua", keskeytti tyttö, "tai oikeammin ette saa vastustella. Muuten saatte kyllä puhua."

"Mutta plantaasi..."

"Puolikuolleesta miehestä ei plantaasilla ole mitään apua. Ettekö tahdo kuulla *minusta*? Te loukkaatte minun turhamaisuuttani. Tänne minä olen joutunut pelastuttuani hädintuskin ensimmäisestä haaksirikostani, ettekä te ole hituistakaan utelias, vaan puhutte vain viheliäisestä plantaasistanne. Ettekö näe, että minä olen halkeamaisillani halusta saada kertoa jollekulle, kenelle tahansa, haaksirikostani?"

Sheldon hymyili — ensi kertaa viikkokausiin. Hän ei oikeastaan hymyillyt sille, mitä tyttö sanoi, vaan sille tavalle, jolla hän sanoi sanottavansa — hänen kasvojensa veitikkamaiselle ilmeelle, hänen nauraville silmilleen ja suupieliensä vallattomalle värähtelylle. Hän mietti uteliaana mielessään, kuinkahan vanha tyttö mahtoi olla, ja sanoi ääneen:

"Niin, olkaa hyvä ja kertokaa."

"Mutta minäpä en tahdo — nyt", vastasi tyttö päätänsä keikauttaen. "Kyllä kai minä tapaan jonkun, jolle saan kertoa seikkailuni tarvitsematta pyytää häntä kyselemään. Ja sitäpaitsi minä tarvitsen teidän neuvoanne. Sain sattumalta selville, mihin aikaan minun piti soittaa miehet työhön. Mutta siinä onkin melkein kaikki. Minä en ymmärrä teidän työmiestenne naurettavaa kieltä. Mihin aikaan he pääsevät työstä?"

"Kello yhdeltätoista — ja aloittavat taas kello yksi."

"Hyvä on, kiitos vain! Ja sitten toinen asia! Missä teillä on varastohuoneen avain? Minä tarvitsen ruokaa merimiehille."

"Merimiehille!" toisti Sheldon. "Säilykkeitäkö *heille*. Eihän toki. Antakaa heidän mennä syömään minun työmiesteni kanssa!"

Tytön silmät salamoivat aivan kuin edellisenä päivänä, ja Sheldon näki taas käskävän ilmeen hänen kasvoillaan.

"En ikimaailmassa! Minun mieheni ovat kunnollista väkeä. Olen käynyt katsomassa teidän kehoja työväenasuntojanne ja nähnyt heidän syövän. Hyi! Perunoita! Ei mitään muuta kuin perunoita! Ei edes suolaa! Ei mitään! Vain perunoita! Ehkä minä erehdyin, mutta sen käsityksen sain heidän puheestaan, etteivät he koskaan saa mitään muuta ruokaa. Kaksi ateriaa päivässä ja jok'ainoa päivä viikossa pelkkiä perunoita."

Sheldon nyökäytti päätään.

"Sellaista ruokaa minun mieheni eivät kärsisi päivääkään, puhumattakaan viikkokausista. Missä avain on?"

"Riippuu tuossa vaatenaulassa kellon alapuolella."

Sheldon ei paljoakaan vastustellut, mutta avainta ottaessaan tyttö kuuli hänen sanovan:

"Säilykkeitä neekereille, sepä vasta jotakin!"

Tällä kertaa tyttö suuttui todenteolla. Veri syöksähti hänen poskiinsa, ja hän kääntyi Sheldonin puoleen.

"Minun mieheni eivät ole neekereitä. Mitä pikemmin opitte ymmärtämään sen, sitä parempi meidän tuttavuudellemme! Ja mitä säilykkeisiin tulee, niin minä kyllä maksan kaiken, mitä he syövät. Älkää olko huolissanne siitä. Se ei ole teille terveellistä. Ja minä en aio viipyä kauemmin kuin on välttämätöntä — juuri tarpeeksi kauan saadakseni teidät jaloillenne. Sillä minä en tahdo lähteä tieheni tuntien jättäneeni valkoisen miehen avuttomana oman onnensa nojaan."

"Te olette amerikkalainen, eikö totta?"

Kysymys tuntui saavan tytön hetkiseksi hämilleen.

"Olen", vastasi hän sitten uhkamielisesti. "Mitä siitä?"

"Ei mitään. Minä vain arvelin sitä."

"Ettekö muuta?"

Sheldon pudisti päätään.

"En — mitä tarkoitatte?" kysyi hän.

"En juuri mitään. Arvelin vain, että ehkä tahtoisitte sanoa jotakin kohteliasta."

"Nimeni on Sheldon, David Sheldon", sanoi mies äkkiä huomaten velvollisuutensa ja ojensi laihan kätensä.

Tytön käsi ojentautui silmänräpäyksessä häntä kohti mutta pysähtyi puolitiehen.

"Ja minun nimeni on Lackland, Joan Lackland." Sitten hän todenteolla ojensi kätensä. "Emmekö voisi olla ystäviä?"

"Kuinkas muuten", aloitti Sheldon laimeasti.

"Ja minä saan ottaa niin paljon säilykkeitä kuin tarvitsen miehilleni?" jatkoi tyttö innokkaasti.

"Kunnes lehmät tulevat kotiin", vastasi Sheldon yrittäen päästä tytön kevyeen äänilajiin ja lisäsi sitten: "Tarkoitan, kunnes ne ehtivät Berandelle. Katsokaas, meillä ei ole täällä yhtään lehmää."

Tyttö katsoi häntä kylmästi kasvoihin.

"Oliko tuo olevinaan onnistunutta pilaa?" kysyi hän. "Sitä en todellakaan tiedä — ehkä — minä luulin, mutta tiedättehän, että olen sairas."

"Te olette englantilainen, eikö totta?" oli tytön seuraava kysymys.

"Ei, kuulkaas, *tuo* on toki liikaa sairaallekin miehelle", huudahti Sheldon. "Te tiedätte aivan hyvin, että olen."

"Vai niin!" sanoi tyttö hajamielisellä äänellä. "Siis te olette englantilainen?"

Sheldonin otsa rypistyi ja huulet puristautuivat tiukasti yhteen, mutta äkkiä hän purskahti nauruun, johon tyttö yhtyi.

"Se oli oma syyni", tunnusti Sheldon. "Minun ei olisi pitänyt ärsyttää teitä. Mutta kyllä pidän varani vastedes."

"Jääkää te nyt tänne nauramaan, siksi aikaa kuin minä menen hankkimaan aamiaista. Onko teillä mitään toivomuksia siihen nähden?"

Sheldon pudisti päätään.

"Ruoka tekee teille hyvää. Kuumetta teillä ei enää ole, olette vain heikko. Odottakaahan hetkinen!"

Hän kiiruhti huoneesta keittiöön päin, oli oven luona kompastumaisillaan sandaaleihin, jotka olivat hänelle useita numeroita liian suuret, ja katosi näkyvistä nolostunut ilme kukoistavilla kasvoillaan.

"Kautta Jupiterin, nuohan olivat minun sandaalini!" ajatteli Sheldon itsekseen. "Tytöllä ei tietysti ole muita vaatteita kuin ne, mitkä hänellä oli yllään maihin astuessaan, ja silloin hänellä varmasti oli merisaappaat."

V.

Hän tahtoo hankkia itselleen plantaasini

Sheldon parani nopeasti. Hänellä ei enää ollut kuumetta, ja nyt hänen vain piti koota voimia. Joan oli ottanut taloudenhoidon huolekseen, ja Sheldon sanoi, että hän nyt ensi kertaa Berandella sai kelvollista valkoisen miehen ruokaa. Joan valmisti itse omin käsin sairaan miehen ruoan, ja se sekä hauskuus, jonka hänen seuransa tuotti, saivat aikaan, että Sheldon kahden päivän kuluttua kykeni horjuvin askelin astumaan verannalle. Tilanne, johon hän oli joutunut, oudostutti häntä suuresti ja vielä enemmän häntä ihmetytti, ettei se työstä näyttänyt tuntuvan lainkaan omituiselta. Hän oli asettunut tänne asumaan ja ryhtynyt pitämään huolta taloudesta aivan kuin tämä kaikki olisi ollut luonnollisin asia maailmassa, ikäänkuin Sheldon olisi ollut hänen isänsä tai veljensä tai hän itse olisi ollut mies, kuten Sheldon.

"Tämä on aivan suurenmoisen hauskaa", vakuutti tyttö hänelle. "Aivan kuin kappale jotakin romaania. Minä tulen suoraan meren sylistä ja löydän sairaan miehen, joka on yppö yksin kahdensadan orjan..."

"Työntekijän", oikaisi Sheldon. "He ovat tehneet sopimuksen. He tekevät työtä täällä kolme vuotta ja ovat vapaaehtoisesti suostuneet sopimuksentekoon."

"Aivan niin", jatkoi tyttö — "sairaamiehen, yksin kahdensadan työntekijän kanssa ihmissyöjäsaarella — nehän ovat ihmissyöjiä, eivätkö ole? Vai onko se vain turhaa puhetta?"

"Turhaa puhettako?" sanoi Sheldon hymyillen. "Kyllä se on hiukan enemmän kuin turhaa puhetta. Useimmat työmiehistäni ovat viidakkolaisia, ja ne ovat järjestään kaikki ihmissyöjiä."

"Mutta eivät kai enää sitten kun ovat tulleet ihmisten ilmoille työntekijöinä. Eivät kai nämä teidän työmiehenne voisi niin menetellä."

"Kyllä he söisivät teidät heti paikalla, jos saisivat tilaisuuden."

"Sanotteko tuon vain noin ylimalkaan, vai tiedätkö todella, että niin on laita?" kysyi tyttö.

"Tiedän varmasti."

"Kuinka te sen tiedätte? Kuka on antanut teille aiheen ajatella niin?

Omat miehennekö?"

"Niin juuri, omat mieheni, jopa palvelijat, jotka liikkuvat talossani, itse kokkikin, joka paraikaa teidän opastamananne paistaa niin herkullisia leipiä. Vasta kolme kuukautta takaperin yksitoista heistä varasti valaanpyyntiveneen ja karkasi Malaitalle. Yhdeksän heistä oli sikäläisiä ja kaksi oli San Christobalin bushmanneja. He olivat typeriä — nuo kaksi san-christobalilaista tarkoitan, jotka astuivat samaan veneeseen yhdeksän malaitalaisen kanssa — yhtä typeriä kuin malaitalaiset olisivat olleet, jos heitä olisi ollut kaksi ja san-christobalilaisia yhdeksän."

"Mitä tarkoitatte?" kysyi tyttö jännittyneenä "Kuinka sitten kävi?"

"Nuo yhdeksän malaitalaista söivät nuo molemmat San Christobalin miehet suuhunsa, jättivät vain päät, joita pidetään liian arvokkaina syötäväksi. Ne he ahtoivat perätuhdon alle ja antoivat niiden olla siellä kunnes matka oli lopussa. Ja nyt nuo kaksi päätä ovat jonkun bushmannikylän ylpeytenä ja aarteena Langa-Langan tuolla puolen."

Tyttö löi kätensä yhteen, ja hänen silmänsä säkenöivät.

"He ovat siis oikeita, todellisia ihmissyöjiä! Ajatelkaahan, kahdennellakymmenennellä vuosisadalla! Ja minä kun olin luullut, että seikkailut ja romantiikka kuuluvat kokonaan menneisyyteen."

Sheldon katsahti häneen ja hymähti.

"Mitä nyt?" kysyi tyttö.

"Ei mitään erikoista. Minä vain en voi kuvitella! että olisi hituistakaan romanttista joutua likaisen neekerijoukon syötäväksi."

"Ei, ei tietystikään", myönsi tyttö. "Mutta elää heidän keskuudessaan, johtaa ja hallita heitä — kahtasataa — ellei se ole romanttista, niin se ainakin on jännittäväntä, mitä voi kuvitella. Ja romanttinen on läheistä sukua jännittäväälle, kuten tiedätte."

"Neekerivatsaan joutuminen olisi siis jännittäväntä, mitä voitte kuvitella. Joka oli todistettava", väitti Sheldon itsepäisesti.

"Teissä ei totta totisesti näytä olevan tippaakaan romantiikkaa!" huudahti tyttö. "Te olette aivan yhtä ikävä ja järkevä ja kuiva kuin kaikki englantilaiset liikemiehet. Minä en käsitä, miksi te olette täällä. Teidän olisi pitänyt pysyä kiltisti kotona pankkivirkamiehenä tai — tai —"

"Kauppa-apulaisena. Kiitän nöyryimmästi."

"Vaikkapa niinkin — minä tahansa. Mitä ihmettä te teette täällä maailman äärissä?"

"Ansaitseen jokapäiväisen leipäni ja pyrin eteenpäin elämässä."

"Siis 'nuoremman pojan' okainen tie! Jos nyt sekään ei ole romanttista, niin ei mikään. Ajatelkaapas kaikkia tämän maailman nuorempia poikia, jotka kukin tahollaan kokevat tuhansia ja taas tuhansia seikkailuja taistellessaan 'oman kotilieden ja oman satulan' saavuttamiseksi. Ja täällä te olette tuon taistelun tuoksinassa — ja minä myös."

"Pyydän anteeksi, mutta —" aloitti Sheldon sanojaan venytellen.

"No niin, sanokaamme nyt sitten, että minä taistelen nuorempana tyttärenä", oikaisi tyttö; "minulla ei ole 'kotiliettä' eikä 'satulaa', ei ketään eikä mitään — ja olenhan minä yhtä kaukana maailman äärissä kuin tekin."

"Minun on kai siis myönnettävä, että teidän asemanne on tavallaan romanttinen", sanoi Sheldon.

Hän tuli ajatelleeksi edellisiä öitä, jotka tyttö oli viettänyt riippumatossa verannalla moskiittiverhot suojanaan ja verannan äärimmäisessä nurkassa huudon ulottuvilla lepäävät tahitilaiset merimiehet henkivartiostonaan. Hän oli tähän asti ollut liian avuton jaksaakseen asettua vastarintaan, mutta nyt hän päätti, että tytön piti saada hänen vuoteensa sisällä huoneessa ja että hän itse nukkuisi riippumatossa.

"Näettekös, minä olin koko ikäni lukenut ja haaveillut romanttisista seikkailuista", kuuli hän tytön kertovan, "mutta en koskaan, hurjimmissakaan unelmissani, rohjennut uskoa, että saisin kokea niitä. Tämä tuli niin odottamatta. Vielä kaksi vuotta sitten minä uskoin, ettei minulla ollut muuta mahdollisuutta kuin..." Hän keskeytti lauseensa ja nyripisti suutaan. "Niin, minä luulin todella, etten voisi muuta tehdä kuin mennä naimisiin."

"Ja te valitsitte siis mieluummin ihmissyöjät ja patruunavyön?" kysäisi Sheldon.

"Ihmissyöjiä en tullut ajatelleeksi, mutta patruunavyö oli parasta mitä ajatella saatoin."

"Te ette uskaltaisi käyttää revolveria, vaikkapa se olisikin välttämätöntä." Hän huomasi tytön silmien äkkiä leimahtavan ja jatkoi: "Tarkoitan, että ette vois vahingoittaa sillä ketään, vaikka teidän täytyisikin ampua."

Tyttö lähti äkkiä liikkeelle ja aikoi mennä sisään rakennukseen. Sheldon tiesi, että hän meni noutamaan revolveriaan.

"Älkää huoliko", sanoi hän. "Tässä on minun pistoolini. Mitä aiotte sillä tehdä?"

"Vaikkapa ampua alas tuon lipunnosto-pylpyränne."

Sheldon hymyili epäuskoisesti.

"Minä en tunne teidän pistoolianne", sanoi tyttö epäröiden.

"Liipasin on herkkä eikä teidän tarvitse tähdätä maalin alle. Painakaa vain hiljaa."

"Kyllä tiedän", vastasi tyttö kärsimättömästi. "Tunnenhan minä automaattiset ampuma-aseet noin ylimalkaan ja tiedän, että ne voivat olla kiusallisia kuumeissaan, mutta minä en tunne tätä teidän asettanne." Hän katsoi sitä hetkisen. "Se on vireessä. Onko se ladattu?"

Hän laukaisi, mutta ei osannut.

"Välimatka on pitkä", koetti Sheldon lohduttaa.

Mutta tyttö puri huultaan ja laukaisi uudestaan.

Luoti lensi vinkuen ilmassa. Metallinen kiekko kieppui ratisten edestakaisin. Hän ampui kerran toisensa jälkeen, kunnes kaikki kahdeksan panosta olivat käytetyt. Kuusi laukausta osui maaliin. Kiekko heilui yhä vielä kahvelin päässä, mutta kuulat olivat pidelleet sitä niin pahoin, ettei siitä ollut enää mihinkään. Sheldon ihmetteli. Hän itse ei olisi ampunut noin hyvin, eipä edes Hughie Drummond. Kun hän aikaisemmin oli sattunut näkemään naisten ampuvan, niin he tavallisesti olivat kirkuneet ja ampuneet silmät kiinni umpimähkää ilmaan.

"Te ammutte todellakin hyvin... ollaksenne nainen", sanoi hän. "Vain kaksi kertaa ammutte ohi, ja ase oli teille outo."

"Mutta nuo kaksi harhalaukausta minua harmittavat", valitti tyttö. "Ja pistoolinne on mainion tarkkakäyntinen. Jos annatte minulle uudet panokset, niin lupaan varmasti osata maaliin kahdeksan kertaa."

"Sitä en epäile. Mutta nyt minun täytyy hankkia uusi nostokiekko. Viaburi! Tänne hoi, — tuo varastosta yksi plokki."

"Minä löisin vetoa siitä, että te ette osaisi kahdeksaa kertaa kahdeksasta", sanoi Joan ylpeästi.

"Siihen vedonlyöntiin minä varon suostumasta", vastasi Sheldon. "Kuka on opettanut teitä ampumaan?"

"Isäni ensin ja sitten Von ja hänen cowboysa. Isä vasta osasi ampua, mutta kyllä Vonkin oli aika taitava."

Sheldon tuumi mielessään, kuka tuo Von mahtoi olla — oliko ehkä juuri hän kaksi vuotta takaperin

saanut Joanin vakuutetuksi siitä, että hänen oli parasta mennä naimisiin.

"Mistä osasta Yhdysvaltoja te olette kotoisin?" kysyi hän. "Chicagostako vai Wyomingista vai jostakin sieltäpäin. Muistakaa, ettette ole hiiskunut minulle mitään itsestänne. En tiedä muuta kuin että te olette miss Joan Lackland kotoisin ties mistä."

"Saatte mennä kauemmaksi länteen, jos tahdotte löytää minun kotiseutuni."

"Ahaa — malttakaahan! Nevada?"

Tyttö pudisti päätään.

"Kalifornia?"

"Vielä kauemmaksi länteen!"

"Sehän on mahdotonta, ellen ole kokonaan unohtanut maantietoani."

"Politiikan te näytte unohtaneen", nauroi Joan. "Ettekö muista, että on olemassa jotakin mitä sanotaan alusmaiksi?"

"Filippiinit!" huudahti Sheldon voitonriemuisesta

"Ei, vaan Hawaii. Siellä olen syntynyt. Se on kaunis maa. Taivas, minullahan on jo melkein koti-ikävä! Eipä siksi, etten olisi ennen ollut poissa sieltä. Olin New Yorkissa romahduksen sattuessa. Mutta se on minusta ihanin paikka maailmassa — Hawaii nimittäin."

"Mutta mitä taivaan nimessä teillä sitten on tekemistä tässä Herran hylkäämässä paikassa?" kysyi Sheldon. "Tännehän tulevat vain hullut", lisäsi hän katkerasti.

"Mutta ei kai Nielsen ollut mikään hullu?" kysyi tyttö. "Minun ymmärtääkseni hän kokosi täällä kolme miljoonaa."

"Tuo on aivan totta, valitettavasti, sillä juuri sen takia minä olen täällä."

"Niin minäkin", virkkoi tyttö. "Isä kuoli hänestä puhuttavan Marquesas-saarilla, ja niin me lähdimme matkaan. Mutta isä-raukka ei koskaan päässyt tänne asti."

"Hän — isänne — siis kuoli?" kysyi Sheldon hiljaa.

Joan nyökäytti päätään; hänen silmänsä kostuivat ja saivat lempeän ilmeen.

"Voinhan oikeastaan aloittaa alusta." Hän kohotti ylpeästi päätään, ikäänkuin olisi tällä liikkeellä karkoittanut surumielisyytensä, — aivan niinkuin sopi odottaakin naiselta, jolla oli Baden-Powell-hattu ja pitkäpiippuinen revolveri. "Olen syntynyt Hilossa Hawaii-saarella, joka on suurin ja paras koko ryhmästä. Sain saman kasvatuksen kuin useimmat muut Hawaiiin tytöt. He viettävät ulkoilmaelämää ja osaavat ratsastaa ja uida, ennenkuin tietävät, mitä kuusi kertaa kuusi on. Mitä minuun itseeni tulee, en voi muistaa, milloin ensi kerran nousin hevosen selkään tai milloin opin uimaan. Ainakaan en silloin vielä osannut aakkosia. Isä omisti karjatiloja Hawaiiilla ja Mauilla — aika suuria saarien oloihin nähden. Hokuna yksin käsitti kaksisataatuhatta acra. Se sijaitsi Mauna Kean ja Mauna Loan välillä, ja siellä minä opin ampumaan kauriita ja metsän eläimiä. Molokailla on isoja, täplikkäitä hirviä. Von oli Hokunan tilanhoitaja. Hänellä oli kaksi tytärtä, jotka olivat jotakuinkin minun ikäisiäni. Ja minä vietin aina kuumen vuodenajan siellä — kerran olin siellä koko vuoden. Me kolme tyttöä elimme kuin intiaanit. Emmehän me tosin saaneet metsistä aivan kokonaan, mutta kyllä me panimme parastamme metsistäksemme niin paljon kuin mahdollista. Ainahan meillä oli siellä kotiopettajattaria ja läksyjä ja ompelemista ja taloustehtäviä ja kaikkea muuta sellaista, mutta pelkäänpä, että meitä useimmiten täytyi houkutella työhön lupaamalla meille hevosia ja ajeluretkiä.

"Von oli ollut sotaväessä, ja isä oli vanha merikarhu, ja molemmat vaativat ankaraa kuria. Mutta Vonin tyttöillä ei ollut äitiä eikä minulla myöskään — ja ukothan olivat miehiä. He hemmoittelivat meitä aivan kauheasti. Näettekö, heillä ei ollut vaimoja, ja siksi he aina seurustelivat meidän kanssamme, kun olimme lopettaneet työmme. Meidän piti oppia kaikki, mikä koski talon hoitoa, kahta vertaa paremmin kuin palvelijoitte — he olivat alkuasukkaita — jotta kerran kykenisimme ottamaan ohjokset käsiimme. Ja meidän piti aina sekoittaa heidän cocktailinsa, se toimitus oli liian pyhä, jotta sitä olisi voinut uskoa palvelijalle. Me emme koskaan saaneet tehdä mitään, mistä emme olisi suoriutuneet omin neuvoin. Tietysti cowboyt aina ottivat kiinni ja satuloivat meidän hevosemme, mutta meidän täytyi itse osata mennä hevoshakaan ja ottaa hevoset..."

"Kuinka se tapahtui?" kysyi Sheldon.

"Me otimme ne kiinni lassolla. Ja isä ja Von opettivat meitä satuloimaan ja olivat hyvin ankaria arvosteluissaan. Samoin oli revolveriemme ja pyssyjemme laita. Palvelijat puhdistivat ja voitelivat ne aina, mutta meidän täytyi oppia, miten se oli tehtävä, voidaksemme valvoa, että he tekivät sen huolellisesti. Alussa sattui usein, että joltakulta meistä otettiin pyssy viikoksi pois; vain pienen ruostetahrnan takia. Meidän piti oppia syyttämään valkea rankkasateessa, vieläpä märistä puista, kun retkillämme pystytimme teltan yöksi, jaa se oli vaikeinta kaikesta — lukuunottamatta kielioppia luullakseni. Kyllä me opimme enemmän isältä ja Vonilta kuin opettajattariltamme. Isä opetti meille ranskaa ja Von saksaa. Me opimme molemmat kielet jotakuinkin hyvin ja yksinomaan hevosen selässä tai asustaessamme teltassamme.

"Kylmänä vuodenaikana tytöillä oli tapana tulla Hiloon minua tervehtimään. Siellä isällä oli kaksi taloa, toinen niistä meren rannalla. Tai sitten me kaikki kolme matkustimme maatilallemme Punaan, ja siellä oli kanootteja ja veneitä ja siellä kalastettiin ja uitiin. Isä oli myöskin Hawaiiin kuninkaallisen purjehdusseuran jäsen, ja hän otti meidät mukaan kilpapurjehduksille ja pitkille retkille. Katsokaas, isä ei koskaan lakannut rakastamasta merta. Ollessani neljätoista vuotta vanha minä hoidin isäni taloutta, ja palvelijat olivat kokonaan minun käskettävinäni. Olen hyvin ylpeä tuosta ajasta. Ja kun olin täyttänyt kuusitoista, lähetettiin meidät kaikki kolme tyttöä Kaliforniaan, Millin naisopistoon, jossa kaikki oli hyvin hienoa ja tukehduttavaa. Kuinka me ikävöimmekään kotiin! Emme tulleet ensinkään hyväksi ystäviksi muiden tyttöjen kanssa, jotka nimittivät meitä ihmissyöjänaluiksi sen vuoksi, että olimme kotoisin Sandwich-saarilta, ja tekivät vastenmielisiä viittauksia sinnepäin, että meidän esi-isämme muka olivat herkutelleet kapteeni Cookin ruumiilla. Koko juttuhan on epähistoriallinen, ja sitäpaitsihan meidän esi-isämme eivät edes eläneet Hawaiiilla.

"Kolme vuotta olin Millin opistossa — silloin tällöin kävin tietysti kotona — ja kaksi vuotta New Yorkissa. Sitten isä menetti omaisuutensa, muuan sokeriviljelys Maui'lla vei hänet vararikoon. Insinöörien tiedonannot eivät olleet pitäneet paikkaansa. Sitäpaitsi isä oli rakentanut rautatien, jota sanottiin 'Lacklandin hullutukseksi' — mutta uskokaa pois, kyllä se lopulta tulee kannattavaksi. Mutta nyt sekin osaltaan vaikutti romahdukseen, Pelaulau Ditch antoi lopullisen sysäyksen. Mutta sittenkään ei olisi tapahtunut mitään, ellei olisi tullut tuota suurta paniikkia Wall Streetillä. Minun rakas, hyvä isäukkoni! Hän ei hiiskunut minulle sanaakaan. Mutta minä luin sanomalehdestä vararikosta ja lähdin heti kotiin. Siihen asti ihmiset olivat minulle toivotelleet, että avioliitto oli ainoa onni, jonka nainen voi saavuttaa tässä elämässä. Romantiikalle siinä siis ei ollut sijaa. Mutta isän vararikko vei minut suoraa tietä romantiikan maailmaan."

"Milloin tuo tapahtui?" kysyi Sheldon.

"Viime vuonna — suuren pörssipaniikin vuonna."

"Odottakaahan!" Sheldon mietti jotakin mielessään hyvin vakavan näköisenä. "Kuusitoista ja viisi, siihen yksi tekee kaksikymmentäkaksi. Te olette syntyneet vuonna 1887?"

"Niin olenkin, mutta tuo ei ollut kohteliasta."

"Olen todella pahoillani", sanoi Sheldon, "mutta tuo kysymys tuli aivan itsestään."

"Ettekö te koskaan osaa sanoa mitään miellyttävää? Vai onko tuo teidän englantilaisten tavallinen tapa?" Tytön harmaisiin silmiin tuli veitikkamainen ilme ja hänen huulensa vapisivat hetkisen. "Minä suosittelen teille, mr Sheldon, luettavaksi Gertrude Athertonin kirjaa *Amerikkalaiset vaimot ja englantilaiset aviomiehet*."

"Kiitos, olen lukenut sen. Se on minulla tuolla." Hän osoitti hyvin varustettua kirjahyllyään. "Mutta pelkään, että se on jotenkin puolueellinen."

"Kaikki, mikä ei ole englantilaista, on tietysti puolueellista", vastasi tyttö. "Minä en ole koskaan pitänyt englantilaisista. Viimeinen, jonka opin tuntemaan, oli eräs työnjohtaja. Isän piti panna hänet viralta."

"Ei yksi kiuru kesää tee."

"Mutta siitä englantilaisesta oli meille ikävyyksiä aivan loppumattomiin — no niin! Ja olkaa nyt kiltti älkääkään tehkö minua vielä sietämättömämmäksi kuin jo olen."

"Koetan olla varuillani."

"Mitä siihen tulee, niin —" Tyttö keikautti päätään taaksepäin, avasi suunsa lopettaakseen aloittamansa nuhdesaarnan, mutta muutti mieltään. "No niin, minä jatkan kertomustani. Isälle ei oikeastaan jäänyt mitään, ja hän päätti palata merelle. Hän ei ollut koskaan lakannut rakastamasta sitä, ja minä puolittain luulen, että hän iloitsi siitä, että kävi niinkuin kävi. Hän oli iloinen kuin nuori poika,

pää täynnä tuumia ja valmisteluja aamusta iltaan. Hänellä oli tapana valvoa puoliyöhön ja keskustella minun kanssani kaikesta. Senjälkeen nimittäin kuin olin hänelle sanonut, että olin varmasti päättänyt seurata häntä.

"Hän oli aloittanut uransa Etelämerellä — pyydystänyt helmiä ja helmiäisiä — ja uskoi varmasti, että sieltä vieläkin voisi haalia kokoon rikkauksia. Kookosviljelys häntä erikoisesti houkutteli, ja kunnes plantaasi alkaisi tuottaa hedelmiä hän aikoi harjoittaa kauppaa, helmenpyyntiä ja ehkä jotain muutakin. Hän möi huvipurtonsa ja osti kuunarin nimeltä 'Miele', ja niin me lähdimme matkaan. Minä pidin isästä huolta ja opiskelin merenkulkuoppia. Isä oli oma laivurinsa. Perämies oli tanskalainen, mr Ericson, miehistö japanilaisia ja hawaiilaisia. Me kuljimme ensin edestakaisin Linjasaarten seutuvilla, kunnes se alkoi liiaksi koskea isään. Kaikki oli toisin kuin ennen. Saaret oli vallattu ja jaettu eri valtojen kesken, suuret yhtiöt olivat asettuneet sinne ja haalineet itselleen maat, kauppaoikeudet, kalastusoikeudet, sanalla sanoen kaiken.

"Sitten me purjehdimme Marquesas-saarille. Siellä oli kaunista, mutta alkuasukkaat olivat melkein sukupuuttoon kuolleet. Isä oli aivan vimmoissaan kuullessaan, että ranskalaiset olivat määränneet vientitullin kopralle — hänestä se oli keskiaikaista — mutta maahan hän oli ihastunut. Siellä oli Nukanivalla viidentoistatuhannen acren laajuinen laakso, joka kolmelta puolelta ympäröi oivallista ankkuripaikkaa. Siihen hän rakastui ja osti sen kahdellatoistasadalla Chilen dollarilla. Mutta Ranskalle maksettavat verot olivat aivan pelottavat — siksipä maa olikin niin halpaa — ja, mikä oli pahinta kaikesta, meidän oli mahdotonta saada työväkeä. Kanakit eivät tahtoneet tehdä mitään, ja virkamiehet tuntuivat istuvan yökaudet tuumimassa, mitä uusia vastuksia he voisivat keksiä meidän tiellemme.

"Kuudessa kuukaudessa isä sai siitä kyllikseen. Tilanne oli toivoton. 'Lähtekäämme Salomonin-saarille', hän sanoi, 'että saamme nähdä, kuinka Englanti hallitsee. Ja ellei meillä sielläkään ole menestymisen mahdollisuuksia, niin jatkamme matkaa Bismarckin-saaristoon. Lyönpä vetoa siitä, ettei sivistys vielä ole ehtinyt valloittaa Amiraliteetti-saaria. Kaikki oli valmiina, tavarat laivaan lastattuina, uusi miehistö — marquesaslaisia ja tahitilaisia — paikoillaan. Olimme juuri lähtemäisillämme Tahitiin, sillä 'Miele' oli hiukan korjauksen ja uudistusten tarpeessa, kun isä-raukkani äkkiä sairastui ja kuoli."

"Ja te jätitte aivan yksin maailmaan?"

Joan nyökäytti päätään.

"Hyvin, hyvin yksin. Minulla ei ollut veljiä eikä sisaria, ja isän kaikki omaiset olivat saaneet surmansa eräässä hirmumyrskyssä Kansasissa. Isä oli silloin ollut aivan pieni poika. Olisinhan minä tietysti voinut palata Vonin luo. Sinne olen milloin tahansa tervetullut kuin omaan kotiini. Mutta miksi olisin mennyt sinne? Sitäpaitsihan isä oli uskonut minulle suunnitelmansa, ja minusta tuntui siltä, kuin se olisi velvoittanut minut toteuttamaan ne. Se oli minusta suuri tehtävä. Ja minun teki mieli toteuttaa ne. Ja — niin, täällä minä nyt olen.

"Älkää koskaan menkö Tahitille, sen neuvon annan teille. Paikka on hurmaava ja alkuasukkaat mukavia. Mutta valkoihoiset! Varkaita, rosvoja, valehtelijoita jok'ikinen! Rehellisiä miehiä ei ole niin monta, että tarvittaisiin viisi sormea niiden laskemiseen. Se seikka, että minä olin nainen, teki kaiken heille vain yksinkertaisemmaksi. He rosvosivat minulta kaiken omaisuuteni senkin seitsemänlaisten tekosyitten nojalla ja valehtelivat ilmankin tekosyytä, joko se sitten oli tarpeellista tai ei. Mr Ericson-raukan he saivat lahjotuksi. Hän antautui rosvojen palvelukseen ja todisti kaikki heidän laskunsa oikeiksi, vaikka ne olisivat olleet tuhannen prosenttia liian suuret. Kun he puijasivat minulta kymmenen frangia, niin niistä tuli kolme hänen osalleen. Kun maksoin viidentoistasadan frangin laskun, niin se tuotti hänelle viisisataa. Kaiken tämän sain tietysti kuulla jäljestäpäin. Mutta 'Miele' oli vanha alus, korjaukset olivat tarpeen, ja minä sain maksaa seitsemänkertaisen hinnan.

"En tietysti koskaan saa tietää, kuinka paljon Ericson ansaitsi. Hän oli asettunut asumaan maihin, hienosti kalustettuun taloon. Laivanrakentajat olivat luovuttaneet sen hänelle vuokratta. Hedelmiä, vihanneksia, kalaa, lihaa ja jäitä tuotiin hänelle joka päivä, eikä hänen tarvinnut maksaa mitään. Kauppiaat suorittivat hänelle osan sovituista palkasta siinä muodossa. Ja koko ajan hän kyynelisin valitteli, että minä olin joutunut niin kurjan kohtelun uhriksi. Ei, minä en ollut tullut ammattivarkaitten pesään, olin vain tullut Tahitille.

"Mutta kun varkaat sitten joutuivat riitaan keskenään, niin aloin saada vihiä asiain tilasta. Eräs noista petkutetuista petkuttajista tuli pimeään tultua minun luokseni ja kertoi tosiasioita, näytti numeroita ja vakuuttavia todistuksia. Tiesin, että oikeuteen vetoaminen olisi vienyt minulta loputkin omaisuudestani. Tuomarit ottivat vastaan lahjoja niinkuin kaikki muutkin. Mutta aivan toimeettomana en sentään antanut kaiken tapahtua. Eräänä pimeänä yönä menin Ericsonin asuntoon. Minulla oli sama revolveri, joka minulla on täälläkin, ja pakotin hänet pysymään vuoteessaan sen aikaa, kun tein kotitarkastuksen. Hiukan yli yhdeksäntoistatuhatta frangia vein sieltä mennessäni. Hän ei koskaan valittanut poliisille eikä palannut laivaan. Muut rosvot vain nauroivat minulle ja tekivät minusta pilkkaa. Siellä oli pari

amerikkalaista, ja he neuvoivat minua olemaan ryhtymättä oikeudenkäyntiin, ellen tahtonut jättää laivaanikin rosvoille.

"Sitten minä hankin saksalaisen perämiehen Uudesta-Seelannista. Hänellä oli kapteenin todistukset ja häntä puhuteltiin sillä nimellä, mutta minä ymmärsin merenkulkua paremmin kuin hän ja oikeastaan minä itse olinkin kapteenina. Menetin kuitenkin laivani, mutta sillä asialla ei ollut mitään tekemistä minun kykyni kanssa. Olimme ajelehtineet neljä päivää rasvatyynellä ulapalla. Sitten tuli luoteismyrsky, ja se ajoi meidät rantaan suojanpuolelle. Yritimme purjehtien päästä selville vesille, mutta silloin tahitilaisten laivanrakentajien kurja työ tuli ilmi. Menetimme heti halkaisijapuomin ja kaikki keulataakit. Ainoa pelastuksen keino oli kääntyä takaisin ja kulkea Floridan ja Ysabelin välisen salmen kautta. Ja kun olimme hämärissä onnellisesti päässeet siitä ja kartta osoitti vähintään neljätoista syltä vettä, niin äkkiä törmäsimme koralliriuttaan. Vanha 'Miele' raukka sai vain yhden kolauksen ja pääsi sitten irti, mutta sekin oli sille liikaa, ja me ehdimme parahiksi laskeutua veneeseen, ennenkuin se upposi. Saksalainen perämies hukkui. Koko yön ajelehdimme merellä ja seuraavana aamuna keksimme tämän paikan."

"Ja nyt kai te aiotte palata Vonin luo?" kysyi Sheldon.

"En suinkaan. Isä oli aikonut tulla Salomonin-saarille. Minä etsin sopivan paikan ja hankin itselleni pienen plantaasin. Tiedättekö, mistä täältäpäin voisi saada hyvää maata halvalla?"

"Kautta pyhän Yrjänän, te olette omituista joukkoa, te yankeet, todella omituista", sanoi Sheldon. "Tuollaista hurjapäisyyttä en olisi unissanikaan voinut kuvitella mahdolliseksi."

"Sanokaa mieluummin seikkailuintoa", oikaisi Joan.

"Olette oikeassa — seikkailuintoa juuri. Jos te olisitte astunut maihin Malaitalle ettekä Guadalcanarille, niin te ja teidän jalosukuiset tahitilaisenne olisitte jo aikoja sitten joutuneet ihmissyöjien *kai-kaiksi*."

Joania värisytti kauhusta.

"Totta puhuen", hän tunnusti, "meitä peloitti kauheasti astua maihin Guadalcanarille. Minä olin lukenut 'Merenkulku-oppaasta', että alkuasukkaat ovat epäluotettavia ja nurjamielisiä valkoihoisille. Minun tekee mieli lähteä Malaitalle jonakuna päivänä. Onko siellä plantaaseja?"

"Ei ainoatakaan. Eikä yhtään valkoihoista kauppiasta myöskään."

"Sitten minä lähden sinne joskus pestauslaivalla",

"Mahdotonta!" huudahti Sheldon. "Se paikka ei ole naiselle sopiva."

"Minäpä lähden sittenkin", vastasi Joan.

"Mutta nainen, jolla on vähänkään omanarvontuntoa, ei..."

"Älkäähän jatkako", varoitti tyttö. "Jonakuna päivänä minä lähden sinne, ja silloin te ehkä saatte katua rumia sanojanne."

VI.

Myrsky.

Sheldon ei koskaan aikaisemmin ollut joutunut läheisiin tekemisiin nuoren amerikattaren kanssa ja olisi varmaan tuuminut, mahtoivatko he kaikki olla Joan Lacklandin kaltaisia, ellei olisi ollut kyllin viisas tajutakseen, ettei tämä suinkaan ollut mikään tyyppi. Tytön vilkkaus ja vaihtelevat mielialat hämmästyttivät häntä, ja Joanin elämäkatsomus oli niin täydellisesti erilainen kuin naisen elämäkatsomuksen tuli Sheldonin käsityksen mukaan olla, että he useinkin joutuivat keskenään ilmiriitaan. Sheldon ei koskaan voinut olla edeltäpäin varma siitä, mitä Joan seuraavana hetkenä sanoisi tai tekisi. Vain yhden seikan hän tiesi, sen nimittäin, että mitä tahansa hän teki tai sanoi, niin se aivan varmasti oli jotakin odottamatonta ja ennalta arvaamatonta. Hänen olemuksessaan tuntui olevan jotakin miltei hysteeristä. Hän oli äkkipikainen ja kuohahtava ja luotti liian paljon itseensä ja liian vähän Sheldoniin, mikä ei laisinkaan ollut sopusoinnussa tämän käsityksen kanssa siitä, miten naisen tuli

käyttäytyä miehen ollessa lähetyvillä. Joan piti itseään aivan hänen vertaisenaan, ja se kiusasi Sheldonia. Ajoittain tämä oli puolittain itsetiedottomasti suutuksissaan tytön röyhkeästä ja ennenkuulumattomasta tunkeutumisesta tänne hänen luokseen. Hänhän oli noussut suoraan ulvovan luoteistuulen myllertämästä merestä vast'ikään pidettyään revolveria Ericsenin nenän alla ja polynesialaisten jättiläistensä turvissa asettunut asumaan Berandelle niinkuin mikä haaksirikkoutunut merimies tahansa. Kaikki tämä sopi oivallisesti yhteen Baden-Powell-hatun ja pitkän 38 kaliberin revolverin kanssa.

Mutta hänen ulkomuotonsa ei vastannut tätä käytöstä. Jos hän olisi ollut lyhyttukkainen ja leveäleukainen, rakenteeltaan karkea ja ahavoitunut ja joka suhteessa mahdollisimman epämiellyttävä, niin ei olisi ollut mitään hätää. Mutta kaiken päälliseksi hän oli auttamattoman ja viehättävän naisellinen. Hänen hiuksensa melkein kiusasivat Sheldonia, niin harvinaisen kauniit ne olivat. Ja hän oli niin solakka ja miellyttävä tuo nainen — tai ehkä oikeammin sanoen tyttö — että Sheldonin sydäntä särki nähdä hänen terävin, asiantuntevin katsein ja käskeväällä äänellä ohjaavan valaanpyyntivenettä kuohujen läpi. Hän saattoi mielikuvituksessaan nähdä hänet ottamassa suopungilla kiinni hevosta, ja tuo ajatus pöyristytti häntä. Ja lisäksi Joan oli niin monipuolinen. Hänen kirjallisuuden- ja taiteentuntemuksensa hämmästytti Sheldonia, mutta samalla tämä ei voinut tukahduttaa syvälle mieleensä juurtunutta tunnetta, että työllä, jolla oli tietoja näiltä aloilta, ei ollut oikeutta omata kokemuksia taklauksista, ankkurin laskemisesta ja purjehduksesta Etelämerellä. Nämä ajatukset mielessään hän yhtä hyvin olisi voinut vaikkapa kiroilla. Ja kun tällainen tyttö itsepäisesti väitti lähtevänsä pestausretkelle Malaitan rannikkoa pitkin, niin hän unohti sen kunnioituksen, jonka oli omalle itselleen velkaa.

Sheldon ei voinut olla yhä uudelleen kiinnittämättä huomiota hänen naisellisuuteensa. Hän soitti pianoa paljon paremmin ja musikaalisemmin kuin Sheldonin sisaret kotona Englannissa — tuota soittokonetta, jonka Hughie-raukka sankarillisesti, mistään vaikeuksista välittämättä, oli hankkinut tänne "pysyäkseen kunnossa." Ja kun Joan soitteli kitaraa ja lauloi kirkassointuisia, sametinpehmeitä hawaiilaisia lauluja, niin Sheldon istui ja kuunteli kuten lumottuna. Silloin Joan oli nainen kiireestä kantapäähän, ja hänen naisellisuutensa tenhovoima sai Sheldonin unohtamaan kaikki päivän kiusalliset kohtaukset, ison revolverin, Baden-Powell-hatun ja kaiken muun. Mutta mitä oikeutta — niin kuiskasi seuraava selvä ajatus hänen korvaansa — tällaisella työllä oli kuljeksia maita ja meriä kuin mies ja riemuita siitä, että seikkailut eivät olleet maapalloilta kadonneet? Naiset, jotka olivat seikkailuilla, olivat seikkailijattaria, ja sen nimen kaiku ei ollut hyvä. Ja sitäpaitsi Sheldon itse ei harrastanut seikkailuja. Ne eivät olleet häntä viehättäneet sen jälkeen kuin hän oli poika — vaikka vaikeaksipa hänen olisi käynyt selittää, mikä hänet oli saanut lähtemään Englannista Salomonin-saarille, ellei juuri seikkailuhalu.

Sheldon ei suinkaan ollut tyytyväinen. Hyvää tapaa loukkaava tilanne oli liikaa hänen vanhoilliselle luonteelleen, jonka kasvatus oli tehnyt vieläkin vanhoillisemmaksi. Berande, yksinäisen valkoisen miehen koti, ei sopinut Joan Lacklandin oleskelupaikaksi. Hän mietti miettimistään tämän pulman ratkaisua ja puhui asiasta Joaninkin kanssa, mutta turhaan. Harmillista, että Austraaliasta tuleva höyrylaivakin oli odotettaessa vasta kolmen viikon kuluttua.

"Yksi asia nyt ainakin on varma, ja se on, että te tahtoisitte saada minut pois täältä", sanoi tyttö. "Minä miehitän huomenna veneeni ja lähdän Tulagiin."

"Mutta olenhan sanonut teille, että se on mahdotonta", huudahti Sheldon. "Siellähän ei ole ketään, jonka luo te menisitte. Sikäläinen asiamies on matkustanut Austraaliaan. Paikalla oli vain yksi valkoinen mies, kolmas apulainen, entinen merimies, tavallinen merimies, joka hoitaa Salomonin-saarten hallitusta, puhumattakaan sadasta neekeristä, jotka ovat siellä vankeina. Ja lisäksi tuo mies on sellainen hupsu, että hän voisi tuomita teidät viiden punnan sakkoihin siitä, että ette ensiksi tullut Tulagiin, joka on saariryhmämme varsinainen satama. Hän ei ole miellyttävä mies, ja minä toistan, että se on mahdotonta."

"Entä Guvutu sitten?" ehdotti Joan.

Sheldon pudisti päätään.

"Siellä ei ole mitään muuta kuin kuumetta ja viisi valkoista miestä, jotka juovat itsensä kuoliaaksi. Minä en koskaan antaisi teidän lähteä sinne."

"Oi kiitos", sanoi tyttö rauhallisesti. "Luulen melkein, että voin lähteä jo tänään. — Viaburi! Mene Noa-Noan luo ja käske hänen tulla tänne."

Noa-Noa oli hänen paras miehensä, "Mielen" ylipuosmanni.

"Minne te sitten aiotte lähteä?" kysyi Sheldon ihmeissään. — "Viaburi, odota!"

"Guvutuun — nyt heti", oli vastaus.

"Mutta minä en salli sitä."

"Siksi minä juuri lähdenkin. Te sanoitte tuon saman kerran aikaisemmin, ja teidän kieltoanne minä en voi kärsiä."

"Mitä?" Tytön äkillinen suuttumus sai hänet aivan ymmälle. "Jos olen jotenkin loukannut teitä..."

"Viaburi, hae Noa-Noa tänne", käski Joan uudelleen.

Musta poika lähti liikkeelle aikoen totella.

"Viaburi! Odota, taikka isken kallosi mäsäksi. — Ja nyt minä vaadin, että te selitätte minulle kaiken, miss Lackland. Mitä minä olen sanonut tai tehnyt ansaitakseni tämän?"

"Te olette uskaltanut — ollut kyllin röyhkeä..."

Hän oli niin kiihtynyt, ettei voinut jatkaa.

Sheldon oli aivan epätoivoissaan.

"Tunnustan, että olen aivan päästäni pyörällä", sanoi hän. "Kun te edes voisitte selvin sanoin ilmaista..."

"Yhtä selvin sanoin kuin te annoitte minun tietää, ettette antaisi minulle lupaa lähteä Guvutuun?"

"Missä suhteessa se sitten oli väärin?"

"Teillä ei ole oikeutta — ei yhdelläkään ihmisellä ole oikeutta — antaa minulle lupaa tehdä sitä tai tätä. Minä olen liian vanha tarvitakseni holhoojaa enkä suinkaan purjehtinut Salomonin-saarille sen vuoksi, että olisin kaivannut suojelijaa."

"Kunnon mies on jokaisen naisen suojelija."

"Mutta minäpä en olekaan mikään 'jokainen nainen' — siinäpä se onkin. Olkaa hyvä ja antakaa minun lähettää palvelijanne hakemaan Noa-Noa tänne. Minä käsken hänen laskea veneen vesille. Vai pitääkö minun mennä itse häntä noutamaan?"

He olivat molemmat nousseet paikoiltaan. Joan hehkuvin poskin ja silmät suuttumuksesta säihkyen. Sheldon hämmästyksissään, neuvottomana ja huolestuneena. Musta palvelija seisoikin kuin kuvapatsas välittämättä vähääkään näiden käsittämättömien valkoihoisten sananvaihdosta. Hän uneksi rauhallinen ilme silmissään muutamasta Malaitan viidakkorinteilla sijaitsevasta bushmannikylästä, jonka ruohomajoista sininen savu suikerrellen nousi ilmaan erottautuen lähestyvän sadekuuron muodostamaa harmaata taustaa vasten.

"Mutta te ette voi menetellä niin järjettömästi", aloitti Sheldon.

"Joko te nyt taas alatte!" huudahti Joan.

"Minä en tarkoittanut mitään sellaista, ja te tiedätte sen." Sheldon puhui hitaasti ja vakavasti. "Ja mitä tuohon toiseen asiaan tulee, siihen nimittäin, että minä en anna teille lupaa, niin sehän oli vain puheentapa. Tietysti minä en ole teidän holhoojanne. Tiedättehän, että voitte lähteä Guvutuun, jos mielenne tekee" — "tai vaikka hiiteen", oli hän vähällä lisätä. "Mutta minua surettaisi, jos tekisitte sen, siinä kaikki. Olen hyvin pahoillani siitä, että olen loukannut teitä. Pitäkää mielessänne, että olen englantilainen."

Joan hymyili ja istuutui jälleen.

"Ehkä olen ollut liian kiivas", myönsi hän. "Katsokaahan, minä en voi kärsiä pakkoa. Jospa tietäisitte, kuinka olen saanut taistella vapaudestani. Ja kun joku teistä miehistä, jotka itse olette korottaneet itsenne luomakunnan kruunuiksi, sanoo minulle, mitä saan ja mitä en saa tehdä, niin se saa minut kiihdyksiin. Se on minulle arka kohta. — Viaburi, pysy kyökissä. Ei tarvitse hakea Noa-Noaa! — Ja mr Sheldon, sanokaapa nyt minulle, mitä minun on tehtävä. Te ette tahdo, että jään tänne, eikä minulla näytä olevan mahdollisuutta lähteä täältä minnekään."

"Nyt teette minulle vääryyttä. Olihan oikea onnenpotkaus minulle, että satuitte kärsimään haaksirikon juuri täällä. Olin hyvin yksin ja hyvin sairas. En todellakaan tiedä, olisinko ensinkään jaksanut kestää, elleitte te olisi sattunut tulemaan. Mutta siitä ei nyt ole kysymys. Jos ajattelisin vain itseäni, omaa etuani, niin en tahtois mitenkään antaa teidän lähteä. Mutta minä en ajattele itseäni,

vaan teitä. Tämä teidän täälläolonne ei — sitä ei voi pitää oikein sopivana, kuten ymmärrätte. Jos minä olisin naimisissa, jos täällä olisi joku toinen valkoihoinen nainen ... Mutta asiain näin ollen..."

Joan nosti kätensä ylös epätoivoa teeskennellen.

"Minä en voi seurata teidän ajatuksenjuoksuanne", sanoi hän. "Toisena hetkenä te sanotte, että minun pitää lähteä tieheni, ja toisena, ettei minulla ole paikkaa minne mennä ja että te ette anna minun lähteä. Mitä tyttö-raukan siis on tehtävä?"

"Sehän juuri on pulma", sanoi Sheldon neuvottomana.

"Tämä tilanne häiritsee siis teidän rauhaanne?"

"Yksinomaan teidän tähtenne."

"Antakaa minun silloin rauhoittaa tunteitanne ja sanoa teille, että se ei häiritsisi minua hituistakaan, ellette te nostaisi siitä niin pahaa melua. Minä en koskaan huoli olla suutuksissani sen johdosta, mille ei mitään voi. Työläs on potkia tutkainta vastaan. Tarkastakaamme nyt asemaa! Te olette täällä ja minä olen täällä. Olette itse sanonut, etten voi lähteä täältä minnekään. On päivänselvää, ettette tekään voi lähteä tiehenne ja jättää minua tänne yksin koko plantaasin ja kahdensadan villatukkaisen ihmissyöjän kanssa. Siksi te jääte paikallenne ja minä jään myös. Se on aivan yksinkertaista. Ja samalla se on seikkailua. Edelleen, teidän ei tarvitse olla huolissanne itsenne takia. Minä en ole naimahaluinen. Tulin Salomonin-saarille saadakseni plantaasin, en miestä."

Sheldon punastui, mutta ei sanonut mitään.

"Minä tiedän, mitä te ajattelette", nauroi tyttö iloisesti. "Te ajattelette, että jos minä olisin mies, niin te vääntäisitte minulta niskat nurin. Ja sen minä olen ansainnutkin. Olen hyvin pahoillani. Minun ei pitäisi alituisesti loukata teidän tunteitanne."

"Pelkään, että usein annan teille aiheita siihen", sanoi Sheldon tuntien helpotusta huomattessaan myrskyn olevan tyyntymässä.

"Nyt minä keksin jotakin!" huudahti Joan samassa. "Lainatkaa minulle muutamia palvelijoitanne tänksi päiväksi. Minä rakennan itselleni ruohomajan pihamaan perimmäiseen nurkkaan — paalujen varaan tietysti. Voin muuttaa sinne tänä iltana. Siellä minun tulee hyvä ja turvallinen olla. Tahitilaiset saavat vartioida taloa aivan kuin olisimme laivalla. Ja sitten minä opiskelen kookospalmunviljelystä. Korvaukseksi pidän huolta keittiöstänne ja taloudestanne ja annan teille säädyllistä ruokaa syödäkseenne. Ja loppujen lopuksi en kallista korvaani teidän vastaväitteillenne. Tiedän kaiken, mitä aiotte sanoa ja ehdottaa — että minä asettuisin teidän bangaloonne ja te rakentaisitte ruohomajan itsellenne. Mutta siihen minä en suostu. Teidän on paras alistua kaikkeen. Muussa tapauksessa, ellette te suostu, menen joen poikki, teidän hallintopiiriinne ulkopuolelle, ja rakennan sinne kylän itselleni ja merimiehilleni — he kai saavat sitten purjehtia Guvutuun hankkimaan elintarpeita. Ja nyt teidän pitää opettaa minua pelaamaan biljardia."

VII.

Kesyttöjoukkoa.

Joan kävi varmoin ottein käsiksi taloudenhoitoon ja sai aikaan sellaisen mullistuksen, että Sheldon tuskin tunsu asuntoaan entiseksi. Ensimmäistä kertaa hänen kotinsa oli siisti ja hyvässä järjestyksessä. Palvelijat eivät enää vetelehtineet laiskoina eivätkä tehneet niin vähän työtä kuin suinkin, ja kokki selitti, että "hänen pää pyöri ympäri hyvin paljon", sen ankan ruoanlaittokurssin takia, jonka hän Joanin johdolla sai läpikäydä. Ja Sheldon itse sai perusteellisen läksytyksen saamattomuudestaan, hän kun oli tähän asti syönyt vain säilykkeitä. Velttoudestaan ja haluttomuudestaan hankkia terveellistä ravintoa hän sai kärsiä useita pilkkanimiä, joista "laiskajaakko" ja "vetelys" eivät olleet pahimpia.

Joan lähetti veneensä kaksikymmentä mailia pitkin rannikkoa hakemaan sitruunia ja appelsiineja, kyseli kiusoittavasti, miksi ei näitä hedelmiä jo kauan sitten oltu istutettu Berandelle, ja halveksi Sheldonia syvästi siitä, ettei tämä edes ollut hankkinut keittiökasvitarhaa. Kuivaneista omenoista, joita Sheldon oli pitänyt ihmisravinnoksi kelpaamattomina, valmistettiin Joanin johdolla oivallista aamiaisjälkiruokaa, ja päivällispöydässä ne käytettyinä monenmoisiin vanukkaisiin herättivät Sheldonin

rajattoman ihailun. Banaaneja, joita saatiin viidakoista, hän tarjosi sekä keitettyinä että raakoina vähintään kymmenessä eri muodossa, joista jokainen Sheldonin mielestä oli toistaan parempi. Joan tai hänen merimiehensä harjoittivat ahkerasti dynamiittikalastusta ja toivat joka päivä kalaa kotiin, ja Balesunan alkuasukkaille maksettiin tupakkaa, kun he toivat ostereita mangroverämeistä. Hänen kykynsä käyttää kookospähkinöitä oli aivan hämmästyttävä. Hän opetti kokin valmistamaan hiivaa sen mehusta, ja niin saatiin leipä keveäksi ja kuohkeaksi. Kookospalmun hienoimmasta ytimestä hän keitti herkullista salaattia. Pähkinän mehusta ja lihasta hän valmisti erilaisia sekä makeita että happamia kastikkeita ja muhennoksia, joita tarjottiin sen mukaan, miten ne oli valmistettu, mitä erilaisimpien ruokien, milloin kalan, milloin vanukkaan kera. Hän sai Sheldonin huomaamaan, kuinka paljon parempaa kookospähkinän maitoneste oli kahvikermana kuin säilykekerma. Vanhoista pähkinöistä, jotka olivat alkaneet itää, hän otti kiinteän, sienimäisen sisustan ja käytti sen salaatteihin. Nämä tuntuivat ylimalkaan olevan hänen vahvin puolensa, ja hän sai Sheldonin ihmettelemään ja ihailemaan salaattia, jonka hän valmisti nuorista bambuvesoista. Villejä tomaatteja, jotka olivat alkaneet kasvaa istuttamatta tai joita Beranden alkuaikoina oli huolimattomasti kylvetty sinne tänne, kerättiin ja käytettiin salaatteihin, keittoihin ja kastikkeihin. Kanoille, jotka tähän asti aina olivat karanneet viidakoihin ja sinne piilottaneet munansa, valmistettiin hautomalaatikot, ja Joan kävi itse ammuskelemassa villejä kyyhkysiä ja sorsia talouden tarpeiksi.

"En minä erikoisesti harrasta tämänlaatuista työtä", selitti hän keittiötoimia tarkoittaen, "mutta en voi luopua tavoista, joihin isä on minut totuttanut."

Muun muassa hän myöskin poltti ruton saastuttaman sairaalan, riiteli Sheldonin kanssa tekosestaan ja antoi vihoissaan miestensä heti paikalla rakentaa uuden ja — kuten hän itse sanoi — säädyllisen sairaalan. Hän riisti ikkunoista vanhat harso- ja musliiniverhot ja pani niiden sijaan hienoa, kirkasväristä puuvillakangasta, jota oli löytänyt varastosta. Sitäpaitsi hän neuvoi useita nuttuja sairaita varten. Nähdessään luettelon, johon hän oli merkinnyt mitä tarvitsi omaa vaatevarastoaan varten ja muutakin minkä hän aikoi tilata ensimmäisellä laivalla Sydneystä, Sheldon ihmetteli, miten pitkäksi aikaa hän oikeastaan oli aikonut jäädä Berandelle.

Joan oli varmasti erilainen kuin yksikään nainen, jonka hän koskaan oli tuntenut tai josta hän oli voinut uneksiakaan. Suhteessaan häneen ei Joan oikeastaan ollut vähimmäissäkään määrässä nainen. Hän ei ollut haikeamielinen eikä hempeä eikä koskaan tuhlailut hänelle naisellisia viehätyskeinojaan. Heitä olisi voinut luulla sisaruksiksi tai veljeksiksi, sillä sukupuoli ei tässä oudossa suhteessa näyttänyt merkitsevän mitään. Jos Sheldon joskus lausui tavallista imartelevamman kohteliaisuuden, niin Joan joko ei huomannut sitä tai torui häntä. Ja jo kauan sitten hän oli lakannut tarjoamasta Joanille kättään hänen astuessaan veneeseen tai kiivetessään jonkun esteen yli. Hänen täytyi tunnustaa itselleen, että tyttö mainiosti kykeni suoriutumaan omin neuvoin. Huolimatta varoituksista ja pelkäämättä krokotiileja ja haikaloja hän itsepäisesti ui kauas rannasta. Ja yhtä itsepäisesti hän tahtoi saada itse heittää dynamiitin ollessaan kalastamassa. Hän puolustautui sanoen, että hän mielestään oli ainakin hiukkasen älykkäämpi kuin hänen laivamiiehensä ja että onnettomuuden vaara niinmuodoin oli pienempi, jos hän hoiti dynamiittia. Sheldonin mielestä hän oli miesmäisin ja samalla naisellisin nainen, jonka hän oli tavannut.

Erimielisyys siitä, kuinka oli mustia työmiehiä kohdeltava, oli heillä loppumattomien riitojen aiheena. Joan hallitsi lempeästi, mutta ankarasti, palkitsi harvoin, mutta ei koskaan rankaissut, ja Sheldonin oli pakko myöntää, että hänen laivamiiehensä jumaloivat häntä ja talon palvelijat olivat hänen nöyriä orjiaan ja tekivät työtä kolme kertaa ahkerammin kuin hän itse koskaan oli saanut heidät tekemään. Joan huomasi pian plantaasin työntekijäin keskuudessa vallitsevan levottomuuden ja vaaran, joka alituisesti uhkasi sekä häntä että Sheldonia. Kumpikaan heistä ei koskaan uskaltanut lähteä liikkeelle ilman revolveria, ja merimiehet, jotka öisin vartioivat Joanin ruohomajaa, olivat pyssyillä aseistetut. Mutta Joan väitti, että valkoihoisten oma hirmuhallitus oli aiheuttanut heidän vaaranalaisen asemansa. Hän oli kasvanut ystävällisten hawaiilaisten keskuudessa, joita ei koskaan oltu huonosti eikä raa'asti kohdeltu, ja uskoi, että salomoninsaarelaisetkin tulisivat ystävällisiksi, jos heitä kohdeltaisiin lempeästi.

Eräänä iltana syntyi työmiesten asunnoissa hirvittävä meteli, ja Joanin laivamiesten avulla Sheldonin onnistui pelastaa kaksi naista, jotka miehet olivat pieksämäisillään kuoliaiksi. Varmuuden vuoksi heidät suljettiin yöksi keittiörakennukseen. Naiset olivat työmiesten keittäjättäriä, ja heitä rangaistiin sen vuoksi, että toinen heistä oli kylpenyt isossa perunakattilassa. Kylpy ei loukannut mustien siisteyskäsitettä — he kylpivät itse usein kattiloissaan — rikos oli vain se, että kylpijä oli ollut alhainen, viheliäinen nainen. Salomoninsaarilla kaikkia naisia pidetään alhaisina, viheliäisinä, halveksittavina olentoina.

Seuraavana aamuna aamiaista syödessään Joan ja Sheldon äkkiä kuulivat vihaista äänten sorinaa, joka yltyi yltymistään. Beranden ensimmäinen lakipykälä oli rikottu. Kaikki kaksisataa työntekijää päällysmiehiä lukuunottamatta olivat luvatta ja käskyttä tunkeutuneet pihamaalle ja tehneet itsensä rikokseen syytäksi. He kokoontuivat uhkailen ja kirkuen juuri parvekkeen alle. Sheldon kumartui

kaidepuun yli katsoen alhaalla olevaa joukkoa, ja Joan seiso i paria askelta taempana. Melun tauottua kaksi veljestä astui esiin joukosta. He olivat kookkaita, jättereisiä, Salomonin-saartenkin oloihin katsoen harvinaisen rajunnäköisiä miehiä. Toinen heistä oli Karin-Jama eli "Vaikeneva", toinen Bellin-Jama eli "Kerskailija." Molemmat olivat aikoinaan palvelleet Queenslandin viljelyksillä, ja kaikkialla, missä oli valkoisia miehiä, tunnettiin heidät huonoiksi ihmisiksi.

"Me miehet tahto pois ne kaksi pirun musta Mary", sanoi Bellin-Jama.

"Mitä te sitten teette niille kahdelle mustalle Marylle?" kysyi Sheldon.

"Me tapa ne", vastasi Bellin-Jama.

"Mitä sinä poika minulle puhut?" kysyi Sheldon ilmeisesti alkaen suuttua. "Iso kello on soinut. Mitä teette täällä? Menkää töihin. Kun iso kello soittaa *kai-kaille*, silloin saatte tulla puhumaan minulle niistä kahdesta Marystä. Nyt saatte kaikki mennä."

Joukko pysähtyi odottamaan, mitä Bellin-Jama tekisi, ja Bellin-Jama jäi paikoilleen.

"Minu ei mene", sanoi hän.

"Varo itseäsi, Bellin-Jama", sanoi Sheldon ankarasti, "tai minä lähetän sinut Tulagiin saamaan kovan rangaistuksen. Kovan rangaistuksen, sanon minä."

Bellin-Jama katsahti raivoisasti ylöspäin.

"Te tahto tapella?" sanoi hän nyrkit ojennettuina aito queenslandilaiseen tapaan.

Salomonin-saarilla, missä valkoihaisia on vain muutamia ja mustia paljon, mutta missä valkoihaiset ovat hallitsevina, tällainen taisteluvaatimus on mitä verisin loukkaus. Mustan ei edellytetä rohkenevan haastaa valkoista miestä taisteluun. Hän ei voi muuta kuin ottaa valkoiselta mieheltä selkäsaunan.

Bellin-Jaman rohkeus synnytti kuuntelevassa joukossa ihastuksen sorinan. Mutta Bellin-Jaman ääni kaikui vielä ilmassa ja sorina oli tuskin ehtinyt alkaa, kun Sheldon äkkiä hypähti kaidepuun yli pihamaalle. Kaidepuun yläreunasta oli maahan viisitoista jalkaa, ja Bellin-Jama seiso i juuri sen alapuolella. Sheldonin ruumiinpaino kaatoi hänet maahan. Muuta ei tarvittu, Bellin-Jama oli voitettu. Joan, joka oli säpsähtänyt nähdessään Sheldonin odottamattoman hyppäyksen, näki Karin-Jaman ojentavan kätensä ja tarttuvan Sheldonia kurkkuun, kun tämä vielä oli puoleksi polvillaan, sillä välin kuin satakunta mustaihoista ryntäsi eteenpäin saadakseen ottaa osaa hänen surmaamiseensa. Joan ojensi revolverinsa — ja Karin-Jama hellitti otteensa ja horjahti taaksepäin luoti olkapäässään. Ensi hetkessä Joan oli aikonut ampua häntä käsivarteen, ja se olisi näin läheltä hyvinkin voinut onnistua. Mutta muiden rynnistäessä eteenpäin hän oli muuttanut suuntaa ja ampunutkin olkaan. Hetki oli niin vakava, ettei mitään voinut jättää mahdollisuuden varaan.

Samassa silmänräpäyksessä kuin Sheldon tunsi kurkkunsa vapautuneen, hän iski nyrkillään, ja Karin-Jama kaatui veljensä viereen maahan. Kapina oli tukahdutettu, ja viiden minuutin kuluttua veljekset kannettiin sairaalaan, ja muut kapinoitsijat olivat päällysmiestensä johtamina matkalla työmaille.

Sheldonin astuessa veranalle Joan istui vaipuneena lepotuoliin ja itki. Näky hermostutti häntä enemmän kuin äskeinen näytelmä. Itkevä nainen olisi missä oloissa tahansa saanut hänet neuvottomaksi, ja kun tämä lisäksi oli Joan Lackland, jolta hän oli oppinut odottamaan mitä tahansa odottamatonta, niin hän oli suorastaan peloissaan. Hän katsahti avuttomana tyttöön ja kostutteli huuliaan.

"Tahtoisin kiittää teitä", aloitti hän. "Ei kannata epäilläkään, että te pelastitte henkeni, ja minun täytyy sanoa..."

Joan veti kiivaasti kätet kasvoiltaan; ne olivat vihasta punaiset ja itkettyneet.

"Te kurja olento! Viheliäinen raukka!" huusi hän. "On teidän syyne, että minä ammuin ihmisen. Sitä en ole koskaan ennen tehnyt."

"Haava ei ole vaarallinen, mies jää kyllä henkiin", onnistui Sheldonin saada sanotuksi.

"Mitä siitä? Minä ammuin häntä joka tapauksessa. Kuka käski teitä hyppäämään maahan sillä tavoin. Se oli raakaa ja pelkurimaista."

"Tiedättekö, minun täytyy sanoa...", koetti Sheldon rauhoittaa häntä.

"Menkää tiehenne! Ettekö näe, että minä vihaan teitä, vihaan teitä."

Voi, ettekö nyt voi mennä!"

Sheldon kalpeni suuttumuksesta.

"Miksi kaiken järjen nimessä te sitten ammutte?" kysyi hän.

"Si-si-siksi, että te olette valkoihoinen", nyyhkytti Joan. "Isä ei koskaan olisi jättänyt valkoista miestä pulaan auttamatta häntä. Mutta kaikki oli teidän oma syyne. Teillä ei ollut oikeutta antautua vaaraan. Sitäpaitsi se oli tarpeetonta."

"Pelkään, etten oikein ymmärrä teitä", sanoi Sheldon lyhyesti ja kääntyi toisaalle. "Keskustelkaamme tästä joskus myöhemmin."

"Pankaahan vain merkille, kuinka hyvin minä tulen toimeen teidän työmiestenne kanssa", sanoi Joan ja Sheldon pysähtyi jäykän kohteliaasti ovelle kuuntelemaan. "Ajatelkaamme noita kahta sairasta nuorukaista, joita olen hoitanut. Terveiksi tultuaan he tekevät mitä tahansa minun puolestani, eikä minun tarvitse alituisesti pitää heitä kuolemanpelossa. Sanon teille, että tämä kovuus ja julmuus on vältettävissä. Mitä siitä, että he ovat ihmisryöpyjä! He ovat siitä huolimatta kaikissa tapauksissa ihmisiä aivan niinkuin te ja minä, ja heilläkin on järki. Sehän juuri erottaa meidät kaikki alemmista eläimistä."

Sheldon kumarsi ja lähti ulos.

"Luullakseni olen käyttäytynyt anteeksiantamattoman typerästi", virkkoi Joan tervehdykseksi Sheldonin palatessa tuntikausia myöhemmin viljelysmailta, joita hän oli käynyt katsomassa. "Olen käynyt sairaalassa, eikä miehellä näytä olevan hätää. Haava ei ole vaarallinen."

Sheldon oli selittämättömän iloinen ja tyytyväinen huomattessaan tytön mielen muuttuneen.

"Katsokaahan, te ette ymmärrä meidän tšekäläisiä olojamme", alkoi hän puhua. "Mustaihoisia on hallittava ankarasti. Lempeys on kyllä hyvä sekin, mutta se ei yksin riitä. Hyväksyn kaiken, mitä sanotte, mikäli on kysymys hawaiiilaisista ja tahitilaisista. Te sanotte, että heitä voi siten kohdella, ja minä uskon teitä. Minulla ei ole omaa kokemusta heistä. Mutta teillä taas ei ole kokemusta mustaihoisista, ja minä pyydän teitä uskomaan minua. He eivät ole samanlaisia kuin teidän saarienne alkuasukkaat. Te olette tottunut polynesialaisiin. Nämä työmiehet ovat melanesialaisia. He ovat mustaihoisia, neekereitä — katsokaa heidän kiharaista villatukkaansa. Ja heidän sivistystasonsa on melkoista alhaisempi kuin Afrikan neekerien. Erotus on todella hyvin suuri. He eivät kykene tuntemaan kiitollisuutta, ei sääliä eikä myötätuntoa. Jos olette heille hyvä, niin he pitävät teitä typeränä. Jos olette ystävällinen, niin he luulevat, että olette peloissanne. Ja jos he luulevat teidän pelkäävän, niin olkaa varuillanne, sillä silloin he tahtovat saada teidät käsiinsä. Todistaakseni tämän tahdon esittää teille ne ajatukset, jotka ehdottomasti syntyvät ja seuraavat toisiaan mustaihoisen miehen aivoissa, kun hän kotiseuduillaan kohtaa muukalaisen. Hänen ensimmäinen ajatuksensa on kauhistunut: 'tappaako tuo vieras minut?' Kun hän huomaa, ettei häntä tapeta, on seuraava ajatus: 'voinko minä tappaa hänet?' Kymmenkunta mailia rannikolta sisämaahan päin asui siirtomaakauppias nimeltä Packard. Hän kehuskeli hallitsevansa lempeästi ja väitti, ettei hän koskaan lyödyt mustaihoisia. Seuraus oli, ettei hän saanut hallita ensinkään. Hänellä oli tapana tulla jokea alas veneellään Drummondia ja minua tervehtimään. Kun hänen venemiehensä päättivät lähteä kotiin, ei hänen auttanut muu kuin keskeyttää vierailunsa ja lähteä heidän kanssaan. Muistan erään sunnuntai-iltapäivän, jolloin Packard oli luvannut jäädä meille päivälliselle. Olimme juuri istuutuneet pöytään, kun Hughie huomasi neekerin tirkistävän ovenraosta huoneeseen. Hän meni ulos miehen luokse, sillä tämä käytös loukkasi Beranden lakeja, Neekerien on esitettävä asiansa talon palvelijain välityksellä ja pysyttävä aitauksen ulkopuolella. Tämä mies — hän oli Packardin venemiehiä — oli tunkeutunut verannalle. Ja hän tiesi kyllä, mitä teki. 'Mitä tämä?' kysyi Hughie. — 'Te sano se valkoinen mies siellä sisällä, että me venemies me lähte pois. Jos hän ei tule nyt, niin me ei odota. Me mene pois.' Samassa silmänräpäyksessä Hughie antoi hänelle korvapuustin, joka lennätti hänet verannan portaita alas."

"Mutta sehän oli tarpeettoman julmaa", väitti Joan. "Valkoista miestä te ette kohtelisi sillä tavoin."

"Siinäpä se juuri onkin. Hän ei ollut valkoinen mies. Hän oli alhainen, musta neekeri, joka oli tahallaan loukannut sekä omaa herraansa että jokaista Salomonin-saarten valkoihoista herraa. Hän loukkasi minua. Hän loukkasi Hughieta. Hän loukkasi Berandea."

"Tietysti, jos kerran hyväksyy teidän kantanne, teidän oppinne voimakkaamman oikeudesta..."

"Mutta Packardin hallituksen ohjeena oli oppi heikomman oikeudesta. Mikä oli seurauksena? Minä olen elossa, Packard on saanut surmansa. Hän oli edelleenkin hyvä ja ystävällinen miehiään kohtaan, ja nämä odottivat, kunnes hän kerran sairastui ja makasi heikkona tautivuoteella kuumeen kourissa. Hänen päänsä on nyt Malaitalla. Hänen molemmat veneensä he myöskin veivät mennessään ja sitäpaitsi niin paljon tavaroita varastosta kuin saivat niihin mahtumaan. — Täällä on myöskin ollut eräs

kapteeni Mackenzie, 'Minotan' päällikkö. Hänkin uskoi hyvyyden voimaan ja väitti, että mies parhaiten herättää luottamusta, jos hän ei kanna aseita. Toista kertaa käydessään Malaitalla pestausretkellä hän poikkesi Binaan, joka on lähellä Langa-Langaa. Pyssyt, joilla laivan miehistön olisi pitänyt olla aseistettuna, olivat kapteenin kajuutassa lukkojen takana. Kun laivavene lähti maihin noutamaan työväkeä, hän kuljeskeli edestakaisin kannella ilman minkäänlaista asetta, edes revolveriakaan. Hän sai surmansa alkuasukkaan sotakirveestä. Hänenkin päänsä on Malaitalla. Se oli suoranainen itsemurha. Ja Packardin loppu oli myöskin itsemurha."

"Minä myönnän, että varovaisuus on tarpeen heihin nähden", sanoi Joan, "mutta uskon varmasti, että *järkevä* ystävällisyys ja lempeys veisivät tyydyttävämpiin tuloksiin."

"Siitä minä olen aivan yhtä mieltä kanssanne, mutta teidän täytyy ottaa huomioon eräs seikka. Berande on ehdottomasti pahin plantaasi koko Salomonin-saaristossa mitä työvoimaan tulee. Syynä siihen on asianhaara, joka tukee teidän väitettänne. Beranden entiset omistajat eivät olleet järkevä ystävällisiä. He olivat kaksi todellista lurjusta. Toinen oli rappiolle joutunut yankee ja toinen muuan saksalainen juoppo. He pitivät työmiehiään orjina. Ensinnäkin he ostivat työvoimansa Johnny Be-Blowedilta, Salomonin-saarten huonomaineisimmalta pestaaajalta. Hän on nyt Fidshi-saarilla pakkotöissä, tuomittuna kymmeneksi vuodeksi erään mustaihoisen työmiehen syyttömästä taposta. Viimeisinä aikoinaan hän oli niin huonossa huudossa, etteivät Malaitan alkuasukkaat tahtoneet olla missään tekemisissä hänen kanssaan. Ainoa keino, millä hän sai miehiä pestatuksi, oli viipymättä rientää paikalle, jossa oli tapahtunut murha tai murhia. Murhamiehet olivat tavallisesti sangen halukkaat allekirjoittamaan sopimuksia ja lähtemään muuanne kosta pako. Sellaista pakenemista nimitetään täällä 'rantahypyksi'. Äkkiä kuului rannalta hurjaa kirkunaa, ja neekeri karkaa veteen keihäs- ja nuolipilven ympäröimänä. Tietysti Johnny Be-Blowedin vene oli lähettyvillä valmiina korjaamaan karkurin. Viime aikoinaan Johnny ei saanutkaan muita värvätiksi kuin juuri tuollaisia rantahyppääjiä.

"Ja Beranden ensimmäiset omistajat ostivat hänen värväamiään työntekijöitä — kesytöntä murhamiesjoukkoa. Heillä oli kaikilla viiden vuoden työsopimus. Värvääjä on nimittäin edullisemmassa asemassa rantahyppääjiin kuin muihin nähden. Hän voisi saada heidät suostumaan vaikkapa kymmenen vuoden sopimukseen, ellei laki sitä kieltäisi. No niin — osa tätä murhamiesjoukkoa meillä nyt on täällä huolenamme. Tietysti muutamat ovat kuolleet tauteihin, toiset saaneet surmansa toverien kädestä, ja moni on pakkotöissä Tulagissa. Ensimmäiset omistajat raivasivat hyvin vähän viljelysmaita ja istuttivat vielä vähemmän. Heidän aikansa meni tappeluihin. Muuan työnjohtaja surmattiin. Toista osakasta lyötiin puukolla olkapäähän. Toinen sai kahdesti heittokeihään ruumiiseensa. He olivat molemmat suurisuisia ja siis myös pelkureita. Lopuksi heidän täytyi luopua kaikesta. Heidän omat neekerinsä pakottivat heidät lähtemään — sananmukaisesti ajoivat heidät tiehensä. Ja sitten Hughie-raukka ja minä, uudet kumppanukset, tulimme tänne pitämään tuota kesytöntä laumaa kurissa. Me emme tunteneet oloja> mutta olimme ostaneet Beranden, eikä ollut muuta neuvoa kuin käydä käsiksi ja selviytyä parhaimman mukaan.

"Ensiksi me hairahduimme osoittamaan heille epäjärkevää lempeyttä. Me koetimme ystävällisesti suostutellen saada heidät tottelemaan. Neekerit päättelivät, että me pelkäsimme heitä. Punastun muistellessani, kuinka typeriä olimme noina ensi aikoina. Mustaihoiset määrällivät, mitä meidän tuli tehdä, uhkailivat ja herjasivat meitä, ja me annoimme kaiken tämän tapahtua toivoen, että hyväntahtoinen kohtelumme pian saisi olot kääntymään parempaan päin. Mutta kaikki kävikin päinvastoin kahta hullummaksi. Sitten eräänä päivänä Hughie nuhteli erästä työmiestä ja joukko oli vähällä tappaa hänet. Hän olisi ollut mennyttä kalua, ellei murhanhaluisia olisi ollut niin monta. He hyökkäsivät kilvan hänen kimppuunsa, ja minä ehdin ajoissa paikalle.

"Sitten me aloimme kiristää ohjia. Täytyi joko hallita kovin kourin tai jättää kaikki, ja me olimme kiinnittäneet melkein koko omaisuutemme yritykseen emmekä voineet jättää sitä. Ja sitäpaitsi ylpeytemme ei olisi sitä sallinut. Me olimme lähteneet kotoa saadaksemme jotakin aikaan, ja luonteemme olivat sellaiset, että meidän täytyi ponnistella eteenpäin. Taistelu on ollut ankara, sillä Berandea on pidetty ja pidetään tänäkin päivänä työvoimaa silmälläpitäen Salomonin-saarten kovaosaisimpana plantaasina. Tiedättekö, meidän ei ole onnistunut saada tänne valkoihoisia. Olemme tarjonneet työnjohtajan paikkaa puolelle tusinalle. En tahdo sanoa, että he ovat pelänneet, sillä he ovat olleet rohkeita miehiä. Mutta he ovat pitäneet paikkaa epäterveellisenä — sen sanoi ainakin viimeinen, joka epäsi tarjouksemme, syyksi. Ja niin on Hughien ja minun ollut pakko tulla omin voimin toimeen."

"Ja kun toverinne kuoli, olitte te valmis jatkamaan aivan yksin!" huudahti Joan silmät loistaen.

"Aioin koettaa suoriutua jotenkuten. Ja nyt pyydän teitä, miss Lackland, olemaan armelias, kun minun käytökseni tuntuu teistä liian kovalta, ja muistamaan, että asemani on harvinaisen vaikea. Meillä on huonoa väkeä, mutta me saamme heidät tekemään työtä. Te olette käynyt katsomassa viljelyksiä ja tiedätte, että niin on, ja minä vakuutan teille, että parempia kolmen-neljän vuoden vanhoja puita ette

tapaa yhdeltäkään Salomonin-saarten plantaasilta. Me olemme työskennelleet sitkeästi saadaksemme kaiken hyvään kuntoon. Vähitellen olemme hankkineet uutta työvoimaa. Sitä varten ostimme 'Jessien'. Tahdoimme itse valita työmiehemme. Ensi vuonna useimpien alkuperäisten työntekijöitten sopimus päättyy — heidät pestattiin Beranden ensimmäisenä vuonna, ja heidän sopimusaikansa menee umpeen eri aikoina vuotta. Tietysti he ovat jossakin määrin turmelleet uudetkin työmiehet, mutta se on helposti korjattavissa, ja sitten Berandesta tulee kunnioitettava plantaasi."

Joan nyökäytti päätään, mutta pysyi ääneti. Hänen mielensä täytti yksinäisen valkoisen miehen kuva sellaisena kuin hän ensiksi oli hänet nähnyt, voimattomana ja kuumeisena, murtuneena hylkynä lepotuoliin vaipuneena, miehen, joka rotunsa edustajana oli tuomittu hallitsemaan viimeiseen hengenvetoonsa asti.

"Vahinko todellakin", sanoi hän. "Mutta valkoisen miehen täytyy kai saada hallita."

"Minua se ei viehätä", vakuutti Sheldon. "Kautta henkeni en voi saada selville, miksi oikeastaan olen tullut tänne. Mutta täällä olen enkä voi lähteä tieheni."

"Rodun kohtalo", sanoi Joan heikosti hymyillen. "Me valkoiset olemme ammoisista ajoista olleet rosvoja, maarosvoja tai merirosvoja. Luulen, että se on meillä verissä ja ettemme voi vapautua siitä."

"Minä en ole koskaan ottanut asiaa niin syvämielteiseltä kannalta", tunnusti Sheldon. "Minulla on ollut täysi työ tuumiskellessani, miksi tulin tänne."

VIII.

Paikallisvärit.

Auringonlaskun aikaan pieni ketch-alus [*ketch* = pienehkö kaksimastoinen purjelaiva] lipui Beranden satamaan, ja vähää myöhemmin sen kapteeni tuli maihin. Hän oli kaksikymmenvuotias nuorukainen, jolla oli pehmeä ääni ja miellyttävä puhetapa, ja Joan ihaili häntä jo edeltäkäsien kuultuaan Sheldonilta, että hän purjehti aivan yksin malaitalaisen miehistönsä kanssa. Pelkkiä romanttisia kuvia tulvi Joanin silmien eteen hänen saadessaan tietää, että mies oli nimeltään Christian Young, kotoisin Norfolk-saarelta, ja että hän polveutui suoraan John Youngista, joka oli ottanut osaa "Bountyn" kapinaan. Tahitilaisen ja englantilaisen veren sekoitus näkyi hänen lempeistä silmistään ja kellanruskeasta ihonväristään, mutta englantilainen kovuus näytti kadonneen. Se oli kuitenkin olemassa ja se se juuri teki hänelle mahdolliseksi yksin kuljettaa laivaansa ja taistellen hankkia elatuksensa Salomonin-saarten hurjien asukasten keskuudessa.

Tavatessaan äkkiarvaamatta Joanin hän joutui melkein hämilleen, mutta tytön teeskentelemätön, toverillinen käytös, joka loukkasi Sheldonin tunnetta siitä, mikä naiselle soveltui, vapautti hänet pian noloudestaan. Suuren maailman uutisia Youngilla ei ollut kerrottavana, mutta sitä enemmän Salomonin-saarten kuulumisia. Viisitoista mustaihoista oli varastanut pyssyt ja karannut pensaikkoihin Lungan viljelyksiltä, jotka olivat kauimpana lännessä Guadalcanarin rannalla. Ja viidakoista he olivat lähettäneet sanan, että aikoivat palata pyyhkäistäkseen pois elävien ilmoilta plantaasin kolme valkoihoista viljelijää, joista taas kaksi vuorostaan etsi karkulaisten jälkiä viidakoista. Young piti varsin luultavana, että nämä, ellei heitä sitä ennen saataisi satimeen, tekisivät laajan kaarroksen ja palaisivat rannikolle Beranden kohdalla varastaakseen täältä veneen.

"Unohdin mainita, että Ugi'ssa oleskeleva kauppamiehenne on murhattu", kertoi Young Sheldonille. "Viisi isoa kanoottia tuli sinne Port Adamsista. Ne laskivat maihin yöllä, Oscarin nukkuessa. Kaiken, mitä he eivät voineet viedä mennessään, he polttivat. 'Flibberty-Gibbet' sai asiasta tiedon Mbolin salmessa ja kiiruhti Ugiin. Minä olin Mbolissa, kun tieto ehti sinne."

"Minun pitänee hylätä Ugi", tuumi Sheldon.

"Tämä oli vuoden kuluessa jo toinen kerta, kun sikäläinen kauppiaanne sai surmansa", lisäsi Young. "Siellä pitäisi olla vähintään kaksi valkoihoista, jotta siellä olisi turvallista. Malaitan kanootithan tekevät alituisesti hävitysretkiään juuri niille tienoille, ja tiedätte kyllä, millaista väkeä Port Adamsissa on. Muuten minulla on teille koira matkassani. Tommy Jones lähetti sen Neal-saarelta, sanoi luvanneensa sen teille. Se on ensiluokkainen neekerikoira. Tuskin se oli ollut kahta minuuttia laivalla, ennenkuin se oli ajanut koko laivaväen ylös köysiin. Tommy on ristinyt sen Piruksi."

"Olen usein tuuminut, miksi teillä ei ole täällä koiraa", sanoi Joan.

"Niitä on vaikea saada säilymään. Ne joutuvat aina krokotiilien suuhun."

"Jack Henley surmattiin Marovon laguunilla kaksi kuukautta takaperin", jatkoi Young selontekoaan lempeällä äänellään. "'Apostle' toi vast'ikään tiedon siitä."

"Missä Marovon laguuni sijaitsee?" kysyi Joan.

"Uudessa-Georgiassa, parisataa mailia länteen", vastasi Sheldon.
"Bougainville on juuri sen alapuolella."

"Hänen omat palvelijansa surmasivat hänet", jatkoi Young, "mutta Marovon alkuasukkaat olivat yllyttäneet heidät siihen. Hänen laivamiehistönsä, joka oli kotoisin Santa Cruzista, pakeni veneellä Choiseuliin, ja Mather purjehti 'Lilyllä' Marovoon. Hän poltti siellä muutaman kylän ja sai takaisin Henleyn pään. Hän löysi sen eräästä talosta, johon neekerit olivat ripustaneet sen kuivumaan. Ja siinä ovatkin kaikki minun uutiseni lukuunottamatta sitä, että joukko uusia Lee-Enfield-kiväärejä taas on liikkeellä Ysabelin itäpäässä. Kukaan ei tiedä, miten alkuasukkaat ovat saaneet ne käsiinsä. Hallituksen pitäisi toimeenpanna tarkka tutkimus. Ja — niin, sehän on totta, eräs sotalaiva, 'Cambrian' on näillä tienoin. Se poltti kolme kylää Binalla — 'Minotan' jutun takia, jos tiedätte — ja ammuskelin granaateilla viidakoihin päin. Sitten se jatkoi matkaa Sio-saarta kohti järjestämään sikäläisiä oloja."

Keskustelu kääntyi nyt yleisempiin asioihin, ja vähää ennen kuin Young sanoi hyvästit lähteäkseen laivalleen, kysyi Joan:

"Kuinka te voitte suoriutua kaikesta aivan omin voimin, mr Young?"

Youngin suurten, miltei tyttömäisten silmien katse suuntautui hetkiseksi Joaniin, ennenkuin hän pehmeimmällä ja lempeimmällä äänellä, minkä ajatella saattaa, vastasi:

"Voi, minä tulen aika hyvin toimeen mustaihoisten kanssa. Tietenkin heistä on silloin tällöin hiukan harmia, mutta sehän on odotettavissa. Heille ei saa koskaan näyttää olevansa peloissaan. Minä olen pelännyt monta monituista kertaa, mutta he eivät ole koskaan sitä aavistaneetkaan."

"Hän näyttää siltä, kuin ei voisi tappaa hyttystäkään, joka on häntä purrut", sanoi Sheldon Youngin lähdettyä. "Kaikki norfolk-saarelaiset, jotka polveutuvat 'Bountyn' miehistöstä, ovat samaa lajia. Mutta ajatelkaahan Youngia! Vasta kolme vuotta sitten, kun hän vast'ikään oli saanut 'Minervan', hän kerran oli laivoineen Suussa Malaitalla. Siellä on joukko alkuasukkaita, jotka ovat palanneet Queenslandista, raakaa väkeä. He päättivät hankkia käsiinsä Youngin pään. Heidän vanhan silmäpuolen päällikkönsä Billyn poika oli lähtenyt Lungan plantaasille työntekijäksi ja kuollut siellä punatautiin. Tämä merkitsi, että heidän oli korvaukseksi saatava valkoisen miehen pää, yhdentekevää kenen, kunhan he sen vain saisivat. Young oli silloin hyvin nuori, ja he olivat varmat siitä, että hänen päänsä olisi helposti saatavissa. He houkuttelivat hänen veneensä rannikolle lupailemalla työmiehiä ja surmasivat koko miehistön. Samassa hetkessä tuo hurja joukko, joka Suusta oli tullut 'Minervalle', karkasi Youngin kimppuun. Tämä oli juuri pannut kuntoon dynamiittipommin pyydystääkseen kaloja; hän sytytti langan ja heitti sen heidän joukkoonsa. Häntä ei saa puhumaan siitä, mutta sytytyslankahan oli lyhyt. Ne, jotka jäivät henkiin, hyppäsivät mereen, ja hän itse nosti ankkurin ja purjehti tiehensä. Nyt suulaiset ovat luvanneet sata sylystä simpukankuoria palkinnoksi hänen päästään; se vastaa arvossa sataa puntaa. Ja siitä huolimatta hän säännöllisesti käy Suussa. Hän oli siellä aivan äskettäin vieden sinne takaisin kolmekymmentä työntekijää Cape Marshilta, Fulcrum-veljesten plantaasilta."

"Joka tapauksessa hänen tämänilaiset uutisena ovat syventäneet ja selventäneet minun käsitystäni tšekäläisestä elämästä", sanoi Joan. "Se on värikästä elämää lievimmin sanoen. Salomonin-saaret pitäisi merkitä kartalle punaisella — ja keltaisella tautien merkiksi."

"Eivät Salomonin-saaret toki sentään aina esiinny tässä valossa. Berande on tietysti pahin kaikista plantaaseista, ja pahimmat onnettomuudet kohtaavat aina sitä. Lieneekö pahempi kulkutauti koskaan raivonnut täällä kuin se oli, josta me juuri olimme pääsemäisillämme teidän saapuessanne. Olihan aivan surkeata, että tartunta oli päässyt leviämään 'Jessiellekin'. Berandella on aina ollut huono onni. Kaikki näiden seutujen veteraanit pudistavat päätään sitä ajatellessaan."

"Berande tulee vielä menestymään", sanoi Joan päättäväisesti. "Minä nauran kaikkea taikauskoisuutta vasten kasvoja. Te voitatte vastukset ja pääsette vielä kerran hyvälle päiville. Ei huonoa onnea voi iankaikkisesti kestää. Mutta minä pelkään kuitenkin, ettei Salomonin-saarten ilmasto sovi valkoihoisille."

"Mutta se voi sopia tulevaisuudessa. Viidenkymmenen vuoden kuluttua, kun viidakko on työnnetty vuoriston rajaan asti, katoaa kuumetauti näiltä mailta, kaikki on silloin paljon terveellisempää. Tänne

syntyy kaupunkeja, sekä isoja että pieniä, sillä täällä on äärettömiä aloja hyvää maata, josta nykyään ei ole kenellekään hyötyä."

"Mutta tämä ilmasto ei sittenkään muutu valkoisen miehen ilmastoksi", toisti Joan. "Valkoinen mies ei koskaan voi suorittaa täällä varsinaista maatyötä."

"Se on totta."

"Se merkitsee, että orjuus on oleva täällä välttämätön", jatkoi Joan kiihkeästi.

"Niin — kuten kaikissa trooppisissa maissa. Mustien, ruskeitten ja keltaisten täytyy tehdä työ valkoisen miehen johdolla. Mutta mustien työ kannattaa liian huonosti, ja vastedes tuodaan tänne heidän työmailleen kiinalaisia tai intialaisia kuleja. Kysymys on jo vireillä plantaasinomistajien kesken. Minä puolestani olen sydämestäni kyllästynyt mustaan työväkeä."

"Musta rotu saisi siis kuolla sukupuuttoon?"

Sheldon kohautti olkapäitään ja vastasi:

"Niin, kuten Pohjois-Amerikan intiaanit, jotka kuitenkin ovat paljon jalompaa rotua kuin melanesialaiset. Maailma ei nykyisestäään laajene, kuten tiedätte, ja se alkaa täytyä..."

"Ja niiden, jotka eivät kelpaa elämään, täytyy kuolla?"

"Juuri niin. Kelvottomien täytyy kuolla."

Seuraavana aamuna Joan heräsi äänekkääseen huutoon ja kirkunaan. Ensi työkseen hän tarttui revolveriinsa, mutta kuullessaan Noa-Noan, joka vartioi hänen ovensa edustalla, ääneensä nauravan hän tiesi, ettei ollut öitään hätää, ja meni ulos katsomaan, mikä oli ilon aiheena. Kapteeni Young oli jättänyt Pirun maihin juuri samalla hetkellä, jolloin sillanrakennustöissä oleva miesjoukko oli lähdessä työpaikalleen rantaan. Piru oli iso ja musta, lyhythäntäinen ja voimakasrakenteinen koira ja painoi varmaan seitsemänkymmentä naulaa. Mustaihoiset eivät sitä miellyttäneet. Tommy Jones oli kasvattanut sen hyvin, pitänyt sitä kahleissa tuntikausia joka päivä ja komentanut pari mustaihoista palvelijaansa vuoron perään kiusoittelemaan sitä. Siten Piru oli oppinut vihaamaan koko mustaa rotua, ja heti kun se oli päässyt maihin, oli koko sillanrakentajajoukko lähtenyt kypälämäkeen aitauksen yli ja etsinyt suojaa kookospalmuista.

"Hyvää huomenta", tervehti Sheldon kuistiltaan. "Mitä te arvelette tästä neekerinmetsästäjästä?"

"Minä arvelen, että meille tulee täysi työ, ennenkuin saamme hänet tottumaan talon palvelijoihin", vastasi Joan.

"Ja teidän tahitilaisiinne samoin. Katsohan eteesi, Noa! Juokse!"

Piru oli nyt tullut vakuutetuksi siitä, että sen oli mahdotonta ahdistaa puihin kiivenneitä uhrejaan, ja ryntäsi suoraa päätä isoa tahitilaista kohti.

Mutta Noa pysyi paikallaan, vaikkakin hiukan epäröiden, ja jokaisen ihmeeksi Piru tanssi ja hypähteli hänen ympärillään iloisesti häntäänsä heilutellen.

"Tuota minä sanon hyvinkasvatetuksi koiraksi", huudahti Joan. "Sehän on viisaampi kuin te, mr Sheldon. Sille ei tarvinnut opettaa, että tahitilainen ei ole sama kuin nekeri. Mitä arvelet, Noa? Miksi se ei pure sinua? Se tietää, että sinä olet tahitilainen, eikö niin?"

Noa-Noa pudisti päätään ja irvisteli.

"Se ei tietä minä tahitilainen", selitti hän. "Se näke minulla pitkät housut, valkoisen miehen housut."

"Teidän täytynee antaa sille ihmistuntemuksen oppikurssi", sanoi Sheldon nauraen ja astui portaita alas tekemään tuttavuutta Pirun kanssa.

Juuri samassa hetkessä Adamu-Adam ja Matauare, pari Joanin laivamiestä, sattuiivat astumaan veräjältä pihamaalle. He olivat olleet Balesunalla alligaattoripyödyksen teossa, ja housujen asemesta heillä oli yllään *lava-lavat*, joiden liepeet lepattivat sulavasti heidän muhkeitten reisiensä ympärillä. Piru huomasi heidät ja irtautui heti Sheldonin hyväilyistä.

"Heillä ei housut", huomautti Noa, ja hänen irvistyksensä kävi entistä leveämmäksi hänen nähdessään Adamu-Adamin pötkivän pakoon.

Mies kiipesi katokselle, joka keräsi sadevettä alhaalla oleviin vesisäiliöihin. Nähdessään toiveensa

tällä taholla pettyneiksi Piru kääntyi Matauareen päin.

"Juokse, Matauare, juokse!" kehoitteli Joan.

Mutta Matauare pysyi paikallaan ja odotti koiran hyökkäystä.

"Hän on 'Peloton Mies', sitä hänen nimensä merkitsee", selitti Joan Sheldonille.

Tahitilainen tarkkasi rauhallisena koiran liikkeitä ja samassa kuin tämä hampaitansa näyttäen hypähti ilmaan karatakseen hänen kimppuunsa hän ojensi kätensä. Se iski koiraan lujasti alaleukaan, ja seuraavassa tuokiassa Piru teki puoliympyränmuotoisen pyörähdyksen ilmassa ja putosi raskaasti selälleen maahan. Kolme kertaa se uudisti hyökkäyksensä, ja kolme kertaa sama ote pakotti sen luopumaan yrityksestään. Sitten se tyytyi nuuskimaan Matauaren jalkoja ja epäluuloisesti valvomaan hänen liikkeitään.

"All right, Piru, all right", vakuutteli Sheldon koiralle. "Matauare hyvä mies, minun mies."

Mutta koira tarkkasi tuntikauden tahitilaisen pienimpiäkin liikkeitä, ennenkuin se lopulta päätti kohdella häntä niinkuin talonväkeä. Sitten sen huomio kiintyi talon kolmeen palvelijaan. Se ajoi Ornfirin keittiön nurkkaan ja sai hänet turvaa etsien painautumaan kuumaa uunia vasten, kiskaisi lava-lavan Lalaperun vyötäisiltä nuorukaisen hädissään kiivetessä kuistin pylvälle ja seurasi Viaburia biljardipöydälle, missä taistelu oli täydessä käynnissä, kun Joan tuli poikaparan avuksi.

IX.

Mies ja nainen.

Pirun väsymätön tarmo ja valppaus tekivät mitä syvimmän vaikutuksen. Näytti siltä, kuin puremishalu olisi alituisesti syyhyttänyt sen hampaita, ja milloin se ei voinut iskeä niitä mustiin sääriin, se tyytyi kookospähkinöihin, joita putoili puista pihamaalle, karkoitti kaikki kanat aitauksen sisäpuolelta ja osoitti kiukkuista mielenlaatuaan jokaiselle päällysmiehelle, joka tuli tekemään tiliään töitten kulusta. Se ei voinut unohtaa räökkäystä, jonka alaisena se oli ollut penikka-aikanaan ja joka ainiaaksi oli syövyttänyt sen mieleen leppymättömän vihan mustaa rotua kohtaan, ja sen viha oli niin raivoisa, että Sheldonin täytyi sulkea se asuinhuoneisiin, jos joku vieras alkuasukas joskus jostakin syystä pääsi aitauksen sisäpuolelle. Tämä loukkasi joka kerta Pirun tunteita, ja kun se sitten pääsi vapaaksi, niin talon palvelijoilla oli syytä olla varuillaan.

Christian Young purjehti edelleen "Minervallaan" vieden mukanaan Tommy Jonesille kutsun — perille vietäväksi kukaties milloin — poiketa Berandelle, kun hän ensi kerran liikkuisi niillä vesillä.

"Mitä suunnitelmia teillä on tultuane Sydneyhin?" kysyi Sheldon samana iltana Joanilta heidän syödessään päivällistä.

"En ole ennen kuullutkaan, että muka lähtisin Sydneyhin", vastasi Joan. "Mutta arvattavasti te olette saanut pensaiikkolennättimitse tiedon, että tuo tulagilainen kolmas apulaisasiamies, vanginvartija ja entinen merimies, aikoo karkoittaa minun epämieluisan persoonani."

"Oi ei, ei sinnepäinkään, vakuutan sen teille", alkoi Sheldon nolona ja hätäisesti peläten tietämättään tahtomattaan loukanneensa. "Minä vain tulin sitä ajatelleeksi. Katsokaahan, kun nyt olette menettänyt kuunarinne ja — ja kaiken muun — ymmärrättehän — niin minä olin ajatellut, että jos — niin, jos — tuhat tulimmaista, jos te tahtoisitte minun asiamiesteni välityksellä Sydneyssä hankkia lainan — tietysti väliaikaisesti — kunnes olette ehtinyt antaa ystävilleenne tiedon asemastanne, niin minä olisin hyvin iloinen voidessani — niin, kyllähän te ymmärrätte. Sopivinta..."

Hän pysähtyi kesken lausettaan ja katsoi Joaniin samalla kertaa suutuksissaan ja levottomana.

"Mitä ihmettä tämä nyt taas merkitsee?" kysyi hän melkein kiivaasti. "Mitä minä nyt olen tehnyt?"

Joanin silmät loistivat taisteluhalusta, ja hänen huulensa vetäytyivät pilkalliseen hymyyn.

"Ette ainakaan mitään odottamatonta", sanoi hän rauhallisesti. "Olette vain tavallisessa,

jokapäiväisessä miehisessä ylimielisyydessänne jättänyt minut kokonaan huomioon ottamatta. Tietenkään se ei merkitse mitään, että minä olen sanonut teille, että *minun* aikomukseni ei suinkaan ole ollut lähteä Sydneyhin. Mutta sinne minun täytyy mennä, koska te korkeammassa viisaudessanne niin olette päättänyt."

Hän vaikeni ja katsoi Sheldonia uteliaasti, ikäänkuin tämä olisi ollut jokin outo, merkillinen luontokappale.

"Olen tietysti kiitollinen teidän avuntarjouksestanne", jatkoi hän, "mutta sekään ei riitä parantamaan loukatun ylpeyteni saamaa haavaa. Mitä teidän tarjoukseenne tulee, niin se ei ollut enempää kuin valkoisella miehellä on oikeus odottaa toiselta. Haaksirikkoutuneita merimiehiä on aina tapana auttaa eteenpäin. Mutta tämä kysymyksessäoleva merimies ei ole avun tarpeessa. Ja toiseksi tämä merimies ei aio lähteä Sydneyhin, niin että paljon kiitoksia vain."

"Mutta mitä te sitten aiotte tehdä?"

"Keksiä jonkin kolkan, missä minun ei tarvitse alistua sietämään korkeamman sukupuolen holhousta ja määräämisvaltaa."

"Ei, tiedättekö, tuo menee sentään vähän liian pitkälle." Sheldon nauroi, mutta nauru oli väkinäistä eikä tuntunut ensinkään luonnolliselta. "Te tiedätte itse, kuinka mahdoton tämä nykyinen tilanne on."

"Minä en tiedä mitään sellaista, hyvä herra. Ja vaikkapa se olisikin, niin enkö minä ole suoriutunut tähänkin asti?"

"Mutta se ei voi jatkua. On todella..."

"Mitä vielä, miksi se ei voisi jatkua. Kun kerran olen suoriutunut tähän asti, niin miksi en suoriutuisi edelleenkin. Minä aion jäädä Salomonin-saarille, mutta en Berandelle. Huomispäivänä aion lähteä veneellä Pari-Sulaylle. Puhuin asiasta kapteeni Youngin kanssa. Hän kertoi, että siellä on vähintään neljäsataa acrea maata, pelkkää hyvää viljelyskelpoista maata. Ja kun Pari-Sulay on saari, niin minun ei tarvitse pelätä, että villisiat hävittäisivät nuoret puut. Minun ei tarvitse muuta kuin pitää rikkaruohot loitolla, kunnes puut alkavat kantaa hedelmää. Ensiksi minä aion ostaa saaren; toiseksi hankkia neljä tai viisikymmentä mustaa työmiestä ja alkaa raivata maata ja istuttaa puita. Samalla rakennan itselleni bangalon, ja sitten te pääsette vapaaksi minun kiusallisesta läsnäolostani — älkää nyt vain sanoko, ettei se muka ole kiusallinen."

"Ei, kyllä se on kiusallinen", tunnusti Sheldon avomielisesti. "Mutta kun te ette tahdo katsoa asiaa minun kannaltani, niin meidän ei kannata siitä keskustella, Olkaa nyt hyvä ja unohtakaa tämä kaikki ja luottakaa siihen, että minä tahdon auttaa teitä tämän — tämän suunnitelmanne toteuttamisessa. Minä tiedän enemmän kookosviljelyksestä kuin te. Te puhutte ikäänkuin olisitte kapitalisti. En tiedä, kuinka paljon rahaa teillä on, mutta en voi luulla, että te 'ryvette kullassa', kuten teillä amerikkalaisilla on tapana sanoa. Mutta minä tiedän, mitä tuollainen maan raivaaminen maksaa. Olettakaamme, että hallitus myy teille Pari-Sulayn punnasta acrelta. Raivaustyö maksaa teille vähintään neljä kertaa niin paljon, siis yhteensä viisi puntaa acrelta ja neljäsataa acrea eli kaikkiaan kymmenentuhatta dollaria. Onko teillä niin paljon rahaa?"

Joan seurasi hänen sanojaan tarkkaavaisena ja jännittyneenä, ja Sheldon näki selvään, että äskeinen riita oli jäänyt unohduksiin. Tyttö oli ilmeisesti pettynyt ja vastasi allapäin:

"Ei, minulla on tuskin kahdeksaatuhatta dollaria."

"On vielä muutakin, mitä teidän on otettava huomioon. Te tarvitsette, kuten itse sanoitte, ainakin viisikymmentä työntekijää. Palkkioita lukuunottamatta heidän palkkansa on kolmekymmentä dollaria vuodessa."

"Minä maksan tahitilaisilleni viisitoista dollaria kuussa."

"He eivät kelpaisi mihinkään varsinaisessa plantaasityössä. Mutta palatkaamme asiaan. Viidenkymmenen mustaihaisen työmiehen vuosipalkat nielevät teiltä kolmesataa puntaa vuodessa — se on tuhatviisisataa dollaria. Hyvä! Kuluu hyvinkin seitsemän vuotta, ennenkuin puunne alkavat kantaa hedelmiä. Seitsemän kertaa tuhatviisisataa on kymmenentuhattaviisisataa — siis enemmän kuin te omistatte — ja kaikki se menee työmiesten palkkoihin eikä teille jää penniäkään bangaloo, muita rakennuksia, työkaluja, kiniiniä, Sydneyn-matkoja ja paljoa muuta varten."

Sheldon pudisti vakavasti päätään. "Teidän täytyy luopua siitä tuumasta."

"Mutta minä en tahdo lähteä Sydneyhin", huusi Jaan. "Minä en aivan yksinkertaisesti tahdo. Minä lunastan itselleni niin suuren osuuden jostakin muusta plantaasista kuin varani sallivat. Myykää minulle

osuus Berandeen."

"Taivas varjelkoon!" huudahti Sheldon niin vilpittömästi ilmaisten kauhistuksensa, että Joan purskahti makeaan nauruun.

"No niin, en tahdo kiusata teitä. Minä en, kuten ymmärrätte, ylimalkaan ole halukas tyrkyttämään seuraani niille, jotka eivät sitä halua. Niin, niin, kyllä minä tiedän, että te palatte halusta saada huomauttaa minulle, että olen tyrkyttänyt seuraani teille aina siitä hetkestä lähtien, jolloin astuin maihin, mutta että olette liian kohtelias sanoaksenne sen. Mutta kuten itse olette anonut, on minun ollut mahdotonta lähteä tieheni, eikä minulla ole ollut muuta neuvoa kuin jäädä tänne. Te ette antanut minun lähteä Tulagiin. Te pakotitte minut tyrkyttämään teille seuraani. Mutta sama se, minä en ryhdy kenenkään kanssa osakkaaksi. Ostan Pari-Sulayn, mutta panen vain kymmenen miestä työhön ja raivaan hitaasti. Lisäksi koetan saada ostetuksi jonkin vanhan aluksen ja hankin kauppaluvan. Ja mitä siihen seikkaan tulee, niin aion tehdä retkiä Malaitalle tuomaan sieltä miehiä."

Hän katsahti Sheldoniin odottaen vastaväitteitä, ja tämän nyrkkiin puristunut käsi ja miehekkään kauniitten kasvojen jokainen piirre osoittivat, ettei hän ollut erehtynyt.

"Sanokaa pois mitä ajattelette", kehoitti hän. "Älkää välittäkö minusta. Minä — minä alan tottua siihen, kuten tiedätte. Oikein totta!"

"Toivoisin, että olisin nainen, jotta voisin sanoa teille, kuinka rajattoman järjetön ja mahdoton koko teidän tuumanne on", huudahti Sheldon kiihdyksissään.

Joan katsoi häneen mieltien ja sanoi:

"Vielä parempihan on, että olette mies. Mikään ei estä teitä puhumasta minulle suoraan, sillä minä pyydän teitä kohtelemaan minua ikäänkuin olisin mies. En tullut tänne Salomonin-saarille helmojeni laahustamaan. Ettekö voisi olla hyvä ja unohtaa, että minä onnettoman sattuman kautta olen jotakin muuta kuin mies, joka tahtoo ansaita leipänsä."

Sheldonin mielessä kiehui ja kuohui. Tekikö tyttö hänestä pilaa? Vai potiko Joan epänaissellisuuden väijyvää tautia? Vai oliko kaikki tyynni pelkkää hämmästyttävän, liikuttavan järjetöntä lapsellisuutta?

"Minä olen sanonut teille", aloitti hän jäykästi, "että nainen ei voi lähteä Malaitalle työväkeä noutamaan. Muuta en tahdo — enkä uskalla — sanoa."

"Ja minä sanon teille vuorostani, että tuo ei ensinkään pidä paikkaansa. Minä olen omana kapteeninani purjehtinut 'Mielellä' Tahitilta tänne asti — ja siihen, että menetin laivani, ovat teidän merikarttanne syyvät. Olen ammattitaitoinen merenkulkija, ja sitä ei juuri voi sanoa teidän tākäläisistä kapteeneistanne. Kapteeni Young kertoi minulle siitäkkin. Ja minä olen myös merimies — parempi merimies kuin te, kun kovalle ottaa, ja sen te tiedätte. Osaan ampua. En ole tyhmä. Kykenen hyvin pitämään huolta itsestäni. Ja aivan varmasti aion ostaa aluksen, purjehtia sillä ja tehdä retkiä Malaitalle."

Sheldon teki epätoivoisen liikkeen.

"Se on oikein se", jatkoi Joan sanatulvaansa. "Peskaa te kätenne. Mutta perästä kuuluu, kuten Vonin oli tapana sanoa."

"Ei meidän kannata keskustella tästä asiasta. Otetaan nyt hiukan musiikkia."

Hän nousi ja meni ison grammofonin luo, mutta vääntäessään konetta, ennenkuin levy vielä oli alkanut pyöriä, hän jo kuuli Joanin sanovan:

"Te olette kai koko elinaikanne tavannut vain Jane Eyrejä. Siksi ette ymmärrä minua. Tule, Piru, jättäkäämme hänet rauhassa nauttimaan vanhasta soitostansa."

Sheldon katsoi häneen kärsivä ilme kasvoillaan ja aikomatta sanoa mitään, kunnes näki hänen ottavan pyssyn telineeltään, tutkivan, oliko se ladattu, ja astuen ovea kohti.

"Minne aiotte mennä?" kysyi hän päättäväisesti.

"Kun te kerran tahdotte kohdella minua kuten mies naista, niin teistä olisi hirveän vaikeaa — tai ehkä sopimatonta — sanoa minulle, miksi en saisi mennä alligaattoreja pyydystämään. Hyvää yötä! Nukkukaa hyvin!"

Sheldon sulki grammofonin niin, että paukahti, astui askelen ovea kohti, mutta muutti äkkiä mieltä ja heittäytyi nojatuoliin.

"Nyt te toivotte, että pedot syövät minut suuhunsa, eikö totta?" huusi Joan verannalta, ja hänen astuessaan portaita alas helähteli raikas nauru avoimesta ovesta Sheldonin kärsiviin korviin.

X.

Boucher'n sanantuoja.

Seuraavana päivänä Sheldon oli yksin plantaasilla. Joan oli lähtenyt tutkimusretkelle Pari-Sulaylle, eikä hänen paluutaan voinut odottaa ennenkuin myöhään iltapäivällä. Yksinäisyys painosti Sheldonia, ja ankarat sadekuurot saivat hänet iltapäivällä kerran toisensa jälkeen astumaan kaukoputki kädessä verannalle huolestuneena etsimään venettä ulapalta. Sillä välin hän kulmat rypyssä tutki plantaasin tilikirjoja, teki arviolaskelmia, laski yhteen, punnitsi raha-asiainsa tilaa ja rypisti kulmiaan entistä tuimemmin. "Jessien" menettäminen oli ollut Berandelle kova isku. Se ei ollut ainoastaan tehnyt laivan raha-arvoa vastaavaa lovea hänen varallisuuteensa, sen lisäksi hän ei enää voinut ottaa lukuun sen tuottamia tuloja, ja juuri niillä hän oli tottunut peittämään melkoisen osan plantaasin juoksevista menoista.

"Hughie-raukka", mutisi hän kerran ääneen itsekseen. "Mikä onni, että sinä pääsit näkemästä tätä surkeutta, vanha veikko. Tätä suurta surkeutta."

Kahden sadekuuron väliajalla "Flibberty-Gibbet" ilmestyi ankkuripaikalle, ja sen laivuri, Peter Olesen, "Jessien" Olesenin veli, harmaa, tuimakatseinen, kuumeen kiihdyttämä vanha merikarhu, laahasi väsyneen ruumiinsa verannan portaita ylös ja vaipui lepotuoliin. Whiskyn ja soodaveden avulla hän pysyi sen verran koossa, että jaksoi tehdä selkoa matkan vaiheista ja antaa isännälleen laskut.

"Tehän olette aivan menehtymäisillänne kuumeeseen", sanoi Sheldon. "Miksi ette purjehdi Sydneyhin saadaksenne hiukan kunnollista ilmaa keuhkoihinne?"

Vanha merimies pudisti päätään.

"Mahdotonta. Minä olen liian kauan ollut täällä saarilla. Minä kuolisin siellä. Kuume käy siellä kahta kauheammaksi."

"Kuolisitte tai parantuisitte", sanoi Sheldon.

"Kuolisin aivan varmasti. Yritin kolme vuotta sitten. Viileä ilma pakotti minut vuoteen omaksi jo ennen kuin olin ehtinyt rantaan. Minut kannettiin maihin ja vietiin sairaalaan. Siellä makasin kaksi viikkoa yhteen menoon tiedottomana. Sitten lääkärit lähettivät minut takaisin saarille — sanoivat, että se oli ainoa keino, millä voisin pelastaa henkeni. Ja vielä minä olen hengissä, mutta kuume on läpeensä myrkyttänyt koko olemukseni. Jos lähtisin Austraaliaan, niin olisin kuukauden kuluttua vainaja."

"Mutta mitä aiotte tehdä?" kysyi Sheldon. "Ettehan voi jäädä tänne, kunnes kuolette."

"Muuta neuvoa minulla ei ole. Palaisin mielelläni vanhaan maahan, mutta en kestäisi sitä. Täällä minä elän kauemmin ja tänne jään, kunnes olen kulunut loppuun. Mutta Jumala tietää minun toivovan, etten koskaan olisi nähnyt Salomonin-saaria, sen sanon teille."

Hän ei suostunut viettämään yötä maissa, sai ohjeensa ja palasi laivaan. Kalpea iltarusko hukkuu päivän synkimmän sadekuuron peittoon, ja sen parhaillaan kestäessä Sheldon näki veneen lähestyvän. Keulapurje laskettiin alas, ja vene suuntasi kulkunsa suoraan rantaan. Sheldon tunsu pistoksen sydämessään nähdessään Joanin mela kädessä seisovan veneen perässä ja heittäytyvän ruumiinsa koko painolla sen varaan vastustaakseen painetta, joka uhkasi kääntää veneen sivuttain hyökyaallon heiteltäväksi. Tahitilaiset hyppäsivät veneestä ja vetivät sen nopeasti korkealle rannalle, ja omituisen seurueensa etunenässä Joan astui veräjältä pihamaalle.

Ensimmäiset sadepisarat putoilivat maahan raskaina kuin rakeet, korkeat kookospalmut huojuivat ja vääntelehtivät tuulen kourissa, ja kömpelöt pilvimöhkäleet saivat troopillisen hämärän äkkiä muuttamaan mustaksi yöksi.

Aivan huomaamattaan Sheldon oli vapautunut iltapäivän kalvavasta rauhattomuudesta. Hänet valtasi outo ilon tunne nähdessään Joanin juoksevan portaita ylös nauraen, punoittavin poskin, hiukset hajallaan ja rinta kiivaasti nousten ja laskien äskeisistä ponnistuksista.

"Ihastuttavaa, aivan ihastuttavaa siellä Pari-Sulaylla", huusi hän hengästyneenä. "Minä ostan sen. Kirjoitan asiamiehelle tänä iltana. Ja bangalon paikka — sen olen jo valinnut — on suurenmoinen. Teidän pitää tulla sinne jonakin päivänä minua neuvomaan. Ette kai pane pahaksenne, että jään tänne, kunnes voin asettua sinne asumaan? Eikö tuo äskeinen sadekuuro ollut kaunis? Minä olen kai myöhästynyt päivälliseltä? Juoksen vain sisään siistiytymään, hetken kuluttua olen taas luonanne."

Ja hänen viipyessään lyhyen hetkisen Sheldon astuskeli edestakaisin isossa arkihuoneessa kärsimättömästi ja levottomana odottaen hänen paluutaan.

"Tiedättekö mitä, minä en koskaan vastedes aio rähistä teidän kanssanne."

"Rähistä", vastasi Sheldon. "Mikä kauhea sana. Se kuulostaa alhaiselta ja epämiellyttävältä. Minusta 'kiistellä' on hausempi sana."

"Sanokaa miten tahdotte, mutta me emme tee sitä enää koskaan, emmehän?"

Sheldon rykäisi hermostuneesti, sillä hän huomasi selvään, että vihollisuudet saattoivat alkaa minä hetkenä hyvänsä.

"Pyydän anteeksi", kiiruhti hän aloittamaan. "Minun ei olisi pitänyt ajatella ääneen. Tarkoitan tietysti, että en tahdo riidellä. Teillä on aivan hirvittävä tapa sanaakaan sanomatta saada minut käyttäytymään tyhmästi. Minulla oli todellakin mitä ystävällisimmät aikeet ja nyt olen..."

"Tehnyt rumia huomautuksia", jatkoi Joan hänen puolestaan.

"Tuolla tavoin te juuri johdatatte minut kiusaukseen", valitti Sheldon.

"Mutta minähän en ole sanonut yhtään pahaa sanaa. Minä istuin tässä kaikessa rauhassa ja te olitte juuri viekkaasti saanut minut uskomaan, että oli rauha maassa ja sensemmoista, kun te yht'äkkiä aloitte torua minua."

"Tokkopa."

"Kyllä, te sanoitte, että minä olin hirvittävä tai että minulla on hirvittäviä tapoja, mikä merkitsee samaa. Toivoisin, että bangaloni olisi valmis. Muuttaisin sinne huomispäivänä."

Mutta hänen vapisevat huulensa puhuivat toista, ja seuraavassa hetkessä Sheldonin oli pahempi olla kuin koskaan hänen nauruaan kuunnellessaan.

"Minä tahdoin vain ärsyttää teitä, rehellinen intiaani. Ja ellette te nyt naura, niin minä epäilen, että olette minulle suutuksissanne. Kas niin, naurakaa! Mutta älkää toki" — lisäsi hän kiireesti — "älkää toki, jos se kiusaa teitä. Te näytätte aivan siltä, kuin teillä olisi hammassärkyä. Aivan niin, älkää vastustelko. Muistakaa, että lupasitte olla riitelemättä, jotavastoin minulla on oikeus yhä edelleen olla niin epämiellyttävä kuin suinkin haluan. Mutta alkaaksemme keskustella, 'Flibberty Gibbethän' on täällä. En tietänytkään, että se on niin iso kutteri. Mutta se on huonossa kunnossa. Sen köysistö on ylen hämääräperäinen, ja ensimmäinen ankara sadekuuro lakaisee luultavasti sen kannen putipuhaksi. Minä tarkkasin Noa-Noan ilmettä purjehtiessamme sen ohitse. Hän ei sanonut sanaakaan, veti vain suunsa hymyyn. Enkä minä häntä siitä moiti."

"Laivuri on hyvin sairaana", selitti Sheldon. "Ja hänen piti jättää perämies Ugiin pitämään huolta kaikesta, sikäläinen kauppiani, Oscar, kun on saanut surmansa. Ja te tiedätte kyllä, millaisia merimiehiä neekerit ovat."

Joan nyökäytti myöntävästi päätään, ja sill'aikaa kuin hän näytti hautovan mielessään jotakin ylen tärkätä arvostelua, pyysi Sheldon saada toisen annoksen lihaa — ei sen vuoksi, että hänen olisi ollut nälkä, vaan sen vuoksi, että hän tahtoi katsella tytön ohuita, kiinteitä sormia, joissa ei näkynyt jälkeäkään jalokivistä eikä sormuksista. Hän oli ihastunut pyöreään käsivarteen, joka näkyi hihan alta ja päättyi pehmeään ranteeseen, jota eivät vielä rumentaneet mitkään nuoruuden paettua ilmaantuvat suoniverkot. Sormet olivat tervasta ruskeat ja näyttivät niin perin poikamaisilta. Samassa Sheldonin silmät avautuivat. Niin se olikin. Hän oli äkkärivaamatta, aivan sattumalta löytänyt Joanin kiduttavan, arvoituksellisen olennon avaimen. Nuo päivänpaahtamat, poikamaiset sormet selittivät kaiken. Eipä ihmekään, että Joan niin usein oli saanut hänet pois suunniltaan. Hän oli koettanut kohdella häntä kuten naista, mutta hän ei ollut nainen. Hän oli vain tyttöletukka — ja lisäksi poikamainen tyttöletukka, jonka päivettyneet sormet mielellään askartelivat poikien lempitöissä, jonka ruumis ja lihakset nauttivat uinnista ja kaikenlaisista ankarista voimainponnistuksista ja jonka mieli paloi seikkailuihin, kuten jokaisen tavallisen pojan, jota miellyttivät pyssyt ja revolverit, Cowboy-hatut ja sukupuolesta piittaamaton toverillisuus.

Hänen näin miettiessään ja katsellessaan hänestä alkoi jostakin syystä tuntua siltä, kuin hän olisi

istunut kirkossa kaukana kotimaassaan ja kuunnellut kuoripoikien laulua. Joan muistutti näitä poikia tai ehkä mieluummin heidän ääntään. Hänessä oli tuota samaa sukupuolettomuutta. Hänen ruumiinsa oli naisen ruumis, mutta hänen mielensä ei ollut vielä aikuinen. Hän ei ollut ollut sellaisten vaikutusten alainen, jotka edistävät kypsymistä. Hänellä ei ollut ollut äitiä. Von, hänen isänsä, alkuasukaspalvelijat ja alkuperäinen saarelaiselämä olivat määränneet hänen kehityksensä suunnan. Hevoset ja pyssyt olivat olleet hänen lelunsa, teltat ja matkaleirit hänen leikkikupansa. Päättyen hänen omista sanoistaan hänen opistokautensa oli ollut opinnoille omistettua maanpakolaisuutta, alituista kaipuuta Hawaiiin hurjille ratsastus- ja uintiretkille. Hän oli kasvatettu kuin poika ja ajatteli kuin poika. Tämä selitti hänen suuttumuksensa hameenhelmoja kohtaan ja sen vastenmielisyyden, jonka säädyllisen sovinnaisuuden säännöt hänessä herättivät. Jonakin päivänä hän vielä tulee täysikäiseksi, mutta toistaiseksi hän oli vasta kehittymässä.

No hyvä, hänellä ei siis ollut muuta neuvoa kuin kohdella Joania kuin poikaa eikä erehtyä kohtelevaan häntä kuin naista. Hän tuumi itsekseen, voisiko rakastaa sitä naista, joka hänestä kehittyisi, kunhan hän kerran heräisi — ja hän tuumi myös, voisiko rakastaa häntä juuri sellaisena kuin hän oli ja itse herättää hänet. Oli miten oli, Joan oli joka tapauksessa vallannut suuren sijan hänen elämässään, sen hän oli huomannut iltapäivällä tarkastellessaan merta sadekuurojen väliajoilla. Sitten hän muisti Beranden huonot raha-asiat ja menot, joita oli odotettavissa, ja hänen otsansa rypistyi.

Hän huomasi äkkiä, että Joan oli sanonut jotakin. "Pyydän anteeksi", sanoi hän. "Mitä te sanoittekaan?"

"Te ette kuullut sanaakaan, sen minä tiesin", nuhteli tyttö. "Minä sanoin, että 'Fliberty-Gibbet' on liian kurjassa kunnossa ja että minä huomenna — kun te ensin olette puhunut laivurin kanssa, niin ettei se loukkaa hänen tunteitaan — annan miesteni toimittaa siinä suursiivouksen. Sitten me myös puhdistamme sen pohjan, jossa nyt riippuu neljän tuuman pituinen parta. Minä näin sen, kun se kallistui tuolla selällä. Älkää unohtako, että minä jonakin päivänä aion tehdä pienen purjehdusretken 'Flibertyllä', vaikkapa minun sitten täytyisi karata sillä."

Heidän juodessaan kahvia verannalla alkoi Piru äkkiä hurjasti haukkua ja hypellä pihalla lähellä rannanpuoleista veräjää. Lopulta Sheldon meni pelastamaan pelästyneen alkuasukkaan sen pahoinpitelystä ja vei hänet portaille kuulustellakseen häntä.

"Kuka sinun herrasi on?" kysyi hän. "Ja mitä sinä teet täällä, kun aurinko menee alas?"

"Minu herra Boucher. Hyvin paljo miehiä Port Adamsista tulla minu herra luo. Hyvin paljo kulje kulje ympäri."

Mustaihoinen veti vyönsä alta paperinpalasen ja antoi sen Sheldonille. Tämä silmäili sitä hätäisesti.

"Se on Boucher'ltä", selitti hän, "Packardin seuraajalta. Packard oli tuo mies, josta kerroin teille, hän jonka oma laivaväkensä otti hengiltä. Hän sanoo, että Port Adamsin joukkoa on liikkeellä — viisikymmentä miestä isoissa kanooteissa — ja että he ovat leiriytyneet hänen rannalleen. He ovat jo tappaneet häneltä puolen tusinaa sikoja ja näyttävät aikovan ryhtyä ikävyöksiä aiheuttamaan. Ja Boucher pelkää, että Lungan viisitoista karkulaista aikoo yhtyä heihin."

"Ja silloin?" kysyi Joan.

"Silloin Billy Papen täytyy lähettää Boucher'lle seuraaja. Se on katsokaas Papen asema. Kunpa tietäisin mitä tehdä. Minä en mielelläni jätä teitä tänne yksin."

"Ottakaa minut mukanne sitten."

Sheldon hymyili ja pudisti päätään.

"Silloin on paras, että otatte jonkun miehistäni", neuvoi Joan. "He osaavat ampua eivätkä pelkää mitään — lukuunottamatta Utamia, joka pelkää kummituksia."

Isoa kelloa soitettiin ja viisikymmentä mustaihoista kantoi ison veneen rantaan. Tavallinen miehistö astui veneeseen, ja Matauare ja kolme muuta tahitilaista istuutui patruunavöillä ja pyssyillä varustettuina perätuhdoille. Sheldon ohjasi venettä.

"Voi, kuinka mielelläni lähtisin mukaan", huudahti Joan hartaasti, kun vene erkani rannasta.

Sheldon pudisti päätään.

"Kyllä minä täytän paikkani yhtä hyvin kuin mies", piti Joan yhä puoliaan.

"Teitä tarvitaan täällä", vastasi Sheldon. "Nuo Lungan karkulaiset voisivat tulla rannikolle juuri näillä tienoin ja rynnätä plantaasille, jos me molemmat olisimme poissa. Hyvästi! Me palaamme huomenna. Sinne on vain kaksitoista mailia."

Palatessaan asuntoonsa Joanin täytyi kulkea miesjoukon keskitse, joka äsken oli laskenut veneen vesille. Miehet viivytelivät rannalla ja juttelivat omituisella, apinamaisella tavallaan illan tapahtumista. He väistyivät hänen tieltään, mutta juuri kun hän oli ehtinyt keskelle joukkoa, hän äkkiä tunsu oman avuttomuutensa. Heitä oli niin monta. Mikä heitä olisi estänyt kaatamasta häntä maahan, jos heitä olisi haluttanut? Samassa hän muisti, ettei hänen tarvinnut muuta kuin kirkaista, niin Noa-Noa ja hänen muut kotiin jääneet merimiehensä, joista jokainen tappelussa olisi pitänyt puoliaan kymmenkuntaa mustaihoista vastaan, olisi hänen apunaan. Kun hän avasi veräjän, niin muuan kehistä lähestyi häntä. Hän ei pimeässä tuntenut häntä.

"Mikä nimi?" kysyi hän ankaralla äänellä. "Mikä sinun nimesi?"

"Minä Aroa", vastasi mies.

Joan muisti hänet toiseksi niistä sairaista nuorukaisista, joita hän oli hoitanut sairaalassa.

"Minu otti hyvin hyvin paljon se lääke", sanoi Aroa.

"Ja nyt sinä olet terve", vastasi Joan.

"Minu tahto tupakka, paljon tupakka, minu tahto kangas, minu tahto delfiinihammas, minu tahto vyö."

Joan katsahti häneen huvitettuna odottaen näkevänsä hymyilevät tai edes irvistävät kasvot. Mutta ne olivat aivan ilmeettömät. Lukuunottamatta kapeata vyökaistaletta, korvakapuloita ja kippuraisiin hiuksiin kiedottua simpukkanauhaa mies oli aivan alasti. Hänen ruumiinsa oli äsken öljytty ja kiiltävä, ja silmät kiiluivat tähtien valossa kuin villin eläimen. Muut miehet olivat asettuneet hänen taakseen tiheäksi seinäksi. Jotkut poistuivat, mutta useimmat tuijottivat häneen jurosti ja uhkaavan äänettöminä.

"Niinkö?" sanoi Joan. "Mitä varten sinä tahdot niin paljon tavaraa?"

"Minu otti lääke", sanoi Aroa. "Sinu maksa minu."

Tämä oli näyte heidän kiitollisuudestaan, tuumi Joan. Näytti siltä, kuin Sheldon sittenkin olisi ollut oikeassa. Aroa odotti tylsän näköisenä. Kaukana rannasta kuului kala loiskahtaen hyppäävän vedestä. Pieni aalto löi hiljaa rantaan. Lepakon varjo suhahti pehmeästi heidän ohitse. Kevyt tuulahdus vilvoitti hänen poskeaan, maatuuli alkoi puhaltaa.

"Mene pois", sanoi Joan ja kääntyi astuakseen veräjästä.

"Sinu maksa minu", sanoi nuorukainen.

"Aroa, sinä olet tyhmä. Minä en maksa sinulle. Nyt sinä menet."

Mutta mustaihoinen ei liikahtanutkaan. Joan tunsu, että hän katsoi häneen miltei röyhkeästi toistaessaan:

"Minu otti lääke. Sinu maksa minu. Sinu maksa minu nyt."

Silloin hän menetti kärsivällisyytensä ja antoi nuorukaiselle kelpo korvapuustin, joka lennätti hänet toveriensa joukkoon. Mutta he eivät lähteneet tiehensä. Muuan toinen nuorukainen astui esiin.

"Sinu maksa minu", sanoi hän.

Hänen silmissään oli levoton, riidanhaluinen ilme, jommoisen hän oli huomannut apinoilla. Tytön tutkiva katse näytti häntä kiusaavan, ja hänen paksut huulensa puristuivat lujasti yhteen, ikäänkuin hän kaikin voimin olisi koettanut näyttää vihaiselta ja päättäväiseltä.

"Mikä syy?" kysyi Joan.

"Minu Gogoomy", vastasi mies. "Bawo minu veli."

Joan muisti, että Bawo oli muuan sairas nuorukainen, joka oli kuollut kuumeeseen. "Jatka", käski hän.

"Bawo otti lääke. Bawo kuoli. Bawo minu veli. Sinu maksa minu. Isä minu suuri päällikkö Port Adamsissa. Sinu maksa minu."

Joan nauroi.

"Gogoomy, sinä olet sama kuin Aroa, hyvin tyhmä. Kuka maksaa minu lääke?"

Hän katkaisi keskustelun, astui veräjältä ja sulki sen. Mutta Gogoomy painautui sitä vastaan ja sanoi röyhkeästi.

"Isä minu suuri päällikkö. Sinu ei lyö minu pää. Minu sano sinu pelkä minu liian paljon."

"Pelkää?" kysyi Joan vihasta väristen.

"Sinu pelkä liian paljon, sinu ei lyö minu pää", sanoi Gogoomy ylpeästi.

Silloin Joan ojensi kätensä veräjän yli ja antoi hänelle kämmenellään tuiman korvapuustin. Isku oli niin voimakas, että nuorukainen horjahti sivullepäin ja oli kaatumaisillaan. Hän hyppäsi veräjää kohti ikäänkuin pakottaakseen sen aukenemaan, ja koko joukko lähestyi aitausta. Joan tuumi hetkisen. Hänen revolverinsa riippui hänen asuntonsa seinällä. Mutta pieninkin huudahdus saisi hänen laivamiehensä kiiruhtamaan paikalle, ja hän tiesi, ettei hänen tarvinnut olla huolissaan. Siksi hän ei huutanut apua. Sen sijaan hän vihelsi Pirun luokseen samalla kutsuen sitä nimeltä. Hän tiesi kyllä että koira oli kahleissa arkihuoneessa, mutta mustaihoiset eivät jääneetkään odottamaan sen tuloa. He pakenivat hurjasti kirkuen pimeyden halki, ja Gogoomy seurasi heitä vastenmielisesti. Sillävälin Joan astui bangaloonsa aluksi nauraen, mutta lopulta niin pahoillaan äskeisestä tapahtumasta, että hänen teki mieli itkeä. Hän oli valvonut kokonaisen yön tuon sairaan nuorukaisen vuoteen ääressä, joka sitten oli kuollut, ja nyt veli tahtoi saada maksun hänen hengestään.

"Hyh! Mikä epäkiitollinen otus!" mutisi hän ja mietti mielessään, kertoisiko tämän kohtauksen Sheldonille vai eikö.

XI.

Port Adamsin joukko.

"Ja kaikki järjestyi aika helposti", kertoi Sheldon. Hän istui kahvia juoden kuistilla. Vene oli nostettu katoksensa alle. "Boucher oli aluksi hiukan arka eikä tahtonut lujin kourin käydä asiaan käsiksi, mutta kun kerran olimme päässeet alkuun, niin hän suoriutui varsin hyvin. Me leikimme oikeudenkäyntiä, ja Telepasse, tuo vanha roisto, alistui tuomioihin. Hän on Port Adamsin päälliköitä, aika konna ja veijari. Me tuomitsimme hänet maksamaan sikojen arvon kymmenkertaisesti ja pakotimme hänet poistumaan joukkoineen. Ihanaa joukkoa, se täytyy sanoa, vähintään kuusikymmentä miestä, viisi isoa kanootillista, kaikki liikkeellä vain ilkitöitä tehdäkseen. Olivat saaneet käsiinsä tusinan verran Snider-kiväärejä, jotka välttämättä pitäisi ottaa takavarikkoon."

"Miksi ette ottaneet niitä?" kysyi Joan.

"Joutuakseni rettelöihin valtion asiamiehen kanssa! Hän on hirvittävän arka, kun on kysymys hänen mustista holhokeistaan, kuten hän heitä nimittää. No niin, me ajoimme heidät tiehensä, mutta he astuivat taas muutaman mailin päässä maihin saadakseen *kai-kaita*. Luultavasti he johonkin aikaan tänään kulkevat tästä ohi."

Kahta tuntia myöhemmin kanootit saapuivat. Ei kukaan huomannut niiden tuloa. Palvelijat söivät aamiaista keittiössä, työmiehet asunnoissaan. Piru lepäsi rauhaisassa unessa selällään biljardipöydän alla unissaan karkoittaen kiusallisia kärpäsiä. Joan hääri varastohuoneessa, ja Sheldon nautti päivällislepoaan riippumatossa kuistilla. Hän heräsi akka. Jonkin salaperäisen voiman vaikutuksesta hän oli herännyt tuntien, ettei kaikki ollut niinkuin piti. Liikahtamatta hän katsahti pihamaalle ja huomasi, että se oli täynnä aseistettuja alkuasukkaita. Hän tunsu samat miehet, joista oli eronnut aamulla, mutta huomasi joukon kasvaneen. Kaikkia noita miehiä hän ei aikaisemmin ollut nähnyt.

Hän laskeutui riippumatosta ja kulki harkitun hitain askelin kuistin kaidepuuta kohti, jonka luo päästyään hän haukotteli unisesti ja katsoi alas heihin. Omituista, ajatteli hän, että tuntui siltä, kuin hänen kohtalonsa olisi ollut aina seisoa tällä korkealla paikalla ja kerran toisensa jälkeen katsoa alas kapinoiviin mustiin joukkoihin, joita piti hillitä ja suostutella uhkauksin tai lupauksin. Mutta vaikka hän näennäisesti silmäsi joukkoa aivan välinpitämättömästi, teki hän todellisuuudessa tarkkoja huomioita. Uusilla miehillä oli kaikilla uudenaikaiset pyssyt. Sitä hän oli arvellutkin. Heitä oli viisitoista, ei kannattanut epäilläkään, etteivät he olleet Lungan karkulaisia. Lisäksi oli alkuperäisellä joukkueella tusinan verran vanhoja Snider-kiväärejä. Muilla oli keihäät, nuijat, jouset ja nuolet sekä pitkävartiset

tomahawkit. Alhaalla rannassa hän näki isot sotakanootit maihin vedettyinä. Niiden korkeita keuloja ja periä koristivat eriskummaiset veistellyt kuviot ja valkoisista simpukankuorista muodostellut kiehkura- ja nauhakoristukset. Nämä alkuasukkaat olivat surmanneet hänen ugilaisen kauppaneuvon Oscarin.

"Mitä asiaa teillä on tänne?" kysyi Sheldon.

Samassa hän salaa heitti silmäyksen merelle päin, missä 'Flibberty-Gibbet' kuvastui veden kiiltävään pintaan. Ei ainoatakaan ihmistä näkynyt sen suojakatoksen alla, ja hän huomasi, että vene ei ollut paikoillaan sen vierellä. Tahitilaiset olivat ilmeisesti lähteneet Balesunaan päin kalastamaan. Hän oli ypy-yksin tällä korkealla paikallaan vihamielisen joukon yläpuolella, sillävälän kuin koko hänen maailmansa lepäili rauhallisesti tyynessä trooppisessa puolipäivänhelteessä.

Ei kukaan vastannut, ja hän toisti kysymyksensä, tällä kertaa ankarammalla äänellä, josta huomasi suuttumuksen alkavan kiehua hänessä. Hänen äänensä sai mustan joukon rauhattomasti liikehtimään kuten karjalauman. Mutta ei kukaan hiiskunut sanaakaan. Kaikkien silmät tuijottivat häneen varmasti odottaen, että jotakin tapahtuisi. He odottivat sitä, odottivat alhaisen ihmisjoukon aralla, yksimielisellä tavalla, kuka heistä ensimmäisenä tarttuisi toimeen ja siten saisi heidät kaikki yhtenä miehenä toimimaan. Sheldonkin odotti tätä samaa ja koetti olla varuillaan. Suoraan alapuolellaan hän äkkäsi pyssynpiipun, joka töin tuskin pisti esiin kahden mustan ruumiin välistä ja hitaasti kohosi häntä kohti. Pyssy oli toisessa rivissä seisovan miehen lanteilla.

"Mitä asiaa?" karjaisi Sheldon äkkiä osoittaen sormellaan miestä, joka piteli pyssyä käsissään. Tämä väistyi taaksepäin, ja pyssynpiippu laskeutui alemmaksi.

Sheldonin asema oli edelleenkin varma, eikä hän tahtonut antaa voiton luisua käsistään.

"Pois täältä, te kaikki miehet", käski hän. "Pois täältä ja kauas suolaiselle merelle. Ymmärrättekö?"

"Minu puhu", aloitti muuan lihava ja rasvainen alkuasukas, jonka karvaista rintaa peitti vuosikausien kuluessa kertynyt likakerros.

"Vai niin, sinä, Telepasse", huudahti valkoinen mies iloisesti. "Käske miesten mennä pois; sinä jätät puhumaan minun kanssani."

"Hän hyvä mies", vastattiin. "Hän puhu."

"No, mitä te kaikki tahdotte?" kysyi Sheldon koettaen välinpitämättömyyttä teeskennellen korvata sen heikkouden, josta hänen myöntymyksensä oli todistuksena.

"Tämä poika olla minu poika." Vanha päällikkö osoitti sormellaan Gogoomya, jonka Sheldon samassa tunsi.

"Sinu valkoinen Mary liian paljon ei hyvä", jatko Telepasse. "Lyö Gogoomy pää. Gogoomy pian päällikkö. Minu kuole, Gogoomy olla suuri päällikkö. Valkoinen Mary lyö häne pää. Ei hyvä. Te maksa minu paljon tupakka, paljon ruuti, paljon kangas."

"Sinä vanha lurjus", mietti Sheldon mielessään. Tunti sitten hän oli nauranut Joanin kertoessa eilispäivän kohtauksesta, ja jo nyt Telepasse itse oli tullut saamaan vahingonkorvausta.

"Gogoomy", sanoi Sheldon käskävällä äänellä. "Mitä sinä kuljet täällä? Mene pois hyvin pian."

"Minu ei mene", oli uhkamielinen vastaus.

"Sinu valkoinen Mary lyö häne pää", alkoi vanha Telepasse uudestaan. "Minä sano, paljon tule suuri meteli, jos sinu ei maksa."

"Puhu miehillesi", sanoi Sheldon kiihtymistään kiihtyen. "Käske heidän mennä helvettiin, alas rantaan. Sitten minä puhun sinun kanssasi."

Sheldon tunsi verannan lattiapalkkien hiljaa huojuvan ja tiesi, että Joan oli tullut ylös ja seisoi hänen vieressään. Mutta hän ei uskaltanut katsahtaa häneen. Tuolla alhaalla oli niin monta kivääriä, ja ne saattoivat milloin tahansa laueta miesten lanteilta.

Lattia huojahti uudestaan Joanin liikkuesssa, ja Sheldon tiesi hänen astuneen sisään huoneeseen. Hetkistä myöhemmin tyttö oli jälleen hänen vieressään. Sheldon ei ollut koskaan ennen nähnyt hänen tupakoivan ja ihmetteli, miksi hän juuri nyt poltti. Samassa hän keksi syyn. Hän katsahti nopeasti sivullepäin ja näki Joanin kädessä tutun dynamiittikäärön. Hän näki myös sytytyslangan pään, joka oli asiaankuuluvalla tavalla halkaistu ja johon oli pistetty vahatuliitikku.

"Telepasse, sinä vanha lurjus, käske miestesi heti mennä pois!
Totisesti minä en leiki sinun kanssasi."

"Minu ei leiki", sanoi päällikkö. "Minu tahto sinu maksa, kun valkoinen Mary lyö Gogoomy häne pää."

"Minä tulen sinne alas ja lyön sinua päähän", vastasi Sheldon nojautuen kaidetta vasten ikäänkuin hypätäkseen sen yli.

Syntyi vihainen murina, ja musta joukko liikehti rauhattomasti. Moni pyssynpiippu nousi lanteilta. Joan painoi savukkeensa palavaa päätä sytytyslankaa vastaan. Snider-kivääri laukesi kumeasti paukahtaen, ja Sheldon kuuli lasiruudun särkyvän pirstaleiksi takaan. Samassa silmänräpäyksessä Joan heitti dynamiitin sihisevine ja räiskyvine sytytinlankoineen keskelle mustaihoisten taajinta joukkoa. He hajaantuivat liian nopeasti ehtiäkseen ampua enempää. Piru oli herännyt kuullessaan pyssynlaukauksen ja murisi ja läähätti pyrkien ulos. Joan kuuli sen ja kiiruhti avaamaan ovea — ja siten aiotusta murhenäytelmästä tulikin komedia.

Pyssyt ja keihäät putosivat tai heitettiin maahan koko joukon hurjasti etsiessä turvaa kookospalmuista. Pirun voimat näyttivät moninkertaistuneen. Ei koskaan ollut näin runsas saalis mustaa lihaa joutunut sen kynsiin ja hampaihin, ja se puri ja repi ja raastoi ilmassa heiluvia sääriä, kunnes viimeinenkin pari oli korkealla sen pään yläpuolella. Kaikki olivat puissa paitsi Telepasse, joka oli liian vanha ja lihava ja joka makasi liikkumattomana pitkällään maassa samalla paikalla mihin oli kaatunut. Piru, joka oli liian yleväluontoinen pahoin pidelläkseen vihollista, joka ei päässyt liikkumaan, hyppelehti hurjasti puulta puulle haukkuen ja tavoitellen niitä, jotka riippuivat alinna.

"Näyttää siltä, kuin te tarvitsisitte hieman opetusta sytyttimen hoidossa", huomautti Sheldon kuivasti.

Joan katsahti häneen halveksivasti.

"Siinä ei ollut sytytysnallia", sanoi hän. "Eikä sitäpaitsi sellaista nallia vielä ole keksittykään, joka saisi sen panoksen laukeamaan. Sehän oli kloraalipullo."

Hän pani kaksi sormea suuhunsa, ja Sheldon hätkähti kuullessaan hänen viheltävän kimakasti ja käskevästi — aivan kuin poika. Tätä merkkiä oli hänen tapana käyttää kutsuessaan miehiään paikalle, ja se teki Sheldoniin aina vastenmielisen vaikutuksen.

"He ovat lähteneet Balesuna-joelle kalastamaan", ilmoitti Sheldon. "Mutta tuolla tulee Olesen miehineen. Hän on vanha sotakarhu, kun vain pääsee vauhtiin. Katsokaa, miten hän kurittaa neekereitään. Ne eivät souda kyllin nopeasti hänen mielestään."

"Entä mitä nyt on tehtävä?" kysyi Joan. "Te olette ajanut otuksenne puihin, mutta sinne ne eivät voi jäädä."

"Eivät, mutta minä aion antaa niille pienen opetuksen."

Sheldon astui ison soittokellon luo.

"All right", sanoi hän vastaukseksi Joanin varoittavaan kädenliikkeeseen. "Minun työläiseni ovat kaikki viidakkomiehiä, nämä vieraat sitävastoin 'suolaisen veden miehiä', ja näiden kahden ihmislajin välillä ei vallitse ylenpalttisen hellä suhde. Saattepa nähdä, tästä tulee hauskaa."

Hän kutsui työmiehensä koolle, ja kun kaikki kaksisataa vähitellen kerääntyivät pihamaalle, suljettiin Piru uudelleen sisähuoneeseen, missä se surkeasti ulvoen valitti sitä kurjaa kohtelua, jonka alaiseksi se oli joutunut. Plantaasin työmiehet tanssivat sotatansseja jokaisen puun juurella, ja ilma täyttyi herjauksista ja haukkumasanoista, joita he singauttelivat perinnäisille vihamiehilleen. Kesken kaikkea saapui "Flibberty-Gibbetin" päällikkö. Kuumekohtaus oli juuri saavuttamaisillaan hänet, hän horjui kulkiessaan ja vapisi niin, että tuskin jaksoi pitää pyssyä kädessään. Hänen kasvonsa olivat kalmankalpeat, hampaat kalisivat, eikä polttava auringonpaiste, jossa hän kulki, estänyt häntä palelemasta.

"Mi-mi-minä jään niitä... n-n-n-niitä va-va-vahtimaan", änkytti hän. "Ri-ri-riivattu, että mi-minun aina pitää s-s-saada ku-kuumetta, kun on jotakin erikoista. M-mi-mitä te aiotte tehdä?"

"Ensinnäkin poimia pyssyt maasta."

Sheldonin käskystä palvelijat ja päällysmiehet kokoilivat sinne tänne putoilleet aseet ja latoivat ne läjään kuistille. Sheldon erotti Lungasta varastetut uudenaikaiset pyssyt muista, särki vanhat Snider-kiväärit säpäleiksi ja jätti keihäät, nuijat ja tomahawkit

Joanille.

"Todella verraton lisä teidän kokoelmiinne", sanoi hän hymyillen, "suoraan taistelukentältä kerättyjä aseita."

Alhaalla rannassa hän rakensi rovion kaikesta, mitä oli löydetty kanooteista plantaasityömiesten tarvellessa ja särkiessä ja ryöstäessä kaiken, mitä heidän tielleen sattui. Itse kanootit kolhittiin pahanpäiväisesti, täytettiin hiekalla ja korallinkappaleilla, hinattiin vähät matkan päähän rannasta ja upotettiin kymmenen sylen syvyyteen.

"Kymmenen sylvä lienee heille tarpeeksi", sano: Sheldon heidän palatessaan pihalle.

Täällä meteli oli käynyt yhä hurjemmaksi. Sotalaulut raukuivat taukoamatta, ja tanssit olivat täydessä käynnissä. Tyytymättä enää haukkumasanoihin plantaasin miehet olivat alkaneet pommitella avuttomia vihollisiaan puunpalikoilla, kivillä ja korallinkappaleilla. Ja nuo seitsemänkymmentäviisi uljasta ihmissyöjää riippuivat kärsivällisesti puitten oksilla, antoivat kaiken sataa päälleen ja uhkailivat muristen kostaa.

"Tästä riittää Malaitalle sodan syytä neljäksikymmeneksi vuodeksi", nauroi Sheldon. "Mutta Telepasse-ukko tuskin toistamiseen yrittää hyökätä plantaasille."

"No, vanha veijari", lisäsi hän kääntyen vanhan päällikön puoleen, joka istui avuttomana murjottaen portaitten juurella. "Nyt sinu pää myös me lyö. Tulkaahan, miss Lackland ja antakaa hänelle kelpo korvapuusti. Se on hänelle alennuksen huippu."

"Huh, hän on liian likainen. Mieluummin panisin hänet kylpyyn. Hei, Adamu-Adam, peseppäs tämä paholainen. Saippuaa ja vettä! Amme täyteen! Ornfiri, juokse tuomaan tänne pesuharja."

Tahitilaiset, jotka vast'ikään olivat palanneet kalasta ja irvistellen katselivat paikalla vallitsevaa sekasortoa, yhtyivät leikkiin.

"*Tambo! Tambo!*" kirkuivat ihmissyöjät puista kauhistuen moista pyhyiden häväämistä nähdessään, miten heidän päällikkönsä keikautettiin kylpyammeeseen ja pyhä lika liotettiin ja hangattiin hänen ruumiistaan.

Joan oli mennyt bangaloon ja heitti sieltä palasen valkoista puuvillakangasta, johon vanha Telepasse nopeasti kiedottiin, minkä jälkeen hän astui esiin loistavan puhtaana, rykien ja syljeskellen suustaan saippuavaahtoa, jolla Noa-Noa oli pakottanut hänet huuhtomaan kurkkuaan.

Palvelijat toivat käskystä käsiraudat, ja Lungan karkulaiset vedettiin toinen toisensa perästä maahan ja pantiin kahleisiin. Sheldon satoi heidät kaksittain yhteen yhdistäen kahleet toisiinsa teräsketjulla. Gogoomy sai läksytyksen kapinallisesta käyttäytymisestään ja suljettiin koko iltapäiväksi lukkojen taa. Sitten Sheldon antoi työmiehilleen vapaan iltapäivän palkinnoksi, ja kun he olivat poistuneet pihamaalta, sai Port Adamsin joukko laskeutua puistaan. Ja koko iltapäivän Sheldon ja Joan istuskelivat verannalla vilvoittelemassa ja katsoivat kuinka he sukkeltelivat pohjaan ja koettivat tyhjentää upotetut kanoottinsa hiekasta ja kivistä. Hämärsi jo, kun he pääsivät veneisiinsä ja muutamilla rikkinäisillä airoilla meloen katosivat näkyvistä. Tuuli oli alkanut puhaltaa, ja "Fliberty-Gibbet" oli jo matkalla Lungaan palauttamaan karkulaisia.

XII.

Mr Morgan ja mr Raff.

Sheldon oli viljelyksillä valvomassa sillanrakennustyötä, kun kuunari "Malakula" purjehti lähelle rantaa ja laski ankkurin. Joan seurasi purjeitten käärimistä ja veneen laskemista vesille huvitettuna kuin merimies ainakin ja meni itse maihin astuvia miehiä vastaan. Sillävälän kuin eräs palvelijoista juoksi hakemaan Sheldonia, tarjosi hän vieraille whiskyä ja soodavettä ja istui juttelemassa heidän kanssaan.

Hänen läsnäolonsa tuntui saavan vieraat hämilleen ja nolostuttavan heitä, ja Joan huomasi milloin toisen milloin toisen salaa luovan häneen uteliaita silmäyksiä. Hän tunsi, että he punnitsivat ja

arvostelivat häntä, jo ensi kerran hän selvästi käsitti, miten perin omituinen hänen asemansa Berandella oikeastaan oli. Toisaalta nämä miehet puolestaan saivat hänet ymmälle. Heidän kaltaisiaan merimiehiä tai kauppiaita hän ei koskaan ollut tuntenut. Heidän puheensa ei ollut gentlemannin puhetta, mutta heidän käytöksensä ei ollut millään tavalla moukkamainen eikä siitä puuttunut tavallisen seurustelukohteliaisuuden kiiltokuorta. He olivat epäilemättä jonkinlaisia liikemiehiä, mutta mitä asioita heillä saattoi olla Salomonin-saarilla ja ennen kaikkea Berandella suoritettavinaan? Vanhempi, Morgan, oli kookas, ruskeaihoinen viiksiniekka, jolla oli syvä kurkkubasso, toinen, Raff, taas oli hintelä ja naisellinen, hänellä oli hermostuneet kädet ja vetisen haljakat harmaat silmät, ja hänen puheensa muistutti jossakin suhteessa Lontoon murretta olematta kuitenkaan Joanille tuttua varsinaista cockneytä. Oli miten oli, he olivat ilmeisesti "selfmade men", päätteli Joan, ja häntä melkein värisytti, kun hän tuli ajatelleeksi, että hän joutuisi liikeasioissa heidän käsiinsä. Sillä alalla he varmaan olisivat armottomat.

Hän tarkkasi Sheldonin ilmettä tämän saapuessa ja oli huomaavinaan, että hän ei ollut erikoisen ihastunut nähdessään vieraansa. Mutta hänen täytyi ilmeisesti ottaa heidät vastaan. Ja tämä oli niin välttämätöntä, että hän lyhyen, muodollisen yleisen keskustelun jälkeen vei molemmat miehet varastohuoneeseen. Myöhemmin iltapäivällä Joan kysyi Lalaperulta, minne he olivat menneet.

"Minu sano", kertoi Lalaperu, "he paljon kulke ympäri, hyvin paljon katso. — Katso puut, katso maa puun alla, katso kaikki silta, katso kopravaja, katso ruohikko, katso joki, katso vene — minu sano hyvin iso mies katso paljon liian paljon."

"Mitä miehiä ne ovat?" kysyi Joan.

"Iso valkoinen herra", oli Lalaperun selitys.

Mutta Joan päätteli, että he olivat Salomonin-saaren mahtimiehiä ja että heidän käyntinsä ja plantaasin ja sen varojen tarkka tutkiminen saattoi merkitä pahaa.

Päivällispöydässä ei lausuttu sanaakaan, joka olisi antanut vihjauksen heidän käyntinsä tarkoituksesta. Keskustelu kosketteli yleisiä asioita. Mutta Joanilta ei jäänyt huomaamatta, että huolestunut, hajamielinen ilme tuon tuostakin levisi Sheldonin kasvoille, Kahvin jälkeen Joan jätti miehet kolmen kesken, ja vielä puolenyön aikaan hän pihan poikki saattoi kuulla heidän matalat äänensä ja nähdä heidän savukkeittensa päitten loistavan. Hän nousi aikaisin aamulla, mutta huomasi, että nuo kolme miestä jo olivat lähteneet uudelle kiertokululle viljelyksille.

"Mitä sinä luulet?" kysyi hän Viaburilta.

"Sheldon-herra hän pian hyvin pian lopeta täällä", oli vastaus.

"Mitä sinä ajattelet?" kysyi hän Ornfirilta.

"Sheldon-herra mene pian Sydney. Niin minu ajatus. Hän lopeta Berande."

Koko päivän jatkui plantaasin katsastusta ja keskusteluja, ja pitkin päivää "Malakulan" kapteeni lähetti sanantuojaia maihin kiiruhtamaan noita kahta miestä. Vasta auringonlaskun aikaan he lähtivät rantaan päin ja sielläkin he vielä keskustelivat lähes tunnin ajan. Sheldon koetti torjua joitakin heidän väitteitään — Joan näki sen yhtä selvästi kuin senkin, että vieraat eivät luopuneet kannastaan.

"Mikä syy?" kysyi hän kevyesti, kun Sheldon istuutui päivällispöytänsä.

Sheldon katsahti häneen ja hymyili, mutta hänen hymynsä oli laimea ja surumielinen.

"Minu sano", jatkoi Joan. "Yksi suuri puhuminen' Aurinko laske — puhu, puhu! Aurinko nouse — puhu! puhu! Koko aika puhu — puhu. Mikä syy, niin paljon puhu — puhu."

"Eipä mitään erikoista." Sheldon kohautti olkapäitään. "He tahtoivat ostaa Beranden, siinä kaikki."

Joan katsoi häneen.

"Olikohan siinä kaikki? Minä luulen, että te tahdoitte saada sen myydyksi."

"Ei, miss Lackland. Minä vakuutan teille, että minun ei suinkaan tee mieli myydä sitä."

"Älkäämme nyt leikkikö sanoilla", kehoitteli Joan. "Puhukaamme sen sijaan suoraan. Teillä on huolia. Enhän minä ole typerä. Kertokaa minulle. Ehkä voisin auttaa teitä, ehkä — keksiä jonkun keinon."

Seurasi lyhyt vaitiolo, jonka kestäessä Sheldon näytti punnitsevan jotakin mielessään. Hänen ei ollut niin vaikea päättää, kertoisiko vai eikö, kuin keksiä miten aloittaa.

"Katsokaas, minähän olen amerikkalainen", jatkoi Joan itsepäisesti, "ja meillä amerikkalaisilla on usein melkolailla perinnäistä liikeneroa. Minä en itse pidä siitä, mutta tiedän, että minussa on sitä — ainakin enemmän kuin teissä. Puhukaamme nyt asiat selviksi ja koettakaamme tuumia, miten voitte selviytyä. Kuinka paljon teillä on velkaa?"

"Tuhat puntaa, hiukan enemmän — joitakin pikkuvelkoja, ymmärrättehän. Sitäpaitsi kolmenkymmenen miehen työsopimus menee umpeen ensi viikolla ja heidän saatavansa nousevat noin kymmeneen puntaan miestä kohti. Mutta ei teidän kannata vaivata päätänne näillä asioilla. Katsokaahan, on mahdotonta..."

"Mikä on Beranden arvo? Nyt juuri tällä hetkellä?"

"Se riippuu kokonaan herroista Morgan ja Raff ja siitä, mitä he haluavat siitä maksaa." Sheldon katsahti Joaniin ja huomattessaan tämän loukkaantuneen ilmeen hän päätti puhua suoraan. "Hughie ja minä olemme uhranneet Berandeen kahdeksantuhatta puntaa, aikamme lukuunottamatta. Se on hyvää maata ja sen arvo on melkoista suurempi. Mutta vasta kolmen vuoden kuluttua se voi tuottaa meille tuloja. Tämän vuoksi Hughie ja minä ryhdyimme harjoittamaan kaupankäyntiä ja työväen hankintaan. 'Jessie' ja kauppa-asemamme riittivät melkein peittämään Beranden juoksevat menot."

"Ja mitä Morgan ja Raff teille tarjosivat?"

"Tuhat puntaa käteistä maksettuaan kaikki laskut."

"Hehän ovat oikeita rosvoja!" huudahti Joan.

"Ei suinkaan, he ovat oivallisia liikemiehiä, siinä kaikki. He sanoivat minulle, että jokaisen esineen arvo riippuu siitä, mitä toinen siitä tahtoo maksaa tai mistä toinen sen suostuu myymään."

"Paljonko te sitten tarvitsisitte voidaksenne pitää Berandea vielä nämä kolme vuotta?" jatkoi Joan kiireisesti.

"Kaksisataa työntekijää, jotka saavat kuusi puntaa vuodessa, se tekee kolmetuhattakuusisataa puntaa — se on ensimmäinen pykälä."

"Taivas, millaisia summia niinkin halpa työ nielee! Kolmetuhattakuusisataa puntaa, kahdeksantuhatta dollaria — ihmissyöjäläumalle. Mutta paikka on toki hyvä takuu. Ettekö voisi lähteä Sydneyhin hankkimaan rahaa sitä vastaan?"

Sheldon pudisti päätään.

"Siellä ne eivät tahdo kuulla puhuttavankaan plantaaseista takuuna. Ovat liian usein saaneet katua sellaisia kauppvoja. Mutta tuntuu äärettömän vastenmieliseltä ajatellessa, että minun olisi pakko jättää Berande, enemmän Hughien kuin itseni tähden, sen vannon. Hän oli hyvin kiintynyt tähän paikkaan. Nähkääs, hän oli sitkeä mies ja kärsi ajatellessaan, että hänen täytyisi tunnustaa joutuneensa tappiolle. Ja kyllä se minustakin tuntuu katkeralta. Me edistyimme hitaasti, mutta 'Jessien' avulla toivoimme jotenkuten selviytyvämmä."

"Kyllä te epäilemättä molemmat olitte tarpeeksi sitkeitä. Mutta teidän ei tarvitse myydä plantaasia Morganille ja Raffille. Minä lähdän ensi laivalla Sydneyhin ja palaan sieltä jollakin vanhalla kuunarilla. Voin ostaa sellaisen viidellä- tai kuudellatuhannella dollarilla..."

Sheldon nosti kättään ikäänkuin estääkseen häntä jatkamasta, mutta tyttö ei välittänyt siitä.

"Voisin myöskin ottaa lastia palatessani. Joka tapauksessa kuunari, jonka hankin, voi ottaa 'Jessien' tehtävät suorittaakseen. Te ryhdytte tarvittaviin valmisteluihin, järjestätte kaiken valmiiksi ja pidätte huolta siitä, että teillä on tarpeeksi työtä kuunarille, kun palaan. Aion lunastaa itselleni niin suuren osuuden Berandesta kuin kolikkoni sallivat, onhan minulla enemmän kuin tuhatviisisataa puntaa, kuten tiedätte. Sovitaan pois ehdoista nyt heti paikalla, nimittäin jos te suostutte, ja minä tiedän, että te sen teette."

Sheldon katsoi häneen hyvätuulisen huvitettu ilme kasvoillaan.

"Tiedättehän, että minä olen purjehtinut Tahitilta tänne saakka saadakseni plantaasin", intti Joan, "ja tiedätte myös, mitä tuumia minulla oli. Nyt olen muuttanut mieltä. Tahdon mieluummin omistaa Beranden yhdessä teidän kanssanne ja korjata hedelmiä kolmen vuoden kuluttua kuin raivata maata Pari-Sulaylla ja odottaa seitsemän vuotta."

"Entä se — tuo kuunari..." Sheldon muutti mieltä ja vaikenen kesken lausettaan.

"Mitä siitä, jatkakaa vain."

"Lupaatteko olla suuttumatta?" kysyi Sheldon.

"Lupaan, lupaan, nythän on kysymys liikeasioista. Jatkaa!"

"Aikoisitteko te ehkä itse purjehtia sillä? Olla sen kapteenina sanalla sanoen? Ja käydä Malaitalla työväkeä ottamassa?"

"Aion kuin aionkin. Siten säästäisimme laivurin palkan. Teemme sopimuksen, jonka mukaan te saatte plantaasinhoitajan palkan, minä kapteenin. Se on aivan yksinkertainen juttu. Ja ellette te suostu ottamaan minua osakkaaksi, niin ostan Pari-Sulayn, hankin paljon pienemmän aluksen ja purjehdin sillä itse. Mikä on siis ero?"

"Eroko? Se on erittäin suuri. Jos te asetutte Pari-Sulaylle, niin te itse kokonaan vastaatte uhkapelistänne. Te voitte vaikka ruveta ihmissyöjäksi, eikä minulla ole oikeutta sekaantua asiaan. Mutta Berandella te olisitte minun yhtiökumppanini, ja minä olisin teistä vastuunalainen. Minä en tietysti voisi koskaan suostua siihen, että minun yhtiökumppanini saisi olla pestauslaivan kapteenina. Sanon teille, että sitä en koskaan antaisi sisareni enkä vaimoni..."

"Mutta enhän minä aio tulla teidän vaimoksenne, Jumalan kiitos, vaan ainoastaan yhtiökumppaniksenne."

"Ja muutenkin koko tuuma on naurettava", jatkoi Sheldon järkähtämättä. "Ajatelkaahan nyt, millaiseksi tilanne muodostuisi. Nuori mies ja nuori nainen yhtiökumppaneina syrjäisellä plantaasilla. Ainoa käytännöllinen ratkaisu olisi, että minä menisin kanssanne naimisiin..."

"Minä tein teille liiketarjouksen, eikä tarkoitukseni ollut kosia", keskeytti Joan kylmästi ja suutuksissaan. "Löytyisiköhän tästä maailmasta miestä, joka kohtelisi minua kuten toveria."

"Mutta te olette kerta kaikkiaan nainen", aloitti Sheldon, "ja joitakin sopivaisuuden, säädyllyisyyden..."

Joan nousi pystyyn ja polki jalkaa.

"Tiedättekö, mitä minä nyt tahtoisin sanoa?"

"Tiedän kyllä", vastasi Sheldon hymyillen. "Te tahtoisitte sanoa: 'Kirotot hameet!'"

Joan nyökäytti päätään, mutta näytti jo alkavan katua.

"Juuri niin minä aion sanoa, mutta niillä sanoilla on aivan toinen kaiku, kun te ne lausutte. Tuntuu siltä, kuin te itse todella ajattelisitte mitä sanotte ja kuin minä olisin antanut siihen ajatukseen aiheen. No niin, nyt minä menen nukkumaan. Mutta olkaa hyvä ja miettikää ehdotustani ja antakaa minun kuulla päätöksenne huomenna. Nyt meidän ei kannata siitä keskustella. Te saatte minut vain kiivastumaan. Katsokaas, te olette pelkuri, ja hyvin itsekäs. Te pelkäätte, mitä muut typerät ihmiset sanoisivat. Vaikka teidän vaikuttimenne olisivat kuinka kunnialliset tahansa, niin teidän tunteitanne loukkaisi, jos muut arvostelisivat teidän tekojanne. Ja te ajattelette enemmän omia viheliäisiä tunteitanne kuin minun tunteitani. Ja — pelkuri-raukka kun olette — kaikki miehet ovat sisimmässään pelkureita — te puette pelkuruutenne valepukuun ja sanotte sitä ritarillisuudeksi. Kiitän Jumalaa siitä, etten ole mieheksi syntynyt. Hyvää yötä! Ajatelkaa asiaa älkääkä olko tuhma. Berande kaipaa aito amerikkalaista tarmoa. Te ette edes tiedä mitä se on. Te olette tuota sitkeätä lajia, joka ryömimällä pääsee eteenpäin, ja isäksi te olette hermostunut. Minulla on tuoreet voimat, joita ilmasto ei ole ehtinyt heikontaa. Ottakaa minut kumppaniksenne, niin saattepa nähdä, että minä pudistelen nämä saarelaiset liikkeelle. Myöntäkää pois, että olen jo ehtinyt ravistella teitä."

"Myönnän toki", vastasi Sheldon. "Sen te olette kuin olettekin tehnyt. Ei kukaan ihminen ole antanut minun niin armottomasti kuulla kunniaani kuin te. Jos joku joskus olisi sanonut minulle, että minä joutuisin tällaiseen tilanteeseen... Ei, kyllä minä myönnän, että te olette pudistellut minua kelpolailla."

"Mutta tämä ei ole mitään verrattuna siihen, mitä tuleman pitää", vakuutti Joan Sheldonin noustessa ja tarttuessa hänen ojennettuun käteensä. "Hyvää yötä! Ja muistakaa, että minä huomenna tahdon saada kuulla järkevän päätöksen."

Nuoruuden logiikkaa.

"Tahtoisinpa tietää, oletteko vain itsepäinen vai onko teillä todella aikomuksena hoitaa plantaasia Salomonin-saarilla", sanoi Sheldon seuraavana aamuna aamiaispöydässä.

"Ja minä toivoisin, että te olisitte hiukan siedettävämpi", vastasi Joan. "Teillä on enemmän ennakkoluuloja kuin yhdelläkään miehellä, jonka aikaisemmin olen tavannut. Miksi kaiken järjen nimessä, kaiken kunnian ja oikeuden nimessä te ette voi saada päähänne, että minä olen toisenlainen kuin ne naiset, joita te olette tuntenut, ja kohdella minua sen mukaan? Pitäisihän teidän tietää, että olen toisenlainen. Minä purjehdin tänne omalla kuunarillani — sen laivurina, jos suvaitsette. Tulin tänne ansaitakseni elatukseni. Tiedätte sen, olen sen teille kyllin usein sanonut. Se oli isän suunnitelma, ja minä toteutan sen — aivan samoin kuin te koettatte toteuttaa Hughienne suunnitelman. Isä lähti matkaan purjehtiakseen purjehtimistaan, kunnes löytäisi saaren, joka olisi sopiva viljelykseen. Hän kuoli, ja minä purjehdin purjehtimistani, kunnes saavuin tänne. Ja nyt" — hän kohautti olkapäitään — "kuunarini on meren pohjassa. En voi purjehtia edemmäksi, ja siksi jään tänne. Ja plantaasinviljelijä minusta tulee kuin tuleekin."

"Mutta..." aloitti Sheldon.

"Minä en ole vielä puhunut loppuun", keskeytti Joan. "Kun katson taaksepäin ja arvostelen käytöstäni siitä hetkestä lähtien, jolloin ensiksi astuin jalkani maihin teidän rannallanne, niin en voi huomata millään tavoin vääristelleeni itseäni enkä aikomuksiini nähden. Paljastin teille ensi hetkestä alkaen todellisen minäni. Ilmaisoin teille suunnitelmani, ja siitä huolimatta te nyt istutte tuossa ja sanotte minulle aivan rauhallisesti, ettette tiedä, aionko todella ruveta plantaasinviljelijäksi vai onko koko käytökseni pelkkää itsepäisyyttä ja teeskentelyä. Sallikaa minun nyt kerta kaikkiaan vakuuttaa teille, että vilpityn ja vakaa aikomukseni on tulla plantaasinviljelijäksi — joko teidän avullanne tai uhallanne. Tahdotteko saada minut yhtiökumppaniksenne?"

"Mutta ettekö käsitä, että minua pidettäisiin koko Etelämeren alueen hölmömäisimpänä hölmöläisenä, jos ottaisın teidän kaltaisenne nuoren tytön seurakseni tänne Berandelle?"

"En todellakaan. Mutta kas niin, siinä te jo taas vaivaatte päätänne ajattelemalla, mitä tyhmät ja ilkeämieliset ihmiset teistä ajattelisivat. Minun käsittääkseni teidän olisi pitänyt Berandella oppia luottamaan itseenne tarvitsematta etsiä moraalista tukea Etelämeren rappiolle joutuneilta, juopottelevilta maankiertäjiltä."

Sheldon hymyili ja sanoi:

"Niin, tuo juuri on pahinta kaikesta. Teille on mahdoton vastata. Teidän logiikkanne on nuoruuden logiikkaa, ja sitä ei yksikään ihminen kykene todistamaan vääräksi. Elämän tosiseikat voisivat sen tehdä, mutta niillä ei ole sijaa nuoruuden logiikassa. Nuorison täytyy saada koettaa elää logiikkansa mukaan. Se on ainoa keino, jonka kautta se voi viisastua."

"Mitä pahaa siitä sitten on, jos nuoriso saa koettaa?"

"Paljon pahaa. Sehän juuri onkin onnettominta. Tosiseikat murskaavat aina nuoruuden logiikan ja tavallisesti myöskin sydämet. Käy aivan samoin kuin platonisissa ystävyysuhteissa ja — muussa sellaisessa. Ne ovat kaikki teoreettisesti erinomaisia, mutta käytännössä ne eivät menesty. Uskoin minäkin kerran tuollaiseen. Ja siksi olen nyt täällä Salomonin-saarilla."

Joan oli kärsimätön. Sheldon huomasi, ettei tyttö voinut ymmärtää hänen sanojaan. Elämä tuntui hänestä niin selkeältä ja yksinkertaiselta. Nuoruutta vastaan hän tässä väitteli, nuoruutta ja sen puhdassydämistä, voittamatonta ajatustapaa vastaan. Joanillahan oli vain pojan sielu naisen ruumiissa. Sheldon katsoi hänen innosta punoittavia kasvojansa, pienen pään ympäri kiedottuja paksuja palmikkoja, vartalon pehmeitä ääriviivoja, jotka näkyivät selvästi kotitekoisen puvun läpi, ja hänen silmiään — pojan silmiä, jotka katsoivat häneen tasaisen, korkean otsan alta, — ja mielti mielessään, miksi olento, joka oli niin kaunis ja niin itsellinen, ei ollut ensinkään nainen. Miksi taivaan nimessä hänen hiuksensa eivät olleet porkkananväriset, hänen silmänsä kierot ja huulensa halki?

"Olettakaa, että meistä tulee kumppanukset täällä Berandella", sanoi Sheldon samalla tuntien mielihyvänsekaista pelkoa tätä tulevaisuudentuumaa ajatellessaan. "Silloin joko minä rakastun teihin tai te minuun. Läheinen suhde on vaarallinen, katsokaahan. Juuri se se tavallisesti antaa nuoruuden logiikalle iskun vasten kasvoja."

"Jos te luulette, että minä olen tullut Salomonin-saarille mennäkseni naimisiin..." alkoi Joan kiivastuen, "niin en tahdo sanoa muuta kuin että Hawaiilla kyllä on parempia miehiä. Tiedättekö, kun te noin alituisesti jankutatte tuota ikuista asiaa, niin outo voisi luulla, että olette täynnä ilkeitä himoja —"

Hän vaikeni hämmästyneenä. Sheldon oli sävähtänyt tulipunaiseksi ja kalvennut taas niin äkisti, että hän aivan pelästyi. Hän oli ilmeisesti hyvin suuttunut. Joan joi kahvinsa loppuun ja nousi sanoen:

"Odotetaan, kunnes te olette paremmalla tuulella ja jatketaan sitten keskustelua. Teidän vikanne on juuri, että te niin helposti suututte. Ettekö tule uimaan? Vuoksi on juuri parhaillaan."

"Jos hän olisi mies, niin minä ajaisin hänet tiehensä kimpsuineen kampsuineen, veneineen tahitilaisineen tuhansineen ja kaikkineen", mutisi Sheldon itseksensä Joanin poistuttua huoneesta.

Mutta siinä hän juuri pulma olikin. Hän ei ollut mies, ja minne hän voisi lähteä ja mitä hänestä tulisi?

Hän nousi istualtaan, sytytti savukkeen ja sattui huomaamaan Joanin Stetson-hatun, joka riippui seinällä patruunavyön yläpuolella. Tämähän oli kaikki vallan kirottua! Hän ei edes tahtonut, että tyttö lähtisi. Joanhän ei ollut vielä täyskasvuinen. Juuri siksi hänen sanansa loukkasivat. Hän toimi nuoruuden logiikat mukaan, mutta se saattoi joskus loukata aivan riivatusti. Yhden asian hän joka tapauksessa päätti: ettei hän koskaan enää menettäisi malttiaan Joanin kanssa väitellessään. Tyttöhän oli lapsi, eikä hän saanut sitä unohtaa. Hän huokasi raskaasti. Mutta miksi ihmeessä sellainen lapsen sielu oli saanut sijansa niin täydellisen naisellisessä ruumiissa?

Kun hän hetkisen oli näin ajatellen katsellut cowboy-hattua, oli hänen paha tuulensa haihtunut, ja hän vaivasi aivojaan keksiäkseen jonkin sopivan ratkaisun, joka tekisi Joanille mahdolliseksi jäädä Berandelle. Seuranainen? Miksi ei? Voisihan hän ensi höyrylaivalla hankkia Sydneystä jonkun sellaisen. Voisihan hän... Joanin helähtelevä nauru katkaisi hänen haaveilunsa, ja hän astui ovelle, josta voi nähdä tytön juoksevan polkua myöten rantaan päin. Hänen kintereillään kulki kaksi hänen merimiehistään, Papehara ja Mahameme, yllään tulipunaiset lava-lavat ja paljastetut tuppipuukot vyössään. Tämä oli taas uusi todistus Joanin itsepäisyydestä. Sheldon oli nöyrästi pyytännyt ja ankarasti käskenyt häntä varomaan haikaloja, mutta hän jatkoi itsepäisesti uintiaan milloin ja mihin aikaan hyvänsä ja erikoisen mielellään — siltä Sheldonista ainakin tuntui — heti aterioiden jälkeen.

Hän näki Joanin hyppäävän veteen ja sukeltavan taitavasti — aivan kuin poika — pienen laiturin päästä ja uivan yksinkertaisin ottein eteenpäin. Molemmat henkivartiat uivat hänen rinnallaan noin kahdentoista jalan päässä. Sheldon ei suurestikaan luottanut siihen, että heissä olisi miestä ajamaan nälkäistä ihmisennielijää tiehensä, vaikka hän oli vakuutettu siitä, että he rohkeasti uhraisivat henkensä tytön puolesta, jos peto hyökkäisi heidän kimppuunsa.

He uivat suoraan ulapalle, ja heidän päänsä pienenivät pienenemistään. Merellä kävi heikko, levoton aallokko, ja pian nuo kolme päätä entistä useammin katosivat aallonharjojen taa. Sheldon jännitti silmiään pysyttääkseen heidät näkyvissään ja toi lopulta kaukoputken kuistille. Sadekuuro oli tulossa Floridan suunnalta, mutta mitäpä siitä! Joan ja hänen miehensä vain nauroivat sadekuuroille ja merelle, joka niiden tullessa oli niin "känsäisen" näköinen. Joan osasi kyllä uida, sen Sheldon oli aikoja sitten huomannut, ja siitä hänen tuli kiittää hawaiilaista kasvatustaan. Mutta haikalat olivat haikaloja, ja Sheldon oli kuullut useammasta kuin yhdestä taitavasta uimarista, joka oli hukunut vuoksiveden nostamassa aallokossa.

Sadekuuro pimitti taivaan, pieksi valtameren valkeaksi sillä kohtaa, missä hän viimeksi oli nähnyt nuo kolme päätä; sitten vedenpaisumuksen kaltainen sadetulva haihdutti näkyvistä meren ja taivaan ja kaiken muun. Se kulki ohitse, ja Berande kylpi jälleen kirkkaassa päivänpaisteessa, kun nuo kolme uimaria nousivat merestä. Sheldon vei kiireesti kaukoputken sisään ja näki avoimesta ovesta Joanin juoksevan polkua ylös pudistellen hiuksensa hajalle antaakseen niille sadevesisuihkun talon katonräystästen alla.

Iltapäivällä heidän istuessaan kuistilla Sheldon niin hienotunteisesti kuin suinkin ehdotti, että he hankkisivat Joanille seuranaisen selittäen, miten välttämättömästi Berandella tarvittaisiin joku nainen, taloudenhoitajatar, joka valvoisi palvelijain toimia ja varastoja ja saisi monia muita hyödyllisiä tehtäviä huolekseen. Puhuttuaan loppuun hän levottomana odotti, mitä Joan sanoisi:

"Te ette siis ole tyytyväinen minun taloudenhoitooni?" kysyi hän ensimmäiseksi. Ja heti sen jälkeen hän jatkoi estäen Sheldonia vastaamasta: "Kävisi joko niin, että minä purkaisin yhtiökumppanuussopimuksen ja lähtisin tieheni, niin että te saisitte hankkia uuden seuranaisen seuranaiseksi seuranaisellenne, tai niin, että minä veisin sen vanhan kanan veneessä merelle ja upottaisin sen. Voitteko te hetkeäkään kuvailla mielessänne, että minä olisin purjehtinut kuunarillani tähän alkuperäiseen maan kolkkaan joutuakseni seuranaisten holhottavaksi?"

"Mutta — katsokaahan — onhan seuranainen välttämätön paha", puolusteli Sheldon.

"Olemmehan me tähänkin asti niin mainiosti tulleet toimeen ilman. Oliko minulla seuranaista 'Mielellä'? Ja kuitenkin olin ainoa nainen laivassa. Ei ole muuta kuin kolme asiaa, joita minä pelkään — ampiaiset, tulirokko ja seuranaiset. Huh! Tuollaiset kaakattavat, ilkeämieliset hirviöt, joiden mielestä

kaikki on väärin ja viattomimmatkin teot synnillisiä — tai kiusaukseen johtavia — vain siksi, että heidän oma mielikuvituksensa on sairaalloinen."

"Hu-huu!" Sheldon nojautui takakenoon teeskennellen kauhistusta. "Teidän ei tarvitse olla huolissanne jokapäiväisestä leivästäne", uskalsi hän sanoa. "Jos plantaasinomistajana-olo ei lyö leiville, niin te aivan varmasti saavutate menestystä kirjailijana — kirjoittamalla opettavaisia kertomuksia ja sensemmoista, tarkoitan."

"En tietänyt, että Salomonin-saarilla oli henkilöitä, jotka kaipasivat senlaatuista kirjallisuutta", vastasi Joan kerkeästi. "Mutta te näytte tarvitsevan — te ja teidän hyveiden valvojanne."

Sheldon hätkähti, mutta Joan jatkoi nuorekkaan suorasukaisesti:

"Ikäänkuin hyve olisi minkään arvoinen, jos sitä täytyy valvoa ja pitää jalka- ja käsiraudoissa, että se pysyisi hyvänä. Teidän harras halunne saada minulle seuranainen edellyttää melkein, että minä ilman sellaista en pysyisi hyveellisenä. Mutta minä tahdon mieluummin olla hyvä sen vuoksi, että on parasta olla hyvä kuin sen vuoksi, että satasilmäinen vanha ilkeä ämmä ei anna minulle tilaisuutta olla huono ihminen."

"Mutta enhän minä *sitä* ajatellut", pisti Sheldon väliin, "vaan mitä muut ajattelisivat..."

"Antakaa heidän ajatella rauhassa, niiden kurjien raukkojen, joiden mieli on saastutettu. Juuri pelkäämällä noita arvottomia teidän kaltaisenne miehet joutuvat riippuvaisiksi heistä."

"Pelkäänpä, että te olette Shelley naisen hahmossa", vastasi Sheldon, "ja tuolla tavoin te todella pakotatte minut rupeamaan yhtiökumppaniksenne, jotta saisin tilaisuuden suojella teitä."

"Jos te otatte minut yhtiökumppaniksenne saadaksenne suojella minua, niin minä en rupeakaan siksi, sillä hyvä. Te pakotatte minut lopultakin ostamaan Pari-Sulayn."

"Sitä enemmän syytä..." aloitti Sheldon.

"Tiedättekö, mitä minä aion tehdä?" kysyi Joan "Minä koetan löytää jonkun toisen miehen täällä Salomonin-saarilla, miehen, joka ei halua suojella minua."

Sheldon ei voinut salata sitä vastenmielistä vaikutusta, jonka nämä sanat häneen tekivät.

"Tuota te ette itsekään tarkoita", sanoi hän suostutellen.

"Tarkoitan kuin tarkoitankin. Minä olen väsynyt ja kyllästynyt tähän suojeluksen jankuttamiseen. Teidän ei pitäisi hetkeksikään unohtaa, että minä täydellisesti kykenen pitämään huolta itsestäni. Ja sitäpaitsi minulla on kahdeksan maailman parasta suojelijaa — laivamieheni."

"Teidän olisi pitänyt elää tuhat vuotta takaperin", nauroi Sheldon, "tai tuhannen vuoden kuluttua. Te olette hyvin alkuperäinen ja samalla ylenmäärin uudenaikainen. Kahdeskymmenes vuosisata ei ole teitä varten."

"Mutta Salomonin-saaret ovat. Te olitte kuin villi-ihminen, kun tulin tänne ja löysin teidät — söitte pelkkää säilykelihää ja leipää, joka olisi voinut tarvella kamelinkin ruoansulatuksen. No niin, sen virheen minä olen korjannut, ja koska meistä tulee yhtiökumppanit, niin se pysyykin korjattuna. Ette te ainakaan kuole ruoansulatushäiriöihin, siitä voitte olla varma."

"Jos meistä tulee yhtiökumppanit, niin täytyy olla edeltäkäsikin varmasti sovittua, että te ette purjehdi kapteenina kuunarilla. Voitte lähteä Sydneyhin ostamaan sen, mutta laivuri meillä täytyy olla..."

"Ja niin ja niin paljon lisämenoja ja hyvin todennäköisesti juopotteleva, huolimaton ja kykenemätön otus kaupanpäällisiksi. Ja sitäpaitsi minulla olisi enemmän harrastusta toimeen kuin kenelläkään, jonka me voisimme siihen palkata. Mitä taas kykyyn tulee, niin voin teille mainita, että minä purjehdin paremmin kuin kuka tahansa keskinkertainen rappeutunut kapteeni tai tutkinnonsuorittanut perämies, jonka voisitte löytää Etelämeren vesiltä. Tiedättehän, että olen ammattitaitoinen merimies."

"Mutta minun kumppaninani", sanoi Sheldon kylmästi, "teidän sittenkin täytyy käyttäytyä sivistyneen naisen tavoin."

"Kiitän nöyryimmästi! Teidän mielestänne suunnitelmani siis eivät tunnu sivistyneelle naiselle sopivilta." Joan nousi suuttumuksen ja mielipahan kynelet silmissään ja meni grammofonin luo.

"Ovatkohan kaikki miehet yhtä naurettavia kuin te?" sanoi hän.

Sheldon kohautti olkapäitään ja hymähti. Väittelemisestä ei ollut apua — sen hän oli oppinut — ja hän

oli päättänyt olla suuttumatta. Ja vielä ennen päivän päättymistä Joan antautui. Hän päätti lähteä ensimmäisessä höyrylaivassa Sydneyhin, ostaa kuunarin ja purjehtia takaisin saarilta hankittu laivuri mukanaan. Sitten hän sai Sheldonin suostumaan siihen, että hän saisi tehdä joitakin tilapäisiä retkiä läheisille saarille, mutta niin pian kuin tuli puhe Malaitan retkistä ja työmiesten pestauksesta, oli Sheldon taipumaton. Se oli ainoa kielletty hedelmä.

Kun kaikki sitten oli ohi ja täsmällinen ja asiallinen kirjallinen sopimus (Joanin vaatimuksesta) laadittu ja allekirjoitettu, niin Sheldon tuntikauden astuskeli edes takaisin huoneessaan miettien mielessään, kuinka monella eri tavalla hän oli käyttäytynyt nolosti. Tilanne oli mahdoton eikä kuitenkaan mahdottomampi kuin tähänastinenkaan eikä mahdottomampi kuin se, joka olisi syntynyt, jos Joan olisi lähtenyt omin päin maailmalle ja ostanut Pari-Sulayn. Hän ei ollut koskaan nähnyt naista, joka olisi ollut itsenäisempi ja samalla enemmän suojelijan tarpeessa kuin tämä poikamainen tyttö, joka oli astunut maihin hänen rannalleen mukanaan kahdeksan uhkeata villi-ihmistä, pitkäpiippuinen revolveri vyöllä, pieni kukkaro täynnä kultarahoja ja painolastina iloinen romantiikan ja seikkailujen kaipuu.

Hän ei ollut koskaan lukenut mitään, mikä olisi ollut verrattavissa tähän. Todellisuus vei kuten tavallisesti voiton mielikuvituksen luomista. Koko juttu oli liian nurinkurinen ollakseen tosi. Hän puri viiksiänsä ja poltti savukkeen toisensa jälkeen. Piru, joka juuri oli palannut tarkastuskiirrokseltaan pihamaalta, juoksi hänen luokseen ja kosketti hänen kättään kylmällä, kostealla kuonollaan. Sheldon hyväili eläimen korvia, heittäytyi sitten tuoliin ja nauroi sydämensä pohjasta. Mitähän Salomonin-saarten varakuvernööri olisi tästä ajatellut? Entä hänen kotona olevat omaisensa? Ja hän oli samalla kertaa iloinen siitä, että heistä oli tullut kumppanukset, ja pahoillaan siitä, että Joan Lackland koskaan oli tullut Salomonin-saarille. Sitten hän meni huoneeseensa ja katseli itseään käsipeilistä. Hän tutki kuvaansa kauan, tarkasti ja syviin mietteisiin vaipuneena.

XIV.

"Martha."

Seuraavana aamuna he, syötyään aamiaista tavalliseen aikaan kello yksitoista, paraikaa innokkaasti pelasivat biljardia, kun Viaburi astui sisään ja ilmoitti:

"Iso kuunari aivan lähellä."

Hänen vielä puhuessaan he kuulivat ankkuriketjujen rämisevän, kun niitä laskettiin veteen ja näkivät verannalle astuessaan ison, mustaksi maalatun kuunarin, jonka ankkuri vast'ikään oli laskettu.

"Se on amerikkalainen alus!" huudahti Joan. "Katsokaa tuota keulaa! Ja näettekö sen ellipsinmuotoisen perän? Kas niin, senhän minä arvasinkin..." lisäsi hän innokkaasti, kun tähtilippu nostettiin laivan mastoon.

Noa-Noa veti Sheldonin kehoituksesta unionilipun lipputankoon.

"Mutta mitä ihmettä amerikkalaisella laivalla on täällä tekemistä?" kysyi Joan. "Se ei ole jahti, mutta lyön vetoa siitä, että se kelpaa purjehtimaan. Katsokaa! Näettekö, mikä sen nimi on?"

"'Martha', San Francisco", luki Sheldon kaukoputken avulla. "Se on ensimmäinen amerikkalainen alus, joka minun tietääkseni koskaan on purjehtinut Salomonin-saarten vesillä. He tulevat rantaan, mitä väkeä sitten lienevätkin. Ja kautta kaikkien taivasten, katsokaahan noita soutajia. Pelkkiä valkoihaisia koko laivaväki! Mikähän on tuonut heidät tänne?"

"Nuo eivät ole hyviä merimiehiä", huomautti Joan. "Minua hävettäisi, jos minulla olisi musta laivamiehistö, joka soutaisi tuolla tavoin. Katsokaa tuota, joka istuu keulassa — tuota, joka juuri hyppää rantaan — hän olisi parhaiten paikallaan lehmän selässä."

Soutajat hajaantuivat sinne tänne rannalle ja katsoivat uteliaasti ympärilleen, sillävälän kuin perätuhdoilla istuneet kaksi miestä avasivat veräjän ja kulkivat polkua myöten rakennusta kohti. Toinen heistä, pitkä, solakka mies, oli puettu valkoiseen pellavapukuun, joka sopi hänelle kuin valettu. Toisella sitävastoin oli sanoin kuvaamaton vaateparsi, joka näytti kokeneen yhtä ja toista ja olevan epämiellyttävän kuuma. Hän käydä löntysteli kuten liaksi kasvanut apina. Jotta vaikutus olisi täydellinen, näytti tuuheita punaisia partatukkuja ulkonevan hänen kasvoistaan joka suuntaan, ja hänen silmänsä olivat pienet, terävät ja levottomat.

Sheldon, joka oli mennyt portaille heitä vastaan, esitteli heidät Joanille. Partaniekalla, joka ulkonäöstä päätäten oli skotlantilainen, oli saksalaiselta kaikuva nimi von Blix ja hänen puheessaan oli selvä amerikkalainen korostus. Pitkä mies, jolla oli valkoinen liinapuku, ilmoitti nimekseen Tudor — John Tudor — ja puhui puhdasta englanninkieltä, kuten jokaisella sivistyneellä amerikkalaisella on tapana, paitsi että hänen korostuksessaan oli pieni, tuskin huomattava saksalainen vivahtus. Joan päätteli tullessaan huomanneeksi tuon vivahtuksen vain sen perusteella, että oli nähnyt hänen lyhyet, saksalaismalliset viiksensä, jotka eivät peittäneet näkyvistä suuta eikä täyteläisiä, punaisia huulia. Viimeksimainituilla olisi ollut Kupidon jousen muoto, ellei lujuttua ja ankaruutta ilmaiseva piirre olisi tehnyt niitä täysin miehekkäiksi.

Von Blix oli juro ja kömpelö käytöksessään, jotavastoin Tudorin jokainen ilme, sana ja teko oli miellyttävä ja luonteva. Hänen siniset silmänsä loistivat ja säkenöivät, ja hänen säännölliset, ilmeikkäät kasvosensa näyttivät kuvastavan tunteen ja ajatuksen hienoimpiakin vivahtuksia. Hän kuohui innosta, ja hänen pieninkin hymynsä ja kevyin naurunsa tuntui välittömältä ja luonnolliselta. Mutta aluksi hän puhui vain sanan silloin tällöin, sillä von Blix esitti heidän asiansa ja matkansa tarkoituksen.

He olivat kullanhakumatalla. Hän oli johtaja ja Tudor hänen lähin miehensä. Kaikki laivamiehet — heitä oli kaksikymmentäkahdeksan — olivat mikä enemmän, mikä vähemmän osallisina yrityksessä. Jotkut heistä olivat merimiehiä, mutta useimmat kullankaivajia, jotka oli koottu kaikista kullankaivajaleireistä Meksikosta aina Pohjoiseen Jäämereen asti. Heidän retkensä oli tuota vanhaa, alati uupumatonta kullanjoukkoa, ja he olivat nyt tulleet Salomonin-saarille saalistaan etsimään. Osan heistä piti Tudorin johtamana kulkea Balesunaa ylöspäin ja tunkeutua Guadalcanarin vuoristoisiin sisäosiin, sillävälin kuin von Blix "Marthalla" purjehtisi Malaitalle siellä toimeenpannukseen samanlaisen tutkimusretken.

"Ja nyt", sanoi von Blix, "me mr Tudorin retkikuntaa varten tarvitsimme muutamia mustaihoisia. Voimmeko saada ne teiltä?"

"Tietysti me maksamme", puuttui Tudor puheeseen' "Ilmoittakaa meille vain, minkä arvoisiksi arvioitte ne. Tehän maksatte heille kuusi puntaa vuodessa vai kuinka?"

"Ensinnäkin me tarvitsemme kaikki miehemme", vastasi Sheldon. "Meillä on nytkin liian vähän työväkeä."

"Meillä?" kysyi Tudor äkkiä. "Onko täällä siis olemassa jokin toiminimi tai yhtiö. Sain Guvutussa sen käsityksen, että olitte täällä yksin, että kumppaninne oli kuollut."

Sheldon vältti Joanin katsetta, ja tämä huomasi, että hänen äänensä oli hieman pingoitettu hänen vastatessaan:

"Miss Lackland on sen jälkeen tullut plantaasin osakkaaksi. Mutta palatkaamme asiaan. Me tarvitsemme kaikki työmiehemme, eikä heistä sitäpaitsi olisi teille paljon hyötyä. Te ette saisi heitä seuraamaan itseänne Binua edemmäksi, ja sinne on täältä vajaa päivämatka veneellä. Meidän työmiehemme ovat kaikki malaitalaisia, ja he pelkäävät tulevansa syödyiksi. He hylkäisivät teidät heti saatuaan siihen tilaisuuden. Saisitte ehkä Binusta miehiä, jotka seuraisivat teitä päivämatkan eteenpäin ruohotasankojen poikki, mutta ensimmäisille kukkuloille ehdittyänne näkisitte heidän kääntyvän takaisin. He eivät myöskään halua tulla syödyiksi."

"Onko asian laita todella niin hullusti?" kysyi von Blix.

"Guadalcanarin sisäosia ei koskaan ole tutkittu", selitti Sheldon. "Sikäläiset viidakkoasukkaat ovat hurjimpia raakalaisia, mitä meidän päivinämme voitte löytää koko maailmasta. Minä en ole heitä koskaan nähnyt ainoatakaan, enpä edes yhtään ihmistä, joka olisi heitä nähnyt. He eivät koskaan tule rannikolle, mutta silloin tällöin heidän kuljeksivat joukkonsa syövät suuhunsa jonkun rannikon alkuasukkaan, joka on eksynyt liian kauas sisämaahan. Kukaan ei tiedä heistä mitään. He eivät edes käytä tupakkaa — eivät ole koskaan oppineet sen käyttöä. Itävaltalainen retkikunta — tiedemiehiä, kuten ehkä tiedätte — pääsi hyvän matkaa sisämaahan, ennenkuin se survottiin murskaksi. Heidän muistomerkkinsä on useita maileja virtaa ylös täältä. Yksi ainoa mies palasi rannikolle kertomaat mitä oli tapahtunut. Ja nyt olette kuulleet kaiken, mitä minä tai kukaan muu ihminen tietää Guadalcanarin sisäosista."

"Entä kulta — oletteko kuulleet kullasta puhuttavan?" kysyi Tudor kärsimättömästi. "Tiedättekö mitään kullasta?"

Sheldon hymyili. Molemmat vieraat odottivat kiihkeästi hänen vastaustaan.

"Jos menette pari mailia Balesunaa ylös, niin voitte huuhtoa kultaa rannan hiekasta. Olen usein huomannut sen mahdolliseksi. Epäilemättä kauempana vuoristossa on kultaa."

Tudor ja von Blix katsahivat voitonriemuisesi toisiinsa.

"Wheatsheaf-vanhuksen juttu oli siis tosi", sano Tudor, ja von Blix nyökäytti päätään. "Ja jos Malaita osoittautuu yhtä tuottavaksi..."

Tudor keskeytti lauseensa ja katsoi Joaniin.

"Tuon vanhan merenkulkijan kertomus se sai meidät lähtemään tänne", selitti hän. "Von Blix tekeytyi hänen ystäväkseen ja sai kuulla salaisuuden." Hän kääntyi Sheldonin puoleen ja jatkoi: "Luulen meidän voivan todistaa, että valkoiset miehet ovat samonneet läpi Guadalcanarin sydänmaitten kauan ennen itävaltalaisen retkikunnan aikoja."

Sheldon kohautti olkapäitään.

"En ole koskaan kuullut täällä siitä puhuttavan", sanoi hän rauhallisesti. Sitten hän jatkoi kääntyen von Blixin puoleen: "Mitä miehiini tulee, ei teillä ole heistä hyötyä pitemmälle kuin Binuun asti, mutta lainaan teille niin monta kuin tarvitsette. Kuinka monet teistä ottavat osaa retkeen ja milloin aiotte lähteä liikkeelle?"

"Kymmenen miestä", sanoi Tudor, "nimittäin yhdeksän minua lukuunottamatta."

"Ja teidän pitää olla valmiit lähtemään ylihuomenna", sanoi von Blix hänelle. "Veneet voitaisiin hyvinkin panna kokoon tänä iltapäivänä. Huomenna jaetaan ja pakataan sitten varusteet. Ja mitä 'Marthaan' tulee, mr Sheldon, niin me tuomme kaiken, mitä siellä tarvitaan, maihin iltapäivällä ja auringonlaskun aikaan purjehdimme tiellemme."

Kun nuo kaksi miestä kulkivat polkua myöten rantaan veneensä luo, katsahti Sheldon Joaniin veitikka silmäkulmassaan.

"Siinähan teille nyt oli romantiikkaa ja seikkailuja yllin kyllin", sanoi hän. "Kullanetsijöitä ihmisyyöjien keskuudessa."

"Sehän sopisi kirjan nimeksi", huudahti Joan. "Tai vielä parempi olisi 'Kullankaivajia pääkallonpyytäjien parissa.' Taivas, kuinka sitä kirjaa ostettaisiin!"

"Eikö teitä nyt harmita, että olette ruvennut kookosviljelijäksi?" kiusoitteli Sheldon. "Ajatelkaahan, että nyt voisitte ottaa osaa sellaisiin seikkailuihin."

"Entäpä jos tekisin sen", vastasi Joan. "Von Blix ei varmaankaan vastustelisi, jos pyrkisin hänen seurasian Malaitan-retkelle."

"Epäilemättä hän olisi siitä haltioissaan."

"Mitä te pidätte heistä?" kysyi Joan.

"Mitäkö? No niin, vanhasta von Blixistä en sano mitään pahaa, hän on tavallaan kelpo mies. Mutta Tudor on liian kevyt, liian pintapuolinen, ymmärrättehän. Jos joutuisin haaksirikkoisena autiolle saarelle niin valitsisin heistä von Blixin seurakseni."

"Minä en oikein ymmärrä tuota", vastusteli Joan, "Mitä teillä on Tudoria vastaan?"

"Muistatteko Browningin runon 'Viimeinen herttuatar'?"

Joan nyökäytti päätään.

"No niin, minusta Tudor muistuttaa häntä."

"Mutta hänhän oli ihastuttava!"

"Niin olikin. Mutta hän oli nainen. Mieheen nähden vaatimukset ovat toiset, hänellä tulee olla enemmän itsensähillitsemiskykyä, enemmän malttia ja harkintaa. Miehen pitää olla lujempaa, vankempaa ainesta, hän ei saa niin helposti kuohua yli äyräittensä. Tudorin kaltainen mies hermostuttaa minua. Mieheltä täytyy vaatia enemmän tyyneyttä."

Joan tunsikin olevansa hiukan eri mieltä, ja Sheldon huomasi sen ja tuli pahalle tuulelle. Hän muisti huomanneensa, kuinka Joanin silmät olivat alkaneet loistaa hänen puhutellessaan vierasta. Hitto vie, oliko hän tulemassa mustasukkaiseksi? kysyi hän itseltään. Miksi Joanin silmät eivät olisi saaneet loistaa? Mitä se häneen koski?

Toinenkin vene oli laskettu kuunarista vesille ja rannalle jäävän retkikunnan varusteet tuotiin

nopeasti maihin. Kymmenkunta laivamiestä liitti veneet kokoon rannalla. Niitä oli yhteensä viisi — kapeita, huomattavan pitkiä pursia, joilla oli terävät keulat ja ulkonevat laidat. Kussakin oli kolme kaksilappeista melaa ja useita rautakärkisiä sauvoimia.

"Te näytätte tuntevan ammattinne ja tietävän, mitä jokimatkalta tarvitaan", sanoi Sheldon eräälle kirvesmiehistä.

Mies sylkäisi suun täydeltä tupakkamehua valkoiselle hiekalle ja vastasi:

"Tällaisia veneitä me käytämme Alaskassa. Ne ovat tehdyt Yukonin jokiveneitten malliin, ja panen pääni pantiksi siitä, että niillä kelpaa kulkea. Tämä joki on vain pieni puro verrattuna muutamiin meikäläisiin virtoihin siellä Pohjolassa. Ollappa vaikka viisisataa naulaa lastia tuollaisessa veneessä, niin kaksi miestä saisi sen kulkemaan eteenpäin niin että te hämmästyisitte."

Auringonlaskun aikaan "Martha" nosti ankkurinsa ja lähti matkaan tervehtien Berandea lipuin ja tykinlaukauksin. Unionilippu käväisi pihalla olevan tangon huipussa, ja Sheldon vastasi tervehdyslaukaukseen merkinantokanuunallaan. Kullankaivajat pingoittivat telttansa pihamaalle ja keittivät itselleen ruokaa rannalla, sillävälän kuin Tudor aterioitsi Joanin ja Sheldonin seurassa.

Heidän vieraansa tuntui käyneen kaikkialla, nähneen kaiken ja tavanneen jokaisen ihmisen, ja Joanin yllyttämänä hän etupäässä kertoi omista seikkailuistaan. Hän oli oikea seikkailijoitten seikkailija ja oli oman puheensa mukaan syntynyt seikkailuihin. Hän polveutui vanhasta uusenglantilaisesta suvusta, hänen isänsä oli kenraalikonstuli ja hän oli syntynyt Saksassa ja saanut siellä ensimmäisen kasvatuksensa ja puheeseensa saksalaisen sävyn. Sitten hän ollessaan vielä aivan nuori oli jälleen tavannut isänsä Turkinmaalla ja myöhemmin seurannut häntä Persiaan, isän tultua nimitetyksi ministeriksi tähän maahan.

Tudor oli koko ikänsä ollut vaeltaja, ja kevyellä, mielikuvitusrikkaalla ja eloisalla kertomatavallaan hän siirtyi toisesta seudusta ja kohtauksesta toiseen. Tuntui siltä, kuin hän ei olisi kertonut kokemuksistaan siksi että ne olivat hänen, vaan yksinomaan niiden omituisuuden ja erikoisuuden vuoksi, siksi, että tapahtumat olivat epätavallisia ja tilanteet naurettavia. Hän oli nähnyt vallankumouksia Etelä-Amerikassa ja harjoittanut nuoria hevosia Kubassa, ollut vakoilijana Etelä-Afrikassa ja sotakirjeenvaihtajana venäläis-japanilaisessa sodassa. Hän oli ajanut koirilla Klondyckessa, huuhtonut kultaa Nomen hiekasta ja julkaissut sanomalehteä San Franciscossa. Yhdysvaltojen presidentti oli hänen ystävänsä. Hän oli kuin kotonaan sekä Lontoon että mannermaan klubeissa, Yokohaman Grand hotellissa ja Never-Never-maan hökkeleissä. Hän oli metsästännyt jaloa riistaa Siamissa, ollut helmenpyydystäjänä Paumotu-saarilla, käynyt tervehtimässä Tolstoita, nähnyt Oberammergaun kärsimysnäytännöt ja kulkenut Andien yli muulin selässä. Ja sitäpaitsi hän oli kuin elävä sanakirja, kun oli Länsi-Afrikan kuumeenpesistä kysymys.

Sheldon nojautui takakenoon tuolissaan parvekkeella, maisteli kahviaan ja kuunteli. Hän ei voinut sille mitään, että tuo mies, jonka elämä oli ollut niin vaihteleva, viehätti hänen mieltään. Ja kuitenkin hän oli tyytymätön. Hänestä tuntui siltä, että tuo mies puhui erikoisesti Joanille. Katseensa ja hymyilysä hän kohdisti puolueettomasti heihin molempiin, mutta Sheldon oli vakuutettu siitä, että jos hän olisi ollut kahden kesken vieraan kanssa, niin keskustelu olisi saanut aivan toisen luonteen. Tudor oli huomannut, minkä vaikutuksen hänen kertomuksensa teki Joaniin, ja salli harkitusti muistojensa tulvia kietoen hänet romantiikan taikaverkkoon. Sheldon näki Joanin haltioituneen tarkkaavaisuuden, kuuli hänen välittömän naurunsa, hänen nopeat kysymyksensä ja ohimennen lausutut arvostelunsa, ja tietoisuus siitä, että hän rakasti Joania, alkoi herätä hänen sielussaan.

Senvuoksi hän oli hyvin hiljainen ja melkein surumielinen, vaikkakin hän silloin tällöin tunsu miltei suuttumusta vierastansa kohtaan. Vieläpä hän tuumi, kuinka suuri osa Tudorin kertomuksista mahtoi olla totta ja kuinka niiden todenperäisyys tai valheellisuus olisi todistettavissa. Samassa — aivan kuin taitavan näytelmänkirjoittajan näyttämölle tuomana — Utami astui kuistille kertomaan Joanille, että heidän asettamastaan ansasta oli tavattu krokotiili.

Tulitikku, jolla Tudor paraillaan sytytti savukettaan, valaisi hänen kasvojaan. Utami kiinnitti katseensa niihin ja unohti ilmoittaa asiansa emännälleen.

"Hei, Tudor", sanoi hän niin tuttavallisesti, että Sheldon aivan ällistyi.

Polynesialaisen käsi ojentui, Tudor pudisti sitä ja tuijotti hänen kasvoihinsa.

"Kuka tämä on?" kysyi hän. "En tunne teitä."

"Utami."

"Ja kuka Utami sitten on, tuhat tulimmaista? Missä minä olen teidät ennen tavannut, hyvä mies?"

"Te eihän unohda 'Huahine'?" kysyi Utami toruvalla äänellä. "Viimeinen kerta 'Huahine' oli matkalla?"

Tudor tarttui uudestaan tahitilaisen käteen ja pudisti sitä sydämellisesti.

"Vain yksi ainoa kanakki palasi tuolta 'Huahinen' viimeiseltä matkalta, ja se kanakki oli Joe. Hitto viekään, mies, olen iloinen nähdessäni teidät, vaikk'en ole koskaan ennen kuullut uutta nimeänne."

"Niin, kaikki kutsu minu Joe 'Huahinella'. Mutta Utami minu nimi koko aika."

"Mutta mitä te täällä teette?" kysyi Tudor laskien merimiehen käden omastaan ja kumartuen jännittyneenä eteenpäin.

"Minu purjehti missie Lackalanna kanssa häne kuunari 'Miele'. Me käy Tahiti, Raiatea, Tahaa, Bora-Bora, Manua, Tutuila, Apia, Savaii ja Fidshi-saaret — monet, monet Fidshi-saaret. Minu jää missie Lackalanna kanssa Salomonin-saarille. Hyvin pian häne saa toinen kuunari."

"Hän ja minä olimme ainoat, jotka jäimme eloon 'Huahinen' haaksirikon jälkeen", selitti Tudor muille. "Meitä oli laivassa viisikymmentäseitsemän henkeä, kun purjehdimme Huapasta, ja Joe ja minä olimme ainoat, jotka koskaan astuimme maihin sen jälkeen. Hirmumyrsky, kuten tiedätte, Paumotu-saarilla. Tämä tapahtui ollessani siellä helmenpyynnissä."

"Etkä sinä ole koskaan kertonut minulle, Utama, että olet kärsinyt haaksirikon hirmumyrskyssä", sanoi Joan nuhtelevasti.

Kookas tahitilainen siirsi painonsa jalalta toiselle ja veti suunsa hyväntahtoiseen hymyyn.

"Minu ajattele, se ei ole mitään", sanoi hän.

Hän kääntyi puoleksi ikäänkuin lähteäkseen, tahtoen tällä liikkeellä osoittaa, että hänestä tuntui sopivimmalta lähteä tiehensä, mutta että hänen teki kovasti mieli jäädä.

"All right, Utami", sanoi Tudor. "Huomispäivänä tulen teitä tapaamaan ja juttelemaan kansanne."

"Hän pelasti henkeni, tuo veijari", selitti Tudor, kun tahitilainen poistui ja astui pehmein, raskain askelin portaita alas. "En ole koskaan tavannut parempaa uimaria."

Sitten Tudor Joanin hartaasta kehoituksesta kertoi "Huahinen" haaksirikosta. Ja Sheldon tupakoi ja mietti ja päätteli, että oli tuolla miehellä mitä vikoja tahansa, niin valehtelija hän ei ainakaan ollut.

XV.

Käsitteitten selvittelyä.

Päivät kuluivat, eikä Tudorin näyttänyt tekevän mieli keskeyttää vierailuaan Berandella. Kaikki oli valmiina lähtöön, mutta hän viipyi viipymistään viettäen paljon aikaa Joanin seurassa ja antoi täten uutta yllykettä sille vastenmielisyydelle, jota Sheldon tunsii häntä kohtaan. Hän teki uintiretkiä Joanin seurassa ja voitti hänet nopeudessa; hän harjoitti dynamiittikalastusta hänen seurassaan; hän sukelsi nälkäisten pohjavesihaikaloiden parveen ja riisti niiden hampaista kuolemaantuomitun saaliin, kunnes hän saavutti koko tahitilaisjoukon hyväksymisen. Arahu kysyi häneltä, pystyisikö hän repimään kalan hain hampaista, niin että puolet siitä jäisi haille ja hän toisi puolet muassaan vedenpintaan. Tudor suoritti urotyön, mutta ällistyneen pedon karkea nahka raapaisi hänen olkapäänsä verille usean tuuman laajuiselta alalta. Joan oli ihastunut, ja Sheldonin, joka oli nähnyt kaiken, täytyi tunnustaa mielessään, että Joan oli tavannut seikkailu-unelmiensa sankarin. Joan ei nyt kaivannut rakkautta, mutta Sheldon tunsii, että jos hän koskaan tulisi rakastamaan, niin hänen rakkautensa kohdistuisi mieheen sellaiseen kuin Tudor — "mieheen, joka näytteli osansa hyvin", kuten hänen määrittelynsä kuului.

Tudorin läsnäolo painosti häntä, sillä tuolla miehellä oli erinomainen kyky tuoda kaikki hyvät puolensa näkyviin. Sheldon tiesi itse olevansa rohkea mies eikä senvuoksi katsonut kannattavan pitää melua tästä tosiseikasta. Hän tiesi, että hän olisi ollut aivan yhtä valmis kuin tuo toinen sukeltamaan pohjavesihaiparveen pelastaakseen ihmishengen, mutta hänestä oli epäoikeutettua ja mieletöntä sukeltaa niiden joukkoon kalanpuolikkaan takia. Heidän välillään oli se erotus, että hän piti uutimet laskettuina puotinsa varastoikkunain eteen. Elämä sykähteli hänessä tasaisesti ja syvällä, ja hänen

luonteensa mukaista ei ollut turhanpäiten panna pintaa väreilemään, jotta maailma näkisi, mitä sen alla liikehti. Ja toisen ihmeteltävät urotyöt saivat hänet vetäytymään yhä syvemmälle kuoreensa ja verhoutumaan entistä tiukemmin rotunsa kylmään, stoalaiseen rauhaan.

"Te olette ollut niin ikävä viime päivinä", valitti Joan hänelle. "Voisi luulla, että olette sairas tai huonolla tuulella tai jotakin sellaista. Teillä ei näytä olevan päässänne yhtään ainoata ajatusta paitsi sellaisia, jotka koskevat neekereitä ja kookospähkinöitä. Mikä teitä vaivaa?"

Sheldon hymähti ja vetäytyi taas yhä syvemmälle itseensä. Hän kuunteli, kuinka Joan ja Tudor pohtivat kysymystä, miten valkoisen miehen voimakas käsivarsi ohjasi alempien rotujen elämää. Kuunnellessaan Sheldon äkkiä tuli ajatelleeksi, että sitähän *hän* juuri teki. Heidän filosofoidessaan hän sovitti opin elämään, hän oli laskenut rotunsa voimakkaan käden niiden alempirotuisten olentojen hartioille, jotka tekivät työtä Berandella tai uhkailivat sitä ulkoapäin. Mutta miksi puhua siitä? Riitti, kun teki sen, ja siihen hän tyytyikin.

Tätä mielipidettä hän puolusti kuivasti ja rauhallisesti ja joutui pian väittelyyn, jossa sekä Joan että Tudor vastustivat häntä. Ja tässä väittelyssä singautettiin sitä aitoenglantilaista itsensähillitsemistä ja mielenmalttia vastaan, joka oli hänen salainen ylpeytensä, mitä hämmästyttävin syytös, syytös jommoista hän ei ollut voinut uneksiakaan.

"Yankeet puhuvat paljon siitä, mitä he tekevät ja ovat tehneet", sanoi Tudor, "ja englantilaiset pitävät heitä kerskureina. Mutta yankee on pelkkä lapsi. Hän ei todellakaan tiedä, miten pitää kerskailla. Hän vaan puhuu teoistaan, katsokaahan. Mutta englantilainen voittaa hänet olemalla puhumatta niistä mitään. Englantilaisten sananparreksi käynyt kerskailun puute on lopultakin vain erikoisen ovelaa kerskailua. Sukkela temppu, sen myöntänne!"

"Tuota en ole koskaan tullut ajatelleeksi!" huudahti Joan. "Tietysti! Englantilainen suorittaa jonkin hirvittävän sankarillisen uroteon ja esiintyy hyvin vaatimattomasti ja hillitysti — kieltäytyy ensinkään puhumasta siitä — ja seuraus on, että hän vaitiolollaan ikäänkuin tahtoo sanoa: 'Kas tällaisia tekoja minä suoritan joka päivä. Se on yhtä helppoa kuin potkaista puupölkky tieltäni. Näkisittepä, mitä todellisia sankaritekoita voisin tehdä, jos niitä sattuisi tielleni. Mutta tämä vähäpätöinen tekonen, tämä pieni välikohtaus — tiedättekö, siinä en todellakaan voi havaita mitään huomattavaa tai tavatonta.' Mitä taas minuun tulee, niin jos lentäisin ilmaan ruutiräjähdyksessä tai pelastaisin sata ihmishenkeä, niin tahtoisin, että kaikki ystäväni saisivat kuulla sen ja heidän ystävänsä samoin. Minä olisin ylpeämpi kuin Lucifer tapahtuman johdosta. Tunnustakaa, mr Sheldon, että sisimmässänne tunnette ylpeyttä, kun olette tehnyt jotakin uskaliasta tai rohkeata."

Sheldon nyökäytti päätään.

"Eikö siis" — Joan jatkoi hyökkäystänsä — "tuon ylpeyden peittämistä huolettoman välinpitämättömyyden naamarin alle ole pidettävä valheen vertaisena?"

"On kylläkin", myönsi Sheldon. "Mutta sillä tavoin me valehtelemme joka päivä. Se johtuu tottumuksesta. Kyllä teidänkin maanmiehenne aikanaan siihen tottuvat. Sanoihan mr Tudor äsken, että yankeet ovat nuoria."

"Jumalan kiitos, me emme vielä ole oppineet sillä tavoin valehtelemaan."

"Olettepa kyllä", sanoi Sheldon äkkiä. "Juuri sellaisen valheen te itse lausuite aivan pari päivää sitten. Muistatteko, kun kiipesitte lyhtyköyttä myöten vain käsivoimia käyttäen. Silloin teidän kasvonne valehtelivat."

"Eivät suinkaan."

"Suokaa anteeksi", jatkoi Sheldon. "Kasvonne olivat yhtä rauhalliset kuin olisitte istunut mukavassa nojatuolissa. Niiden ilmeestä olisi luullut, että ruumiinpainonne nostaminen pelkin käsivoimin köyttä ylös oli teille peräti jokapäiväinen temppu — aivan kuin jos olisitte potkaissut pyöreän pölkyn tieltänne. Älkääkö koettakokaan uskotella minulle, miss Lackland, ettette irvistellyt aika pahoin kiivetessänne ensi kertaa köyttä myöten. Mutta aivan kuin mikä sirkustaiteilija tahansa te harjoittelitte ja pääsitte irvistelyaikakauden yli. Te totutitte kasvonne salaamaan tunteitänne, salaamaan ne äärimmäiset ponnistukset, jotka lihastenne oli kestettävä. Mr Tudorin sanoja käyttäkseni vain sangen ovelasti asetitte fyysillisen kyvyn näytteille. Ja juuri samaa laatua on meidän englantilaisten vaatimattomuus — tottumusta, siinä kaikki. Olemmehan me toki sisimmässämme ylpeitä siitä mitä teemme ja olemme tehneet, ylpeitä kuin Lucifer — niin, ehkäpä vieläkin ylpeämpiä. Mutta me olemme aikamiehiä emmekä enää puhu näistä asioista."

"Minä antaudun", huudahti Joan. "Te ette sittenkään ole aivan typerä."

"Kas niin, nyt te panitte meidät pussiin", myönsi Tudor. "Mutta se ei olisi onnistunut, ellette olisi rikkonut tottumuksenne lakeja?"

"Miten tarkoitatte?"

"Puhumalla."

Joan taputti hyväksyvästi käsiään. Tudor sytytti uuden savukkeen, ja Sheldon istui tuolissaan järkähtämättömän ääneti.

"Nyt hän sittenkin sai teidät matiksi", kiusoitteli Joan. "Miksi ette muserra häntä?"

"En todellakaan keksi mitä sanoisin", sanoi Sheldon. "Tiedän, että olen oikeassa, ja se tyydyttää minua."

"Te voisitte vastata", ehdotti Joan, "että kun aikamies on lasten seurassa, niin hänen täytyy alentua käyttämään lasten kieltä tullakseen ymmärretyksi. Siinä syy, miksi te rikoitte tottumuslakinne. Me lapset emme muuten olisi ymmärtäneet teitä."

"Tehän hylkääte minut keskellä taistelun tuoksinaa ja menette vihollisen puolelle, miss Lackland", välitti Tudor.

Mutta Joan ei kuullut. Sensijaan hän katsoi tarkkaan pihan yli ja ulapalle päin. Miehet seurasivat hänen katsettaan ja näkivät vihreän valon ja ison aluksen purjeet.

"Palanneekohan 'Martha'?" sanoi Tudor umpimähkään.

"Ei, sivulyhty on liian matalalla", vastasi Joan. "Ja sitäpaitsi he ovat ottaneet aivot esille. Ettekö kuule? Niin isoa alusta kuin 'Marthaa' ei kannattaisi ryhtyä soutamaan."

"Sitäpaitsi 'Marthalla' on kahdenkymmenenviiden hevosvoiman bentsiinimoottori", lisäsi Tudor.

"Juuri sellainen alus sopisi meille", sanoi Joan innokkaasti Sheldonille. "Minun pitää todella koettaa hankkia kuunari, jossa on kone. Voisin ostaa käytetyn moottorin ja panettaa sen siihen."

"Siitä olisi seurauksena, että menoihimme tulisi lisäksi koneenkäyttäjän palkka", vastusti Sheldon.

"Mutta vastapainoksi laivamme silloin kulkisi nopeammin", puolusti Joan, "ja se kävisi vakuutuksesta. Kyllä minä tiedän. Olenhan itse ollut tuulen kourissa matalikoilla. Ja sitäpaitsi, ellette te olisi niin keskiaikainen mielipiteiltänne, niin minä voisin olla laivurina ja siten säästäisimme enemmän kuin koneenkäyttäjän palkan."

Sheldon ei vastannut hyökkäykseen, ja Joan katsahti häneen. Hän katsoi merelle päin ja lyhdyn valossa Joan erotti hänen kasvojensa piirteet. Ne olivat voimakkaat, ankarat, jurot, suu melkein jalopiirteisen kaunis, päättäväisempi ja ohuthuulisempi kuin Tudorin. Ensi kerran hän huomasi, kuinka paljon voimaa, levollisuutta ja rauhaa hänen kasvonsa kuvastivat ja kuinka vilpitöntä rehellisyyttä ja luottamusta herättävää lujutusta ne ilmaisivat. Hän vilkaisi Tudoriin, joka seisoj hänen toisella puolellaan. Hänen kasvonsa olivat kauniimmat, ne miellyttivät ensi näkemältä. Mutta Joan ei pitänyt hänen suustaan. Se oli kuin luotu suutelemaan, ja hän inhosi suuteleita. Tämä hänen arvostelunsa ei ollut perusteellisesti harkittu, se tuli hänen mieleensä heikkona, epämääräisenä vastenmielisyyden tunteena. Tänä hetkenä kevyt epäily Tudorin arvosta kävi läpi hänen mielensä. Ehkä Sheldon arvosteli häntä oikein. Hän ei sitä tietänyt eikä välittänytään siitä, sillä laivat ja meri ja kaikki, mikä merellä tapahtui, herätti hänessä paljon elävämpää mielenkiintoa kuin miehet, ja seuraavassa tuokiossa hän tuijotti lämpimän, troopillisen pimeyden halki lähestyviä purjeita ja keinuvan sivulyhdyn tasaisten vihreätä valoa kohti ja kuunteli jännittyneenä, miten aivot narskuivat hangoissaan. Sielunsa silmillä hän saattoi nähdä mustien soutajien alastomat ruumiit heidän ponnistellessaan voimainsa takaa ja taipuessaan tahdissa edestakaisin, ja hän tiesi, että jossakin tuon vieraan aluksen kannella oli välttämätön laivuri, joka ohjasi aluksen satamaan tarkasti tutkiskellen katseellaan rannan himmeätä puurajaa tarkoin arvioiden mielessään yön pimeyden takia petollisia etäisyyksiä. Maatuuli oli vasta alkanut puhaltaa ja sen ensimmäiset henkäykset hipaisivat hänen poskeaan. Hän seisoj tuolla kannella miettien, punniten, arvioiden ja halliten sitä parinkymmenen tai useamman miehen alati epäluotettavaa työvoimaa, jonka avulla ja josta huolimatta hän varmasti ohjasi alusta oikeaan suuntaan. Joan tiesi kaiken tämän siksi, että hän rakasti tätä elämää ja tunsu sitä kohtaan niin elävää harrastusta kuin vain merimies voi tuntea.

Hän kuuli mittaluodin kahdesti loiskahtavan ja kuunteli tarkkaavaisesti huutoa, joka seurasi. Kerran kajahti miehen ääni, joka matalana, käskevänä lausui määräyksen, ja hän värähti ilosta kuullessaan sen. Se oli vain käsky peräsimen ääressä seisovalle miehelle kääntää peräsin vasemmalle. Joan huomasi laivan hiukan muuttavan suuntaa ja tiesi sen tapahtuvan, jotta maatuulen ensimmäiset henkäykset

tarttuisivat veltoisti lepattaviin purjeisiin. Hän odotti, että sama matala ääni lausuisi sanat "riittää jo." Ja kun se tapahtui, niin hän taas värähti ilosta. Vielä kerran mittaluoti loiskahti ja kuului huuto "yksitoista sylvä." — "Antaa mennä!" kuuli hän matalan äänen jälleen lausuvan pimeydestä, ja näitä sanoja seurasi ankkuriketjun räminä. Väkipyörän kitinä purjeita alas laskettaessa — keulapurje ensinnä — oli hänelle kuin soittoa. Hän kuuli silmänräpäyksessä, kun muuan köysi takertui halkaisijaa laskettaessa, ja oli melkein näkevinään, miten laivamies kärsimättömästi nykäisten sai sen selväksi. Eikä hän välittänyt vähääkään kumpaisestakaan vieressään seisovasta miehestä, ennenkuin molemmat lyhdyt, punainen ja vihreä, tulivat näkyviin ankkurin estäessä laivaa kulkemasta eteenpäin.

Sheldon tuumi, mikä laiva tämä mahtoi olla, ja Tudor pysyi itsepäisesti luulossaan, että se oli "Martha."

"Se on 'Minerva'", sanoi Joan päättäväisesti.

"Kuinka te sen tiedätte?" kysyi Sheldon epäillen hänen varmuuttaan.

"Ensiksikin se on ketch-alus. Ja sitäpaitsi minä heti tunsin sen piikkipyöräin natinan — ne ovat liian isot verrattuina nostoköysiin."

Tumma olento kulki pihan poikki rannanpuoliselta veräjältä päin, jonka luona hän — kuka lieneekin ollut — oli katsellut lähestyvää alusta.

"Sinäkö siellä, Utami?" huusi Joan.

"Ei, missie, minu Matapuu", kuului vastaus.

"Mikä laiva se on?"

"Minu luule 'Minerva'."

Joan katsoi voitonriemuisesti Sheldoniin, joka kumarsi.

"Jos Matapuu sen sanoo, niin sen täytynee olla totta", murahti hän.

"Mutta kun Joan Lackland sen sanoo, niin te epäilette", huudahti Joan, "aivan samoin kuin epäilette hänen laivurinkykyään. Mutta olkoon menneeksi, vielä te saatte katua epäystävällisyyttänne. Kas nyt venettä lasketaan vesille, ja viiden minuutin päästä saamme puristaa Christian Youngin kättä."

Lalaperu toi laseja ja savukkeita ja ikuista whiskyä ja soodavettä, ja ennenkuin viisi minuuttia oli kulunut narahti veräjä, ja Christian Young astui iho yhtä kullanuskeana ja ääni, katse ja kädet yhtä pehmeinä ja lempeinä kuin ennenkin bangalon portaita ylös ja lyöttäytyi heidän seuraansa.

XVI.

Keskenkasvuinen tyttö.

Kuten tavallisestikin oli Christian Youngilla uutisia yllin kyllin kerrottavina — uutisia Guvutun juomingeista, missä miehet kerskuivat ryyppäävänsä ryyppyjen välilläkin, uutisia uusista kivääreistä, jotka olivat matkalla Ysabeliin, Malaitan viimeisistä murhista, että Tom Butler oli sairaana Santa Annalla, ja lopuksi sekä kaikkein tärkeimpänä tieto, että "Matambo" oli ajanut matalikolle Shortlandsin tienoilla ja sai luopua seuraavasta vuorostaan korjausten takia.

"Se merkitsee, että teidän täytyy odottaa viisi viikkoa kauemmin päästäksenne Sydneyhin", sanoi Sheldon Joanille.

"Ja että meiltä kuluu kallista aikaa hukkaan", lisäsi tämä pahoillaan.

"Jos aiotte Sydneyhin, niin 'Upolu' lähtee sinne Tulagista huomenna iltapäivällä", sanoi Young.

"Minä luulin, että sen oli määrä hankkia saksalaisille työväkeä Samoa-saarilta", väitti Joan. "Mutta oli miten oli, niin voisinhan ensin purjehtia 'Upolussa' Samoa-saarille ja sitten Apiassa siirtyä johonkin Weir-linjan rahtialukseen. Olisihan se pitkä kierros, mutta sittenkin voittaisimme siten aikaa."

"Upolu" menee tällä kertaa suoraa päätä Sydneyhin", selitti Young. "Se on matkalla kuivatelakalle,

nähkääs — ja voisitte astua laivaan vaikkapa vasta kello viideltä huomenna iltapäivällä — niin ainakin kapteeni minulle vakuutti."

"Mutta minun täytyy ensin käydä Guvutussa." Joan katsahti miehiin lystikäs ilme kasvoillaan. "Minulla on eräitä ostoksia tehtävänä. Enhän minä voi tulla Sydneyhin puettuna näihin Beranden ikkunaverhoihin. Minun täytyy ostaa kangasta ja neuloa itselleni puku menomatalla. Lähden nyt heti — tunnin kuluttua. Lalaperu, káske Adamu-Adam minun luokseni, Sano myös, että Ornfiri laittaa *kai-kaita*. minulle veneeseen." Hän nousi seisoaalleen ja katsahti Sheldoniin, "Ja olkaa te hyvä ja káskekää palvelijoita kantamaan vene rantaan — minun veneeni, kuten ymmärrätte. Tunnin kuluttua lähden matkaan."

Sekä Sheldon että Tudor katsoivat kellojaan.

"Soutu sinne kestäisi koko yön", sanoi Sheldon. "Voisitte toki odottaa aamuun."

"Ja jättää ostokseni tekemättä? Ei kiitos! Ja sitäpaitsi 'Upolu' ei ole mikään säännöllinen matkustajahöyry, ja se voi aivan yhtä hyvin lähteä ennen aikojaan kuin määrähetkellä. Ja sen mukaan, mitä olen saanut kuulla Guvutun mässäreistä, arvelen, että siellä on edullisinta tehdä ostoksensa aamulla. Ja nyt saatte suoda minulle anteeksi, sillä minun täytyy mennä pakkaamaan."

"Minä lähden teidän kanssanne", ilmoitti Sheldon.

"Antakaa minun viedä teidät sinne 'Minervalla'", sanoi Young.

Joan pudisti nauraen päätään.

"Minä lähden omalla veneelläni. Teidän levottomuudestanne voisi saada sen käsityksen, että olen ensi kertaa kotoa poissa. En voi suostua siihen, että te, mr Sheldon, joka olette yhtiökumppanini, jättäisitte Beranden ja työnne vain turhan kohteliaisuuden takia. Jos ette anna minun ruveta laivuriksi, niin minä puolestani en anna teidän maleksia pitkin meren ulapoita suojelemassa nuoria naisia, jotka eivät ole suojeituksen tarpeessa. Ja mitä teihin tulee, kapteeni Young, niin tiedätte varsin hyvin, että vasta tänä aamuna lähditte Guvutusta, että olette matkalla Marauun, ja että itse olette sanonut, että teidän on jatkettava matkaanne kahden tunnin kuluttua."

"Mutta enkö minä saa viedä teitä sinne?" kysyi Tudor, ja hänen äänessään oli suostutteleva sävy, joka ärsytti Sheldonin hermoja.

"Ette, ette, kerta kaikkiaan ette", huusi Joan. "Teillä on kaikilla tehtävänne ja minulla samoin. Minä tuln Salomonin-saarille työtä tehdäkseeni enkä liikkuakseni suojeelijan seuraamana kuin mikäkin nukke. Ja tässähän sitäpaitsi tulee yksi henkivartijoistani ja onhan minulla heitä yhteensä kokonaista kahdeksan."

Adamu-Adam seiso i hänen vieressään päätään pitempänä häntä ja kaikkia kolmea valkoista miestä. Hänen kireä puuvillakankainen paitansa ei voinut salata peloittavaa voimaa uhkuvia lihaksia.

"Katsokaa hänen nyrkkejään", sanoi Tudor. "Minä en tahtoisi saada häneltä korvapuustia."

"Siitä en teitä moiti." Joan nauroi muistellen jotakin. "Näin hänen kerran kolhaisevan erään ruotsalaisen laivan kapteenia Levukan rannikolla Fidshi-saarilla. Syy oli kapteenin. Näin itse koko kohtauksen, ja se oli loistava. Adamu sivalsi häntä vain kerran, mutta isku katkaisi miehen käsivarren. Muistatteko, Adamu?"

Kookas tahitilainen hymyili ja nyökäytti päätään, mutta hänen mustat, lempeät hirvensilmänsä näyttivät vakuuttavan, ettei hän suinkaan ollut niin taisteluhaluinen luonteeltaan kuin ehkä olisi voinut luulla.

"Me lähdemme tunnin kuluttua veneellä Guvutuun, veikkoseni", sanoi Joan hänelle. "Kertokaa veljillenne kaikille, niin että he tietävät laittautua kuntoon. Lähdemme sitten 'Upolussa' Sydneyhin. Te saatte kaikki tulla mukaan, purjehdimme sieltä uudella kuunarillamme takaisin Salomonin-saarille. Ottakaa kahdet paidat ja dungarit mukaan. Siellä on hyvin kylmä ilma. Juoskaa nyt ja sanokaa, että he pitävät kiirettä. Jättäkää pyssyt kotiin. Antakaa ne mr Sheldonin huostaan. Niitä emme tarvitse."

"Jos te todella aiotte lähteä..." aloitti Sheldon.

"Siitähän me sovimme jo aikoja sitten", vastasi Joan lyhyesti. "Nyt menen pakkaamaan. Mutta sanonpa teille, kuinka voisitte minua auttaa — ottakaahan esiin hiukan tupakkaa ja muuta, mitä laivamieheni voivat tarvita matkalla."

Tuntia myöhemmin nuo kolme miestä olivat puristaneet Joanin kättä alhaalla rannassa. Hän antoi

merkin, ja vene lähti liikkeelle. Kuusi miestä istui airoissa seitsemäs kokassa ja Adamu-Adam hoiti peräsintä. Joan seiso perätuhdon luona toistellen jäähyväishuutojaan — solakka nuori nainen puettuna samaan ruumiinmukaiseen päällysnuttuun, joka hänellä oli olin yllään tullessaan maihin haaksirikkonsa jälkeen, pitkäpiippuinen Colt-revolveri riippuen väljästi vyöstä, puhdaspiirteiset, poikamaiset kasvot loistaen Stetson-hatun alta, joka turhaan koetti peittää hiusten runsautta.

"Teidän on paras mennä katon alle", huusi hän miehille. "Aika sadekuuro on tulossa. Ja toivottavasti meillä on kyllin pitkä ankkuriketju, kapteeni Young. Hyvästi — hyvästi kaikki tyynni!"

Hänen viimeiset sanansa tulivat pimeydestä, joka oli kietonut veneen läpinäkymättömään verhoon. Mutta nuo kolme miestä tuijottivat yhä siihen suuntaan, mihin vene oli kadonnut, ja kuuntelivat airojen tasaista natinaa, kunnes sekin heikkeni kuulumattomiin.

"Hän on vain lapsi", sanoi Christian Young hitaasti ja juhlallisesti. Hän näytti juuri tehneen tämän keksinnön.

"Vain lapsi", toisti hän vielä juhlallisemmin.

"Riivatun kaunis tyttölapsi ja rohkea lisäksi", sanoi Tudor nauraen. "Hänessä on puhtia, eikö totta, Sheldon?"

"Rohkea hän on", kuului hidas vastaus, sillä Sheldonia ei haluttanut puhella Joanista.

"Hän on amerikkalainen, siitä se johtuu", jatkoi Tudor. "Pois tieltä ja eteenpäin, tarmoa ja riippumattomuutta... Mitä te ajattelette, kapteeni?"

"Minä ajattelen, että hän on nuori, hyvin nuori, vain lapsi", sanoi "Minervan" kapteeni tuijottaen lakkaamatta pimeyteen, joka peitti meren näkyvistä.

Pimeys näytti äkkiä käyneen entistä mustemmaksi, ja he hapuilivat rantatörmää ylös veräjälle päin.

"Varokaa putoavia pähkinöitä", huusi Sheldon, kun sadetuulen ensimmäiset puuskat vinkuivat palmujen latvoissa. He tarttuivat toistensa käsiin ja hoipertelivat tällä tavoin polkua ylös kypsien kookospähkinöiden putoillessa hirvittävänä sateena heidän ympärilleen. He pääsivät kuistille ja istuivat hiljaa whiskylasiensa ääressä kukin tuijottaen suoraan merelle, missä "Minervan" hurjasti hyppelehtivä lyhty silloin tällöin sateen väliajoilla ilmestyi näkyviin.

Jossakin tuolla merellä, ajatteli Sheldon, oli Joan Lackland, tuo keskenkasvuinen tyttölapsi, joka näytti naiselta, mutta jolla oli pojan mieli ja pojan intohimot. Hän lähti nyt Berandelta myrskyssä ja sateessa — niinkuin oli tänne tullutkin, istuen veneensä perätuhdolla Adamu-Adamin pitäessä perää ja muun alkuasukasjoukkonsa ponnistellessa airoissa. Ja hän oli vienyt Stetson-hattunsa mennessään ja patruunavyönsä ja pitkäpiippuisen revolverinsa. Sheldon huomasi äkkiä tuntevansa rajatonta hellyyttä noita hänen omistamiaan esineitä kohtaan, joille oli salaa nauranut nähdessään ne ensi kerran. Hän huomasi, että mielikuvituksensa oli eksyttämäisillään hänet hempeämielisyyteen, ja hänen teki mieli nauraa. Mutta hän ei nauranut. Seuraavassa hetkessä hän taas oli näkevinään tuon hatun, vyön ja revolverin. Epäilemättä tämä oli rakkautta, tuumi hän ja tunsi miltei ylpeyttä siitä, että Salomonin-saarten ei ollut onnistunut kokonaan tukahduttaa hänen tunne-elämänsä.

Tuntia myöhemmin Christian Young nousi paikaltaan, koputti tuhan piipustaan ja valmistautui lähtemään laivaansa jatkaakseen jälleen matkaansa.

"Hänellä ei ole mitään hätää", sanoi hän. Kukaan ei ollut sanonut mitään, mihin hänen sanansa olisivat liittyneet, mutta ne jatkoivat sopivasti jokaisen ajatuksia. "Hänellä on hyvä miehistö, ja hän on itsekin merimies. Hyvää yötä, mr Sheldon. Voinko jotenkuten hyödyttää teitä Maraun-matkallani?" Hän kääntyi toisaalle ja osoitti kädellään laajenevaa tähtikirkasta taivaan kaistaletta. "Tulee sittenkin kaunis yö. Kun on näin suotuista tuuli, on hänellä varmaan jo purjeet ylhäällä ja hän ehtii Guvutuun päivän valjetessa. Hyvää yötä."

"Luulenpa, että menen nukkumaan minäkin", sanoi Tudor nousten tuoiltaan ja laskien lasinsa pöydälle. "Lähden matkaan niin aikaisin aamulla kuin suinkin. Olenhan viipynytkin täällä aivan sopimattoman kauan. Hyvää yötä."

Jäädessään yksin istuskelemaan Sheldon mietti mielessään, olisikohan tuo toinen mies päättänyt lähteä matkaan huomisaamuna, ellei Joan olisi purjehtinut tiehensä. No niin, joka tapauksessa oli lohdullista tietää, että Joan ei ollut tahtonut jäädä Berandelle yhdenkään miehen, ei Tudorinkaan tähden. "Lähden tunnin kuluttua" — nuo sanat kaikuivat Sheldonin mielessä, ja sulkiessaan silmänsä hän näki Joanin sellaisena kuin tämä oli seisonut kuistilla lausuessaan ne. Hän hymyili. Samassa silmänräpäyksessä kuin tyttö oli kuullut laivan lähdöstä, oli hän päättänyt lähteä. Se ei ollut erikoisen

imartelevaa kenellekään heistä miehistä, mutta mitä arvoa olisikaan kellään miehellä saattanut olla hänen silmissään, kun Sydneyssä kaupan oleva kuunari ilmestyi hänen näköpiiriinsä? Mikä olento? Mikä hämmästyttävä olento!

Seuraavina päivinä Berande tuntui Sheldonista äärettömän yksinäiseltä. Joanin lähdön jälkeisenä aamuna hän oli nähnyt Tudorin retkikunnan suuntaavan kulkunsa Balesunaa ylöspäin, myöhään iltapäivällä hän oli kaukoputkellaan erottanut "Upolun" savun, "Upolun", joka vei Joania Sydneyhin, ja illalla hän istuutui yksin päivällispöytänsä omistaen enemmän aikaa Joanin tyhjän tuolin katselemiseen kuin syömiseen. Hän ei kertaakaan astunut kuistille kiinnittämättä ensimmäiseksi katsettaan hänen pihamaan nurkassa sijaitsevaan ruohomajaansa, ja eräänä iltana, työnnellessään välinpitämättömästi palloja sinne tänne biljardipöydällä, hän äkkiä havahtuen mietteistään huomasi tuijottavansa naulaan, johon Joanilla oli alusta alkaen ollut tapana ripustaa Stetson-hattunsa ja revolverivyönsä.

Miksi hän oikeastaan välitti tuosta työstä? kysyi hän suutuksissaan itseltään. Joan oli varmastikin vihoviimeinen nainen, joka hänen olisi pitänyt päähänkään valita vaimokseen. Hän ei ollut koskaan tavannut naista, joka olisi häntä siinä määrin hermostuttanut, repinyt verille hänen tunteitaan, loukannut hänen sopivaisuuskäsitteitään ja halveksinut miltei kaikkia ominaisuuksia, jotka olivat muodostaneet hänen naisihanteensa. Oliko hän liian kauan ollut poissa maailmasta? Oliko hän unohtanut naisen luonteen erikoisuuden? Oliko hänen tunteeseensa syynä vain läheinen naapuruus? Joanhan ei ollut mikään oikea nainen. Hän esiintyi vain naisen valepuvussa. Näennäisestä naisellisuudestaan huolimatta hän oli poika, jota poikamaiset kujeet huvittivat, joka sukelteli haikalaparvien keskelle temmataksaan kalan pedon suusta, ammuskeli revolverilla, himosi seikkailuja ja — mikä merkitsi enemmän — lähti itse valaanpyyntiveneellään niitä etsimään, hurjat saarelaisensa seuranaan ja rahapussi mukanaan. Mutta hän rakasti häntä — se oli sittenkin tärkeintä — eikä yrittänyt kieltää sitä itseltään. Hän ei ollut pahoillaan siitä, että näin oli käynyt. Hän rakasti häntä — se oli vastustamaton, ihmeellinen tosiasia.

Hän tunsu jälleen haltioitunutta työntöä. Salomonin-saarten ankara todellisuus oli hävittänyt kaikki hänen haaveensa trooppillisessa maassa toimivan plantaasin viljelijän elämästä. Hughien kuoltua hän oli päättänyt jotenkuten ponnistella eteenpäin, mutta tämä päätös ei ollut perustunut haluun. Sen pohjana oli kernaamminkin ollut hänen luonteensa itsepäisyys, joka teki aloitetun työn keskenheitämisen hänelle vastenmieliseksi. Mutta nyt kaikki oli toisin. Berande oli käynyt äärettömän tärkeäksi. Työn täytyi onnistua — ei ainoastaan sen vuoksi, että Joan oli siinä osallinen, vaan siksi, että hän tahtoi saada heidän yhtiökumppanuutensa ikuisiksi. Vielä kolme vuotta, ja plantaasi olisi loistavasti kannattava sijoitus. Silloin he joka vuosi ja useamminkin voisivat tehdä matkoja Austraaliaan, ja pistäytyisivät tietenkin silloin tällöin kotona Englannissa — tai Hawaiilla.

Illat hän istui kumartuneena tilikirjojensa yli ja teki loputtomia laskelmia, jotka perustuivat halvempiin koprankuljetusmaksuihin ja tämän kauppatavaran arvioituihin maksimi- ja minimihintoihin markkinoilla. Päivät hän vietti viljelyksillä. Hän pani alulle uusia raivaustöitä, ja sekä ne että istutus edistyivät hänen valvontansa alaisina nopeammin kuin koskaan ennen. Hän antoi koetteeksi mustille työmiehille palkkioita ylityöstä ja toivoi hartaasti, että voisi saada enemmän työväkeä. Tämä ei käynyt mahdolliseksi, ennenkuin Joan palasi kuunarillaan, sillä kaikki laivat, joiden varsinaisena tehtävänä oli mustan työväen hankkiminen, olivat pitkiksi ajoiksi sitoutuneet Fulcrum-veljesten, Morgon & Raffin, Fires'in ja Philp-yhtiön palvelukseen, ja "Flibberty Gibbetillä" oli työtä yllin kyllin sen kulkiessa edestakaisin hänen hajallaan olevien kauppa-asemiensa välillä, joita oli Uuden-Georgian rannikolta aina Ulavaan ja Sikianaan asti. Hänen täytyi saada työväkeä, mutta jos Joanin onnistuisikin hankkia kuunari, niin kuluisi vähintään kolme kuukautta, ennenkuin ensimmäiset työläiset astuisivat Beranden rantaan. Viikkoa "Upolun" lähdön jälkeen "Malakula" laski ankkurinsa Beranden edustalla, ja laivuri tuli maihin pelaamaan biljardia ja juttelemaan, kunnes maatuuli alkaisi puhaltaa. Sitäpaitsi hänen aivan välttämättä *täytyi* käydä maissa, sanoi hän lastauspäällysmiehelleen, ei ainoastaan siksi, että hänellä oli muassaan iso mytty erilaisia Joanin lähettämiä siemeniä ja tarkat ohjeet niiden istuttamisesta, vaan samalla tuottaakseen Sheldonille aika yllätyksen kertomalla uutisen, joka hänellä oli tiedossaan.

Kapteeni Auckland pelasi ensin biljardinsa ja vasta vaivuttuaan mukavaan nojatuoliin ja saatuaan toiset whiskylasin käteensä hän antoi pommin räjähtää.

"Suurenmoinen otus tuo teidän miss Lacklandinne", sanoi hän nauraa hihittäen. "Väittää ostaneensa osuuden Berandesta. Teidän yhtiökumppaninne toisin sanoen. Onko se totta?"

Sheldon nyökäytti rauhallisesti päätään.

"Oikeinko totta? Sepä vasta oli yllätys! Mutta eipä hän vain ole saanut Guvutua eikä Tulagia sitä uskomaan. Ovathan ne siellä melko tottuneita kaikenlaisiin epäsäännöllisyyksiin, mutta — hahahaha!" Hän vaikenen voidakseen nauraa tarpeekseen ja pyyhki kaljua päätään nenäliinalla. "Mutta tuo hänen yhtiökumppanuusjuttunsa oli heille liian paksu, vaikkakin se antoi heille aiheen juoda muutamia ylimääräisiä maljoja."

"Se ei ole missään suhteessa epäsäännöllistä. Se on aivan tavallinen kauppasopimus." Sheldon koetti käyttäytyä ikäänkuin tällaisia sopimuksia tehtäisiin Salomonin-saarten viljelyksillä joka päivä. "Hän sijoitti noin viisitoistasataa puntaa Berandeen..."

"Niin hän kertoi."

"Ja nyt hän on lähtenyt plantaasin asioissa Sydneyhin."

"Ohoh, eipä olekaan."

"Anteeksi — mitä sanoitte?" kysyi Sheldon.

"Että hän ei ole lähtenyt Sydneyhin, siinä kaikki."

"Mutta eikö 'Upolu' siis lähtenytkään? Olisin voinut vanhoa nähneeni sen savun myöhään viime tiistai-iltapäivänä sen juuri kulkiessa Savon ohi."

"'Upolu' kyllä lähti, niinkuin sen pitikin." Kapteeni Auckland maisteli whiskyään hermostuttavan hitaasti. "Mutta miss Lackland ei ollut matkustajien joukossa."

"Missä hän sitten on?"

"Viimeksi näin hänet Guvutussa. Hänhän oli matkalla Sydneyhin ostamaan kuunaria, eikö totta?"

"Oli, oli."

"Niin hän sanoi. No niin, hän on ostanut kuunarin, mutta minä en antaisi siitä kymmentä shillinkiäkään, kun luoteinen alkaa puhalttaa, ja sitä kai meidän ei tarvitse kauan odottaa. Meillä on ollut niin kauan kaunista ilmaa, ettei sitä voi enää kauan kestää."

"Jos te olette tulleet tänne saadaksenne minut uteliaaksi, ukkoseni", sanoi Sheldon, "niin olette totta vie onnistunut. Jatkakaahan nyt ja kertokaa suoraan kaikki mitä on tapahtunut. Mitä kuunaria tarkoitatte? Missä se on? Kuinka hän tuli sen ostaneeksi?"

"Ensiksikin se on nimeltään 'Martha'", ilmoitti laivuri laskien vastaukset sormillaan. "Toiseksi se nykyään on ulommaisilla kareilla Punga-Pungan edustalla putipuhtaana kaikesta, mikä irti lähtee, ja valmiina menemään pirstaleiksi heti kun meri käy hiukankaan levottomaksi. Ja kolmanneksi miss Lackland osti sen huutokaupalla. Hän sai sen viidelläkymmenellä viidellä punnalla. Paikalla asuva valtion asiamies, kolmas apulainen, piteli nuijaa. Kyllähän minun luulisi tietävän, kun itse tarjosin viittäkymmentä Morgan & Raffin puolesta. Niiden teki sitä kovasti mieli, totta vie. Mutta minä sanoin heille etukäteen, että menkööt helvettiin ja syyttäkööt itseänsä, kun kieltävät minua menemästä ylemmäksi kuin viiteenkymmeneen, vaikka ovat sitä mieltä, että 'Marthan' hylystä kannattaisi maksaa enemmänkin. Nähkääs, he eivät odottaneet kilpailijoita. Fulcrum-veljeksillä ei ollut edustajaa paikalla, ei liioin Fires'illä eikä Philp-yhtiöllä, ja ainoa, jota olisi voinut pelätä, oli Nielsenin asiamies, Squires, ja hänet he juottivat humalaan ja uneen Guvutussa. 'Kaksikymmentä' oli minun ensimmäinen huutoni 'Kaksikymmentäviisi', huusi tyttölapsi. 'Kolmekymmentä', sanon minä. 'Neljäkymmentä', sanoo hän. 'Viisi kymmentä', sanon minä. 'Viisikymmentä viisi', sanoo hän. Ja siinä minä sitten seisoin. 'Odottakaahan', sanon minä, 'kunnes saan tavata isäntäni'. 'Sitä ette saa' sanoo hän. 'Se onapani', sanon minä. 'Ei missään maailmassa', sanoo hän. 'Silloin me Salomonin-saarilla olemme kohteliaampia', sanon minä. — Ja kautta kunniani, olen varma siitä, että Burnett olisi myöntynyt pyyntööni, ellei tyttö olisi alkanut piipittää niin suloisesti ja viekkaasti, kuin ajatella saattaa. 'Herra huutokaupanpitäjä', sanoi hän, 'olkaa hyvä ja jatkakaa huutokauppaa tavalliseen tapaan. Minulla on muitakin asioita toimitettavina, enkä mitenkään voi koko päivää odottaa ihmisten takia, jotka eivät tiedä mitä tahtovat.' Ja sitten hän hymyilee Burnettille, tuolla tavoin, niin, tiedättehän, sellaista oikein hemasevaa hymyä, ja eikö se riivatun Burnett heti paikalla ala veisata vanhaa virttään. 'Eikö kukaan tarjoa enempää? No sitten minä annan sen sille, jolla on viimeinen huuto. Viisikymmentäviisi puntaa, ensimmäinen, toinen, ja — kolmas kerta. Se tuli teille, miss — hm — mikä nimi?' — 'Joan Lackland', sanoo tyttö hymyillen minulle, ja juuri sillä tavoin hän osti 'Marthan'."

Sheldon kävi äkkiä levottomaksi. "Martha" oli hienempi kuunari kuin "Malakula", sanalla sanoen hienoin kaikista Salomonin-saarten kuunareista, erikoisen sopiva pestauslaivaksi. Ja olihan se aivan kotinurkissa. Mutta sitten hän tuli ajatelleeksi, että kun sellainen alus myytiin huutokaupalla viidestäkymmenestäviidestä punnasta, niin täytyi olla hyvin pienet mahdollisuudet saada se pelastetuksi.

"Mutta miten kaikki oikeastaan kävi?" kysyi hän. "Eivätkö myyjät hätiköineet vähän liikaa?"

"Ei ollut muuta neuvoa. Tunnettehan Punga-Pungan matalikon. Sillä paikalla 'Martha' ei ole kahden

penninkään arvoinen, jos alkaa tuulla mistä hyvänsä, ja nyt on luoteismyrsky odotettavissa millä hetkellä tahansa. Laivaväki hylkäsi sen kokonaan. Eivät edes ajatelleetkaan huutokauppaa. Morgan & Raff ainoastaan pakottivat heidät naulaamaan huutokauppajulistukset seinille. Tiedättehän, että 'Marthan' laivaväki on osuustoiminnallisesti järjestetty liikeyhtymä. He pitivät kokouksen ja päättivät myydä."

"Mutta miksi he jättivät laivan eivätkä koettaneet saada sitä irti?"

"Miksikö? Tunnettehan te Malaitan. Ja Punga-Pungan myös. Juuri siellä 'Scottish Chiefs' kaapattiin ja koko laivaväki sai surmansa. Ei, ei siinä muu auttanut kuin turvautua veneisiin. 'Martha' ei totellut peräsintä käännöksessä, ja viittä minuuttia myöhemmin se oli karilla ja neekerien vallassa. Niitä tuli laumoittain. Ja ne ne ajoivat laivaväen veneisiin. Puhuttelin eräitä miehiä. He vannoiivat, että kuunarin ympärille puolessa tunnissa kerääntyä kaksisataa sotakanoottia ja rannalle viisituhatta viidakkopirua. Sanoivat, ettei Malaitaa voinut nähdä merkkitulien savulta. Oli miten oli, he korjasivat luunsa Tulagiin."

"Mutta miksi he eivät tapelleet?" kysyi Sheldon,

"Oli naurettavaa, etteivät he sitä tehneet, mutta he joutuivat hajalleen. Katsokaahan, kaksi kolmannesta heistä oli ilman aseita veneissä, eivätkä he voinee uneksiakaan, että alkuasukkaat hyökkäisivät. He huomasivat liian myöhään erehtyneensä. Alkuasukkaat yllättivät heidät. Noilla uusilla luudilla on vaikeuksia täällä. Teille tai minulle tai kenelle tahansa, joka on täällä kauan ollut, ei koskaan olisi voinut tapahtua mitään sellaista."

"Mutta mitä miss Lackland aikoo tehdä?"

Kapteeni Auckland naurahti.

"Hän kai aikoo saada 'Marthan' karilta, luulisin minä. Miksi hän muuten olisi maksanut siitä viisikymmentäviisi puntaa. Ja ellei se onnistu, niin hän koettaa ansaita rahansa takaisin korjaamalla raa'annosturit, runhultit, patentinsaaneet peränpitolaitteet ja vintturit ja sen semmoiset. Niin minä ainakin tekisin hänen asemassaan. Kun lähdin Tulagista, oli tyttölapsi juuri vuokrannut 'Emilyn'. 'Minä olen lähdessä työväkeä pestaamaan', sanoi Munster — hän on nyt sen laivuri ja omistaja. 'Entä paljonko ansaitsette nettoa matkallanne?' kysyi tyttö. — 'Noin viisikymmentä', sanoi toinen. — 'Hyvä, lähtekää 'Emilyllä' minun kanssani, niin saatte seitsemänkymmentäviisi?' Muistatteko nähneenne ison ankkurin ja ketjun, hiilikatoksien takana. Hän osteli paraillaan niitä minun lähtiessäni. Hän on aika vekkuli, tuo teidän tyttösenne."

"Yhtiökumppanini", oikaisi Sheldon.

"Olkoonpa niin, hyvä kumppani hän on, totta vie, hyvä ja rohkea. Taivaan nimessä, valkoinen nainen Malaitalla ja vielä päällepäätteeksi Punga-Pungassa. Niin, unohdin kertoa teille, että hän livertelyillään sai Burnettin houkutelluksi antamaan hänen miehilleen kahdeksan pyssyä ja kolme laatikkoa ruutia. Te nauraisitte, jos näkisitte, miten hän saa koko sen Guvutun joukon tanssimaan pillinsä mukaan. Ja miten he yrittävät olla kohteliaita ja antaa hänelle neuvojaan. Taivas tietäköön, Sheldon, se tyttölapsi on ihmeellinen ilmiö — luonnonihme oikea — oikea katastrofi. Juuri niin, katastrofi hän on. Hän on kulkenut Guvutun ja Tulagin läpi kuin hirmumyrsky, ja jok'ainoa niistä sioista siellä on rakastunut häneen — kaikki paitsi Raff. Hän on pahalla tuulella huutokaupan takia ja viskasi hänelle Munsterin kanssa tekemänsä sopimuskirjan. Mutta mitä luulette tytön tehneen? Hän kiitti kauniisti, luki sen alusta loppuun ja huomautti, että Munster tosin oli sitoutunut luovuttamaan kaikki pestaamansa työläiset Morgan & Raffille, mutta että asiakirjassa ei ollut ainoatakaan pykälää, joka olisi estänyt häntä vuokraamasta 'Emilyä' muille. 'Tuossa saatte sopimuskirjanne', sanoi hän ojentaen sen takaisin. 'Se oli sangen taitavasti tehty. Mutta kun ensi kerran teette sopimuksen, niin liittäkää siihen pykälä, joka soveltuu tämänkaltaisiin odottamattomiin tapauksiin.' Ja taivas tietäköön, silloin se tyttölapsi oli valloittanut Raffinkin. — Mutta nyt alkaa puhalttaa, ja minun pitää lähteä. Hyvästi, hyvä ystävä. Toivon, että tyttölapsi menestyy. 'Martha' on hiton hieno alus ja korvaisi teille mainiosti 'Jessien'."

XVII.

"Teidän" miss Lacklandinne.

Seuraavana aamuna, palatessaan viljelyksiltä aamiaiselle, Sheldon näki lähetyslaiva "Apostlen", joka

oli asettunut ankkuriin Beranden edustalle. Miehistö uitti paraillaan varsaa ja kahta tammaa rantaan. Sheldon tunsu eläimet, hän tiesi, että ne olivat olleet Tulagissa asuvan asiamiehen, ja hänen mieleensä iski heti ajatus, että Joan tietysti oli ostanut ne. Tyttö oli varmaan päättänyt toteuttaa uhkauksensa ja ravistella henkeä Salomonin-saarten kuiviin luurankoihin. Sheldon oli valmistautunut kaikkeen.

"Miss Lackland lähetti ne", sanoi lähetyssaarnaaja tohtori Welshmere, astuessaan rantaan ja tervehtiessään Sheldonia. "Ja laivassa meillä on vielä laatikollinen satuloita. Ja tässä on kirje häneltä teille. Ja tässä 'Flibberty-Gibbetin' laivuri."

Seuraavassa silmänräpäyksessä Olesen astui veneestä, ja ennenkuin Sheldon ehti häntä tervehtiäkään, hän alkoi puhua:

"Hän on varastanut 'Flibbertyn', mr Sheldon. Purjehti muutta mutkitta sillä tiehensä. Hän on vallan hurjapäinen. Sain kuumekohtauksen pelkästä kauhistuksesta. Ja join itseni humalaan — sikahumalaan..."

Tohtori Welshmere nauroi sydämellisesti.

"Mutta ei hän sentään aikaansaa pelkkää pahaa tuo teidän miss Lacklandinne. Hän on pakottanut kolme miestä lopettamaan juopottelun tai oikeammin erottanut heidät whiskystä. Te tunnette heidät kaikki — Brahms, Curtis ja Fowler. Hän otti heidät mukaansa 'Flibberty-Gibbetiin'."

"Hän se nyt on 'Flibbertyn' laivuri", puuttui Olesen puheeseen. "Ja hän purjehtii sen pilalle, niin totta kuin Salomonin-saaret eivät ole hyvän Jumalan luomat."

Tohtori Welshmere koetti näyttää loukkaantuneelta, mutta purskahtikin taas nauruun.

"Hänellä on merkillinen kyky aina saada tahtonsa perille", sanoi hän. "Minä koetin päästä ottamasta hevosiä laivaani. Sanoin, etten voinut ottaa rahtia, ja että 'Apostlella' oli jahdin lupakirja, että aion kiertää Savon ja Guadalcanarin yläpään. Mutta mikään ei ottanut. 'Viis rahdeista', sanoi hän. 'Te otatte hevoset niinkuin hyvän ihmisen tulee ja sopii, ja kun minä saan 'Marthan' kuntoon, niin teen teille joskus vastapalveluksen.'"

"Ja 'viis siitä, mitä mr Sheldon on käsenyt', sanoi hän minulle", huusi Olesen. "'Minä olen nyt teidän herranne ja isäntänne', sanoi hän, 'ja te teette niinkuin minä käsen.' 'Katsokaa tuota kivipähkinälastia', sanoin minä. 'Viis niistä', sanoi hän, 'Minulla on tuumia, jotka merkitsevät enemmän kuin teidän pähkinänne. Ne me heitämme yli laidan heti päästyämme lähtemään.'"

Sheldon pani kädet korviensa eteen. "Minähän en tiedä, mitä on tapahtunut, ja te kerrotte kaiken takaperin. Menkäämme verannalle, istuudumme sinne varjoon ja alamme alusta."

"Kaikkein ensimmäiseksi minä tahdon tietää", alkoi Olesen heidän istuuduttuaan, "onko hän teidät yhtiökumppaninne vai eikö. Se minun täytyy saada tietää."

"On, on", vakuutti Sheldon.

"Kukapa olisi sitä uskonut!" Olesen katsahti vetoavasti tohtori Welshmereen ja sitten jälleen Sheldoniin. "Minä olen nähnyt yhtä ja toista uskomatonta näillä Salomonin-saarilla — kyynärän pituisia rottia, perhosia, joita jahdataan pyssyllä, korvakoristeita, jotka saisivat pirunkin noloksi, ja pääkallonpyytäjäpoholaisia, joihin verrattuna piru on enkeli. Minä olen nähnyt niitä ja tottunut niihin, mutta tämä teidän nuori naisenne..."

"Miss Lackland on yhtiökumppanini ja Beranden osakas", keskeytti Sheldon.

"Niin hän sanoi", jatkoi ärtynyt laivuri. "Mutta hänellä ei ollut papereita, joilla olisi sen todistanut. Mistä minä sitten olisin tietänyt, että se oli totta. Ja sittenhän minulla oli se pähkinälasti — kahdeksan tonnia."

"Alkakaä taivaan nimessä alusta", koetti Sheldon keskeyttää.

"Ja sitten hän ottaa palvelukseensa nuo juopporentut, kolme pahinta lurjusta, mitkä koskaan ovat tuottaneet häpeää Salomonin-saarille, — antaa niille viisitoista puntaa kuussa kullekin — mitä te siitä arvellette? Ja purjehtii kuin purjehtiikin tiehensä heidän kanssaan! Hyh! — Teidän täytyy antaa minulle ryyppy. Pastori ei huoli panna pahakseen. Olen ollut neljä päivää hänen ehdottomasti raittiissa laivassaan ja olen menehtymäisilläni."

Tohtori Welshmere nyökäytti päätään vastaukseksi Sheldonin kysyvään katseeseen, ja Viaburi lähetettiin noutamaan whiskyä ja soodavettä.

"Teidän puheestanne käy selvästi ilmi, kapteeni Olesen", sanoi Sheldon vanhan merikarhun saatua virvokkeensa, "että miss Lackland on karannut teidän laivallanne. Olkaahan nyt hyvä ja antakaa minulle asiallinen selonteko siitä, mitä on tapahtunut."

"Aivan oikein, nyt se alkaa. Minä olin juuri tulossa satamaan 'Flibbertyllä'. Ennenkuin olin ehtinyt laskea ankkuria, oli tuo tyttö laivassa — oli tullut valasveneellään, mukanaan koko tahitilainen pakanalaumansa, iso Adamu-Adam ja kaikki muut. 'Älkää laskeko ankkuria, kapteeni Olesen', viserteli hän. 'Minä tahdon, että te heti lähdette Punga-Pungaan'. Katsoin tarkasti nähdäkseni, oliko hän humalassa. Mitä minun piti ajatella? Olimme juuri käännöksessä, vastikään kierrettyämme matalikon — kiperä paikka — etupurje oli puoleksi alhaalla ja vauhti vähenemässä, niin että minä sanoin: 'Anteeksi, miss Lackland', ja huusin keulaan päin: 'Antaa mennä!'"

"Olisitte kuunnellut minua, niin olisitte säästynyt turhasta vaivasta", sanoi hän, kiipesi partaan yli ja vilkaisi keulaan päin, jossa ensimmäistä ankkuriketjua laskettiin mereen. 'Tässä on viisitoista syltä vettä', sanoi hän, 'antakaa vain miestenne nostaa se takaisin'.

"Ankkuri laskettiin. Minä en uskonut häntä. En voinut uskoa, että te olitte ottanut hänet yhtiökumppaniksenne, ja sanoin sen hänelle ja vaadin todistuksia. Silloin hän kävi koppavaksi ja alkoi määrällä, ja minä sanoin, että olin kyllin vanha ollakseni hänen isoisänsä ja etten aikonut ruveta hänenlaisensa letukan leikkialuksi. Ja sitten minä käskin häntä jättämään 'Flibbertyn'. 'Kapteeni Olesen', sanoi hän niin hempeästi kuin mikäkin, 'minulla on muutama minuutti aikaa olla teidän kanssanne ja hyvää whiskyä tuolla vähän matkan päässä 'Emilyssä'. Tulkaa sinne. Sitäpaitsi tahdon saada teiltä neuvoja siihen karilleajoon nähden. Kaikki sanovat, että te olette aika jehu merimieheksi', niin juuri hän sanoi, 'aika jehu'. Ja minä astuin hänen veneeseensä, jossa Adamu-Adam piti perää juhlallisena kuin olisi ollut hautajaisissa.

"Matkalla hän kertoi minulle 'Marthasta', kuinka oli ostanut sen ja aikoi saada sen karilta. Hän kertoi vuokranneensa 'Emilyn' ja aikovansa purjehtia heti kun minä saisin 'Flibbertyn' lähtökuntoon. Huomasin että hänen pelissään oli aikalailla järkeä, ja suostuin lähtemään suoraa päätä Berandelle saamaan teidän määräyksenne, ennenkuin lähtisin Punga-Pungaan. Mutta hän sanoi, ettei sekuntiakaan kannattanut hukata sellaiseen lapsellisuuteen ja että minun piti purjehtia suoraan Punga-Pungaan ja että jos en uskonut hänen sanojaan, kun hän sanoi olevansa teidän yhtiökumppaninne, niin hän lähtisi sinne ilman minua ja 'Flibbertyä'. Ja siinä hän sai minut petetyksi.

"'Emilyn' kajuutassa istuivat nuo kolme juopporattia — tunnettehan heidät — Fowler, Curtis ja nuori Brahms. 'Juokaahan nyt', sanoi tyttö. Minusta he näyttivät ällistyvän, kun hän avasi whiskykaapin oven ja lähetti neekerin noutamaan laseja ja vettä. Mutta hän oli kai minun huomaamattani antanut heille vihjaukset pysyä vaiti, niin että he tiesivät, mitä heidän piti tehdä. 'Suokaa anteeksi', sanoi hän, 'minä menen hetkiseksi kannelle'. Se hetki kesti puolen tuntia. Minä en ollut saanut ryyppyä kymmeneen päivään. Olen vanha mies, ja kuume on heikontanut minut. Ja sitten minä join sitä whiskyä tyhjään mahaani, ja ne kolme juopporattia näyttivät huonoa esimerkkiä. He koettivat taivuttaa minut lähtemään Punga-Pungaan, ja minä selitin heille, että velvollisuuteni oli olla lähtemättä. Onnettomuudeksi sekä väitteet että vastaväitteet vahvistettiin ryyppyillä, ja kun minä niin sanoakseni en ole mikään juomari ja kun olin kuumeesta heikkona..."

"No niin, puolen tunnin kuluttua hän palasi ja katsahti minuun tutkivasti. 'Riittää jo', muistan hänen sanoneen, ja sitten hän otti whiskypullot ja viskasi ne portailta mereen. 'Tämä oli viimeinen kerta', sanoi hän juopporateille, 'kunnes 'Martha' on selvillä vesillä ja te olette palanneet Guvutuun. Ensi juominkejanne saatte kauan odottaa.' Ja sitten hän nauroi.

"Hän katsoi minuun ja sanoi — ei minulle, huomatkaa, vaan niille juopporateille: 'Tämän kunnianarvoisen miehen lienee jo aika päästä maihin', tarkoitti minua ja sanoi: '*tämän kunnianarvoisen miehen*'. 'Fowler', sanoi hän aivan kuin olisi antanut alaiselleen käskyn, eikä sanonut edes *mr* Fowler, vaan muutta mutkitta vain Fowler — 'Fowler', sanoi hän, 'käsketään Adamu-Adamin miehittää valasvene, ja sillä välin kuin hän soudattaa kapteeni Olesenin maihin, saa teidän veneenne viedä minut 'Flibbertyyn'. Te purjehditte kaikki kolme minun kanssani, niin että olkaa hyvät ja pankaa kokoon kimpsunne ja kampsunne. Ja se teistä, joka kunnostautuu parhaiten, saa perämiehen paikan. Kapteeni Olesenilla ei nähkääs ole perämiestä.'

"Sitten en muista paljoakaan siitä, mitä tapahtui. Miehistö auttoi minut veneeseen, ja taisinpa nukahtaa istuessani siinä perätuhdolla ja katsellessani Adamua, joka piti perää. Sitten näin äkkiä 'Flibbertyssä' purjeita nostettavan ja kuulin sen ankkuriketjun rämisevän, kun sitä vedettiin ylös, ja heräsin. 'Mies, viekää minut 'Flibbertyyn', sanoin Adamulle. 'Minä panen teidät rantaan', sanoi hän. 'Missie Lackalanna sanoo ranta hyvin hyvä teille.' Minä kirkaisin ja ojensin käteni tarttuakseni peräsimeen. Tein kaiken voitavani ajatellen isäntäni etua. Mutta se Adamu-Adam työnsi minut veneen pohjalle, pani jalkansa päälleni, etten pääsisi nousemaan, ja ohjasi samaan suuntaan yhä edelleen. Nyt olette kuullut kaiken. Juttu järkytti mieltäni niin, että sain kuumekohtauksen. Ja nyt olen tullut

kuulemaan minäkö olen 'Flibbertyn' kapteeni vai tuo teidän tyttölapsenne pakanoineen ja merirosvoineen."

"Älkää olko millännekään, kapteeni. Teidän sopi hyvin saada virkavapautta menettämättä palkkaanne tietysti." Sheldon puhui tyynesti, mutta oli oikeastaan hiukan levoton. "Jos miss Lackland, joka on yhtiökumppanini, on nähnyt hyväksi ottaa 'Flibberty Gibbetin' käytettäväkseen, niin sehän on all right. Myönnättehän itse, ettei ollut varaa hukata aikaa, jos mieli saada 'Martha' irti. Se on pahalla karilla, ja ensimmäinen myrsky ruhjosi sen pohjan puhki. Nyt te jätte tänne lepäämään, kapteeni, ja karkoitatte kuumeen ruumisraukastanne. Kun 'Flibberty-Gibbet' palaa, niin te tietysti taas tulette sen päälliköksi."

Tohtori Welshmeren ja "Apostlen" lähdettyä ja kapteeni Olesenin mentyä nukkumaan verannan riippumattoon Sheldon avasi Joanin kirjeen.

Hyvä mr Sheldon!

Olkaa kiltti ja antakaa minulle anteeksi, että varastin 'Flibberty-Gibbetin'. Minulla ei ollut muuta neuvoa. 'Martha' on meille äärettömän tärkeä. Ajatelkaahan, että sain sen viidelläkymmenelläviidellä punnalla, siis kahdellasadallaseitsemälläkymmenelläviidellä dollarilla. Ellei minun onnistuisikaan saada sitä kunnialla karilta, niin tiedän voivani korvata kaikki kustannukset niillä sen varusteilla, joita alkuasukkaat eivät ole vieneet pois. Ja jos saan sen pelastetuksi, niin se on onnenpotkaus, jommoista ei satu kahdesti elämässä. Ja ellen saa, niin pestaan 'Emilyn' ja 'Flibberty-Gibbetin' täyteen työmiehiä. Niitä Berande juuri nyt kaipaa kipeämmin kuin mitään muuta.

Ja minä rukoilen Teitä, olkaa kiltti älkääkä olko minulle vihainen. Te kielsitte minua lähtemästä pestaumatkalle 'Flibberty-Gibbetillä' ja minä tottelen. Purjehdin 'Emilyllä'.

Ostin kaksi lehmää tänään iltapäivällä. Nogin kauppamies on kuollut kuumeeseen, ja minä ostin ne hänen toveriltaan — Sam Willis on hänen nimensä —, joka lupasi lähettää ne luultavasti 'Minervan' ensi kerran purjehtiessa sinnepäin. Berande on kyllin kauan elänyt säilykemaiddolla. Ja tohtori Welshmere on luvannut minulle muutamia appelsiini- ja sitruunapuita Ulavan lähetyksasemalta. Hän lähettää ne meille, kun 'Apostle' tekee seuraavan matkansa. Jos Sydneyn höyrylaiva tulee ennen minun paluutani, niin istuttakaa maissi, jonka se tuo tullessaan, Balesunan korkealle rantatörmälle nuorien puitten väliin. Virta kalvaa pahoin sitä äyrästä, ja Teidän pitää tehdä jotakin pelastaaksenne sen.

Olen myöskin tilannut muutamia viikunapuita ja karviaismarjapensaansa tapaisia Sydneystä. Tohtori Welshmere tuo muassaan muutamia mangontaimia. Nämä puut kasvavat isoiksi ja tarvitsevat runsaasti tilaa.

'Martha' on 110 rekisteritonin alus. Se on Salomonin-saarten suurin ja paras kuunari. Näin vilaukselta sen ääriiviat ja arvaan loput. Se tulee purjehtimaan kuin noiduttu. Ellei se ole täyttynyt vedellä, niin sen koneitten pitäisi olla hyvässä kunnossa. Onnettomuuden synnä oli se, että kone ei ollut käynnissä. Koneenkäyttäjä oli irroitannut syöttöputket puhdistukseksi ne ruosteesta. Tyhmää ryhtyä sellaiseen työhön, kun laiva ei ole ankkurissa eikä selvällä merellä.

Istuttakaa kaikki puut pihamaalle, vaikkapa teidän täytyisikin myöhemmin hakata sieltä muutamia palmuja.

Älkääkä istuttako kaikkea maissia yht'aikaa. Antakaa pari päivää kulua istutusten välillä.

Joan Lackland

Sheldon piteli kirjettä kädessään, luki sen kerran toisensa jälkeen ja tutki käsialaa tavalla, johon ei ollut tottunut. Miten luonteenomaiset, hän ajatteli, olivatkaan nuo poikamaisen reippaasti piirretyt kirjaimet — selvät lukea, melkein kiusallisen selvät, mutta yhtäkaikki poikamaiset. Käsialan selvyys muistutti Sheldonille hänen kasvojaan, hänen selväpiirteisiä kulmakarvojaan, hänen suoraa nenäänsä, vieläpä hänen silmiensä vilpítőntä katsettakin, lujapiirteisiä, mutta silti siromuotoisia huuliaan ja kaulaa, joka ei ollut liian hoikka eikä liian paksu, vaan — vaan juuri sellainen kuin sen tulikin olla, sopusuhtainen ja kaunis pylväs kannattamassa ihanaa taakkaansa.

Hän katsoi kauan nimikirjoitusta. Joan Lackland — pelkkä kokoelma kirjaimia, jokapäiväisiä kirjaimia, mutta kokoelma, jolla oli omi tuinen, valtava taikavoima. Se hiipi hänen aivoihinsa ja kietoi ja kiehtoi hänen sieluntoimintansa, niin että kaikki, mikä tänä hetkenä muodosti hänen varsinaisen minänsä, muuttui rakkaudeksi tuota huolimattomasti kirjoitettua nimikirjoitusta kohtaan. Nuo muutamat

jokapäiväiset kirjaimet saivat hänet tuntemaan mielessään tyhjyyden, joka tuotti suloista tuskaa ja ilmeni epämääräisinä, sanattomina tunteenpurkauksina ja viehättävinä kaihontunteina. Joan Lackland! Joka kerta kun hän näki nuo sanat, kohosi hänen sielunsa silmien eteen kuvia tytöstä tuhansissa mielialoissa ja tilanteissa. Hän näki hänen tulevan rajumyrskystä, jossa hänen kuunarinsa oli haaksirikkoutunut, työntävän veneen vesille, kalastamaan lähdössä läpimärkinä hiukset vettä valuen ja uimapuku ruumiiseen takertuneena juoksevan rannasta sille paikalle, missä hänellä oli tapana ottaa sadevesisuihku, näki hänen peloittavan satasen ihmissyöjiä pakosalle tyhjällä kloraalipullolla, opettavan Ornfiria leipomaan, ripustavan Stetson-hattunsa arkihuoneen naulaan — hän kuuli hänen puhuvan vakavasti omasta kodista ja omasta elämäntyöstä tai nuorekkaasti, silmät innosta loistaen ja kasvat hehkuen haaveksivan romantiikasta ja seikkailuista. Joan Lackland! Hän mietti mielessään noiden kirjainten tenhoa, kunnes alkoi ymmärtää rakkauden mystiikkaa ja tuntea voimakasta myötätuntoa rakastavia kohtaan, jotka piirtävät nimensä puihin tai kirjoittavat ne rannan hiekkaan.

Sitten hän jälleen palasi todellisuuteen, ja hänen katseensa synkistyi. Juuri nyt Joan oli Malaitan hurjalla rannikolla ja lisäksi Punga-Pungassa, pahimmassa kaikista saaren kammottavista ja vaarallisista paikoista, jonka asukkaina oli suuri lauma pääkallonpyytäjiä, rosvoja ja murhamiehiä. Hetkiseksi pisti hänen päähänsä jo tuuma kutsua venemiestönsä koolle ja viipymättä lähteä valasveneellä Punga-Punga. Mutta seuraavassa hetkessä hän hylkäsi sen. Mitä hän olisi voinut siellä tehdä? Ensiksikin Joan olisi siitä suuttunut. Toiseksi hän nauraisi hänelle ja sanoisi häntä typeräksi. Ja itse asiassa hänen tulostaan olisi vain se apu, että he saisivat yhden pyssyn lisää, ja niitä Joanilla oli yllin kyllin. Jos hän lähti, niin hänellä oli kolme mahdollisuutta valittavanaan. Hän saattoi käskä Joanin palaamaan, ottaa "Flibberty-Gibbetin" häneltä tai purkaa heidän yhtiökumppanuutensa — ja hän tunsikin, että jokainen vaihtoehto oli typerä ja pikkumainen, ja kuuli Joanin kylmänpäätäväisesti selittävän, että hän oli täysi-ikäinen kansalainen ja ettei kenelläkään ollut oikeutta sanoa mitä hänen piti tehdä tai jättää tekemättä. Ei, hänen ylpeytensä ei olisi sallinut hänen lähteä Punga-Punga, vaikka sydän kuiskasi, ettei mikään olisi ollut hänelle tervetulleempaa, kuin että Joan lähettäisi hänelle sanan ja pyytäisi häntä tulemaan avukseen.

Joanin omavaltaisessa käyttäytymisessä oli paljon sellaista, mikä tuotti Sheldonin sydämelle tuskaa. Häntä kauhistutti, kun hän ajatteli, että Joan oli tungeskellut Guvutun juopottelevien kauppiaitten ja rantajätkien parissa. Se oli jo vaikeata säädyliselle miehellekin, joka tahtoi säilyttää kunnioituksen itseään kohtaan, mutta nuori nainen, tyttö heidän seurassaan, se oli aivan sietämätöntä. "Flibberty-Gibbetin" kaappaus oli oikeastaan vain huvittava, vaikkakin keino, jolla hän oli sen suorittanut, loukkasi Sheldonia. Lohdullista oli toki kuitenkin, että hän oli jättänyt Olesenin humalluttamisen noiden kolmen juopporatin toimeksi. Ja samassa hän taas näki hänen noiden kolmen rentun seurassa purjehtivan "Emilyssä" merelle päin Guvutun satamasta hämärissä, pimeän lähetessä. Ja hetkistä myöhemmin hän näki Adamu-Adamin ja Noa-Noan ja koko hänen ruskeaihoisen tahitilaisseurueensa — ja hänen levottomuutensa häipyi ja nyt häntä vain suututti, että Joan saattoi antautua niin hurjapäisiin yrityksiin. Ja tämän mielialan vallassa hän oli vielä astuttuaan huoneeseensa ja jäätyään tuijottamaan naulaan, jossa hän olisi toivonut Joanin Stetson-hatun ja patruunavyön nytkin riippuvan.

XVIII.

Kirjat ovat joskus oikeassa.

Kului useita rauhallisia viikkoja. Viime aikojen taajojen laivavierailujen jälkeen vanha rauha jälleen palasi Berandelle. Sheldon jatkoi kiertokäyntejään viljelyksillä, raivasi pensainkoja, kuivasi kopraa, rakensi siltoja ja ratsasteli työmailleensa Joanin ostamilla hevosilla. Hän ei ollut kuullut mitään uutta Joanista. Laivat, jotka kävivät pestaamassa työmiehiä Malaitalta, jättivät säännöllisesti Punga-Pungan rauhaan, ja "Clansman", samoalainen pestauslaiva, joka eräänä iltana auringonlaskun aikaan laski ankkurinsa Beranden edustalle, biljardin ja juttuhetkisen houkuttelemana, toi Sion alkuasukkaiden kertoman tiedon, että Punga-Pungassa oli käyty taisteluita. Mutta koska nämä huhut olivat kulkeneet koko suuren saaren poikki, ei niihin ollut paljonkaan luottamista.

Sydneystä tuleva höyrylaiva "Kammambo" keskeytti Berandella vallitsevan hiljaisuuden tunniksi tuoden maihin postia ja elintarpeita sekä Joanin tilaamat puut ja siemenet. "Minerva", joka oli matkalla Cape Marshiin, toi kaksi lehmää Nogista. Ja "Apostle", joka kiiruhti takaisin Tulagiin tavatakseen Sydneyn-höyryn, lähetti Ulavasta tuodut appelsiini- ja sitruunapuut veneellä maihin. Kaikkina näinä viikkoina vallitsi suurenmoisen ihana ilma. Oli päiviä, jolloin meri lepäsi peilikirkkaana, värähtämättä, ja päiviä, jolloin milloin mistäkin tulevat tuulahdukset tuntikausia kevyesti väreilyttivät sen pintaa.

Mutta maatuuli palasi säännöllisesti illan tullen, ja öiseen aikaan saattoi jokin kutteri tai ketchi kulkea ohi, mutta ne olivat aina liian innokkaat käyttämään tuulta hyväkseen malttaakseen jäädä ankkuriin edes tunniksi.

Sitten tuli kauan odotettu luoteismyrsky. Se raivosi kahdeksan päivää heiketen vain silloin tällöin hetkeksi, muutti suuntaa asteen tai pari, ja yltyi jälleen kahta raivoisammin myllertämään. Sheldon piti rakennuksia tarkoin silmällä; Balesunan vesi kohosi kohoamistaan ja teki niin kiivaita hyökkäyksiä juuri sitä äyrästä vastaan, jota Joan oli neuvonut suojelemaan, että Sheldon lähetti kaikki miehet ehkäisemään virran tuhotöitä.

Myrskyn tauottua tuli taas kaunis ilma, ja eräänä aamuna Sheldon jätti miehet työhön ja ratsasti pyssyineen kyyhkysiä ampumaan. Kahta tuntia myöhemmin eräs palvelija hengästyneenä ja ruumis okain ja risujen raapimana juoksi hänen luokseen kertoen, että "Martha", "Fliberty-Gibbet" ja "Emily" olivat purjehtineet Beranden satamaan.

Tullen vastakkaiselta suunnalta pihamaalle Sheldon ei nähnyt mitään, ennenkuin oli kiertänyt bangalon nurkan. Mutta samassa hän näkikin kaiken — ensiksi vilaukselta meren, jolla "Martha" lepäsi suurena ja mahtavana, kutterin ja ketchin, jotka olivat auttaneet sen karilta, sitten suuren joukon äsken paikalle tuotuja ihmissyöjiä, jotka seisovivat verannan portaitten edessä jännittyneinä odottaen. Heillä oli kullakin yllään lumivalkoinen lava-lava, siitä Sheldon päätteli, että he olivat uusia työmiehiä. Eräs joukosta laskeutui juuri portaita myöten muitten luo, ja toinen, nimeltä kutsuttuna astui portaita ylös. Ääni, joka oli lausunut nimen, oli Joanin, ja Sheldon kiristi ohjaksia ja seurasi tarkkaavaisesti. Joan istui verannalla pöydän takana Munsterin ja hänen valkoihoisen perämiehensä välissä. Kaikki kolme merkitsivät jotakin pitkiin luetteloihin, Joan teki kysymyksiä ja kirjoitti vastaukset Beranden suureen, punakantiseen työkirjaan.

"Mikä nimi?" kysyi hän portailla seisovalta mustaihoiselta.

"Tagari", oli vastaus. Mies irvisti ja pyöritteli uteliaasti silmiään — hän ei ollut koskaan ennen nähnyt valkoisen miehen asumusta.

"Mikä paikka sinu koti?"

"Bangura."

Ei kukaan ollut huomannut Sheldonia, ja hän istui yhä hevosensa selässä ja katseli. Miehen vastaus ja pestauskirjojen merkinnät eivät vastanneet toisiaan. Tämä aiheutti keskustelua, kunnes Munster ratkaisi pulman.

"Bangurako?" sanoi hän. "Sehän on tuo pieni rantatörmä Lattan lahden perukassa. Tähän hänet on merkitty Lattasta kotoisin olevaksi — kas, tuossa se on, 'Tagari, Latta'."

"Mihin paikkaan sinä menet, kun lopetat työsi valkoisen herran luona?" kysyi Joan.

"Bangura", vastasi mies, ja Joan merkitsi paikan kirjaansa.

"Ogu!" kutsui Joan.

Tagari astui portaita alas, ja toinen musta mies tuli hänen sijaansa. Mutta juuri ennenkuin Tagari oli ehtinyt alimmalle portaalalle, hän huomasi Sheldonin. Hevonen oli ensimmäinen, jonka miesparka eläissään oli nähnyt, ja hän päästi kauhun ulvahduksen ja ryntäsi kuin mieletön portaita ylös. Samassa silmänräpäyksessä koko musta lauma kauhun valtaamana pakeni Sheldonin läheisyydestä. Palvelijat nauraa irvistivät ja koettivat rohkaista ja selitellä. Viimein hurja pako saatiinkin pysähdytetyksi, ja vastapestatut pääkallonpyytäjät palasivat paikalle painautuen lähelle toisiaan ja epäluuloisesti tuijottaen kauhistavaan hirviöön.

"Halloo!" huudahti Joan. "Mitä te ajattelette? Tehän peloitatte kaikki minun mieheni kypälämäkeen. Tulkaa tänne!"

"Mitä arvelette heistä?" kysyi hän heidän käteltyään toisiaan. "Ja mitä arvelette tuosta?" — hän osoitti "Marthaa" kädellään. "Minä luulin, että olitte hylännyt koko plantaasin ja että minun täytyi viedä miehet asuntoihinsa. Eivätkö he ole kauniit katsella? Näettekö tuon halkinenäisen? Hän on ainoa, joka ei ole Punga-Pungan rannikolta. Ja kuitenkin kaikki sanoivat, etteivät Punga-Pungan neekerit anna pestata itseään. Katsokaa heitä ja onnitelkaa minua. Heidän joukossaan ei ole ainoatakaan lasta eikä keskenkasvuista nuorukaista. Kaikki ovat miehiä, kaikki ensimmäisestä viimeiseen. Minulla on niin pitkä juttu kerrottavana, etten tiedä mistä alkaa, enkä aiokaan alkaa ensinkään, ennenkuin tämä työ on lopussa ja ennenkuin te olette sanonut, ettette ole minulle vihainen... Ogu — mikä paikka sinu koti?" jatkoi hän kuulusteluaan. Mutta Ogu oli bushmanni, joka ei lainkaan ymmärtänyt tuota melkein

yleismaailmallista etelämeren-englantia, ja puolisen tusinaa hänen tovereistaan kiisteli siitä, kuka saisi olla hänen tulkkinaan.

"Meillä on vain pari kolme jäljellä", sanoi Joan Sheldonille, "sitten olemme valmiit. Mutta te ette ole vielä sanonut minulle, ettette ole vihainen."

Sheldon katsoi hänen kirkkaihin silmiinsä, joiden avoimen katseen hän kokemuksesta tiesi niin helposti voivan muuttua ärsyttävän uhkamieliseksi. Ja katsoessaan häneen hän äkkiä huomasi, ettei koskaan ollut voinut puoleksikaan kuvitella, kuinka suuren ilon Joanin paluu hänelle tuottaisi.

"Minä olin vihainen", sanoi hän tynesti. "Ja olen vieläkin vihainen, hyvin vihainen" — hän huomasi uhman pilkahduksen Joanin katseessa ja tunsu pientä kammaa — "mutta minä annoin anteeksi ja annan taas uudestaan kaiken anteeksi. Mutta pysyn yhä edelleen väitteessäni, että..."

"... että minulla pitäisi olla holhooja", keskeytti Joan. "Mutta se päivä ei tule koskaan. Jumalan kiitos, minä olen ehtinyt lailliseen ikään ja saan hoitaa liikeasioita omin päin. Mitä muuten pidätte ripeistä amerikkalaisista menettelytavoistani?"

"Mr Raff ei kuulemani mukaan ole niihin erikoisen ihastunut", sanoi Sheldon vältellen, "ja aivan varmaan te olette pudistellut heidän kuivia luurankojansa niin että he ovat saaneet tarpeekseen joksikin aikaa. Mutta minä tahtoisin tietää, menestyvätkö kaikki amerikkattaret yhtä hyvin liikeyrityksissään."

"Minulla oli onni matkassa, siitä melkein kaikki johtui", selitti Joan vaatimattomasti, mutta hänen silmänsä loistivat tyytyväisyydestä. Sheldon tiesi, että hänen kiitöksensä, niin hillitty kuin se olikin, oli miellyttävästi hivellyt Joanin poikamaista turhamaisuutta.

"Vai onneako vain?" huudahti pitkä perämies Sparrowhawk, ja hänen kasvonsa loistivat ihailusta. "Se oli kovaa työtä, sitä se oli. Me ansaitsimme palkkamme. Hän pani meidät tekemään työtä, kunnes siihen paikkaan näännyimme. Ja puolet aikaa olimme menehtymäisillämme kuumeeseen. Ja niin hänkin oli, mutta hän ei tahtonut olla laiskana eikä antanut meidänkään olla. Minä sanon teille, että hän sopisi orjainkatsastajaksi. 'Vielä yksi yritys, mr Sparrowhawk', sanoi hän minulle, 'ja sitten saatte mennä vuoteeseen viikoksi' — ja minä tein työtä ja horjuin ja hoipuin kuin aave, ja sapenkeltainen valo välähteli silmissäni ja pääni oli haljeta. Olin aivan kuitti, mutta tein kuin teinkin sen yhden yrityksen, ja sitten hän taas alkoi: 'Vielä kerta, mr Sparrowhawk, yksi ainoa kerta vain.' Ja taivas varjelkoon, miten hän hakkaili vanhaa Kina-Kinaa!"

Hän pudisti moittivasti päätään ja oli samalla naurusta pakahtumaisillaan.

"Kina-Kina oli vanhempi kuin Telepasse ja vielä likaisempi", vakuutti Joan Sheldonille, "ja olen varma siitä, että hän on paljon ilkeämpikin. Mutta onko tämä nyt työntekoa? Käykäämme loppuun nämä luettelot!"

Hän kääntyi portailla odottavan mustan puoleen.

"Ogu, kun sinu lopeta työ suuren valkean herran luona, sinu mene Not-Not. — Kuule, Tagari, sinu puhu tämä fella Ogu kanssa. Kun hän lopeta, hän mene Not-Not. — Oletteko merkinnyt sen, mr Munster?" —

"Mutta te olette rikkonut pestaussääntöjä", sanoi Sheldon, kun uudet työmiehet olivat lähteneet asuntoihinsa. "'Flibbertyllä' ja 'Emilyllä' ei ole oikeutta ottaa sataaviittäkymmentä miestä. Mitä Burnett siitä sanoi?"

"Hän antoi heidän mennä, kaikkien", vastasi Joan. "Kapteeni Munster kertoo kyllä teille mitä hän sanoi, jotain riivattua tai muuta sensuuntaista. Nyt minun pitää juosta siistiytymään. Ovatko Sydneystä tilaaman tavarat saapuneet?"

"Teidän tavaranne ovat asunnossanne", sanoi Sheldon. "Kiiruhtakaa, sillä aamiainen odottaa. Antakaa minulle hattunne ja vyönne! Olkaa hyvä ja antakaa ne minulle. On vain yksi naula, johon ne voi ripustaa, ja minä tiedän missä se on."

Joan loi häneen pikaisen katseen, joka oli miltei naisellinen, ja huoasti helpotuksesta irroitettuaan yltään raskaan vyön ja ojentaessaan sen Sheldonille.

"Luulen melkein, etten koskaan enää tahdo kantaa revolveria", valitti hän. "Olenpa varma, että se on hangannut loven kylkeeni. En olisi koskaan voinut uneksiakaan, että voisin näin julmasti kyllästyä siihen."

Sheldon katsoi hänen jälkeensä; portaitten juureen päästyään Joan äkkiä kääntyi ja huudahti:

"Taivas! En voi sanoa, kuinka hyvältä tuntuu olla taas kotona!"

Sheldon näki hänen astuvan pihan poikki pienelle ruohomajalleen, ja äkkiä hänelle selveni, että Berande oli ainoa paikka koko avarassa maailmassa, jota Joan saattoi sanoa kodikseen.

"Ja Burnett sanoi: 'Kyllä on vallan riivattua, että... pyydän anteeksi, miss Lackland, mutta te olette kevytmielisesti rikkonut pestauslakeja ja tiedätte sen'", kertoi kapteeni Munster miesten istuessa whiskynsä ääressä Joanin paluuta odotellen.

"Ja sitten tyttö sanoo: 'Mr Burnett, osoittakaahan minulle, mikä pykälä kieltää ottamasta matkustajia karille ajautuneesta laivasta?' — 'Eihän tässä ole siitä kysymys', sanoo Burnett. 'Juuri siitä tässä on kysymys eikä mistään muusta', sanoo tyttö, 'pitäkää se mielessänne ja huolehtikaa siitä, että pestaamani miehet pääsevät jatkamaan matkaa. Voittehan lähettää minusta tiedonannon yliasiamiehelle, jos haluatte, mutta minulla on täällä kolme alusta, jotka odottavat, että te suvaitsette antaa niille luvan jatkaa matkaansa, ja jos te vielä kauan viivytätte niiden lähtöä, niin täältä lähetetään toinenkin tiedonanto yliasiamiehelle.' 'Te saatte vastata tästä, kapteeni Munster', sähisi hän silloin minulle niin äkäisenä, että olisi voinut niellä rautakankia. 'Eipä suinkaan', sanoo tyttö. 'Minä olen vuokrannut 'Emilyn', ja kapteeni Munster on toiminut minun määräysteni mukaan.' Mitä Burnett olisi voinut tehdä? Hän antoi matkaluvan sadalleviidellekymmenelle, vaikka 'Emilyllä' oli oikeus ottaa vain neljäkymmentä ja 'Flibberty-Gibbetillä' kolmekymmentäviisi."

"Mutta minä en ymmärrä, kuinka hän sai ne sataviisikymmentä pestatuksi", sanoi Sheldon.

"Kerronpa teille, miten hän järjesti sen asian. Kun 'Martha' oli saatu karilta, niin meidän piti nostaa se rannalle lahden yläpään ja korjausten kestäessä — piti tehdä uusi peräsin, parannella purjeita, hankkia yhtä ja toista neekereitä ja niin edespäin — niin, silloin miss Lackland lainasi Sparrowhawkin kuljettamaan 'Flibbertyä' yhdessä Curtisin kanssa, antoi Brahmsin minulle Sparrowhawkin sijaan ja lähetti molemmat alukset miehiä pestaamaan. Ja neekerit tulivat helpolla, totta vie. Niillä mailla ei juuri ole pestausta harjoitettu. 'Scottish Chiefsin' ajoilta asti ei yksikään pestauslaiva ole koettanut onneaan sillä rannikolla, ja me olimme jo pöntänneet niin paljon jumalanpelkoa neekerien päihin, että kaikki olivat lauhkeita kuin lampaat. Saatuamme laivat täyteen palasimme katsomaan, miten 'Martha' edistyi."

"Ja luulimme, että heti lähtisimme kotiin saaliinemme", tokaisi Sparrowhawk väliin. "Mutta varjelkoon, miss Lackland ei koskaan ole tyytyväinen. 'Minä otan nuo miehet 'Marthaan', sanoo hän,' ja te saatte lähteä täyttämään laivanne uudestaan."

"Mutta minä sanoin hänelle, ettei se käynyt päinsä", jatkoi Munster. "Sanoin, että 'Marthalla' ei ollut lupaa ottaa rekryyttejä. 'Vai niin, eikö se käy päinsä niinkö?' sanoi hän. Ja sitten hän seiso i ja mietti hetkisen.

"Ja minä olin ennenkin nähnyt hänen miettivän", huudahti Sparrowhawk, "ja tiesin heti, että hän ennen pitkää ratkaisee pulman."

Munster sytytti savukkeen ja jatkoi:

"Näettekö tuon matalikon', sanoi hän minulle, 'tuon, jonka ympärillä vesi alituisesti loiskuu. Juuri sen kohdalla käy virta. Näettehän nuo oikulliset pienet vedenpinnan väreet? Nyt on hyvä ilma ja luode. Nyt te lähдете matkaan molemmat, eikä teidän tarvitse muuta kuin pitää huolta siitä, ettette saa laivojanne kääntymään tuossa samaisessa virtapaikassa, vaan että virta vie teidät kauniisti karille."

"Tuo vesitilkka ei jaksa kuljettaa laivaa muuta kuin enintään parin kuparilaatan verran', sanoi tyttö, kun Munster aikoi mukista vastaan", selitti Sparrowhawk. "Se tyttö ei ole ensi kertaa pappia kyydissä."

"Sitten minä tulen ja pelastan teidän rekryyttinne ja purjehdin tieheni. Sehän on hyvin yksinkertaista, eikö totta', sanoi hän." Munster jatkoi taas kertomustaan "'Odottakaa, kunnes taas on vuoksen aika. Silloin te nostatte ankkurin ja lähдете noutamaan lisää miehiä' Ei mikään laki kiellä teitä ottamasta rekryyttejä laivaanne, kun niitä ei ole siinä ennestään.' 'Mutta laki kieltää tappamasta heitä nälkään', sanoin minä, 'tiedättehän itse, että meillä ei juuri ole sanottavia ruokavarastoja laivoissamme ja 'Marthassa' ei ole leivän muruakaan!'"

"Me olimme kaikki saaneet tyytyä alkuasukkaitten *kai-kaihin*", sanoi Sparrowhawk.

"Älkää olko siitä huolissanne, kapteeni Munster', sanoo tyttö. 'Minä voin 'Marthalla' hankkia muonaa kahdeksaksikymmeneksineljäksi kuukaudeksi ja te molemmat saman verran laivoillanne. Lähtekää nyt vain ja katsokaa, että joudutte karille, ennenkuin tuuli vakaantuu ja tekee koko tempun tyhjäksi. Lähetän veneet avuksenne heti kun törmäätte karille. Ja nyt hyvästi, hyvät herrat!'"

"Ja me teimme niinkuin hän oli sanonut", sanoi Sparrowhawk juhmallisesti ja alkoi sitten nauraa hihittää. "Me laskimme ylähankatuuleen, ja minä ohjasin 'Emilyn' matalikko kohti. 'Kierrä!' kirkui kapteeni Munster minulle, 'kierrä tai minäkin joudun karille!' Ja hän kirkui muutakin paljon rumempaa. Mutta minä en ollut kuulevinanikaan. Laiva ei kääntynyt totta totisesti, ja 'Flibberty' törmäsi meitä kohti ja takertui meihin, ja me ajauduimme karille semmoisessa sekamelskassa, ettei pahemmasta väliä. Miss Lackland siirsi rekryytit omaan laivaansa — ja kepponen oli onnistunut."

"Mutta missä hän oli luoteismyrskyn ajan?" kysyi Sheldon.

"Langa-Langassa. Purjehti sinne myrskyn alkaessa ja oli siellä koko viikon ja osteli muonaa neekereiltä. Meidän tullessamme Tulagiin oli hän siellä meitä odottamassa ja väitteli Burnettin kanssa. Sanon teille, mr Sheldon, tuo tyttö on ihme kerrassaan."

Munster täytti lasinsa, ja Sheldonin vilkaistessa pihamaan yli Joanin asuntoon päin kärsimättömästi odottaen hänen tuloaan Sparrowhawk jatkoi:

"Ja rohkea! Hän on rohkein olento, mies tai nainen, jonka mikään tuuli koskaan on tuonut Salomonille. Olisittepa nähnyt Punga-Pungan sinä aamuna, jolloin me sinne saavuimme. Snider-kiväärejä paukahteli rannalla ja mangrove-pensaikoissa, sotarummut rämisivät viidakoissa, ja merkkitulien savu ja näky joka suunnalta. 'Tämä menee päin mäntyä', sanoi kapteeni Munster."

"Niin sanoin", myönsi kapteeni. "Oli aivan selvää, että kaikki oli menossa päin mäntyä. Sen saattoi nähdä puolella silmällä ja kuulla toisella korvalla."

"Te puhutte niinkuin olisitte oma isoäitinne", sanoi miss Lackland hänelle. "Emmehan me vielä ole edes päässeet perille, saati sitten joutuneet perikatoon. Odottakaa nyt ainakin, kunnes ankkuri on laskettu, ennenkuin rupeatte pelkäämään."

"Niin hän sanoi minulle", selitti Munster. "Ja minä tietysti raivostuin niin, etten välittänyt mistään, mitä tapahtui. Me koetimme lähettää veneen tiedusteluretkelle, mutta sitä tervehdittiin laukauksilla. Ja aina silloin tällöin joku neekeri ampui meitä kaukaa mangrove-pensaikoista."

"He olivat vain neljännesmailin päässä meistä", kertoi Sparrowhawk, "ja se oli hemmetin harmillista. 'Älkää ampuko, elleivät ne koeta päästä laivaan', kielsi miss Lackland, mutta ne saastaiset villit eivät tahtoneetkaan hyökätä laivaan. He pysyivät piilossa pensaikoissaan ja ampua paukuttelivat. Sinä iltana pidettiin 'Flibbertyn' kajuutassa sotaneuvotteluja. 'Meidän täytyy', sanoi miss Lackland, 'saada panttivankeja.'"

"Sellaista tapahtuu kirjoissa", sanoin minä aikoen nauraa tuon hullutuksen hänen päästään", keskeytti Munster.

"Se on totta", sanoi hän, 'mutta ettekö koskaan ole huomannut, että kirjat voivat olla oikeassa?' Minä pudistin päätäni. 'Silloin teidän on aika oppia se nyt', sanoi hän. 'Sanonpa teille jotain', sanoin minä, 'ja se on, että ennen saa paha viedä minut pesäänsä, ennenkuin teidän onnistuu saada minut öiseen aikaan maihin varastamaan neekereitä tällaiselta paikalta.'"

"Te ette sanonut 'paha'", oikaisi Sparrowhawk. "Sanoitte 'perkele'."

"Niin sanoin ja sitä tarkoitin."

"Ei kukaan ole pyytänyt teitä menemään maihin", sanoi tyttö nopeasti kuin salaman leimahdus." Sparrowhawk irvisteli tyytyväisenä. "Ja hän sanoi muutakin. Hän sanoi: 'Ja jos minä huomaan, että olette lähtenyt maihin ilman minun käskyäni, niin varokaa itseänne — ymmärrättekö, kapteeni Munster?'"

"Kenen asia on kertoa tämä, hitto soikoon, teidäkö vai minun?" kysyi laivuri suutuksissaan.

"No eikö hän muka sanonut niin?" intti perämies.

"Sanoi, sanoi, jos teidän välttämättä pitää saada se todistetuksi. Ja kun kerran olette alkanut, niin voisitte samalla kertoa, mitä hän teille sanoi, kun sanoitte, ettette tahtonut mennä Punga-Pungan rannikolle pestaamaan, vaikka olisitte saanut kaksinkertaisen palkan."

Sparrowhawkin ahavoituneet kasvot lensivät vielä punaisemmiksi, ja hän koetti naurulla ja virnistelyllä päästä koko jutusta.

"Jatkakaa, jatkakaa", kehoitti Sheldon, ja Munster alkoi jälleen kertoa.

"Lujaa kättä me tässä tarvitsemme", sanoi hän. 'Kovakouraisesti heitä on kohdeltava, muu ei kelpaa, ja meidän on alunpitäen saatava luja ote. Minä lähdän ensi yönä maihin ja tuon Kina-Kinan itsensä

laivaan enkä edes kysy, ketä haluttaa lähteä mukaan, sillä olen jo järjestänyt kullekin tehtävänsä. Otan mukaani laivamieheni sekä yhden valkoisen.' — 'Tuo valkoinen olen tietysti minä', sanoin, sillä olin sillä hetkellä tarpeeksi hurja lähteäkseen vaikka helvettiin ja takaisin taas. 'Ettepä tietystikään', sanoi hän. 'Te saatte hoitaa venettä, jonka tehtävänä on suojella meitä. Curtis joutuu tiedusteluveneeseen. Fowler seuraa minua. Brahms ottaa huostaansa 'Flibbertyn' ja Sparrowhawk 'Emilyn'. Lähdemme kello yksi.'

"Jukoliste, se oli tiukkaa työtä tuo suojelusveneessä loikomien. En ollut koskaan luullut, että työttömänä olo olisi niin kovaa työtä. Me pysähdyimme noin viidenkymmenen sylen matkan päähän ja näimme toisen veneen menevän rantaan. Mangrove-puitten alla oli niin pimeätä, ettemme voineet erottaa mitään. Tunneteko tuon pienen, apinan näköisen neekerin, Sheldon, joka on 'Flibbertyn' kokkina? No niin, hän oli kaksikymmentä vuotta takaperin ollut laivapoikana 'Scottish Chiefsissä' ja laivan onnettomuuden jälkeen orjana Punga-Pungassa. Sen miss Lackland oli saanut tietää. Ja kokki otettiin oppaaksi. Miss Lackland antoi hänelle puoli laatikollista tupakkaa sen yön työstä —"

"Ja säilytti hänet puolikuoliaaksi, ennenkuin sai hänet lähtemään mukaan", huomautti Sparrowhawk. "En ole koskaan nähnyt mitään niin mustaa kuin tuo mangrove-metsä oli. Tuijotin siihen, kunnes silmäni olivat pudota päästä. Ja sitten katsahdin tähtiin ja kuuntelin maininkia, joka huokailen löi karia vasten. Ja sitten joku koira haukkui. Muistatko sen koiran, Sparrowhawk? Olin saada halvauksen, kun se kunnoton alkoi. Hetken kuluttua se vaikenä — ei ollut ensinkään haukkunutkaan maihinnousijoita, ja sitten hiljaisuus oli entistä täydellisempi ja mangrove-puut tulivat vielä mustemmiksi ja minä jaksoin töintuskin olla huutamatta Curtisia, joka oli tiedusteluveneessä, vain saadakseni tietää, etten ollut ainoa hengissä oleva valkoinen mies.

"Tietysti siellä syntyi meteli. Täytyihän sen syntyä ja tiesinhän sen, mutta siitä huolimatta se sai minut pelästymään. En ole koskaan eläissänä kuullut semmoista kirkumista ja ulvontaa. Neekerit olivat luultavasti syöksyneet pensaikkoihin tutkimatta mitä oli tekeillä, ja tahitilaiset riehuivat kuin mielipuolet, ampuivat ilmaan ja kirkuivat kiihoittaakseen heitä pakenemaan edelleen. Ja sitten, aivan äkkiä, hiljaisuus taas palasi; vain jokunen pienokainen, joka oli pudonnut äitinsä sylistä joukon paetessa, itki pensaikoissa.

"Ja sitten kuulin heidän tulevan mangrove-metsän läpi ja kuulin airon lyönnin laivan laitaa vastaan ja miss Lacklandin naurun ja tiesin kaiken olevan all right. Me tulimme laivaan ampumatta ainoatakaan laukausta. Ja kautta kaikkien taivasten! hän oli osoittanut, että kirjat voivat puhua totta, sillä itse vanha Kina-Kina siellä vedettiin partaan yli. Hän tutisi pelosta ja kirskuu kuin apina. Kaikki muu kävi sitten helposti. Kina-Kinan sana oli heidän lakinsa, ja hän oli aivan järjiltään pelosta. Me pidätimme hänet laivassa ja annoimme hänen lähettää maihin julistuksia koko ajan kun viivymme Punga-Pungassa.

"Se oli hyvä temppu toisessakin suhteessa. Hän pakotti Kina-Kinan antamaan kansalleen määräyksen, että heidän oli palautettava kaikki, mitä olivat varastaneet 'Marthasta'. Ja kaikki tuli takaisin, päivän päivältä — kompassit, taljat, purjeet, köydet, lääkearkut, liput, merkinantoliput — sanalla sanoen kaikki paitsi niitä kauppatavaroita ja elintarpeita, jotka he jo olivat ehtineet syödä suuhunsa. Hän antoi heille tietysti hiukan tupakkaa silloin tällöin, jotta he pysyisivät hyvällä tuulella."

"Antoi kuin antoikin", huudahti Sparrowhawk. "Hän antoi niille veijareille viisi syltä puuvillakangasta isosta purjeesta, kaksi myttyä tupakkaa kronometrasta ja yhdentoista pennyn arvoisen tuppipuukon sadasta sylestä uudenuutukaista viiden tuuman manillaköyttä, Lujalla otteellaan hän oli alussa saanut Kina-Kinan valtaansa ja piti häntä kovilla koko ajan. Hän — kas tuossa hän tuleekin."

Sheldon hämmästyi suuresti nähdessään hänet. Koko ajan Punga-Pungan tapahtumia kerrottaessa hän oli nähnyt Joanin edessään sellaisena kuin hän aina oli hänet tuntenut, huonosti puettuna, hameessa, joka oli tehty akkunaverhokankaasta, pojan paita puserona, olkisandaalit jalkineina, Stetsonhattu päässä ja ikuinen revolveri asun täydennyksenä. Sydneystä tilattu puku oli kokonaan muuttanut hänen ulkonaisen olemuksensa. Yksinkertainen, jostakin pesukankaasta ommeltu puku antoi hänen solakalle vartalolleen sosean naisellisuuden leiman, joka oli Sheldonille aivan outo. Ruskeat kengät pilkistivät hameen alta hänen astuessaan pihamaan poikki, ja kerran hän vilaukselta näki ruskeaan, läpinäkyvään sukkaan verhotun nilkan. Kaiken kaikkiaan nämä ulkonaiset korut olivat tehneet hänet monta vertaa entistään naisellisemmäksi, ja hänen hurjat satumaiset seikkailunsa tuntuivat Sheldonista entistä käsittämättömämmiltä.

Heidän mennessään sisään aamiaiselle Sheldon huomasi, että Munster ja Sparrowhawk olivat hämmästyneet yhtä suuresti kuin hänkin. Tuttavuus oli kadonnut tipotiehensä, ja heidän käytöksensä oli äkkiä tullut äärettömän kunnioittavaksi.

"Minä olen raivannut meille uusia maita", sanoi Joan alkaessaan kaataa kahvia kuppeihin. "Vanha Kina-Kina ei koskaan unohda minua, siitä olen varma, ja sieltä saan miehiä milloin ikinä haluan. Näin Morganin Guvutussa. Hän on halukas sitoutumaan tuhannen miehen kauppaan ja lupaa maksaa neljäkymmentä shillinkiä kappaleelta. Kerroinko teille, että hankin 'Marthalle' pestauslupakirjan. Tein

sen ja nyt se kuljettaa kahdeksankymmentä neekeriä joka matkallaan."

Sheldon hymyili hieman katkerasti itsekseen. Ihmeellinen nainen, joka sydneyläiseen pukuunsa puettuna oli astunut pihan poikki, oli kadonnut — ja hän kuuli taas pojan puhuvan.

XIX.

Kadonnut lelu.

"Kas niin", sanoi Joan huohtaen, "nyt olen osoittanut teille muutamia ripeitä amerikkalaisia toimintatapoja, jotka menestyvät ja vievät tuloksiin, ja kuitenkin te taas aiotte jatkaa hidasta myyräntyötänne."

Viisi päivää oli kulunut, ja Joan ja Sheldon seisoivat verannalla katsoen "Marthaa", joka suunnaten kulkunsa tiukasti tuulta vastaan loittoni rannasta. Noina viitenä päivänä Joan ei ollut sanallakaan ilmaissut hartainta toivomustaan, mutta Sheldon, joka tähän seikkaan nähden luki hänen ajatuksensa kuin avoimesta kirjasta, oli huomannut hänen parikymmentä kertaa johtavan puheen siihen suuntaan toivoen, että Sheldon itse ehdottaisi, että hän ottaisi "Marthan" päällikkyuden huostaansa. Hän oli odottanut, että Sheldon sanoisi ratkaisevan sanan, ja oli vahvasti päättänyt olla itse sitä sanomatta. Sopivan laivurin hankkiminen oli ollut vaikea tehtävä. Joan oli aluksestaan mustasukkainen, eikä kukaan ehdotetuista ollut häntä tyydyttänyt.

"Olesenko?" oli hän kysynyt. "Hän menee kyllä mukiin 'Flibertyllä', kun minä tahitilaisineni olen saapuvilla, niin että voin pelastaa aluksen, kun se on menemäisillään kappaleiksi hänen velttoutensa takia. Mutta 'Marthan' kapteenina? Mahdotonta!"

"Munster? Niin, hän on Salomonin-saarten ainoa kapteeni, joka hoitaa virkaansa niin että se minua miellyttää. Mutta hänestäkin tiedetään pahaa. Hänen syynsä oli, että 'Umbawa' joutui haaksirikkoon ja sataneljäkymmentä henkeä hukkui. Hän oli ensimmäinen perämies ja hoiti päällikkyyttä. Toimi tietoisesti vasten annettuja määräyksiä. Ei ole ihme, että hänet erotettiin..."

"Christian Young ei ole koskaan kuljettanut isoa laivaa. Ja sitäpaitsi meillä ei ole varaa maksaa hänelle niin paljoa kuin hän ansaitsee 'Minervalla'. Sparrowhawk on hyvä mies — käskyjä täyttämään. Omaa aloitekykyä hänessä ei ole vähääkään. Hän on taitava merimies, mutta ei kelpaa hoitamaan päällikkyyttä. Sanon teille, että olin aivan hermostunut koko ajan, kun hän oli 'Flibertyn' päällikkönä Punga-Pungassa, kun minun täytyi pitää huolta 'Marthasta'."

Ja niin oli aina käynyt. Ei yksikään ehdotettu nimi tyydyttänyt häntä, ja hänen sattuvat arvostelunsa saivat Sheldonin hämmästyttämään. Kymmenisen kertaa Joan oli vähällä saada hänet tunnustamaan, että sen arvostelun mukaan, jonka hän oli antanut Salomonin-saarten merimiehistä, hän itse oli ainoa "Marthan" päälliköksi sopiva henkilö. Mutta joka kerta Sheldon hillitsi itsensä, ja Joanin ylpeys esti häntä itseään sitä ehdottamasta. "Mies, joka pystyy ohjaamaan pientä valasvenettä, ei silti aina sovi kuunarin kapteeniksi", vastasi hän kerrankin erääseen Sheldonin väitteeseen. "Sitäpaitsi 'Marthan' kaltaisen laivan päälliköksi tarvitaan laajakatseinen mies, joka osaa nähdä asiat suuressa mittakaavassa; häneltä vaaditaan kykyä ja yritteliäisyyttä."

"Mutta jos teidän tahitilaisenne ovat mukana laivassa..." Sheldon koetti toista keinoa.

"Ei ainoakaan tahitilaisistani lähde mukaan", oli Joan heti vastannut. "Minun mieheni pysyvät siellä missä minäkin. Enhän voi tietää, milloin tulen heitä tarvitsemaan. Kun minä purjehdin jonnekin, niin he tulevat kanssani, mutta jos minä jään maihin, niin hekin jäävät. Kyllä minä keksin heille yllin kyllin työtä täällä plantaasilla. Olette nähnyt heidän raivaavan maata ja tiedätte, että jok'ainoa heistä on viiden kuuden teidän ihmisryöjänne arvoinen."

Ja niinpä Joan nyt seisoivat Sheldonin vieressä ja huokasi nähdessään "Marthan" luovivan merelle vanha Savo-saarelta kutsuttu Kinross päällikkönään.

"Kinross on vanha kivettymä", sanoi hän, ja hitunen katkeruutta väreili hänen äänessään. "Hän ei koskaan tule uhkarohkeudellaan aiheuttamaan haaksirikkoa, siitä voitte olla varma, mutta hän on aivan lapsellisen pelkurimainen, ja pelkurimaiset laivurit tekevät aivan yhtä usein haaksirikkoja kuin uhkarohkeat. Jonakin päivänä 'Martha' joutuu haaksirikkoon siksi, että on vain yksi pelastuksen mahdollisuus eikä Kinross uskalla koettaa sitä. Minä tunnen hänen kaltaisensa merimiehet. Peläten

käyttää hyväksensä otollista tuulenpuuskaa, joka veisi hänet määränpään kahdessakymmenessä tunnissa, hän tyvenen tullen jää paikalleen istumaan ja saa viikkokauden pyrkiä satamaansa. Kyllä 'Martha' tulee ansaitsemaan rahaa hänen ollessaan kapteenina, siitä ei ole epäilystä, mutta ei läheskään niin paljoa kuin se ansaitsisi täysin kykenevän päällikön kuljettamana."

Hän vaikenä ja katsoi punoittavin poskin ja silmät säteillen merelle.

"Taivas! Se on hurmaava! Katsokaa, millaiset vuot se kyntää, ja kuitenkin tämä tuuli ei ole vielä mitään. Mutta eipä se olekaan pohjattu tavallisella valkometallilla, vaan joka tuuma on sotalaiva-vaskea. Minä panin miehiä kiilloittamaan sitä kookospähkinän kuvulla, silloin kun sitä korjattiin Punga-Pungassa. Se oli hylkeenpyyntialus, ennenkuin tämä kullansijäretkikunta sai sen haltuunsa. Ja hylkeenpyyntilaitteen pitää olla hyvä purjehtija. Ne ovat useammin kuin kerran luikkineet venäläisten toisen luokan risteilijäin kynsistä ylhäällä Siperian vesillä. Sanonpa suoraan, että jos olisin voinut uneksiakaan, että minua Guvutussa odotti niin suuri onni, että sain sen vähemmällä kuin kolmellasadalla dollarilla, niin en koskaan olisi ruvennut teidän yhtiökumppaniksenne. Ja siinä tapauksessa minä nyt purjehtisin sillä."

Sheldon huomasi yht'äkkiä, miten oikeassa Joan oli. Sen mitä hän oli tehnyt, hän olisi tehnyt vaikkakaan ei olisi ollut hänen yhtiökumppaninsa. Ja hän, Sheldon, ei ollut millään tavoin ottanut osaa "Marthan" pelastamiseen. Omin avuin ja neuvoin, Guvutun irvihampaitten naurun alaisena ja miesten sellaisten kuin Morganin ja Raffin kanssa kilpaillen, hän oli antautunut seikkailuunsa ja suoriutunut siitä kunnialla.

"Kun te puhutte noin, alkaa minusta tuntua siltä, kuin olisin paha iso mies, joka on ottanut pieneltä lapselta hänen rakkaimman lelunsa", sanoi Sheldon äkkiä katuvaisena.

"Ja se pieni lapsi itkee leluaan."

Joan katsoi häntä silmiin, ja Sheldon huomasi, että hänen huulensa hiukan vapisivat ja silmänsä olivat kosteat. Nyt hän taas oli poika kiireestä kantapäähän, ajatteli Sheldon, poika, joka itki pientä leikkilaivaansa. Ja kuitenkin hän samalla oli nainen. Mikä ristiriitaisuuksien yhdistelmä hän olikaan! Ja Sheldon mietti mielessään, olisikohan rakastanut häntä niinkuin nyt rakasti, jos hän olisi ollut pelkkä nainen eikä ensinkään poika. Ja hänet valtasi tietoisuus siitä, että hän rakasti Joania juuri sellaisena kuin hän oli, hänen poikamaisuuttaan samoin kuin hänen olentonsa muitakin puolia, rakasti sitä kokonaisuutta, joka ei olisi ollut sama, jos joku sen osa olisi ollut toisenlainen.

"Mutta pieni lapsi ei enää itke", kuuli hän Joanin sanovan. "Tuo oli viimeinen nyhkytys. Tiedän, että ellei Kinross saata laivaa perikatoon, niin te jonakin päivänä uskotte sen yhtiökumppaninne huostaan. Ja nyt en enää aio nalkuttaa. Mutta toivoisin teidän ymmärtävän, mitä minä tunnen. Minun tuntee eivät ole vain kuin 'Marthan' ostajan tai rakentajan. Minä olen sen pelastanut. Minä autoin sen karilta. Minä pelastin sen joutumasta meren hautaan, vaikka pidettiin uhkarohkeana panna viisikymmentä puntaa alttiiksi koko yritykseen. Se on minun omani, aivan erikoisesti minun omani. Ilman minua sitä ei olisi olemassa. Tuo kova luoteismyrsky olisi tehnyt siitä lopun, ennenkuin se olisi kolmeakaan tuntia puhaltanut. Ja sitten minä olen purjehtinut sillä, ja se kulkee kuin noiduttu, aivan kuin noiduttu. Esimerkiksi käänöksissä! 'Marthaa' teidän ei tarvitse mairitella nostamalla etupurjetta, vähentämällä isoapurjetta ja hiljentämällä vauhtia ruorilla. Ei, ruori alas vain, ja se kääntyy aivan kuin ori, jolla on suitset suussa. Ja sen saa kulkemaan taapäin kuin höyrylaivan. Tein sen Langa-Langassa karin ja rantahietikon välillä. Se oli suurenmoista... Mutta te ette rakasta laivoja niinkuin minä, ja minä tiedän, että teidän mielestänne olen naurettava. Mutta kyllä minä vielä kerran taas purjehdin 'Marthalla'. Tiedän sen. Tiedän sen."

Vastaukseksi Sheldon — ennakolta ensinkään harkitsematta tekoaan ojensi kätensä ja laski sen Joanin kädelle, joka lepäsi kaidepuulla. Mutta hän tiesi — eikä siitä ollut vähintäkään epäilystä — että hän sai vastauksen kädenpuristukseensa pojalta, pojalta, joka suri lelunsa menettämistä. Tuo ajatus jäähdytti häntä. Hän ei ollut todellisuudessa koskaan ollut Joania lähempänä, mutta samalla tämä ilmeisesti ei ollut koskaan ollut hänestä niin kaukana kuin nyt. Hän ei varmaan ollut edes tietoinen siitä, että Sheldon oli koskettanut hänen kättään. Hän oli suruissaan 'Marthan' lähdöstä, ja Sheldonin käsi oli hänelle kuin kenen tahansa — parhaassa tapauksessa ystävän — käsi.

Sheldon veti takaisin kätensä ja asteli hermostuneena pois päin.

"Miksi ihmeessä hän ei nosta isoa haruspurjetta?" kysyi Joan harmistuneena. "Se antaisi 'Martha'-muorille aika vauhdin tällä tuulella. Mutta tiedänhän minä, mitä lajia ukko Kinross on. Hän on sellainen laivuri, joka loikoilee kolme päivää märssypurje kahdesti reivattuna odottaen ja peläten kovaa tuulenpuuskaa, joka ei tulehan. Varovainenko? Tottahan toki, aivan onnettoman varovainen."

Sheldon kääntyi takaisin.

"Olkaa huoleti", sanoi hän. "Voitte lähteä purjehtimaan 'Marthalla' milloin ikänä haluatte — vaikka pestausretkelle Malaitalle, jos mielenne tekee."

Hän teki suuren myönnytyksen ja tunsu tekevänsä sen vastoin todellista vakaumustaan. Mutta Joanin vastaus sai hänet hämmästyään.

"Ukko Kinross kapteenina?" kysyi hän. "Ei kiitos. Hän saisi minut tekemään itsemurhan. Minä en jaksaisi nähdä, miten hän kohtelee 'Marthaa'. Hermoni menisivät aivan hunningolle. En koskaan aio astua 'Marthaa' kannelle muuten kuin sen päällikkönä. Minä olen merimies kuten isänikin, eikä hän koskaan sietänyt nähdä laivaa huonosti hoidettavan. Näittekö, miten Kinross lähti liikkeelle? Se ei ollut kaunista. Ja mitä melua hän piti lähtiessään! Ukko Noa oli varmaan taitavampi lähtiessään matkaan arkkeineen."

"Mutta pääsee kai hän kuitenkin perille", sanoi Sheldon hymyillen.

"Pääsihän Noakin."

"Ja se oli pääasia."

"Niin oli — ihmisille, jotka elivät ennen vedenpaisumusta."

Hän katsoi taas kauan "Marthaan" päin ja kääntyi sitten Sheldonin puoleen.

"Te olette kehnoa joukkoa täällä alhaalla, mitä laivoihin tulee, ainakin useimmat teistä. Christian Young on kyllä all right, Munsterilla on oma yltiöpäinen tyylinsä, ja vanha Nielsen kuuluu olleen tuhti äijä. Mutta ei kenelläkään muulla niistä, joita olen täällä nähnyt, ole oikeata reippautta, vauhtia, kykyä, ei oikeata merimiehen ylpeyttä. He ovat veltoja, hitaita nahjuksia ja kulkevat rauhassa eteenpäin, kunnes pääsevät perille — taivas tiesi milloin. Mutta kerran minä näytän teille miten 'Marthaa' on käsiteltävä. Nostan ankkurin ja lähden matkaan semmoista vauhtia, että päätänne aikaa pyörryttää — ja ohjaan sen Guvutun rantaan laskematta kertaakaan ankkuria."

Hän vaiken hengästyneenä ja purskahti sitten nauruun, joka ilmeisesti kohdistui häneen itseensä.

"Kinross vanhus nostaa sittenkin haruspurjeen", sanoi Sheldon rauhallisesti.

"Eihän!" huudahti Joan epäuskoisesti, katsahti merelle ja juoksi sitten noutamaan kaukoputken.

Hän katsoi tarkasti toimitusta kaukoputkella, ja Sheldon, joka tutki hänen kasvojensa ilmeitä, huomasi, ettei laivuri ollut menetellyt edukseen.

Viimein Joan surkeasti huohtaen otti kaukoputken silmiltään.

"Pannukakku tuli koko yrityksestä", sanoi hän, "ja nyt hän koettaa uudestaan. Ja tuollainen mies saa ohjata 'Marthan' kaltaista hurmaavaa alusta. No onhan tämä ainakin hyvä este avioliitolle heidän kesken. Ei, en tahdo enää katsoa. Tulkaa sisään ja pelatkaamme rauhallinen, vanhanaikainen peli biljardia. Ja sitten minä satuloin hevosen ja lähden kyyhkysmä metsästämään. Tuletteko mukaan?"

Tuntia myöhemmin, juuri kun he ratsastivat pihamaalta, Joan käännähti satulassaan luodakseen viimeisen silmäyksen "Marthaan", joka näkyi kaukaisena pilkkuna Floridan rantaa vastaan.

"Uskotteko, että Tudor hämmästy saadessaan tietää, että minä omistan 'Marthan'?" sanoi hän sitten naurahtaen. "Ajatelkaahan! Ellei hän löydä täällä kultaa, niin hän saa ostaa höyrylaivalipun päästäkseen Salomonin-saarilta."

Iloisesti nauraen hän ratsasti veräjältä. Mutta äkkiä hänen naurunsa muuttui laimeaksi ja hän seisautti ratsunsa. Sheldon katsahti häneen tutkivasti, ja huokasi, että hänen kasvohinsa ilmestyi punertavankeltaisia ja vihreitä täpliä.

"Se on kuume", sanoi hän. "Minun täytyy kääntyä takaisin."

Heidän tultuaan jälleen pihamaalle häntä värisytti ja puistatti, niin että Sheldonin piti auttaa häntä laskeutumaan hevosen selästä.

"Lystikästä, eikö totta?" sanoi Joan, ja hänen hampaansa kalisivat. "Aivan kuin merikipu, aivan vaaratonta, mutta tekee ihmisen hirveän viheliäiseksi, niin kauan kuin sitä kestää. Menen nukkumaan. Lähettäkää Noa-Noa ja Viaburi luokseni. Antakaa Ornfirin lämmittää vettä. Neljännestantunnin kuluttua olen aivan poissa suunniltani. Mutta illalla olen taas kunnossa, Se iskee minuun aina ankarasti, mutta menee pian ohitse. Miten ikävää, että metsästysretki täytyi jättää. Kiitos, olen all right."

Sheldon teki niinkuin Joan oli pyytänyt, lähetti hänelle kuumaa vettä ja istuutui sitten kuistille turhaan koettaen mielenkiinnolla syventyä kaksi kuukautta vanhoihin Sydneyn sanomalehtiin. Alituisesti hänen katseensa lensi pihan poikki ruuhomajaa kohti. Ja hän päätteli, että tšekäläiset valkoiset miehet varmasti olivat oikeassa siinä, että Salomonin-saaret eivät sopineet naisen oleskelupaikaksi.

Hän löi käsiään yhteen, ja Lalaperu tuli juoksujalkaa paikalle.

"Kuulehan, sinä!" sanoi hän pojalle. "Mene parakille, tuo mustat Maryt, hyvin monta, kaikki."

Muutamaa minuuttia myöhemmin Beranden kaksitoista mustaihoista naista seisovat rivissä hänen edessään. Hän katsoi heitä arvostelevasti ja valitsi lopulta erään, joka oli nuori ja niin sievä kuin hänen rotuisensa yleensä saattoi olla ja jonka ruumiissa ei näkynyt ihotaudin merkkejä.

"Mikä nimi?" kysyi Sheldon. "Sangui?"

"Minu Mahua", oli vastaus.

"All right, sinä Mahua. Lakkaa keittämästä ruokaa parakissa. Tule valkoisen Maryn luo. Koko aika sinun pitää olla hänen luonaan. Ymmärrätkö?"

"Minu ymmärrä", mutisi tyttö ja meni Sheldonin viittauksesta suoraa päätä ruuhomajaan.

"Miten on?" kysyi Sheldon Viaburilta, joka astui ruuhomajasta.

"Paljo sairas", vastasi tämä. "Valkoinen Mary puhu paljon, hyvin paljon koko aika. Koko aika puhu häne suuri kuunari."

Sheldon nyökäytti päätään. Hän ymmärsi. "Marthan" menettäminen oli aiheuttanut kuumeen. Se olisi tullut joka tapauksessa ennemmin tai myöhemmin, mutta pettymys oli jouduttanut sitä. Hän syytti savukkeen ja oli sen savukiekuroissa näkevinään englantilaisen äitinsä ja mietti mielessään, tokkopa äiti voisi ymmärtää, että poikansa rakasti naista, joka itki sitä, ettei saanut olla ihmissyöjäsaarten vesillä purjehtivan laivan kapteenina.

XX.

Kuin miesten kesken.

Maailman kärsivällisinkin mies käy helposti kärsimättömäksi ollessaan rakastunut — ja Sheldon oli rakastunut. Hän nimitti itseänsä aasiksi parikymmentä kertaa päivässä ja koetti pakottaa ajatuksensa toisille urille pysyäkseen tasapainossa, mutta vielä useammin kuin parikymmentä kertaa päivässä ne karkasivat ja kiertelivät Joanin ympärillä. Tuo tyttö oli kuin mielenkiintoinen kysymysmerkki, ja hän tuumiskeli alituisesti, miten voisi parhaiten häntä lähestyä.

Sheldon ei ollut tottunut rakastaja. Hänellä oli vain yksi kokemus tältä alalta, ja silloinkin toinen oikeastaan oli ollut toimivana osapuolena. Siitä jutusta hänellä oli ollut hyvin vähän iloa. Tämä nykyinen oli jotakin aivan toista, ja hän vakuutti vakuuttamistaan itselleen, että se oli tavallista vaikeampi tapaus aivan erikoislaatuinen. Tämä nainen ei ainoastaan ollut haluton menemään naimisiin, vaan hän ei ensinkään ollut nainen. Hän tunsu vilpitöntä kauhua ajatellessaankin avioliittoa, nautti poikien huvituksista ja haaveksi seikkailuja ja sen semmoista. Hän oli terve, hyvin kehittynyt ja raikas, mutta niin kypsytön, että aviomies hänen tulevaisuudentuumissaan merkitsi vain haitallista estettä.

Mutta miten lähestyä häntä? Sheldon tunsu hänen intomielisen vapaudenrakkautensa, hänen syvään juurtuneen vastenmielisyytensä kaikkea pakkoa kohtaan. Kukaan mies ei koskaan saisi häntä omakseen kietomalla käsivartensa hellästi hänen ympärilleen. Silloin hän lentäisi tiehensä kuin pelästynyt lintu. Sillä tavoin häntä ei koskaan saisi lähestyä, sen Sheldon tiesi. Hänen kädenpuristuksensa täytyi pysyä sellaisena kuin se oli aina ollut, hyvän ystävän kädenlyöntinä. Teoin hän ei koskaan saisi ilmaista tunteitaan. Siis sanoin. Mutta miten löytää oikeat sanat? Vedota Joanin rakkauteen? Mutta hänessä ei ollut sellaista rakkautta. Vedota hänen järkeensä? Mutta hän tuntui ajattelevan pojan tavoin. Hän oli niin miellyttävä ja hieno kuin vain hyvän kasvatuksen saanut nainen voi olla, mutta mikäli saattoi päättää, toimi hänen henkinen minänsä suvuttomasti tai poikamaisesti. Ja kuitenkin hänen täytyi löytää sanat, sillä jostakin ja joskus hänen täytyi alkaa. Joanin mielen täytyi tottua tähän ajatukseen, hänet oli

ohjattava ajattelemaan avioliittoa.

Ja niin Sheldon kulmat kurtussa ratsasteli valvomassa plantaasin töitä, mielti pulman ratkaisua mielessään ja terästi itseään ensimmäiseen yritykseen. Hän laati toistakymmentä kekseliästä suunnitelmaa, joiden avulla jää saataisiin murretuksi, mutta joka kerta joku ketjun rengas petti ja keskustelu kääntyi odottamattomille ja sopimattomille urille. Mutta sitten eräänä aamuna aivan odottamatta hänelle tarjoutui otollinen tilaisuus.

"Beranden menestyminen on minun rakkain toivomukseni", oli Joan vast'ikään sanonut heidän keskustellessaan kopran kuljetusmaksujen alenemisesta.

"Tahdotteko kuulla, mikä on minun sydämeni rakkain toivomus?" sanoi Sheldon ripeästi. "Haluaisin sanoa sen teille. Minä uneksinkin siitä. Se on minun rakkain ajatukseni."

Hän vaiken ja katsoi tarkkaan ja merkittävästi Joaniin, mutta näki selvään, että tämä ei odottanut saavansa kuulla mitään muuta kuin hänen mielipiteensä jostakin aivan yleisestä asiasta.

"Tahdon kyllä, antakaa kuulua", sanoi Joan hiukan kärsimättömänä hänen viivyttelystään.

"Minäkin ajattelen mielelläni Beranden menestymistä", sanoi hän, "mutta se on toisarvoinen seikka. Se merkitsee minulle vähemmän kuin rakkain toivomukseni, joka on, että te kerran jaatte Beranden kanssani täydellisemmin kuin vain yhtiökumppaninani, että te kerran, kun olette valmis, tulette vaimokseni."

Joan vetäytyi kauemmaksi hänestä, ikäänkuin käärmeen pistämänä. Hänen kasvonsa kalpenivat äkkiä, ei neitseellisestä hämmennyksestä, vaan suuttumuksesta, jonka Sheldon näki liekehtivän hänen silmissään.

"Ja pidätte siis päivänselvänä — että minä kerran olen valmis siihen", huusi hän kiihkeästi. Sitten hänen äänensä äkkiä muuttui kylmäksi ja rauhalliseksi, ja hän puhui niinkuin Sheldon kuvitteli hänen puhuneen liikeasioista Morganin ja Raffin kanssa Guvutussa. "Kuulkaahan minua, mr Sheldon. Minä pidän teistä hyvin paljon, vaikka te olettekin hidas ja mieluimmin nutustelette eteenpäin kuin myyrä, mutta minä tahtoisin kerta kaikkiaan saada teidät ymmärtämään, että en ole tullut Salomonin-saarille mennäkseni naimisiin' Sen vastuksen olisin voinut saada niskoilleni kotonakin, ei minun olisi tarvinnut purjehtia kymmentätuhatta mailia sitä etsimään. Minun täytyy hankkia toimeentuloni ja tulin Salomonin-saarille tehdäkseni sen. *Minä* en voi hankkia toimeentuloani menemällä naimisiin, jotkut naiset ehkä voivat, mutta minä en, kiitoksia vain paljon. Ja kun istuudun keskustelemaan koprankuljetusmaksuista, niin en tahdo saada keskustelua höystetyksi naimatarjouksilla. Sitäpaitsi — sitäpaitsi..."

Hänen äänensä katkesi hetkeksi, ja kun hän jälleen alkoi puhua, oli siinä suostutteleva sävy, joka melkein sai Sheldonin tuntemaan itsensä pahantekijäksi.

"Ettekö huomaa, että se pilaa kaiken, tekee koko tämän tilanteen mahdottomaksi... ja minä iloitsin niin meidän yhtiökumppanuudestamme ja olin siitä ylpeä. Ettekö huomaa, etten minä voi jäädä teidän yhtiökumppaniksenne, jos te teette minulle rakkaudentunnustuksia? Ja minä olin niin onnellinen."

Pettymyksen kyynel loistivat hänen silmissään, ja hän nielaisi äkkiä nyhkytyksen.

"Minähän varoitin teitä", sanoi Sheldon vakavasti. "Tällaiset oudot suhteet miehen ja naisen välillä eivät voi kestää kauan. Sanoin sen teille heti alussa."

"Sanoitte, sanoitte, kyllä minä muistan aivan hyvin mitä te sanoitte." Hän oli taas suutuksissaan, ja naisellisen rukoileva sävy oli kadonnut. "Te varoititte hyvin älykkäästi. Te piditte hyvin tarpeellisena varoittaa minua kaikkien muitten Salomonin-saarten miesten paitsi itsenne suhteen."

Tämä oli Sheldonille kuin isku vasten kasvoja. Joanin sanoihin sisältyvä totuus karvasteli hänen mieltään, samoin se, että hän tunsikin hänen sittenkin olevan väärässä. Voitonriemun välke, joka loisti Joanin silmistä hänen huomattuaan iskunsa osuneen, sai hänet vastaamaan.

"Asia ei ole niin yksipuolinen kuin te näytte luulevan", alkoi hän. "Minulla oli hyvin hyvä olla Berandella, ennenkuin te tulitte. Ainakaan minun ei tarvinnut sietää sitä häpeää, että minua olisi syytetty alhaisesta menettelystä, kuten te nyt juuri olette minua syyttänyt, Muistakaa, pyydän teitä, muistakaa, että minä en ollut kutsunut teitä Berandelle. En edes kehoittanut teitä jäämään tänne. Jäämällä te juuri saitte aikaan tämän — teille — epämiellyttävän tilanteen. Jäämällä te tulitte minulle kiusaukseksi ja nyt tahdotte syyttää minua siitä. Minä en ollut hyvilläni siitä, että te jätitte tänne. Silloin en ollut teihin rakastunut. Olisin tahtonut saada teidät lähtemään Sydneyhin tai palaamaan Hawaillille. Mutta te halusitte itsepuolisesti jäädä tänne. Te olette suorastaan..."

Hän vaikeni etsiäkseen lempeämpää sanaa kuin se, joka jo oli noussut hänen huulilleen, mutta Joan vei häneltä sanat suusta.

"... tyrkyttänyt itseäni teille — niin juuri te aioitte sanoa", huudahti Joan posket taisteluhalusta palaen. "Jatkakaa pois vain! Älkää välittäkö siitä, mitä minä voin tuntea..."

"Olkoon menneeksi", sanoi Sheldon päättäväisesti huomaten, että keskustelu oli muuttumaisillaan koulupoikamaisiksi myrkyllisten huomautusten singautteluun. "Te olette itsepäisesti tahtonut, että kohtelisin teitä kuten miestä. Johdonmukaisuus vaatisi teitä puhumaan kuin mies ja miehen tavoin kuuntelemaan toisen miehen puhetta. Ja nyt teidän täytyy kuunnella. Te ette ole syypää siihen, että tämä epämiellyttävä tilanne on syntynyt. En ole syyttänyt teitä mistään, muistakaa se. Ja samasta syystä teidän ei pitäisi syyttää minua mistään."

Hän huomasi Joanin rinnan kohoavan ja laskevan hänen istuessaan siinä kädet nyrkissä, ja hänen täytyi ponnistella voidakseen olla ojentamatta käsivarttaan ja kietomatta sitä hänen ympärilleen ja sensijaan kehittää kylmästi harkittua sotasuunnitelmaansa. Hän oli jo sanomaisillaan hänelle, että hän oli maailman viehättävin poika, mutta hän luopui kaikista turhista sivuhyppäyksistä ja tyytyi tosiseikkojen ja tapahtumien esittämiseen.

"Te ette voi mitään sille, että olette sellainen kuin olette. Te ette voi mitään sille, että minun mielestäni olette hyvin viehättävä olento. Te olette herättänyt minussa halun saada teidät omakseni. Te ette tarkoittanut sitä, ette millään tavoin koettanut herättää rakkauttani, mutta te olitte niin luotu, että sen piti tapahtua, siinä kaikki. Ja minä olin niin luotu, että minun täytyi tuntea halua saada teidät vaimokseni. Mutta minäkään en voi mitään sille, että olen se mikä olen. En voi tahdonponnistuksella tappaa haluani saada teidät omakseni, niinkuin tekään ette voi tehdä itseänne minulle vastenmieliseksi, vaikka haluaisittekin."

"Uh tuota haluamista, tuota 'saada teidät omakseni!'" keskeytti Joan harmistuneena. "En minä sentään ole mikään idiootti. Ymmärrän kyllä yhtä ja toista. Ja koko tämä juttu on niin typerä ja järjetön — ja epämiellyttävä. Tahtoisin päästä siitä kokonaan. Luulen todenteolla, että minun olisi hyvin viisasta naida Noa-Noa tai Adamu-Adam tai tuo Lalaperu tai kuka musta hyvänsä. Silloin voisin käskeä häntä mielin määrin ja pitää hänet loitolla itsestäni, ja teidänlaisenne miehet jättäisivät minut rauhaan eivätkä puhuisi minulle avioliitosta ja haluamisesta ja omistamisesta."

Sheldon nauroi vastoin tahtoaan ja vaikka häntä oikeastaan ei ensinkään naurattanut.

"Teillä ei näytä olevan sydäntä nimeksikään" sanoi hän kiivaasti.

"Siksikö, että minulla on sydän, joka ei kaipaa miestä hallitsijakseen?" Joan tarttui heti riitahansikkaaseen. "Olkoon menneeksi! Olen sydämetön — mitä te siis vielä tahdotte?"

"Tahdon kysyä teiltä, miksi näytätte siltä, kuin olisitte nainen. Miksi teillä on naisen ruumis, naisen huulet, ihanat naisen hiukset. Ja minä vastaan itse: siksi, että te olette nainen — vaikka nainen teissä nukkuu. Mutta kerran hän herää."

"Varjelkoon taivas!" huudahti Joan äkkiä niin vilpittömästi kauhistuen, että Sheldon alkoi nauraa ja Joaninkin täytyi hymyillä itselleen.

"Minulla on vielä jotakin teille sanottavana", jatkoi Sheldon. "Koetin todellakin suojella teitä jokaista muuta Salomonin-saarten miestä ja samoin itseänne vastaan. Mitä minuun itseeni tulee, en voinut uneksiakaan vaaran uhkaavan siltä taholta. Niinpä minun ei onnistunut suojella teitä itseltäni. Minun ei onnistunut ensinkään suojella teitä. Te olitte itsepäinen ja teitte mitä tahdoitte, aivan kuin ei minua olisi ollut olemassakaan — korjasitte kareilta haaksirikkoutuneita kuunareita, pestailitte Malaitalla ja purjehditte kapteenina kuunarillanne, te, yksinäinen, turvaton tyttö Salomonin-saarten pahimpien lurjusten seurassa. Fowler! Ja Brahms! Ja Curtis! Ja niin johdonmukainen on ihmisen luonne — olen suora, kuten huomaatte — että rakastan teitä senkin takia. Rakastan teitä kaiken vuoksi, juuri sellaisena kuin olette."

Joanin kasvoille tuli kiusaantunut ilme, ja hän kohotti vastustellen kättään.

"Älkää tehkö noin", sanoi Sheldon. "Teillä ei ole oikeutta olla kauhuissanne, kun minä puhun teille rakkaudestani. Muistakaa, että me puhumme keskenämme kuin kaksi miestä. Meidän keskustelumme kannalta katsoen te olette mies. Nainen teissä on vain satunnainen, epäoleellinen, tänne kuulumaton, sivuseikka. Teidän on täytynyt kuulla minun suoraan tunnustavan sen oudon tosiasian, että rakastan teitä. Mutta nyt en enää kiusaa teitä puhumalla rakkaudestani. Elämämme tulee jatkumaan kuten tähänkin asti. Vaikka minä rakastankin teitä, on teidän parempi ja turvallisempi olla Berandella kuin missään muualla Salomonin-saarilla. Mutta tämän miehisen keskustelumme lopuksi tahtoisin pyytää teitä silloin tällöin muistamaan, että rakastan teitä ja että elämäni onnellisin päivä tulee olemaan se,

jolloin te suostutte tulemaan vaimokseni. Tahtoisin, että joskus ajattelisitte sitä, ettehan voi olla sitä kokonaan ajattelematta. Ja nyt emme puhu siitä sen enempää. Tässä käteni — kuin miesten kesken."

Hän ojensi kätensä. Joan epäröi, mutta puristi sitä sitten sydämellisesti ja hymyili kyynelten läpi.

"Toivoisin —", sanoi hän epävarmalla äänellä, "toivoisinpa, että te tuon mustan Maryn sijasta olisitte antanut minulle jonkun, joka olisi minulle kiroillut."

Ja nämä arvoitukselliset sanat lausuttuaan hän kääntyi pois päin.

XXI.

Kiellettyä tavaraa.

Tuon illan keskustelun jälkeen Sheldon ei sanallakaan kosketellut näitä asioita, eikä hänen käyttöksensä mitenkään muuttunut entisestään. Hänessä ei huomannut mitään, mikä olisi muistuttanut riutuvaa rakastajaa, ei edes rakastajaa ylimalkaan. Heidän suhteensa ei ollut millään tavalla kärsinyt. He olivat yhtä suorita ja toverillisia toisiaan kohtaan kuin ennenkin. Sheldon oli jännittyneenä odottanut, herättääkö hänen karu rakkaudentunnustuksensa Joanin naisellisen itsetietoisuuden eloon, mutta hän etsi turhaan sen merkkejä. Tyttö tuntui olevan aivan ennallaan kuten Sheldonin, ja tämä, joka itse salasi todelliset tunteensa, uskoi varmaan, että Joan ei salannut mitään. Ja kuitenkin siemenen, jonka hän oli kylvänyt, täytyi itää, hän luotti siihen, vaikka ei luottanutkaan tulokseen. Tämän merkillisen tytön kehitystä oli mahdoton edeltäpäin arvata. Hän saattaisi herätä, se oli kyllä mahdollista, mutta yhtä mahdollista oli toisaalta, että hän, Sheldon, ei ollut Joanille se oikea, ja että hänen rakkaudentunnustuksensa vain vahvistaisi tytön käsitystä naimattoman säädyn paremmuudesta.

Sillävälin Sheldon oli alkanut uhrata yhä enemmän aikaa plantaasin hoitoon, ja Joan otti talouden ja moninaiset siihen liittyvät puuhut huolekseen. Hän kävi työhönsä käsiksi lujin ottein, merimiehen tavoin, ja mullisti perinpohjin menettelytavat ja kurinpidon. Beranden työmiehistön keskitaso oli paranemaan päin. "Martha" oli vienyt pois viisikymmentä miestä, joiden aika oli kulunut umpeen, ja he olivat olleet plantaasin pahimpia — Billy Be-Blowedin pestaamia viiden vuoden miehiä, jotka olivat nähneet vanhan hirmuvallan päivät ja olleet paikalla, kun Beranden entiset omistajat ajettiin pois. Uudet miehet, jotka olivat tulleet työhön uuden hallituksen aikana, antoivat aihetta toivoa parempia tuloksia. Joan oli alusta alkaen ollut Sheldonin kanssa yhtä mieltä siitä, että heitä oli kohdeltava ankarasti, mutta samalla ehdottoman oikeudenmukaisesti, jos mieli estää heitä saamasta tartuntaa niiltä vanhoilta työmiehiltä, jotka olivat jääneet paikalle.

"Luulenpa, että olisi edullista panna kaikki joukkueet työhön bangalon läheisyyteen tänä iltapäivänä", sanoi Joan eräänä päivänä heidän syödessään aamiaista. "Minä olen nyt saanut täällä suursiivouksen tehdyksi ja teidän pitäisi siivota työväenasunnot. Täällä varastellaan aivan liikaa."

"Hyvä tuuma", myönsi Sheldon. "Heidän arkkunsa on tutkittava. Olen juuri kaivannut paria paitaa, ja paras hammasharjani on myös poissa."

"Ja kaksi laatikkoa minun patruuniani", lisäsi Joan, "puhumattakaan nenäliinoista, pyyhkeistä, lakanoista ja parhaista toiveleistani. Mutta mitä he tekevät teidän hammasharjallanne, sitä minun järkeni ei riitä käsittämään. Ensi kerralla he kai varastavat biljardipallot."

"Yksi niistä hävisi muutamaa viikkoa ennen teidän tuloanne", sanoi Sheldon nauraen. "Tänä iltapäivänä tutkimme arkut."

Heillä olikin yllin kyllin työtä siksi iltapäiväksi. He tutkivat kumpikin aseistettuina työväenasunnot päästä päähän, majan majalta. Päälysymiehet olivat apuna, ja puolisen tusinaa sanansaattajia oli valmiina kutsumaan paikalle ne miehet, joita kulloinkin tarvittiin, Kukin toi arkkunsa avaimen ja sai olla läsnä, kun päälysymiehet tarkoin nuuskivat sisällystä.

Varastettua tavaraa löytyi paljon. Runsas tusina ruokoveitsiä, vesurintapaisia, teräviä kuin partaveitsi, joilla yhdellä iskulla saattoi katkaista mieheltä pään. Pyyheliinoja, lakanoita, paitoja ja toiveleita, hammasharjoja, tomuhuiskuja, saippuaa, kaivattu biljardipallo ja kaikki usean kuukauden kuluessa kadonneet ja unohdetut pikkuesineet tulivat päivänvaloon. Mutta hämmästyttävintä kaikesta oli ampumatarpeitten runsaus — Lee-Metford-, Winchester- ja Marlin-kiväärien patruunia, 32-45 kaliberin revolverin patruunia, haulikoitten patruunia, kaksi laatikkoa Joanin 38-kaliberisia, Malaitan

vanhentuneitten Snider-kiväärien hirvittävän raatelevia patruunia, ruutia, dynamiittia, sytytyslankaa ja laatikoittain pommeja. Mutta suurin löytö tehtiin huoneessa, jossa asui Gogoomy ja viisi Port Adamsista kotoisin olevaa miestä. Arkuista ei täällä tavattu mitään varastettua, ja se herätti Sheldonin epäluulot. Hän käski penkoa maalattian. Ensin tuli esiin kaksi mattoihin käärittyä, hyvin öljyttyä ja ruostumatonta, uudenuutukaista Winchester-kivääriä, joita Sheldon ei tuntenut. Ne eivät olleet Berandelta peräisin, eivät myöskään ne neljäkymmentä astiaa ruutia, jotka löytyivät nurkkapaalujen alta. Sheldon ei myöskään varmasti muistanut, että heiltä olisi kadonnut kahdeksan laatikkoa pommeja. Iso Colt-revolveri tunnettiin Hughie Drummondin omaisuudeksi, ja Joan arveli, että Iver & Johnson-mallinen revolveri oli sama, jonka Matapuu oli maininnut kadottaneensa ensimmäisellä viikolla heidän saavuttuaan Berandelte. Kun ei mitään patruunia löytynyt, niin Sheldon antoi jatkaa kaivamista ja sai vaivan palkaksi viidenkymmenen naulan peltisen jauholaatikon. Gogoomy katsoi kiiluvain silmin, miten Sheldon otti esiin sata panosta patruunia kumpaiseenkin Winchesteriin ja yhtä monta erilajisiin ampuma-aseisiin kuuluvaa.

Kaikki kielletty ja varastettu tavara koottiin ja lajiteltiin bangalon takakuistille. Muutaman askelen päähän portaitten juurelta asetettiin ryhmään nuo lähes viisikymmentä rikoksellista ja heidän taakseen järjestettyihin joukkoihin plantaasin satoihin nouseva työntekijäjoukko. Portaitten yläpäässä istuivat Joan ja Sheldon, ja portailla seisoivat päällysmiehet. Varkaat kutsuttiin yksitellen esiin tutkittaviksi, mutta mitään uskottavaa ei heitä voitu saada tunnustamaan. He valehtelivat ilmeisesti ja itsepäisesti ja jouduttuaan kiinni valheesta he keksivät selitykseksi puolen tusinaa uusia valheita. Eräs väitti kivenkovaan löytäneensä kahdeksan kääröä ruutia rannalta. Matapuun revolverin, joka oli löydetty erään Kapu-nimisen mustan arkusta, tämä kertoi saaneensa Lervumielta. Lervumie, joka kutsuttiin selittämään asiaa, sanoi, että Noni oli sen hänelle antanut. Noni oli saanut sen Sulefatoilta, Sulefatoi Chokalta, Choka Ugavalta ja Ugava täydensi renkaan todistamalla saaneensa sen Kapulta. Mutta Kapu, jota vastaan näin ollen oli kaksi todistusta, kertoi rauhallisesti ja yksityiskohdittain, miten Lervumie oli sen hänelle antanut, ja Lervumie esitti aivan yhtä tarkasti, kuinka hän oli saanut sen Nonilta. Nonista ympyrä jatkui edelleen Sulefatoiin ja niin vähitellen takaisin alkupisteeseen.

Eräitten esineitten jälkiä voitiin varmasti seurata talon palvelijoihin asti, joista jok'ainoa vannoi ja vakuutti olevansa viaton ja vieritti syyn toveriensa niskoille. Nuorukainen, joka oli ottanut biljardipallon, sanoi, ettei hän ollut koskaan eläessään sitä nähnyt, ja esitti otaksuman, että se oli joutunut hänen arkkunsa jonkin salaperäisen ja selittämättömän vihamielisen voiman vaikutuksesta. Hän ainakaan ei voinut selittää, miten se oli sinne tullut. Kukaties, vaikka olisi taivaasta pudonnut. Jokaisen vuosikausiin Berandelte poikenneen aluksen kokit ja laivamiehistöt saivat niskoilleen syyn lukuisain varastettujen esineitten ja miltei kaikkien ampumatarpeitten hankkimisesta. Heidän puheestaan ei saanut esille vähääkään totuutta, mutta varmaa oli, että tuntemattomat aseet ja ampumatarpeet olivat peräisin tänne poikenneista aluksista.

"Katsokaahan kaikkea tätä", sanoi Sheldon Joanille. "Me olemme nukkuneet tulivuoren suulla. Heitä pitäisi totisesti ruoskia..."

"Ei ruoski minu", huusi Gogoomy alhaalta. "Minu isä suuri päällikkö. Jos sinu ruoski minu, sinu pian tapahtu paljon hyvin paljon paha, minu sano."

"Suus kiinni, Gogoomy!" karjaisi Sheldon. "Minä piiskaan sinua, niin että poraat kuin seitsemän porokelloa. Kuule, Kwaque, pane rautoihin tämä Gogoomy."

Kwaque — harteava päällysmies — erotti Gogoomyn joukosta, pani toveriensa avustamana hänen kätensä ristiin selän taa ja naksautti raskaat käsiraudat lukkoon.

"Minu pian lopeta työ sinu luona, sinu kuole vallan kokonaan", uhkaili Gogoomy kasvot vihan vääristäminä päällysmiestä.

"Pyydän teitä, älkää ruoskiko heitä", sanoi Joan matalalla äänellä. "Jos ruoskiminen on välttämätöntä, niin lähettäkää heidät Tulagiin esivallan rangaistaviksi. Antakaa heidän itsensä valita, tahtovatko mieluummin maksaa sakkoja vai joutua julkisesti ruoskittaviksi."

Sheldon nyökäytti päätään ja nousi seisomaan. Hän kääntyi mustan joukon puoleen.

"Manonmie!" huusi hän. Manonmie astui esiin ja jäi odottamaan.

"Sinä olet halju mies", sanoi Sheldon. "Varastat paljon, hyvin paljon. Olet varastanut yhden pyyhkeen, vesurin, kaksikymmentä patruunaa. Paha, hyvin paha on varastaa niin paljon. Minä olen sinulle hyvin vihainen. Jos sinä tahdot, niin minä otan sinulta yhden punnan sakkoa, joka kirjoitetaan isoon kirjaan. Mutta jollet tahdo maksaa sakkoa, niin minä lähetän sinut Tulagiin hallituksen piiskattavaksi. Siellä Tulagin vankilassa on paljon nuoria miehiä New-Georgiasta ja Ysabelista, ja he eivät pidä ollenkaan Malaitan miehistä. Totisesti, he antavat sinulle kovasti selkään. Mitäs sanot?"

"Sinu ota minu se yksi punta pois", oli vastaus. Manonmie astui ilmeisen tyytyväisenä takaisin paikalleen, ja Sheldon merkitsi sakon plantaasin työpäiväkirjaan.

Rikokselliset kutsuttiin toinen toisensa jälkeen esiin ja saivat valita, ja jokainen poikkeuksetta valitsi sakkorangaistuksen. Jotkut tuomittiin maksamaan vain muutamia shillinkejä, jotavastoin vakavammissa tapauksissa, esimerkiksi kun oli kysymys pysyjen ja ampumatarpeitten varastamisesta, sakot olivat suhteellisesti ankarammat.

Gogoomy ja hänen viisi heimolaistaan tuomittiin maksamaan kolme puntaa miestä kohti, mutta Gogoomy mutisi jotakin käsittämättömillä kurkkuäänillä ja koko joukko kieltäytyi maksamasta.

"Sitten sinä menet Tulagiin", varoitti Sheldon, "ja siellä saat kovan raipparangaistuksen ja joudut vankeuteen kolmeksi vuodeksi. Mr Burnett näkee Winchester-kiväärit, näkee patruunat, näkee revolverit, näkee ruudin, näkee dynamiitin — ja totisesti, hän on kovin vihainen ja antaa sinulle kolme vuotta vankeutta. Jollet maksa kolmea puntaa, joudut vankeuteen. Ymmärrätkö?"

Gogoomy epäröi.

"Se on totta, niin juuri Burnett heitä rankaisisi", sanoi Sheldon syrjään Joanille.

"Sinu ota minu ne kolme punta pois", murahti Gogoomy samalla suunnaten Sheldoniin vihamielisen katseen, joka oli puoleksi tarkoitettu myös Joanille ja Kwaquelle. "Minu lopeta työ sinu luona, tule iso meteli täällä. Minu isä on iso päällikkö Port Adamsin luona."

"Jo riittää", varoitti Sheldon häntä. "Pidä suusi kiinni."

"Minu ei pelkää", vastasi päällikön poika, jonka röyhkeys teki hänet päätään pitemmäksi muita miehiä toverien silmissä.

"Pane hänet telkien taa yöksi", sanoi Sheldon Kwaquelle. "Kun aurinko nousee, panet hänet ja nuo muut viisi hänen kanssaan niittämään heinää. Ymmärrätkö?"

Kwaque irvisti.

"Minu ymmärtä", hän sanoi. "He niitä heinää, *ngari-ngari* tule, he jää heinän luo. Ei pääse pois. Minu sano!" [*Ngari-ngari* — oikeastaan "raapi-raapi" — eräitten kasvien aiheuttama ihomyrkytys, joka tosin ei ole vaarallinen, mutta hyvin kiusallinen.]

"Gogoomysta meillä tulee vielä olemaan paljon vastusta", sanoi Sheldon Joanille, kun päällysmiehet alkoivat järjestellä joukkojaan ja viedä niitä takaisin työmaille. "Pitäkää häntä silmällä. Olkaa varuillanne, kun ratsastatte yksin viljelysmailla. Noiden Winchesterien ja ampumatarpeitten menetys on koskenut häneen kovemmin kuin teidän korvapuustinne. Hän on täysin kypsä ilkitöihin."

XXII.

Gogoomy tekee lopun Kwaquesta.

"Mitenkähän Tudorin on mahtanut käydä? Hän katosi meidän näkyvistämme pensaikkoihin jo kaksi kuukautta sitten, emmekä ole kuulleet hänestä niin sanaakaan sen jälkeen kuin hän lähti Binusta."

Joan Lackland istui hevosensa selässä sillä Balesunan rantaäyräällä, jolle oli kylvetty maissia, ja Sheldon, joka oli jalan tullut paikalle, nojasi hänen hevoseensa.

"Ihmeellistä todella, ettei häneltä näin pitkään aikaan ole tullut mitään tietoa", vastasi hän tarkoin tutkien Joanin kasvoja hattunsa reunan alta ja miettien, mahtoiko tyttö olla hyvinkin levoton seikkailevan kullanetsijän kohtalosta. "Mutta kyllä Tudor aina suoriutuu. Hän sai heti alussa aikaan jotakin, mihin minä en olisi luullut hänen enemmän kuin kenenkään muunkaan pystyvän — sai Binu-Charleyn taivutetuksi lähtemään mukaansa. Lyön vetoa, ettei yksikään Binun neekeri koskaan ole mennyt niin kauas sisämaahan joutumatta *kai-kaiksi*. Mitä Tudoriin tulee..."

"Katsokaa! Katsokaa!" huudahti Joan matalalla äänellä osoittaen lähellä kapean virran toista rantaa olevaa veltoa pyörrettä, jossa iso krokotiili liukui eteenpäin vedenrajassa kuin tukki. "Olisipa minulla

nyt pyssyni."

Krokotiili painui veden alle jättäen tuskin värettäkään jälkeensä vedenpintaan.

"Muuan Binun mies oli täällä varhain tänä aamuna — lääkettä pyytämässä", kertoi Sheldon. "Ehkäpä juuri tuo peto oli hänen käyntinsä syynä. Joukko Binun naisia oli ollut joen rannalla, ja etumaisena kulkeva oli astunut suoraan ison krokotiilin päälle. Se tapahtui juuri veden rajassa; peto kaatoi hänet kumoon ja iski hampaansa hänen sääreensä. Kaikki muut naiset tarttuivat häneen kiskoakseen hänet pedon hampaista. Ja taistelun tuoksinassa hän menetti jalkansa. Se oli katkennut polven alapuolelta, kertoi mies. Annoin hänelle antiseptisiä aineita. Luulisin hänen jäävän henkiin."

"Huh, noita inhoittavia petoja", sanoi Joan, ja kylmät väreet karmivat hänen selkäpiitään. "Minä vihaan niitä, vihaan!"

"Ja kuitenkin sukeltalette haikalaparviin", kiusoitteli Sheldon.

"Nehän ahdistavat vain kaloja. Ja niin kauan kuin kaloista ei ole puutetta, ei ole hätää. Vain nälkiintyneinä ne ovat halukkaat haukkaamaan palasen ihmislihaakin."

Sheldonia kauhistutti, kun hän kuvitteli mielessään, että hai pääsisi iskemään hampaansa Joanin hienoon hipiään.

"Minä toivoisin sittenkin, että luopuisitte siitä", sanoi hän hitaasti. "Myönnättehän, että se aina on uhkapeliä."

"Mutta juuri siksihän se on hauskaa", huudahti Joan.

Sheldon oli jo sanomaisillaan, että hän ei tahtonut kadottaa häntä, mutta ehti hillitä itsensä, tietäen että Joan olisi pitänyt hänen sanojaan kuluneena sananpartena. Hän oli nyt tullut siihen johtopäätökseen, että Joania ei saanut kiusata. Hän olisi tehnyt suuren taktillisen virheen, jos olisi johdonmukaisesti tai vaikkapa vain silloin tällöinkin muistuttanut hänelle rakkauttaan.

"Toiset ovat luodut runojen ylistettäviksi, toiset elämään syrjässä, mutta jotkut edeltä määrätty haikalalan vatsaan", sanoi hän jurosti nauraen ja jatkoi sitten: "Oli miten oli, tahtoisin joka tapauksessa osata uida yhtä hyvin kuin te. Ehkäpä minäkin saisin yhtä suuren itseluottamuksen kuin teillä on."

"Tiedättekö, minä luulen, että olisi hauskaa olla naimisissa sellaisen miehen kanssa kuin miksi te näytte olevan kehittymässä", huudahti Joan äkkiä, hypäten asiasta toiseen kuten hänellä oli tapana. "Luulen todella, että teistä voisi kasvattaa hyvin hyvän aviomiehen, ymmärrättekö, ei tuollaista ylimielistä valtiasta, vaan sellaisen, joka ymmärtäisi, että hänen vaimonsa on yksilö aivan niinkuin hän itsekin ja omaa yhtä vapaan tahdon. Luulen aivan todenteolla, että te edistytte."

Hän nauroi ja ratsasti tiehensä jättäen Sheldonin syvän alakuloisuuden valtaan. Jos hän olisi luullut Joanin sanojen takana piilevän hitusenkaan ujoutta tai naisellista hämminkiä, jos hän olisi uskonut, että ne sisälsivät kainon kehoitus- ja rohkaisuyrityksen, niin hän olisi ollut ylpeä. Mutta hän tiesi varmasti, että noita rohkeita sanoja ei ollut lausunut nainen, vaan poika.

Joan ratsasti eteenpäin nuorten kookospalmujen muodostamaa kujaa myöten, näki sarvilinnun, seurasi sen harhailevaa lentoa plantaasin rajalla olevaan korkeaan metsään asti, kuuli villikyyhkysten kuhertelun ja arveli niiden oleilevan syvemmillä metsässä, seurasi loitolta villisian vereksiä jälkiä, kiersi sitten takaisin ja valitsi bangaloon johtavan kapean polun, joka kulki kahdenkymmenen acren raivaamattoman ruohokentän poikki. Ruoho ulottui miehen vyötäisiin tai ylemmäksi, ja ratsastaessaan hän muisti, että Gogoomy kuului siihen ryhmään, joka oli määrätty tänne niittämään. Hän tuli työpaikalle, mutta ei nähnyt miehestä jälkeäkään. Hänen kengittämätön ratsunsa kulki aivan äänettömästi pehmeällä hiekkamaalla, ja vähän kauempaa hän kuuli ääniä ruohikosta. Hän veti ohjat kireälle ja kuunteli. Hän kuuli Gogoomyn puhuvan, ja tämän sanat saivat hänet vieläkin kiristämään ohjaksia ja kuohahtamaan vihasta.

"Koiria olla talossa, mutta yöllä se kulke ympäri", sanoi Gogoomy, jonka oli pakko solkata englantia, koska kuulijoiden joukossa oli muitakin kuin hänen oman heimonsa miehiä. "Te otta kiinni yksi porsas ja pane se koiralle *kai-kai* iso ongenkoukku päähän. Kun koira kulke hake *kai-kai*, te onki häne niinkuin yksi hai. Sitten koira pian loppu. Iso master nukku isossa talossa. Valkoinen Mary nukku pikku talossa. Yksi mies Adamu pikku talon luona. Me tappa koira, tappa Adamu, tappa iso master, tappa valkoinen Mary, tappa kaikki. Siellä olla paljo pyssy, paljo ruuti, paljo tomahawki, paljo veitsi, paljo delfinihammas, paljo tupakka, paljo pumpulikangas — paljo, hyvin paljo, ja kaikki me otta ja vie veneeseen ja souta, souta kuin piru, ja kun aurinko nouse, me olla kauas, kauas pois."

"Minu otta kiinni se porsas, kun aurinko mene alas", sanoi eräs piipittäväällä äänellä, josta Joan tunsi

hänet Cosseksi, erääksi Gogoomyn heimolaiseksi. "Minu otta se koira", sanoi toinen. "Ja minu otta se valkoinen Mary", huudahti Gogoomy. "Minu otta Kwaque ja hän kuole pian hyvin pian."

Näin paljon Joan ehti kuulla murhasuunnitelmista ennenkuin hänen vihansa yltyi järkeä voimakkaammaksi. Hän kannusti hevostaan ruohikkoon huutaen:

"Mitä tämä merkitsee, miehet?"

He nousivat nopeasti maasta ja hajaantuivat. Ihmeekseen Joan huomasi, että heitä oli kokonainen tusina. Katsoessaan heidän kiiluviin silmiinsä ja huomattessaan raskaat, kahden jalan pituiset leikkuuveitset heidän käsissään hän äkkiä havaitsi, miten ajattelemattomasti oli menetellyt. Jos hänellä vain olisi ollut revolverinsa tai pyssynsä mukanaan, niin kaikki olisi käynyt hyvin. Mutta hän oli vaaraa aavistamatta lähtenyt liikkeelle aseettomana ja näki nyt Gogoomyn katseen suuntautuvan vyölleen ja hänen silmiensä kiiluvan tyytyväisyydestä hänen huomattessaan, että kauhistava ihmistappaja-ase oli poissa.

Salomonin-saarten valkoisten miesten lakikirjan ensimmäinen pykälä kielsi heitä koskaan esiintymästä pelokkaina alkuasukkaan edessä, ja Joan päätti suoriutua pälkähästä kuin mies.

"Te puhutte liian paljon", sanoi hän vakavasti. "Puhutte liian paljon ja teette työtä liian vähän. Ymmärrättekö?"

Gogoomy ei vastannut, vaan oli siirtävinään painonsa toiselle jalalle ja hiipi samassa askeleen eteenpäin. Muut miehet, jotka olivat hajaantuneet viuhkamaisesti hänen ympärilleen, tekivät samoin, ja julmat veitset heidän käsissään ilmaisivat heidän aikeensa.

"Te leikatkaa heinää!" käski Joan ankaralla äänellä.

Mutta Gogoomy työnsi hitaasti toisenkin jalkansa eteenpäin. Joan tutki välimatkaa katseellaan. Hänen olisi ollut mahdotonta kääntää hevosensa ja päästä pakenemaan. He olisivat iskeneet hänet kuoliaaksi takaapäin.

Ja tänä jännittävänä hetkenä heidän kaikkien kasvopiirteet syöpyivät unohtumattomaksi kuvaksi hänen mieleensä. Eräs heistä oli vanha ukko, jonka halkinaiset ja venytetyt korvalehdet riippuivat rinnoille; toisella oli afrikkalaisen leveä, litteä nenä ja surkastuneet silmät, joista vain sairaalloisen kellertävät valkuaiset näkyivät tuuheitten kulmakarvojen alta; kolmannella oli paksut huulet ja takkuinen poskiparta. Ja Gogoomy — hän ei ollut koskaan ennen tullut huomanneeksi, että Gogoomy oli verrattain kaunis — kaunis kuin hurja, uhkamielinen villipeto. Hänessä oli alkuperäistä ylhäisyyttä, jota hänen tovereiltaan puuttui. Hänen vartalonsa muodot olivat sulavimmat kuin heidän, hänen ihonsa tasainen, hyvin hoidettu ja puhdas. Hänellä oli yksi ainoa delfiininhampaista tehty kaulanauha, josta riippui rinnalle iso opaalinhoitoisesta helmiäisestä veistetty puolikuu. Otsanauha oli lumivalkeista helmistä, ja tukassa riippui yksi ainoa pitkä sulka. Toisen jalan pyöreän pohkeen yläpuolella oli sukkanauhan tavoin rivi valkeita helmiä. Kokonaisvaikutus oli äärimmäisen keikarimainen. Kapea vyönauha täydensi puvun. Hän näki vielä erään miehen, vanhan ja kuihtuneen, jolla oli syvät vaot otsassa ja kurtuiset kasvot. Ja nuo kasvot värähtelivät ja vääntyivät kuin vihaisen eläimen — aivan niinkuin hän ennen muisti nähneensä apinain kasvojen liikkuvan.

"Gogoomy", sanoi hän ankarasti, "jos sinä et niitä heiniä, niin minä lyön sinua päähän." Gogoomyn kasvot kävivät entistäänkin pilkallisemmiksi, mutta hän ei vastannut mitään. Sen sijaan hän vilkaisi oikealle ja vasemmalle nähdäkseen, miten hänen toverinsa supistivat piiriä. Samalla hän työnsi jalkaansa monta tuumaa eteenpäin ruohikossa.

Joan näki selvästi asemansa toivottomuuden. Hän ei voinut päästä saarroksesta muuten kuin murtamalla vihollisten ketjun. Hän kohotti uhkaavasti ratsupiiskaansa ja painoi samalla kannukset kiivaasti hevosen kumpaankin kylkeen. Pelästynyt eläin karkasi suoraan Gogoomya kohti. Kaikki tapahtui silmänräpäyksessä, Jok'ainoa veitsi nousi ja kaikki miehet paitsi Gogoomy hypähtivät häntä kohti. Gogoomy itse vetäytyi syrjään ratsun tieltä singauttaen samalla veitsensä Joanin jälkeen niin että sen olisi luullut leikkaavan hänet kahdeksi kappaleeksi. Joan kumartui eteenpäin, ja veitsi lensi hänen ohitseensa, mutta leikkasi hänen ratsastuspukunsa lievetä ja satulan reunaa, viilsipä naarmun hevoseenkin. Hänen oikea kätensä, joka vielä oli koholla, laskeutui äkkiä, ja siima suhahti ilmassa. Hän näki ruoskaniskun valkean, turpoavan jäljen nuorukaisen uhkamielisissä, kauniissa kasvoissa ja huomasi vielä samassa silmänräpäyksessä ratsastavansa kurttukasvoisen vanhuksen yli, kuuli hänen murinansa ja näki hänen irvistyksensä — joka todentotta muistutti vihaista apinaa. Ja sitten hän oli vapaa ja ratsasti täyttä laukkaa kotiin päin.

Merielämään perehtyneenä hän osasi antaa arvoa Sheldonin päättävälle ja nopealle, täsmälliselle menettelylle hänen kuullessaan, mitä oli tapahtunut. Hypähtäen nuolena lepotuolista, jossa oli istunut aamiaista odotellen, hän löi kätensä yhteen kutsuen palvelijoitaan. Ja vielä kuunnellessaan Joanin

kertomusta hän kiinnitti patruunavyönsä ja tutki automaattisen pistoolinsa koneistoa.

"Ornfiri!" käski hän nopeasti ja varmasti, "soita isoa kelloa kovasti. Sitten satuloit hevosen... Viaburi' Mene nopeasti Sili'n luo ja sano, että monta mustaa on karannut — kymmenen tai kaksitoista mustaa." Hän kirjoitti nopeasti jotakin paperiliuskalle ja ojensi sen Lalaperulle. "Lalaperu, vie tämä pian valkoisen master Boucher'n taloon... Sitten he eivät pääse rannikkoa myöten kumpaankaan suuntaan", selitti hän Joanille. "Ja vanha Sili panee kyllä koko kylänsä liikkeelle heitä takaa ajamaan."

Ison kellon kutsumina saapuivat Joanin tahitilaiset ensimmäisinä paikalle; heidän kiiltävät ruumiinsa ja huohottavat rintansa todistivat, että he olivat juosseet koko matkan. Muutamilla kauimpana työssä olevilla joukkueilla oli tunnin matka paikalle.

Sheldon ryhtyi aseistamaan Joanin miehiä ja jakelemaan ampumatarpeita ja käsirautoja. Adamu-Adam pantiin ladatuin kivääreihin vartioimaan veneitä. Noa-Noa sai Matapuun avustamana toimekseen pitää huolta tyäjoukkioista niiden saapuessa paikalle, pitää miehiä hyvällä tuulella ja katsoa, etteivät hekin peloissaan rikkoisi sääntöjä. Muut viisi tahitilaista saivat jalan seurata Joania ja Sheldonia.

"Olenpa iloinen siitä, että saimme heidän salaisen asevarastonsa ajoissa kaivetuksi esiin kätköstään", sanoi Sheldon heidän ratsastaessaan veräjältä.

Sadan yardin päässä he kohtasivat kotiin palaavan tyäjoukkueen. Se oli Kwaquen ryhmä, mutta Sheldon etsi turhaan päällysmiestä joukosta.

"Mitä tämä, miksi Kwaque ei ole mukana?" kysyi hän.

Epäselvää puheensorinaa kuului vastaukseksi joka suusta.

"Suu kiinni te kaikki!" käski Sheldon.

Hän puhui tylyn ankarasti eläytyen valkoisen miehen osaan, jonka on aina esiinnyttävä voimakkaana ja ylemmyytensä tuntevana.

"Babatani, puhu sinä!"

Babatani astui esiin ylpeänä erikoisasemastaan toverien joukossa.

"Gogoomy hän teki loppu Kwaquesta", selitti Babatani. "Hän otta häne pää ja juokse pois niin pirusti."

Lyhyesti ja ilman mielikuvituksen lentoa hän kertoi, miten murha oli tapahtunut, ja Sheldon ja Joan ratsastivat eteenpäin. Ruohistossa, jossa Joania vast'ikään oli ahdistettu, he tapasivat pienen kurttuaisen miehen, jonka Joan oli ratsastanut kumoon. Hän kirskui ja irvisteli vanhaan tapaansa. Ratsu oli murskannut hänen toisen nilkkansa, ja sata yardia ryömittyään hän oli ymmärtänyt paon mahdottomaksi. Viimeinen tyäjoukkue, joka oli ollut raivaamassa maata aivan plantaasin rajalla, sai määräyksen kuljettaa hänet kotiin.

Mailin matkan päässä, missä karkulaisten jäljet kääntyivät suoraan pensaikkoihin päin, he löysivät Kwaquen ruumiin. Pää oli hakattu irti ruumiista ja viety pois, mutta Sheldon oli varma siitä, että ruumis oli Kwaquen. Hän oli ilmeisesti tehnyt vastarintaa, sillä paikalta, missä ruumis löytyi, lähti verisiä jälkiä.

Saavuttuaan tiheikköön heidän täytyi jättää hevoset. Papehara jätettiin niitä vartioimaan, sillä välin kuin Joan ja Sheldon muitten tahitilaisten seuraamina jatkoivat matkaa jalan. Polku kulki alaspäin rämeikön halki, jonka yli Berande-joki paikkapaikoin tulvi ja jossa murhamiesten punaiset jäljet yhtyivät krokotiilin jälkiin. Karkulaiset olivat ilmeisesti tavanneet pedon nukkumasta auringonpaisteessa ja viivytelleet tarpeeksi kauan ehtiäkseen hakata sen kappaleiksi. Tuossa haavoittunut mies oli istunut ja odottanut, kunnes muut olivat valmiit jatkamaan matkaa.

Tuntia myöhemmin, heidän kulkiessaan villisian polkua, Sheldon äkkiä pysähtyi. Veriset jäljet olivat päättyneet. Tahitilaiset ryntäsivät tiheikköön kummallekin puolelle tietä ja Utamin huudahdus ilmaisi pian heidän löytäneen jotain. Joan odotti, kunnes Sheldon palasi hänen luokseen.

"Se on Mauko", sanoi hän. "Kwaque oli haavoittanut häntä, ja hän ryömi tuonne kuolemaan. Nyt on siis kahden kohtalo tiedossamme. Mutta kymmenen on vielä jäljellä. Ettekö nyt usko saaneenne tästä tarpeeksi?"

Joan nyökäytti päätään.

"Ei tämä juuri ole miellyttävää", sanoi hän. "Palaan hevosten luo ja jään sinne teitä odottamaan."

"Mutta te ette voi lähteä yksin. Ottakaa kaksi miehistä mukaanne."

"Silloin jatkan mieluummin matkaa", sanoi Joan. "Olisi hullutusta heikentää takaa-ajoukkoa, enkä minä ole ensinkään väsynyt."

Jäljet kääntyivät äkkiä oikealle, aivan kuin karkulaiset olisivat muuttaneet mieltä ja suunnanneet kulkunsa Balesunaa kohti. Mutta jäljet painuivat painumistaan oikealle ja lopulta näytti siltä, kuin ne olisivat aikoneet muodostaa silmukan, jonka solmukohta kaikesta päättäneen oli sillä plantaasin rajalla, minne he olivat jättäneet hevoset. Heidän parhaillaan kulkiessaan tiheikössä, jossa ei mikään muu hievahtanutkaan kuin sametinhieno, kahdentoista tuuman pituinen perhonen, he kuuluivat useita laukauksia.

"Kahdeksan", laski Joan. "Ja kaikki yhdestä aseesta. Se oli varmasti Papehara."

He kiiruhtivat eteenpäin, mutta tullessaan paikalle he joutuivat ymmälle. Molemmat hevoset seisoivat paikoillaan liekaan sidottuina, ja Papehara kyykötöi maassa rauhallisesti poltellen. Lähestyessään häntä Sheldon oli kompastua ruohikossa makaavaan ruumiiseen ja huomasi samassa toisenkin. Joan tunsu tämän. Se oli Cosse, Gogoomyn heimolainen, joka oli luvannut auringon laskettua ottaa kiinni Pirulle syötiksi aiotun sian.

"Huono onni, missie", tervehti Papehara pudistaen alakuloisesti päätään. "Vain kaksi. Minu ampu Gogoomy, mutta minu ampu ohi."

"Mutta te olette tappanut heidät", torui Joan. "Teidän pitää ottaa heidät kiinni elävinä."

Tahitilainen hymyili.

"Miten?" kysyi hän. "Minu tupakoi. Minu ajattele Tahiti ja leipäpuu ja hauska hyvä aika Bora-Boralla, Äkkiä, kas noin, kymmenen mies he juokse pensaikosta minu päälle. Joka mies häne ole pitkä veitsi. Gogoomy häne ole pitkä veitsi toinen käsi ja Kwaquen pää toinen käsi. Minu ei aika otta he kiinni elävänä. Minu ampu, helvetti minu ampu. Miten te otta elävänä kymmenen musta mies, kymmenen pitkä veitsi ja Kwaquen pää?"

Turhan hyökkäyksensä jälkeen karkulaiset olivat hajaantuneet eri suunnille, mutta ennen pitkää jäljet taas yhtyivät. Ne kulkivat nyt Berande-jokea kohti, jonka yli pakolaiset olivat kulkeneet selvästi aikoen piiloutua sen takana olevaan suureen mangrove-metsään.

"Meidän ei kannata mennä kauemmaksi", sanoi Sheldon. "Sili kyllä lähettää koko kylänsä heitä takaa-ajamaan. Hänen ohitseen he eivät koskaan pääse. Meidän on nyt vain vartioitava rannikkoa ja estettävä heitä pääsemästä takaisin plantaasin alueelle tuhoja tekemään. Kas niin, tuota minä juuri aavistinkin!"

Vastaisen rannan pensaitten varjossa lipui pieni kanootti vastavirtaa. Se kulki niin äänettömästi, että sitä olisi voinut luulla näköhäiriöksi. Kolme alastonta mustaihoista miestä meloi sitä eteenpäin ilman pienintäkään melua. Pitkävirtaisia, ohuita, luukärkisiä heittokeihäitä oli kanootin partaalla, ja viinellinen nuolia riippui joka miehen selässä. Näiden ihmismetsästäjien tarkoilta silmiltä ei mikään jäänyt huomaamatta. He olivat ensiksi nähneet Sheldonin ja Joanin, mutta eivät mitenkään ilmaisseet sitä. Sillä kohtaa, missä Gogoomy seuralaisineen oli noussut virrasta, kanootti äkkiä pysähtyi, kääntyi ja katosi pimeimpään varjopaikkaan mangrove-puiden alle. Toinen ja kolmas kanootti tuli esiin alhaaltapäin mutkan takaa, liukui aavemaisesti karkulaisten ylimenopaikan kohdalle ja häipyi näkyvistä mangrove-puiden varjoon.

"Toivon, ettei tästä tule enää lisää tappamista", sanoi Joan heidän käännettyään hevosensa kotiinpäin.

"Sitä en juuri luule", vakuutti Sheldon. "Olen laatinut sopimukseni Sili-vanhuksen kanssa sellaiseen muotoon, että hän saa maksun ainoastaan elävistä vangeista, ja siksi hän tapaa olla hyvin varovainen."

XXIII.

Sanoma viidakoista.

Beranden karkulaisia ei koskaan ennen oltu näin innokkaasti ajettu takaa. Gogoomyn ja hänen toveriensa ilkityöt olivat olleet huonona esimerkkinä noille sadalleviidellekymmenelle vastapestatulle miehelle. Oli suunniteltu murhia, surmattu päällysmies ja rikottu työ sopimus karkaamalla tiheikköihin.

Sheldon näki, miten välttämätöntä oli opettaa vasta tulleille ihmisryhmille, että huonoa esimerkkiä oli turmiollista seurata, eikä hän antanut Sili'n levätä yöllä eikä päivällä. Itse hän tahitilaiset seuranaan miltei lakkaamatta risteili pensaikoissa ja antoi Joanin huolehtia plantaasista. Pohjoisessa Boucher oli hyvänä apuna ja pakotti karkulaiset kahdesti kääntymään takaisin heidän pyrkiessään rannikolle.

Mies miehen jälkeen karkulaiset joutuivat kiinni. Jo ensimmäinen ajojahti mangrove-rämeikön halki tuotti Sili'lle kaksi vankia. Heidän koettaessaan tehdä kaaroksen pohjoista kohti sai kolmas Boucher'n pyssystä haavan reiteensä. Hän laahusti hitaasti muiden jäljessä ja joutui Sili'n miesten käsiin. Kaikki kolme vankia asetettiin joka päivä pihamaalle raskaine kahleineen noille sadalleviidellekymmenelle punga-pungalaiselle opiksi ja ojennukseksi sekä selväksi osoitukseksi siitä, miten sen käy, joka seuraa huonoa esimerkkiä. Sitten pyydettiin "Minervasta", joka purjehti Beranden ohi matkalla Tulagiin, vene maihin, ja vangit lähetettiin vankilaan tuomiotaan odottamaan.

Viisi oli vielä vapaana, mutta heidän oli mahdoton päästä pujahtamaan pakoon. He eivät päässeet nurmikolle eivätkä hurjia bushmanneja peläten myöskään uskaltaneet tunkeutua liian syvälle sisämaahan. Jonkun ajan kuluttua yksi noista viidestä tuli vapaaehtoisesti antautumaan, ja Sheldon sai kuulla, että Gogoomy ja kaksi muuta olivat ainoat joukosta, jotka vielä olivat vapaina. Neljä heitä olisi pitänyt olla, mutta antautuneen miehen kertoman mukaan neljäs oli tapettu ja syöty. Saman kohtalon pelosta hänkin oli tullut takaisin. Hän oli kotoisin Malusta, Malaitan luoteisosasta, samoin kuin sekin, joka oli tullut syödyksi. Gogoomyn kaksi jäljelläolevaa kumppania olivat Port Adamsista. Mitä häneen itseensä tuli, sanoi mies tahtoneensa mieluummin saada tuomionsa ja rangaistuksensa hallitukselta kuin joutua toveriensa suuhun pensaikossa.

"Pian hyvin pian Gogoomy *kai-kai* minu", sanoi hän. "Minu sano, minu ei tahdo he *kai-kai* minu."

Kolme päivää myöhemmin Sheldon vangitsi toisen Gogoomyn tovereista, joka oli menehtymäisillään kuumeeseen eikä kyennyt tekemään vastarintaa eikä juoksemaan pakoon. Samana päivänä Sili löysi toisen, joka oli samassa tilassa. Gogoomy oli nyt yksin, ja takaa-ajajien piirin supistuessa supistumistaan hänen ympärillään hän voitti pelkonsa ja suuntasi kulkunsa suoraan saaren keskustassa kohoavaa harjannetta kohti. Sheldon neljän tahitilaisen seuraamana ja Sili kolmekymmentä miestä muassaan seurasivat hänen jälkiään kymmenisen mailia aukeille ruohokentille, mutta sitten Sili'n ja hänen väkensä rohkeus petti. Sili tunnusti ettei hän eikä kukaan hänen heimonsa mies koskaan ennen ollut uskaltanut tulla näin syvälle sisämaahan ja kertoi Sheldonille opiksi ja huviksi mitä hirvittävimpiä juttuja bushmannien julmuudesta. Ennen muinoin, kertoi hän, he olivat tulleet ruohikoitten poikki ja hyökänneet rannikon alkuasukkaiden kimppuun, mutta valkoisten miesten tultua rannikolle he olivat pysytelleet sisämaassa varustuksissaan. Ei yksikään rannikon alkuasukas ollut nähnyt heitä sen jälkeen.

"Gogoomy pian kuole bushmannien luona", vakuutti hän Sheldonille. "Minu sano hän kuole pian, he *kai-kai* häne vallan kokonaan."

Ja niin retkikunta lähti paluumatkalle. Ei mikään voinut saada alkuasukkaita kulkemaan eteenpäin, ja Sheldon tiesi, että olisi ollut sulaa hulluutta jatkaa matkaa viiden miehen voimalla. Hän seisoivat vyötäisiin ulottuvassa ruohikossa ja katsoi kaihomielin aaltoilevan ruohotasangon ja pehmeäviivaisten kukkuloitten takaa näkyvää Lion's Headia, valtavaa kalliohuippua, joka Guadalcanarin keskustasta kohosi taivasta kohti. Se oli jokaisen saaren rantaa pitkin purjehtivan merimiehen maantunnus, vuori, jolle valkoisen miehen jalka ei vielä koskaan ollut astunut.

Samana iltana päivällisen jälkeen Sheldonin ja Joanin pelatessa biljardia koira äkkiä haukahti pihamaalla ja Lalaperu, joka lähetettiin katsomaan, mitä oli tapahtunut, toi sisään uupuneen ja pölyttyneen alkuasukkaan, joka tahtoi puhua "ison valkoisen masterin" kanssa. Mies pyysi niin hartaasti, että Sheldon päästi hänet puheilleen, vaikka olikin jo myöhäinen ilta. Sheldon astui veranalle häntä tapaamaan ja ensi silmäykseltä nähdessään hänen laihat kasvonsa ja riutuneen ruumiinsa hän tiesi, että miehellä varmasti oli tärkeitä asioita. Siitä huolimatta hän kysyi ankarasti:

"Mitä sinä tulet näin myöhään, kun aurinko on jo laskenut?"

"Minu Charley", mutisi mies puolustautuen väsyneellä äänellä. "Minu asu Binussa."

"Vai niin — Binu-Charley? Mitä tahdot puhua minulle? Missä iso valkoinen master on?"

Joan ja Sheldon kuuntelivat yhdessä Binu-Charleyn kertomusta. Hän kuvaili Tudorin retkeä Balesunaa ylös: miten veneet oli kiskottu koskista ylös, miten he olivat kulkeneet jokea myöten, joka luikerteli ruohikoitten halki, miten valkoiset miehet lukemattomia kertoja olivat huuhtoneet hiekkaa kultaa etsien. Hän kertoi ensimmäisistä pienistä pyöreistä kukkuloista, viidakkopolkujen ihmishengen varalle viritetyistä ansoista, salahaudoista, joiden reunat ja pohja olivat täynnä teräviä keihäänkärkiä, ensimmäisistä heidän tapaamistaan bushmanneista, jotka eivät olleet koskaan nähneet tupakkaa

eivätkä tunteneet polttamisen nautintoa, kiitteli heidän ystävällisyyttään, kertoi kuinka retkikunta sitten tunkeutui yhä lähemmäksi Lion's Headin rinteitä, kuinka valkoiset miehet kärsivät pensaikkoahaavoista ja malariasta ja kuinka järjettömästi he luottivat bushmanneihin.

"Koko aika minu sano valkoinen master", kertoi hän, "minu sano: Se fella bushman se katso häne silmällä. Hän tietä paljon, hyvin paljon. Kun teillä on pyssy, se bushman on hyvä, hyvin hyvä ystävä. Koko aika hän katso tarkasti häne silmällä. Kun teillä ei ole pyssy, silloin se bushman lyö teiltä pää poikki. Hän *kai-kai* teidät kokonaan!"

Mutta bushmannit olivat olleet vielä kärsivällisempiä kuin valkoiset. Viikkoja oli vierinyt eikä mitään väkivaltaisuuksia ollut tapahtunut. Bushmannit tulivat yhä suuremmissa laumoissa valkoisten leiriin ja toivat aina lahjaksi syötäviä juuria, sikoja ja lintuja, villejä hedelmiä ja vihanneksia. Aina kun kullannetsijät siirsivät leiriään, bushmannit tarjoutuivat kantamaan tavaroita. Ja valkoiset miehet kävivät yhä huolettomammiksi. He eivät enää viitsineet olla varuillaan eivätkä kantaa pyssyä ja patruunavyötä muassaan, vaan alkoivat jättää aseensa leiriin lähtiessään kullanhakuun.

"Minu puhu koko aika iso valkoinen master, että hän katso tarkasti häne silmällä. Ja valkoinen master hän teke iso nauru, sano Binu-Charley aina sama pikku pikku lapsi — he sano minu ole pikku pikku lapsi."

Sitten eräänä aamuna Binu-Charley huomasi naisten ja lasten kadonneen. Tudor makasi juuri silloin kuumehoureissa heidän entisellä leiripaikallaan, viiden mailin päässä pääleiristä, joka oli siirretty nykyiseen paikkaansa, jotta retkikunta voisi tutkia eräitä kvartsiksi epäiltyjä kerrostumia. Binu-Charley oli kummankin leirin keskivälillä, kun naisten ja lasten katoaminen alkoi häntä epäilyttää.

"Minu ajattele", sanoi hän, "minu ajattele kovin. Monta musta Mary, monta pikku lapsi kulke iso pitkä matka. Mikä syy? Minu tietä, iso hyvin iso meteli tule pian. Minu pelkä kovin, minu pelkä. Minu juokse. Minu juokse pian."

Hän oli heittänyt tajuttomana makaavan Tudorin olalleen ja kantanut häntä mailin matkan takaisinpäin samaa tietä, jota he olivat tulleet. Siitä hän oli poikennut uudelle syrjätielle, kantanut taakkaansa neljännesmailin verran tiheimpään pensaikkoon ja piilottanut hänet isoon banian-puuhun. Palatessaan leiriin pelastaakseen jos mahdollista pyssyt ja matkavarusteet Binu-Charley oli nähnyt joukon bushmanneja kulkevan heidän tietään ja piiloutunut pensaikkoon. Siinä istuessaan hän oli kuullut kaksi laukausta leirin suunnalta. Muuta hän ei tietänyt. Hän ei ollut nähnyt valkoisia miehiä sen jälkeen eikä myöskään ollut uskaltanut lähestyä heidän vanhaa leiriänsä. Hän oli palannut Tudorin luo ja oleillut hänen kanssaan piilopaikassaan viikkokauden eläen villeillä hedelmillä ja muutamilla kyyhkysillä ja papukaijoilla, jotka hänen oli onnistunut ampua kaaripyssyllä. Sitten hän oli tullut Berandelle tuomaan uutisia. Hän kertoi, että Tudor oli hyvin sairas, makasi päiväkausia yhtä mittaa tainnoksissa ja oli tajuissaankin ollessaan hyvin heikko.

"Miksi et tapa valkoista masteria?" kysyi Joan. "Hänellä on hyvä pyssy, paljon kangasta, paljon tupakkaa, monta veistä ja kaksi pikkupyssyä, jotka ampuvat nopeasti pom-pom-pom — niin juuri."

Mustaihoinen hymyili ovelasti.

"Minu ymmärtä se asia. Jos minu tappa se valkoinen master, niin iso joukko valkoinen master tule Binuun ja olla niin helvetin vihainen ja sano: 'Mikä tämä pyssy merkitse?' Jaa, ne tappa Binu-Charley kokonaan. Paljo valkoinen master, paljo vihainen. Jos minu ei tappa häne, niin hän anta minu paljo tupakka, paljo kangas, paljo kaikki hyvin paljo."

"Meillä on vain yksi mahdollisuus", sanoi Sheldon Joanille.

Tämä rummutti sormillaan pöytää ja odotti, sillävälän kuin Binu-Charley tuijotti häneen väsyneesti, silmää räpäyttämättä.

"Lähden aikaisin huomisaamuna", jatkoi Sheldon.

"*Me* lähdemme", oikaisi Joan. "Minä saan tahitilaisistani irti kaksi kertaa niin paljon kuin te, ja sitäpaitsi valkoisen ei koskaan pidä yksin antautua sellaisiin seikkailuihin."

Sheldon kohautti olkapäitään merkiksi siitä, että hän alistui, vaikk'ei ollutkaan samaa mieltä. Hän tiesi, että olisi ollut turha vaiva ryhtyä väittelemään Joanin kanssa, ja lohdututtui ajattelemalla, että taivas ties mihin seikkailuihin hän voisi antautua, jos jäisi viikoksi yksin Berandelle. Hän löi kätensä yhteen, ja seuraavan neljännestunnin ajan palvelijat saivat viedä sanomia parakkeihin. Eräs miehistä lähetettiin Balesunan kylään pyytämään vanhaa Sili'ä viipymättä saapumaan paikalle. Valaanpyyntivene miehitettiin ja lähetettiin viemään Boucher'lle sanaa, että hänen tuli heti lähteä Berandelle. Tahitilaisille jaettiin ampumatarpeita ja varastosta otettiin säilykkeitä muutaman päivän eväiksi.

Viaburi kävi kalmankalpeaksi kuullessaan, että hänen tuli seurata retkikuntaa, ja kaikkien ihmeeksi Lalaperu vapaaehtoisesti tarjoutui lähtemään hänen sijastaan.

Sili saapui ylpeänä arvostaan, jota todisti sekin, että Beranden suuri herra kutsui hänet öiseen aikaan neuvotteluihin, ja varmana päätöksessään, ettei suostuisi astumaan tuumaakaan pelättyjen bushmannien alueelle. Hän sanoi, että jos hänen mieltään olisi kysytty silloin kun kullanetsijät lähtivät matkaan, niin hän olisi voinut edeltäpäin kertoa heidän surkean loppunsa. Vain yksi kohtalo odotti jokaista, joka uskalsi lähteä bushmannien maille: joutua alkuasukkaitten ruoaksi. Ja edelleen hän tahtoi sanoa, vaikk'ei häneltä oltu kysyttykään, että jos Sheldon aikoi lähteä pensaikkoihin, niin hänkin tulisi syödyksi.

Sheldon kutsui paikalle erään päällysmiehistä ja pyysi häntä valitsemaan kymmenen kookkainta, parasta ja voimakkainta Punga-Pungan miestä.

"Ei rannikon asukkaita", varoitti Sheldon, "vaan sisämaan miehiä, heillä on vahvat jalat. Pojat eivät tunne pyssyä, ja se ei ole hyvä. Tuokaa vahvoja miehiä, jotka osaavat ampua."

Valiomiehiä olivatkin ne kymmenen, jotka astelivat verannalle ja seisoivat siinä lyhtyjen valossa. Heidän paksut, jäntereiset säärensä osoittivat heidän olevan sisämaalaisia. Jokaisella oli pitkäaikainen kokemus pensaikkotaistelussa, useimmilla oli luodin tai keihään jälkiä ruumiissaan, ja kaikki olivat hurjia ilosta saadessaan jättää plantaasityön ikävän yksitoikkoisuuden ja päästessään tapporetkille. Tappaminen oli heidän synnynnäinen kutsumuksensa eikä suinkaan ruohon niittäminen, ja vaikka he eivät olisikaan uskaltaneet yksin tunkeutua Guadalcanarin pensaikkoihin, niin he Sheldonin kaltaisen valkoisen miehen turvissa ja sellainen valkoinen Mary mukanaan, millaiseksi he tunsivat Joanin, saattoivat rauhallisina odottaa retkestä paljon nautintoa ja iloa. Sitäpaitsi suuri herra oli heille kertonut, että nuo kahdeksan tahitilaisjättiläistä lähtisivät mukaan.

Punga-Pungan vapaaehtoiset seisoivat siinä säihkyvin silmin ja kasvojaan väännellen, alastoman ruumiin ainoana verhona kapeat vyöt ja hirvittävät helyt koristuksenaan. Jokaisen nenässä riippui litteä kilpikonnanluinen rengas, ja jokaisella oli savipiippu joko pistettynä korvalehden läpi tai helmistä tehdyn käsivarsirenkään ja käsivarren väliin. Kaksi upeata villisian torahammasta koristi erään rintaa. Toisen rinnalla riippui suunnattoman suuri kiilloitetusta simpukankuoresta veistetty pyöreä laatta.

"Tulee kova tappelu", ilmoitti Sheldon heille lopuksi.

He irvistelivät ja astuivat tyytyväisinä jalalta toiselle.

"Ehkä bushmanni tekee teistä *kai-kaita*", sanoi Sheldon vielä.

"Ei pelkoa", vastasi heidän puhemiehensä, muuan Kugu, roteva, paksuhuulinen, etiooppialaisen näköinen mies. "Kukaties Punga-Pungan mies *kai-hai* bushmannin."

Sheldon pudisti nauraen päätään ja päästi heidät menemään, minkä jälkeen hän lähti varastuhuoneeseen etsimään pientä suojatelttaa Joania varten.

XXIV.

Sisämaassa.

Peloittavan näköinen oli se joukkue, joka seuraavana aamuna auringon noustessa lähti kanooteissa ja pikkuveneissä matkaan Berandelta. Siihen kuuluivat paitsi Joania ja Sheldonia Binu-Charley ja Lalaperu, kahdeksan tahitilaista, kymmenen Punga-Pungan miestä, jotka kaikki ilokseen ja ylpeydekseen olivat saaneet kiiltävät, uudenaikaiset pyssyt. Lisäksi oli joukossa kaksi plantaasin venemiestä, kuusi miestä kumpaisessakin. Näiden ei kuitenkaan pitänyt tulla Carlia edemmäksi, missä vesitie päättyi ja missä heidän tuli odottaa veneinensä. Boucher jäi Berandelle pitämään huolta plantaasista.

Kello yhdentoista aikaan aamupäivällä retkikunta saapui Binuun, jossa parisenkymmentä taloa oli ryhmässä joen rannalla. Siellä heihin liittyi neljäkymmentä binulaista, jotka olivat keihäin ja nuolin asetetut ja kirskuivat ja irvistelivät ihastuksesta nähdessään sotaisen joukon. Pitkien suvantojen jälkeen virran juoksu alkoi käydä vuolaammaksi, ja matka edistyi hitaammin ja vaivalloisemmin. Balesuna oli useilta kohdin matalakin, ja tuontuostakin raskaasti kuormitetut veneet tarttuivat pohjaan,

jolloin ne oli puoleksi nostettava matalan kohdan yli. Paikka-paikoin sulkivat kapean joen yli kaatuneet puunrungot tien, ja veneet ja kanootit täytyi kantaa rantaa myöten esteitten ohitse. Yön tullen he ehtivät Carliin tyydytyksekseen tietoisina siitä, että olivat suorittaneet yhtenä päivänä matkan, joka Tudorin retkikunnalta oli vaatinut kaksi päivää.

Tänne Carliin — he olivat nyt puolitiessä ruohikon poikki — jätettiin seuraavana aamuna venemiehistöt ja suurin osa binulaisia. Uskaliaimmat heistä kulkivat vielä vajaan mailin eteenpäin, mutta pötkivät sitten juoksujalkaa takaisin. Binu-Charley kulki kuitenkin edelleen joukon etunenässä ohjaten sitä kukkuloille päin, samaa tietä, jota Tudor ja hänen miehensä muutamia viikkoja sitten olivat kulkeneet. Asettuessaan toisena iltana leiriin he jo olivat ehtineet ylätasangolle ja kauas troopilliseen pensaikkoon. Kolmantena päivänä he kulkivat bushmannien teitä — kapeita polkuja, joita täytyi astua peräkkäin ja jotka kiertelivät ja kaartelivat tiheän aarniometsän varjossa. Maa oli rehevää ja kosteata, ja miltei täydellinen hiljaisuus vallitsi metsässä; vain silloin tällöin kyyhkynen kukersi tai lumivalkea papukaija päästi ilmoille karkean naurunsa vaivalloisesti lentäessään.

Keskellä aamupäivää sattui täällä metsässä ensimmäinen onnettomuus. Binu-Charley oli hetkiseksi jäänyt jälkijoukkoon ja Kugu, sama punga-pungalainen, joka oli kerskaillut syövänsä bushmannit suuhunsa, kulki etumaisena. Joan ja Sheldon kuulivat jousenjälteen suhahduksen ja näkivät Kugun ojentavan kätensä, pudottavan pyssynsä, horjahtavan eteenpäin ja vaipuvan käsilleen ja polvilleen. Hänen paljaitten hartioittensa välissä alhaalla vasemmalla näkyi nuolen luukärki, joka oli lävistänyt hänen ruumiinsa. Ladatut pyssyt olivat valmiina ampumaan joka suunnalle, ja kaikki odottivat hermostuneesti, mitä seuraisi. Mutta ei risahdustakaan, ei pienintäkään liikettä ollut huomattavissa, ei mitään muuta kuin kostea, painostava hiljaisuus.

"Bushman ei lakkaa", huudahti Binu-Charley, ja useampi kuin yksi joukosta säpsähti kuullessaan hänen äänensä. "Aina sama kirottu ruma juttu. Tuo Kugu ei näe enää häne silmällä. Hän ei tiedä ei mitään." Kugun käsivarret olivat koukistuneet hänen alleen, ja hän makasi vavahdellen siinä mihin oli kaatunut. Juuri kun Binu-Charley tuli paikalleen joukon etunenään, haavoittunut heitti henkensä; ruumis vavahti vielä viimeisen kerran ja jäi hiljaa makaamaan.

"Suoraan läpi sydämen", sanoi Sheldon toimitettuaan tutkimuksensa. "Se tuli varmaan jonkinlaisesta vipulaitteesta."

Hän huomasi Joanin kalpeiden kasvojen jännittyneen ilmeen ja näki hänen suurin silmin tuijottavan maassa makaavaan ruumiiseen, joka hetki sitten oli ollut elävä ihminen.

"Minä pestasin hänet itse", sanoi hän kuiskaten. "Hän tuli rannikolle sisämaasta Punga-Pungaan ja suoraa päätä 'Marthaan' ja tarjoutui pestattavaksi. Ja minä olin hänestä niin ylpeä. Hän oli ensimmäinen..."

"Peijakas! Katso tämä", keskeytti Binu-Charley työntäen syrjään metsäpolun lehväseinämää, jonka takaa tuli näkyviin jousi niin valtava, ettei ainoakaan bushmanni olisi yksin jaksanut sitä jännittää.

Binulainen tutki ansan koneiston, löysi pensaaseen kätkeytyn laukaisulangan, joka Kugun jalan kosketuksesta oli saanut kireälle jännitetyn jousen laukeamaan.

He olivat syvällä aarniometsässä. Kolkko hämähäri vallitsi, sillä ei yksikään auringon säde sattumaltakaan päässyt tunkeutumaan paksun lehti- ja liaanikatoksen lävitse, jonka alla he kulkivat. Tahitilaiset tunsivat ilmeisesti pyhää kammaa paikan hiljaisuutta ja pimeyttä ja äskeistä salaperäistä tapahtumaa kohtaan, mutta osoittivat juroa pelottomuutta ja tahtoivat jatkaa matkaa. Punga-pungalaiset sen sijaan eivät olleet millänsäkään. He olivat itse bushmanneja ja tottuneita tähän salaiseen sodankäyntiin, vaikka heidän metsissään olivatkin toiset keksinnöt käytännössä kuin täällä. Syvimmin tapaus oli vaikuttanut Joaniin ja Sheldoniin, mutta valkoihoisina heidän ei arveltu antavan mitään valtaa mielessään jokapäiväisille mielenliikutuksille ja heidän velvollisuutensa oli suhtautua kaikkeen välinpitämättömällä ylemmydentunnolla, kuten hallitsevan rodun sopi.

Heidän jälleen lähtiessään liikkeelle Binu-Charley taas otti johdon käsiinsä, ja hänen tarkka katseensa keksi toisen piilostaan väijyvän ansan toisensa jälkeen. Itse tiekin oli täynnänsä loukkauskiviä, joista tärkeimpiä olivat viekkaasti piiloitetut tunkeilevien vieraitten paljaihinkin jalkoihin pistävät okaat. Kerran iltapäivällä Binu-Charley oli vähällä pudota tien alle kaivettuun piikkireunaiseen ja -pohjaiseen kuoppaan. Silloin tällöin koko joukko sai pysähtyä odottamaan, kun Binu-Charley tutki epäilyttäviä taipaleita. Joskus hänen täytyi poiketa tieltä ja ryömiä ja kiipeillä viidakon halki päästäkseen lähestymään ansoja takaapäin. Kerran eräs jousi hänen varovaisuudestaan huolimatta laukesi ja nuoli hipaisi erään tiellä odottavan punga-pungalaisen olkaa.

He tulivat tienhaaraan, jossa pieni syrjäpolku yhtyi isompaan tiehen. Sheldon pysähtyi ja kysyi Binu-Charleyltä, tiesikö hän minne se vei.

"Iso puutarha siellä pieni matka hyvin pieni", oli vastaus. "All right, te tahto mene katso sitä."

"Hiljaa!" varoitti hän hetkisen kuluttua. "Hyvin lähellä se puutarha. Joku bushman siellä, me ota häne kiinni."

Heidän hiivittyään vielä kappaleen matkaa eteenpäin ja kurkisteltuaan edessään leviävälle metsänaukeamalle Binu-Charley viittasi Sheldonia varovaisesti lähestymään. Joan hiipi hänen vieressään, ja he katsoivat yht'aikaa. Aukeama oli ainakin puolen acren laajuinen ja huolellisesti aidattu, jotteivät villisia pääsisi sitä turmelemaan. Meloni- ja banaanipuitten hedelmät olivat juuri kypsymäisillään ja niiden alla maassa kasvoi makeita perunoita ja jams-juuria. Aukeaman laidassa oli pieni seinätön, vain sateensuojaksi kelpaava ruokomaja. Sen edustalla istui laiha, parrakas bushmanni kyyristyneenä tulen ääreen. Tuli savusi kovasti, ja savupatsaan keskelle oli ripustettu pyöreä, tumma esine. Bushmanni oli ilmeisesti syventynyt mietiskelyyn, johon tuo esine oli antanut aiheen.

Sheldon varoitti joukkoaan ampumasta, ellei näyttäisi siltä kuin miehen onnistuisi paeta, ja viittasi Punga-Pungan miehiä lähestymään. Joan hymyili hänelle hyväksyvästi. Tässä olivat pääkallonpyytäjät vastatusten. Mustat astuivat äänettömästi paikoilleen, jotka olivat niin valitut, että he yht'aikaa voivat hyökätä aukealle. Heidän kasvonsa olivat tuimat ja vakavat, heidän silmistään loisti hehkuva haltioituminen, joka oli heidät vallannut. Sillä tämä oli elämää, tämä leikki elämästä ja kuolemasta, heidän mielestään ainoata leikkiä, joka sopi miehelle, joskin he leikkivät sitä alhaisella ja pelkurimaisella tavalla, surmasivat takaapäin metsän pimennoissa ja harvoin tulivat päivänvaloon.

Sheldon antoi heille kuiskaten merkin, ja kaikki kymmenen — Binu-Charley oli näet heidän joukossaan — hypähtivät eteenpäin. Bushmannin herkätkorvat varoittivat häntä vaarasta, ja hän karkasi jaloilleen jousi ja nuoli kädessä; asetti nuolen uraan ja jännitti jousen, ennenkuin vielä oli seisoallaankaan. Mies, jota hän tähtäsi, väisti nuolen tieltä, ja ennenkuin hän ehti ampua uudestaan, hänen vihollisensa olivat hänen kimpussa. He kierittivät häntä pari kertaa ympäri maassa ja kiskoivat hänet sitten aseista riisuttuna ja avuttomana jaloilleen.

"Mitä, hänhän on aivan kuin muinainen babylonialainen!" huudahti Joan häntä katsellen. "Hän on assyrialainen, foinikialainen! Katsokaa tuota suoraa nenää, noita kapeita kasvoja, noita poskipäitä — ja tuota kaltevaa, soikeaa otsaa ja partaa ja silmiä!"

"Entä noita kippurahiuksia sitten", nauroi Sheldon.

Bushmanni oli hirvittävän kuolemanpelon vallassa. Sen mukaan mitä hän elämästä tiesi, ei hänellä voinut olla muuta odotettavissa kuin kuolema. Mutta hän ei kuitenkaan painunut tomuun heidän eteensä, vaan vastasi heidän katseihinsa jonkinlainen itsetyytyväinen ilme kasvoissaan. Viimein hänen katseensa pysähtyi Joaniin, ensimmäiseen valkoiseen naiseen, jonka hän oli nähnyt.

"Hei, tämä bushman on *kai-kainut* se mies!" huudahti Binu-Charley äkkiä.

Hänen sanansa kuuluivat niin käsittämättömiltä, että Joan äkkiä käännähti katsomaan, mikä oli herättänyt hänen huomionsa — ja näki aivan silmänsä edessä Gogoomyn. Ainakin Gogoomyn pään — se oli tuo tumma esine, jonka he olivat nähneet riippuvan savussa. Se oli vielä aivan näköisensä, savustus oli vast'ikään alkanut, ja vaikka silmät olivat ummessa, saattoi Joan tuossa hirvittävässä kappaleessa, joka heilahteli savupyörteessä, vielä huomata kaiken sen juron kauneuden ja eläimellisen voiman, jonka hän kerran oli niissä pannut merkille.

Joanin kauhu ei vähentynyt hänen nähdessään miten punga-pungalaiset suhtautuivat asiaan. He olivat silmänräpäyksessä tunteneet pään ja samassa purskahtaneet sydämelliseen nauruun, jonka jälkeen he kimakoilla äänillään olivat alkaneet lausua toisilleen ajatuksiaan näyn johdosta. Gogoomyn loppu oli heistä hauska pila. Hänen karkausrytyksensä oli käynyt hullusti. Hän oli leikkinyt leikin loppuun ja hävinnyt. Ja mikä olisi ollut lystikkäämpää kuin että bushmannit sitten söivät hänet suuhunsa? Tämä oli hauskin tapahtuma, mikä moniin aikoihin oli heille sattunut. Eikä se heidän mielestään ollut missään suhteessa tavaton eikä oudostuttava. Gogoomy oli kulkenut bushmannin elämänkierroksen päästä päähän. Hän oli itse katkonut päitä, ja nyt toiset olivat ottaneet hänen päänsä. Hän oli syönyt ihmisiä ja lopulta itse joutunut ihmissyöjien käsiin.

Punga-pungalaiden nauru vaikenä, ja he katselivat näytelmää kiiluvien silmin ja ahnein ilmein. Tahitilaisista näky sitävastoin oli ilmeisesti vastenmielinen, ja Adamu-Adam pudisti hitaasti päätään ja murahteli ilmaisten siten inhoaan. Joan oli ärtynyt. Hänen kasvonsa olivat kalpeat, mutta kummassakin poskessa paloivat punaiset täplät. Vastenmielisyys oli väistynyt vihan tieltä, ja hän oli ilmeisesti kostonhimoisella tuulella.

Sheldon naurahti.

"Ei teidän kannata olla vihainen", sanoi hän. "Älkää unohtako, että hän katkaisi Kwaquen pään ja söi

toverinsa, joka oli karannut hänen kanssaan. Sitäpaitsi hän oli syntynyt tähän kohtaloon. Hänet syötiin samasta kaukalosta, josta hän itse oli syönyt."

Joan katsahti häneen, ja hänen vapisevat huulensa avautuivat vastatakseen.

"Älkääkä unohtako", lisäsi Sheldon, "että hän oli päällikön poika ja että hänen port-adamsilaiset heimolaisensa epäilemättä tahtovat saada valkoisen miehen pään korvaukseksi."

"Tämä on kaikki niin hirmuista ja niin naurettavaa", sanoi Joan viimein.

"Ja niin — romanttista", jatkoi Sheldon ovelasti.

Joan ei vastannut, vaan kääntyi pois päin, mutta Sheldon tiesi, että nuoli oli osunut.

"Tämä mies olla sairas, häne vatsa käy ympäri", sanoi Binu-Charley osoittaen punga-pungalaista, jonka olkapäätä nuoli tuntia aikaisemmin oli raapaissut.

Mies istui maassa ja valitteli käsivarret koukistettujen polvien ympäri kiedottuina, pää riipuksissa ja tuskissaan huojuen edestakaisin. Myrkytystä peläten Sheldon oli heti avannut haavan ja ruiskuttanut siihen puhdistavaa ainetta, mutta varokeinosta huolimatta olka pöhöttyi nopeasti.

"Viemme hänet Tudorin piilopaikkaan", sanoi Joan. "Kävely pitää hänen verensä liikkeellä ja hajoittaa myrkyt. Adamu-Adam, pidä huoli tästä miehestä. Ehkä hän tahtoo nukkua. Silloin sinä ravistat hänet hereille. Jos hän nukkuu, niin hän kuolee."

He edistyivät nyt nopeammin, sillä Binu-Charley asetti vangitun bushmannin edelleen ja pakotti hänet puhdistamaan polun ansoista. Kerran tien tehdessä äkkimutkan, jossa miehen olka ei voinut olla hipaisematta lehväseinämää, bushmanni hyvin huolellisesti työnsi lehvät syrjään ja paljasti teräväkärkisen peitsen, joka oli niin asetettu, että ohikulkijan täytyi saada ainakin ilkeä naarmu.

"Helkutti", sanoi Binu-Charley, "tämä kärki olla paha."

Hän otti peitsen käteensä, tutki sitä tarkasti ja teki äkkiä kädellään liikkeen, ikäänkuin olisi aikonut pistää sillä bushmannia rintaan. Hän teki sen vain leikillään, mutta bushmanni hypähti kauhistuneena taaksepäin. Ase oli epäilemättä myrkytetty, ja tämän jälkeen Binu-Charley kantoi sitä uhkaavasti bushmannin selän takana.

Aurinko laski lännessä kohoavan mahtavan vuorenhuipun taakse, ja metsässä syntyi aikainen, kauan kestävä hämärä. Retkikunta jatkoi vaivalloista vaellustaan tässä turman metsässä, tässä kammottavan salaperäisyyden, nopean, äänettömän ja kaamean kuoleman, eläimellisen intohimon, alhaisen vaiston, vielä alkulimassa rypevän ihmiselämän, rappeutuneen ja rajattoman raakalaisuuden tyyssijassa. Ei ainoakaan tuulenhenkäys antanut eloa synkälle hiljaisuudelle, ja ilma oli ummehtunut, kostea ja tukahduttavan kuuma. Hiki tihkui lakkaamatta matkamiesten ruumiista, ja heidän sieraimissaan tuntui mätänevien kasvien ja mustan, hedelmällisyyttään kihelmöivän mullan raskas tuoksu.

Binu-Charleyn osoittamalla paikalla he kääntyivät syrjään polulta, jota olivat kulkeneet, ja tulivat milloin ryömien nelinkontin kosteassa, mustassa sohjossa, milloin pujahdellen ja kiipeillen tiheikköjen läpi kymmenkunta jalkaa maanpinnan yläpuolella suunnattoman suuren banian-puun luo. Se oli puolen acren laajuinen ja muodosti aarniometsän syvyyteen oman tiheikkönsä, vielä läpipääsemättömämmän kuin muu metsä. Sen synkästä pimennosta kuului särkynyt, laulava miehen ääni.

"Kuulkaa, iso master ei vielä kuollut."

Laulu taukosi, ja heikko ääni kysyi sisältä: "Kuka siellä?" Joan vastasi, ja sitten ääni selitti:

"Minä en houraille. Lauloin pysyäkseeni jommoisellakin tuulella. Onko teillä mitään syötävää?"

Muutaman minuutin kuluttua sairas makasi peitteihin käärittynä, miehet rakensivat nuotioita ja kantoivat vettä, Joanin teltoa pystytettiin, ja Lalaperu tutki myttyjä ja avasi säilykeastioita. Tudor oli voittanut kuumeen ja oli paranemaan päin, mutta yhä vielä peloittavan voimaton ja nälkään nääntymäisillään. Hänen kasvonsa olivat niin pöhöttyneet moskiitonpuremista, että häntä oli mahdoton tuntea, ja vain todennäköisyyssyyt saivat heidät uskomaan tavanneensa oikean miehen. Joanilla oli voiteita muassaan, ja ennen niiden käyttöä hän hautoi pöhöttyneitä kasvoja kuumilla kääreillä. Sheldon, jonka täytyi valvoa leirin pystyttämistä ja yön valmistelutoimia, katsoi hänen puuhailuaan ja kärsi mustasukkaisuuden tuskia joka kerta nähdessään hänen käsiensä koskettavan Tudorin kasvoja ja ruumista. Sairaanhoidajattaren tehtävissään nuo kädet eivät hänestä tuntuneetkaan pojan käsiltä, sen Joanin käsiltä, joka vihan liekit kalpeilla poskillaan oli katsellut Gogoomyn päätä. Nyt nuo kädet olivat naisen, ja Sheldon hymyili itselleen keksiessään, että hän jonakin yönä nukkuisi ilman moskiittoverkkoa, jotta Joan aamulla hautois hänenkin kasvojaan.

Pääkallonpyytäjät.

Illalla oli jo päätetty, mihin aamulla oli ryhdyttävä. Tudorin piti jäädä piilopaikkaansa kokoamaan voimia, sillävälän kuin retkikunta jatkoi matkaansa. Heikko toivo, että he voisivat pelastaa yhdenkään Tudorin kumppaneista, sai Joanin päättäväisesti pyrkimään eteenpäin, ja sekä Sheldon että Tudor koettivat turhaan taivuttaa häntä jäämään banian-puun suojaan Sheldonin jatkaessa etsintää. Adamu-Adamin ja Arahun piti jäädä Tudorin luo vartioimaan, viimeksimainitun kipeän jalkansa vuoksi, hän oli näet astunut bushmannien tielle piilottamaan okaan. Bushmannien käyttämä myrkky oli ilmeisesti hitaasti vaikuttavaa ja verraten heikkoa, sillä haavoittunut punga-pungalainen oli vielä hengissä ja vaikka hänen olkansa vielä olikin paisuksissa, niin oli polte kuitenkin jo alkanut vaimeta. Hänkin jäi Tudorin luo.

Binu-Charley näytti tietä, välillisesti tosin, sillä myrkytettyä peistä hyväkseen käyttäen hän ajoi bushmannivankia edellään. Polku kulki vieläkin kostean, mätänevän tiheikön läpi, ja he tiesivät, ettei kylää ollut odotettavissa ennenkuin maa alkoi yletä. He ponnistelivat hengästyneinä ja hikisinä eteenpäin kosteassa, liikkumattomassa ilmassa, vajonneina villin, rehevän kasvullisuuden mereen. Kaikkiällä estivät puitten valtavat juuret heidän kulkuaan, ja toisiinsa takertuneet köynnöskasvit, paksut kuin miehen käsivarsi, heittelehtivät toiselta korkealta oksalta toiselle tai riippuivat äärettöminä sotkuisina vyyhteinä kuin hirvittävät käärmeet. Oli mehevävartisista kasveja, joiden lehdet olivat isommat kuin miehen ruumis ja joiden koko hikinen pinta höyrysi. Siellä täällä kalliosaaria muistuttavat viikunapuut työnsivät muun hillittömän kasvullisuuden syrjään muodostaen pylväistöjä ja käytäviä, joihin päivänvalo ei päässyt tunkeutumaan ja joissa alituinen keskiyön pimeys vallitsi. Puunkaltaiset saniaiset ja sammalet ja lukemattomat muut loiskasvit taistelivat loistavaväristen sienien kanssa elämisenmahdollisuuksista, ja itse ilmakin tuntui tarjoavan tukea hennon satumaisille köynnöskasveille, jotka olivat keveitä ja hienoja kuin timanttiusva ja joiden pienen pienet kukkaset helähdellen värisivät. Sairaalloiset, kalpeankellertävät ja helakanpunaiset kämmekkäät loistivat kultaisessa auringonpaisteessa, joka pisaroittain pujottelihe katoksen läpi. Salaperäinen, pahaenteinen oli tämä metsä, hiljaisuuden ruumishuone. Mikään muu ei siinä liikkunut kuin omituiset, pienet linnut, joiden omituisuus teki salaperäisyyden vieläkin syvemmäksi, ne kun lensivät äänettömästi, laulamatta, visertämättä ja olivat himmeätäpläisine siipineen aivan kuin kämmekkäitä, sairauden ja riutumisen liiteleviä kukkasia.

He huomasivat hänet äkkiarvaamatta istumassa viisitoista jalkaa maasta polun yläpuolella, monihaaraisen puun oksalla. He näkivät hänet kaikki, kun hän varjon tavoin heittäytyi puusta alastomana kuin maailmaan syntyessään, putosi joustavasti, koukistetuin polvin maahan ja kiiti kuin varjo polkua eteenpäin. Heidän oli vaikea käsittää, että hän oli ihminen, sillä hän näytti enemmän satuolennolta, pensaikon hengeltä, metsän haltialta. Binu-Charley oli ainoa, joka ei joutunut ymmälle. Vangin pään ylitse hän lennätti myrkytetyn peitsensä pakenevaa olentoa kohti. Heitto oli suurenmoinen ja hyvin tähdätty, mutta varjo hypähti ja keihäs lensi häntä laisinkaan vahingoittamatta hänen jalkojensa välitse maahan. Mutta samassa hän kuitenkin kompastui siihen ja kaatui. Ennenkuin hän ehti nousta jaloilleen, oli Binu-Charley hänen kimpussa ja tarttui hänen lumivalkeiseen tukkaansa. Hän oli vielä nuori mies ja lisäksi aika keikari; kasvot olivat hiilellä mustatut, hiukset tuhalla valkeiksi jauhoitetut, nenän läpi oli pistetty äsken irtileikattu villisian häntä, ja kaksi samanlaista riippui korvissa. Muita koristeita hänellä ei ollutkaan, lukuunottamatta ihmisen sormiluista tehtyä kaulanauhaa. Nähdessään heidän toisen vankinsa hän alkoi kirkua valittavalla, kimakalla äänellä, rypisteli silmäkulmiaan ja tuijotti ynseillä villieläimen silmillään. Hänet sijoitettiin joukon keskusta, jossa muuan punga-pungalainen kuljetti häntä vitsaköydestä.

Polku alkoi nyt vähitellen nousta pensaikosta ylävämmille maille, painui tosin silloin tällöin hetteisiin, joissa epäterveellinen kasvullisuus rehevöi, mutta nousi kuitenkin nousemistaan kaveten pyöreitten, miltei huomaamattomien kukkuloiden ja jyrkkien selänteiden ja kallioiden yli, missä metsä harveni ja sinisiä pilkkuja alkoi näkyä päitten päällä.

"Pian me pysähty", sanoi Binu-Charley varoittaen.

Ennenkuin hän vielä oli puhunut loppuun, kuului korkealta heidän päittensä yläpuolelta kylärummun kumeasti kaikuva räminä. Mutta lyönnit seurasivat toisiaan hitaasti eikä ääni ilmaissut minkäänlaista hämminkiä eikä pakokauhua. He olivat juuri kylän alapuolella ja saattoivat kuulla kukkojen kiekuvan, kahden naisen kovaäänisesti kiistelevän ja pienen lapsen itkevän. Polku muuttui nyt kylätieksi, jota oli paljon kuljettu ja joka nousi niin jyrkästi, että joukko useita kertoja pysähtyi hengähtämään. Tie ei tullut ensinkään leveämmäksi, ja paikka-paikoin ihmisten jalat ja miespolvien aikuiset sateet olivat uurtaneet sitä niin, että se oli painunut kaksikymmentä jalkaa maanpinnan alapuolelle.

"Yksi ainoa pyssymies pitäisi täällä puoliaan tuhatta vastaan", kuiskasi Sheldon Joanille. "Ja keihäillä ja nuolilla varustettuina puolustaisi kaksikymmentä miestä mainiosti tätä kylää."

He tulivat kylän laitaan. Se sijaitsi pienellä ruohikkosella ylätasangolla, jossa vain siellä täällä kasvoi joku yksinäinen puu. Naiset kiiruhtivat ulos ruohomajoista, päästivät ilmoille hurjan varoitushuudon ja pyrähtivät kuin säikähtyneet peltopyyt aukeaman vastaiseen laitaan päin kooten juostessaan syliinsä lapsensa, Samalla alkoi keihäitä ja nuolia sadella tulijain joukkoon. Sheldonin käskystä tahitilaiset ja Punga-Pungan miehet alkoivat käyttää pyssyjään. Keihäät ja nuolet lakkasivat lentämästä, ja bushmannit katosivat viimeiseen mieheen. Taistelu oli lopussa, ennenkuin se oli oikeastaan ehtinyt alkaakaan. Hyökkääjistä ei yksikään ollut haavoittunut, bushmanneja makasi puolen tusinaa kuolleina. Nämä olivat ainoat, jotka olivat jääneet näkyviin, haavoittuneensa pakenijat olivat korjanneet. Tahitilaiset ja Punga-Pungan miehet olivat lämmenneet ja tahtoivat jatkaa, mutta Sheldon ei sitä sallinut. Hän oli iloinen huomattessaan ihmeekseen, että Joan oli samaa mieltä, sillä katsahtaessaan häneen kerran luotien lentäessä hän oli nähnyt hänen kalpeitten kasvojensa säihkyvän miekan tavoin palavan taistelunnosta, sieraimien värähtelevän ja silmien loistavan kirkkaina ja pelottomina.

"Villiraukat", sanoi hän. "Hänen toimivat vain luonteensa mukaisesti. Lähimmäisen syöminen ja hänen kallonsa ryöstäminen on heidän mielestään moitteetonta käytöstä."

"Mutta heidän on opittava, että valkoisen miehen päätä ei sovi ottaa", sanoi Sheldon.

Joan nyökäytti päätään ja sanoi: "Jos löydämme yhdenkään pään, niin poltamme kylän. Hei, Charley! Missä ne säilyttävät päitä?"

"Minu luule ne päät olla pirun pahassa talossa", oli vastaus. "Se iso talo tuolla, kirottu talo."

Hän osoitti kylän suurinta rakennusta, joka oli vaatimattomasti koristettu merkillisillä kuviopunoksilla ja jonka katon kannatinpylväihin oli veistetty rivoja ja kauhistavia, puoleksi ihmistä, puoleksi eläintä esittäviä kuvia. He astuivat sisään, kompastuivat hämärässä kylän nuorten miesten käyttämiin makuutukkeihin ja iskivät päänsä kammottaviin uhrilahjoihin, jotka kuivuneina ja kutistuneina riippuivat kattopalkeista. Kummallakin puolella oli muodottomia epäjumalia, joista toiset olivat karkeasti veistetyt, toiset pelkkiä muokkaamattomia pölkkyjä, jotka olivat kiedotut mätäneviin, kuvaamattoman likaisiin niinipunoksiin. Ilma oli ummehtunut ja tuoksui mädänneelle, eivätkä nauhaan pujotetut kalanpyrstöt ja puoleksi puhdistetut koiran ja krokotiilin kallot tehneet sitä terveellisemmäksi hengittää.

Keskellä huonetta, kyyristyneenä matalan savuavan tulen ääreen, joka oli sytytetty tuhansien entisten tulien hajoitettuun tuhkaan, istui vanha mies ja tuijotti tylsästi tulijoihin. Hän oli hyvin vanha, niin vanha, että hänen kurttuinen ihonsa riippui väljinä poimuina eikä ensinkään näyttänyt ihmisen nahalta. Hänen luisevat kätensä olivat kuin pedon kynnet, hänen laihat kasvonsa kuin ilmetty ruumiinkallo. Hänen tehtävänä näytti olevan tulen hoitaminen, ja tuijottaessaan heihin hän lisäsi siihen kourallisen kuivaa, lahonnutta puuta. Ja savussa he näkivät sen mitä etsivät. Joan kääntyi pois päin ja kiiruhti horjuvin askelin, miltei sairaana inhosta ulkoilmaan ja auringonpaisteeseen.

"Katsokaa, ovatko ne kaikki siellä", huusi hän heikolla äänellä sisään jääneille, hoiperteli pari askelta eteenpäin tietämättä minne pyrki, veti ilmaa keuhkoihinsa pitkin, voimakkain vedoin ja koetti unohtaa äskeisen näyn.

Sheldonin vastenmieliseksi tehtäväksi jäi päiden laskeminen. Ne olivat siellä kaikki, yhdeksän valkoisen miehen päätä, joiden kasvot olivat tulleet hänelle niin tutuiksi kulanetsijäretkikunnan asustaessa teltoissaan Beranden pihamaalla ja pannessa veneitään kuntoon. Binu-Charley, jota työ mitä suurimmassa määrin huvitti, auttoi häntä, käänteli päitä voidakseen paremmin tuntea ne, tutki tarkoin ruoskanjälkiä ja kehoitti Sheldonia panemaan merkille, miten kasvot olivat väentyneet. Punga-Pungan miehet tuijottivat tylsästi tapansa mukaan, ja tahitilaiset — niinkään tapansa mukaan — olivat kauhistuneet ja kiihdyksissä. Monet heistä kiroilivat ja murahtelivat hiljaa itsekseen. Matapuu oli niin raivostunut, että hän äkkiä pitkin harppauksin astui tulenhoitajan luo ja potkaisi häntä kylkiluihin. Vanhus päästi kauhuissaan hirveän, pelästyneen villieläimen karjuntaa muistuttavan parahduksen, heittäytyi kasvoilleen tuhkaan ja makasi siinä vapisten ja joka hetki odottaen kuolemaa.

Muitakin, kokonaan kuivettuneita ja savustuneita päitä oli huoneessa yllinkyllin, mutta kahta poikkeusta lukuunottamatta niiden omistajat olivat olleet mustaihoisia. Tällaista metsästystä siis harjoitettiin tuossa pimeässä turman metsässä, ajatteli Sheldon niitä nähdessään. Niin tukahduttava kuin huoneen ilma olikin, ei hän kuitenkaan malttanut olla pysähtymättä erään Binu-Charleyn löydön eteen.

"Minu tiedä musta Mary, minu tiedä valkoinen Mary", sanoi Binu-Charley.

"Minu ei tiedä tämä Mary. Mikä häne nimi?"

Sheldon katsoi hänen osoittamaansa päätä. Se oli vanha, kurttuinen ja mustunut monen vuoden savustuksesta "pirun pahassa talossa", mutta ei kuitenkaan ollut epäilemistäkään siitä, että nuo kuivettuneet muumiomaiset kasvot olivat olleet kiinalaisen. Miten tuo pää oli tullut tänne, oli arvoitus. Se oli naisen pää, eikä Sheldon koskaan ollut kuullut kiinatarta mainittavan Salomonin-saarten historian yhteydessä. Korvissa riippui kahden tuuman pituiset korvarenkaat, ja kun binulainen Sheldonin kehoituksesta hankasi pois paksun savu- ja likakerrostuman, ilmaantui hänen sormiensa alta loistavan vihreää nefriittiä, hohtavia helmiä ja lämpimän punertavaa Itämaan kultaa. Toinen pää, joka sekin oli otettu kauan sitten, oli valkoisen miehen, kuten tuuheat, kurttuiselle ylähuulelle kaartuvat vaaleahkot viikset kyllin selvästi todistivat. Ja Sheldon mietti, kukahan unohdettu helmenpyydystäjä tai santelipuunkauppia oli saanut luovuttaa tämän julman voitonmerkin.

Käskettyään Binu-Charleyn ottaa pois korvarenkaat ja annettuaan Punga-Pungan miesten tehtäväksi kantaa ulos vanhan tulenhoitajan Sheldon lähti majasta ja sytytti sen palamaan. Pian jok'ainoa rakennus loimusi iloisesti, ja vanha tulenhoitaja istui eteensä tuijottaen ulkona päivänpaisteessa nähden kylänsä palavan poroksi. Ylempänä olevilta vuorilta, missä ilmeisesti oli muita kyliä, kuului rumpujen räminää ja hurjaa sotatorvien toivotusta, mutta Sheldon arveli, ettei hänen pienine joukkoineen kannattanut uskaltautua edemmäksi. Sitäpaitsi hänen tehtävänsä oli jo täytetty. He olivat löytäneet kaikki Tudorin retkikunnan jäsenet. Ja heillä oli vielä edessään pitkä, synkkä paluumatka pääkallonpyytäjien maasta. Vapautettuaan molemmat vankinsa, jotka katosivat tiehensä kuin säikähtyneet hirvet, he siis painalsivat jyrkkää polkua alas höyryävään tiheikköön.

Joan, joka vielä oli näkemästään kiihdyksissä, kulki alakuloisesti ääneti Sheldonin edellä. Puolen tuntia kuljettuaan hän kääntyi Sheldonin puoleen ja sanoi heikosti hymyillen:

"En luule, että minun enää koskaan tekee mieleni lähteä pääkallonpyytäjien luo. Tämä on seikkailua, tiedän sen, mutta hyvääkin voi joskus saada enemmän kuin tarpeeksi. Tästälähin tyydyn ratsastelemaan plantaasin mailla ja ehkä joskus pelastamaan toisen 'Marthan'. Mutta Guadalcanarin bushmannien ei tarvitse pelätä, että minä uudestaan tulen heidän rauhaansa häiritsemään. Tulen kuukausimääriä näkemään pahoja unia, tiedän sen varmasti. Huh, noita petoja, noita hirviöitä!"

Samana iltana he asettuivat leiriin Tudorin banian-puun alle. Vaikka tämä olikin toipumaan päin, täytyi häntä kuitenkin kantaa paareilla. Punga-pungalaisen ajettunut olkapää parani hitaasti, mutta Arahun ontui yhä vielä okaan myrkyttämää jalkaansa.

Kahden päivän kuluttua he saapuivat Carliin, missä veneet odottivat, ja saapuivat Berandelle kolmantena päivänä puolenpäivän aikaan kiidettyään virtaa ja koskia alas. Joan irroitti huoahtaan revolverivyönsä ja ripusti sen huoneen naulaan, ja Sheldon, joka oli pysytellyt lähettyvillä vain saadakseen nähdä hänen suorittavan tuon asiaankuuluvan kotiintulotoimituksen, huoahatti häntä helpotuksesta. Mutta kotiintulo ei tuottanut hänelle pelkkää iloa, sillä Joan ryhtyi heti Tudoria hoitamaan ja oleskeli hyvin paljon kuistilla, missä sairas lepäili riippumatossa moskiittoverkon alla.

XXVI.

Kallista aikaa hukkaan.

Seurasi sitten kymmenen rauhallista päivää, jotka Tudor toipilaana vietti Berandella. Plantaasin työt kävivät kulkuaan säännöllisesti kuin kello. Gogoomyn ja hänen seurueensa harkitsemattoman kapina yrityksen kukistamisen jälkeen kaikki uppiniskaisuus näytti kadonneen olemattomiin. Ne kaksikymmentä miestä, jotka vielä olivat jäljellä vanhimmasta rekryyttijoukosta, olivat palvelleet aikansa loppuun ja "Martha" vei heidät takaisin kotiseudulleen. Uusi miehistö, jota kaiken aikaa oli kohdeltu hyvin, osoittautui kelpo väeksi. Ratsastellessaan plantaasin mailla Sheldon ei voinut olla tunnustamatta itselleen, että hevosen omistamisesta oli hyvin paljon hyötyä ja mukavuutta, eikä ihmettelemättä, ettei hän itse ollut tullut ajatelleeksi sen hankkimista. Samalla hän muisteli kaikkia niitä erilaatuisia parannuksia, joista hänen oli Joania kiittäminen: oivallista Punga-Pungan työmiestäjoukkoa, hedelmiä ja vihanneksia, "Marthaa", jonka hän pilkkahinnasta oli siepannut merestä ja joka nyt ansaitsi rahaa kuin roskaa huolimatta vanhan Kinrossin hitaasta ja varovaisesta toimintatavasta, Berandea, jonka raha-asiat jälleen olivat varmalla pohjalla, joka päivä päivältä lähestyi sitä aikaa, jolloin se alkaisi tuottaa, ja jonka viljelykset kasvoivat kasvamistaan mustien työmiesten raivatessa pensaikkoja ja niittäessä ruohikkoja uusien kookospalmu-istutusten tieltä.

Näistä ja tuhansista muista seikoista Sheldonin täytyi huomata, miten paljosta aineellisesta

hyvinvoinnista hänen oli kiittäminen Joania — tuota solakkaa, kirkasotsaista tyttöä, jonka harmaista silmistä romantiikka säteili ja jonka vyöllä riippuva pitkäpiippuinen Colt-revolveri loisti seikkailuinnosta, tuota tyttöä, joka hirmumyrskyn vinkuessa oli tullut maihin kookkaine tahitilaisine miehistöineen, astunut hänen bangaloonsa ja pojan käsin ripustanut patruunavyönsä ja Baden-Powell-hattunsa biljardipöydän vieressä olevaan nulaan. Hän unohti kaiken, mikä aikaisemmin oli tuottanut hänelle mielipahaa, ja muisti vain hänen viehättävät ominaisuutensa ja iloitsi erikoisesti niistä piirteistä, jotka ensi aluksi olivat häntä eniten loukanneet — hänen poikamaisuudestaan ja seikkailuhalustaan, siitä, että häntä miellytti panna henkensä vaaralle alttiiksi uiskennellen haikalojen lähettyvillä, hänen halustaan päästä pestausretkille, hänen rakkaudestaan merta ja laivoja kohtaan, hänen äänensä päättäväisestä, arvokkaasta sävystä, kun miehet laskivat venettä vesille ja hän sytytyslanka toisessa, dynamiittipanoksen toisessa kädessä oli lähdössä Balesuna-joelle kalastamaan. Hän ajatteli ihastuneena hänen puhdasta tavallisimpienkin sopivaisuussääntöjen halveksimistaan, hänen nuorekasta väittelyhaluaan, hänen arkaa, metsälinnun tapaista vapaudenrakkauttaan ja hurjaa, kiihkeätä riippumattomuustarvettaan. Kaikkea tätä Sheldon nyt rakasti tahtomatta enää taltuttaa ja kahlehtia häntä, niin mahdottomalta kuin tuntuikin voittaa hänet omakseen häntä taltuttamatta ja kahlehtimatta.

Oli hetkiä, jolloin Joanin ajattelemisen ja rakkaus häntä kohtaan saivat hänet pyörriksiin. Hän seisautti silloin hevosensa ja loihiti suljetuin silmin eteensä hänen kuvansa sellaisena kuin hän tuona ensimmäisenä päivänä oli seisonut veneensä perässä sen syöksyessä vinhaa vauhtia rantaa kohti ja suuttuneena astunut hänen verantansa poikki huomauttaen, että oli erinomaisen vieraanvaraista antaa ihmisten joko hukkuu juuri pihamaan edustalle tai uida maihin. Ja avatessaan silmänsä ja kannustaessaan hevostaan eteenpäin hän mietti, kuten oli jo tuhansia kertoja miettinyt, voisiko hän koskaan pidättää häntä luonaan. Olihan hän kuin villi metsälintu, joka varmaan kerran pyrähtää tiehensä hänen käsistään.

Sheldon huomasi selvästi, että Joan oli herättänyt Tudorin mielenkiinnon. Toipuva vieras oleskeli päivät pitkät verannalla, mutta vaikka hänen jalkansa olivat perin heikot ja voimattomat, oli hän jonkin aikaa itsepintaisesti tahtonut tulla sisään aterioimaan heidän seurassaan. Ensimmäisen varoittavan todistuksen vieraan kasvavasta mielenkiinnosta Joania kohtaan Sheldon sai, kun Tudor vähitellen kokonaan lakkasi pistelemästä häntä tavanmukaisilla kokkapuheillaan. Tämän sanasodan päätyminen merkitsi ikäänkuin diplomaattisten välien katkaisemista valtioitten kesken sodan alkaessa, ja kun Sheldonin epäluulot kerran olivat päässeet heräämään, ei kestänyt kauan, ennenkuin hän sai niille uutta yllykettä. Tudor osoitti liian selvästi nauttivansa Joanin seurasta, pani liian selvästi parastaan huvittaakseen häntä ja lumotakseen hänet häikäisevällä seikkailijaolemuksellaan. Usein palatessaan aamuratsastukseltaan viljelyksiltä tai tullessaan varastosta tai valvomasta koprankuivausta Sheldon tapasi Joanin ja Tudorin yhdessä verannalla. Edellinen kuunteli hartaasti ja haltioituneena jälkimmäisen kertoessa seikkailuistaan joissakin kaukaisissa maanäärissä.

Sheldon pani myös merkille, miten Tudor katseli Joania ja seurasi häntä silmillään. Hän huomasi noiden silmien nälkäisen katseen ja kasvojen kiihkeästi haluavan ilmeen. Ja hän tuumi, olikohan hänenkin kasvohihinsa hänen tietämättään tahtomattaan painunut sama leima. Sheldon oli varma eräistä seikoista. Ensiksikin siitä, että Tudor ei ollut oikea mies Joanille eikä voinut tehdä häntä pysyväisesti onnelliseksi, toiseksi siitä, että Joan oli liian järkevä tyttö rakastuakseen todenteolla niin pintapuoliseen mieheen, ja lopuksi siitä, että Tudor itse jollakin tavoin iskisi kirveensä kiveen. Mutta samalla Sheldon tosi rakastajan tuskallisen levottomuuden kalvamana pelkäsi, ettei niin kävisikään, vaan että toinen satunnaisilla ansioillaan, joiden ulkokuori oli niin loistava ja joita hän niin taitavasti osasi tuoda esiin, voittaisi tytön omakseen. Mutta yhden seikan Sheldon ainakin varmasti tiesi: Tudor ei tuntenut Joania eikä aavistanutkaan, että vapautensa ja riippumattomuutensa säilyttäminen oli hänelle elinehtona. Ja tässä kohden Tudor iskisi kiveen — tahtoessaan riistää häneltä vapauden ja pitää häntä kahleissa. Ja kuitenkin, kaikesta varmuudestaan huolimatta, Sheldon ei voinut olla ajattelematta, että mitä jos hänen käsityksensä Joanista olikin väärä ja Tudor sittenkin oli valinnut oikean tien.

Tilanne oli sangen kiusallinen ja hermostuttava. Sheldon ei voinut muuta kuin odottaa ja seurata asiain kehittymistä, sillä välin kuin hänen kilpailijansa saattoi kokonaan antautua tarmokkaasti pyydystelemään arkaa otusta. Lisäksi Tudorin käytös hermostutti häntä. Sen jälkeen kuin heidän diplomaattiset välinsä kaikessa hiljaisuudessa olivat katkenneet, oli hän mikäli mahdollista koettanut välttää joutumasta kosketuksiin Sheldonin kanssa, mutta tämä vainusi hänen mielessään kytevän vihamielisyyden ja näyttipä se hänen rakastuneitten silmiensä mustasukkaisen suurennuslasin läpi katsottuna päällepäätteeksi vielä suuremmalta kuin se oikeastaan olikaan. Tuo toinen mies oli tunkeutunut hänen ja Joanin väliin. Hänellä ei ollut mitään tekemistä Berandella, ja nyt kun hän taas oli terve ja voimissaan, oli hänen aika lähteä. Mutta vaikka Sydneyhin matkalla oleva postihöyrylaiva oli poikennut Berandelle, ei hän tehnyt lähtöä, vaan jäi paikoilleen, eleli kuin kotonaan, alkoi tehdä uintiretkiä, kalasteli Joanin kanssa, oli tuntikausia hänen seurassaan ampumassa kyyhkysiiä, virittämässä ansoja krokotiileille ja harjoittelemassa pyssyn ja revolverin käyttöä.

Mutta erinäiset perinnäiset vieraanvaraisuussäännöt estivät Sheldonia antamasta vieraalleen vihaustakaan siitä, että hänen oli aika lähteä tiehensä. Samaten hän tunsi, että ei olisi ollut rehellistä peliä varoittaa Joania, ja voitti senkin kiusauksen. Vaikka hän olisi tietänytkin Tudorista jotakin epäedullista, niin hänen olisi ollut mahdotonta ilmaista sitä — ellei se olisi ollut hyvin vakavaa laatua — mutta pahinta oli, ettei hän tietänyt kilpailijastaan kerrassaan mitään pahaa. Sehän juuri olikin kiusallisinta, ja Sheldon oli aika-ajoin niin pyörällä päästään ja ristiriitaisten tunteitten vallassa, että hän pakotti itsensä suhtautumaan kaikkeen ikäänkuin olisi ollut vain katsojana, ja uskotteli itselleen, että hänen vastenmielisyytensä Tudoria kohtaan johtui yksinomaan aiheettomista ennakkoluuloistaan ja mustasukkaisuudesta.

Ulkonaisesti hän pysyi yhtä levollisena ja hymyilevänä kuin ennenkin. Plantaasin työt jatkuivat vanhaan tapansa. "Martha" ja "Flibberty-Gibbet" menivät ja tulivat, samoin koko se kirjava kokoelma rannikkoaluksia, jotka hetkeksi poikkesivat rantaan odottamaan tuulta ja samalla saadakseen jutella hetkisen, juoda lasin tai pari ja pelata hiukan biljardia. Koira piti pihamaan puhtaana neekereistä. Boucher tuli säännöllisesti joka sunnuntai valaanpyyntiveneeseen vierailulle. Kahdesti päivässä, aamiaisen ja päivällisen aikana, Joan, Sheldon ja Tudor kokoontuivat kuin parhaat ystävät ruokapöydän ääreen, ja iltaisin he yhtä hyvinä ystävinä istuskelivat verannalla.

Ja sitten Sheldonin aavistus toteutui. Tudor iski kirveensä kiveen. Hän ei tuntenut Joanin arkaa metsälinnun luonnetta, hänen silmitöntä vihaansa kahleita ja pakkoa kohtaan eikä tietänyt, miten hän kammosi toisen vallan alle joutumista. Luullen Joanin silmistä loistavaa lämmintä innostuksen hehkua, jonka hänen viimeinen kertomuksensa oli niihin sytyttänyt, hellyyden ja antautumisen merkiksi Tudor veti hänet puoleensa, kietoi käsivartensa lujaksi kahleeksi hänen vyötäistensä ympäri ja käsitti hänen raivoisan vastustelunsa pelkän tyttömäisen arkuuden ilmaisuksi. Tämä tapahtui aamiaisen jälkeen verannalla, ja Sheldon, joka istui sisällä tutkien sydneyläisen tukkuliikkeen luetteloja ja laatien sen mukaan tilauksiaan seuraavaksi höyrylaivapäiväksi, kuuli Joanin äkkiä huudahtavan ja heti sen jälkeen korvapuustin mäiskähtävän. Päästyään irti vastenmielisestä kahleestaan Joan oli antanut Tudorille kelpo iskun vasten kasvoja, paljoa voimakkaamman kuin aikoinaan Gogoomylle.

Sheldon oli noussut puoleksi seisomaan, mutta hillitsi itsensä ja vaipui takaisin tuoliinsa, niin että hän Joanin astuessa huoneeseen oli jälleen päässyt tasapainoon. Joan puristi vasemmalla kädellään lujasti oikeata käsivarttaan, ja kalpeat posket tulipunaisine täplineen muistuttivat Sheldonille sitä aikaa, jolloin hän oli ensimmäisen kerran nähnyt hänet suuttuneena.

"Hän loukkasi käsivarttani", huudahti Joan vastaukseksi Sheldonin kysyvään katseeseen.

Sheldon ei voinut pidättää hymyään. Oli niin Joanin kaltaista — hänen poika-minänsä kaltaista — juosta valittamaan ruumiillista kipua, joka hänelle oli tuotettu. Hän ei varmastikaan ollut nainen, joka tunsi miehet ja tiesi, miten heidän suhteensa oli meneteltävä. Korvapuusti, jonka hän oli antanut Tudorille, kaikui vielä Sheldonin korvissa, ja kun hän katsahti tyttöön, joka seisoi hänen edessään valittaen, että hänen käsivarttaan oli pahoinpidelty, leveni hänen hymynsä levenemistään.

Tämä hymy se sai Joanin itsensäkin huomaamaan itkunsa lapselliseksi ja nostatti hänen kasvoilleen syvemmän punan kuin Sheldon koskaan oli niillä nähnyt. Kaula, posket ja otsa hehkuivat häpeästä.

"Hän — hän..." Joan koetti puolustuksella ilmaista suuttumuksensa syvemmän syyn, mutta käännähti äkkiä, juoksi takaovesta ulos ja portaita alas.

Sheldon istui ja mietti. Hän oli hiukan vihainen, ja mitä enemmän hän asiaa ajatteli, sitä vihaisemmaksi hän tuli. Jos kyseessä olisi ollut kuka muu nainen tahansa kuin Joan, niin juttu olisi ollut huvittava. Mutta Joan oli vihoviimeinen nainen maailmassa, jota sai koettaa suudella vastoin hänen tahtoaan. Oli miten oli, juttu tuoksahti takaportailta — sitä olisi voinut pitää pienenä epäonnistuneena huvinäytelmänä — ellei moinen käytös juuri Joania kohtaan olisi ollut suorastaan pyhyden loukkaus. Tudorilla olisi pitänyt olla enemmän järkeä. Sitäpaitsi asia koski Sheldoniin henkilökohtaisestikin. Häneltä oli riistetty jotakin, mitä hän melkein piti omaisuutenaan, ja hänen mustasukkaisuutensa kuohahti hänen ajatellessaan tätä väkivaltaista tuttavallisuutta.

Hänen ollessaan tässä mielentilassa ovi paukahti, Tudor astui huoneeseen ja pysähtyi hänen eteensä. Sheldon ei ollut tätä odottanut, mutta näki heti selvästi, että toinen oli raivoissaan.

"No, mitä nyt tahdotte?" kysyi Tudor uhkamielisesti.

Sheldonilla oli silmänräpäyksessä vastaus valmiina.

"Toivon, ettette uudista yritystänne, siinä kaikki — lukuunottamatta että minulle tulee olemaan erittäin suuri ilo saada antaa valaanpyyntiveneeni käytettäväksenne mitä pikemmin sitä parempi. Se vie teidät Tulagiin muutamassa tunnissa."

"Ikäänkuin se riittäisi."

"En ymmärrä mitä tarkoitatte", sanoi Sheldon yksinkertaisesti.

"Silloin ette tahdo ymmärtää."

"Mutta minä en todellakaan ymmärrä", sanoi Sheldon rauhallisesti. "Ainoa seikka, josta olen selvillä, on, että liioittelette hairahduksenne merkitystä ja pidätte sitä vakavampana kuin se on."

Tudorin kasvot vääntyivät pahansuopaan irvistykseen, ja hän vastasi:

"Voisi tuntua siltä, kuin te liioittelisitte tarjotessanne minulle venettänne. Te tarkoitatte siis, että Berande ei ole kyllin suuri meille kahdelle. Antakaa siis minun sanoa teille, että minun mielestäni Salomonin-saaristo ei ole kyllin laaja meille kahdelle. Tämä asia on selvitettävä meidän kesken, ja paras olisi tehdä se nyt heti."

"Ymmärrän, että nuo tulennielijäntemput tuntuvat teistä luonnollisilta", sanoi Sheldon kyllästyneenä, "mutta miksi te kiusaatte minua niillä, sitä en ymmärrä. Ette suinkaan tahdo tapella kanssani."

"Se juuri on tarkoitukseni."

"Mutta taivaan nimessä, miksi?"

Tudor katsahti häneen musertavan halveksivasti.

"Kirpulla on enemmän sielua ruumiissaan kuin teillä. Arvelen, että kuka tahansa saisi mielistellä vaimoanne —."

"Mutta eihän minulla ole vaimoa", keskeytti Sheldon.

"Ainakin teillä pitäisi olla. Tämä asiantila on häpeällinen. Teidän pitäisi edes naida hänet kuten minä kunniallisena miehenä olisin valmis tekemään."

Ensi kertaa Sheldonin suuttumus kuohahti yli äyräittänsä.

"Te..." alkoi hän kiivaasti, mutta hillitsi äkkiä itsensä ja jatkoi rauhallisesti: "Teidän olisi paras juoda lasillinen ja ajatella asiaa. Se on minun neuvoni. Tietysti te rauhoittuutanne ette halua jäädä tänne sen jälkeen, mitä nyt olette minulle sanonut, niin että sill'aikaa kuin juotte, kutsun minä venemiestien koolle ja annan laskea veneen vesille. Ehditte Tulagiin kahdeksaksi tänä iltana."

Hän kääntyi ovea kohti pannakseen sanansa täytäntöön, mutta toinen tarttui häntä olkapäähän ja pyöräytti hänet takaisin.

"Kuuletteko, Sheldon, minä sanoin, että Salomonin-saaristo ei ole kyllin suuri meille kahdelle, ja tarkoitin sitä."

"Tarkoitatteko että tarjoudutte ostamaan Beranden maineen puineen kaikkineen?" kysyi Sheldon.

"En. Tarkoitan, että meidän täytyy tapella."

"Mutta mistä hitosta tahdotte tapella minun kanssani?" Toisen itsepäisyys teki Sheldonin kärsimättömäksi. "Minulla ei ole riitaa kanssanne, mitäpä teillä voisi olla minun kanssani. Minä en koskaan ole sekaantunut teidän asioihinne. Te olitte vieraani. Miss Lackland on yhtiökumppanini. Jos te katsoitte sopivaksi rakastella häntä ja jostakin syystä epäonnistuitte, niin mitäpä meidän silti tarvitsisi tapella? Me elämme kahdennellakymmenennellä vuosisadalla, ja kaksintaistelut joutuivat pois muodista ennenkuin kumpikaan meistä oli syntynytään."

"Te rakensitte riitaa", sanoi Tudor äreästi. "Te annoitte minun ymmärtää, että minun oli aika lähteä. Te lyhyesti sanoen ajoitte minut ulos. Ja sitten teillä on otsaa pyytää saada tietää, miksi minä rakennan riitaa. Tämä ei kelpaa, sen sanon teille. Te aloititte riidan ja minä tahdon saada sen perinpohjin ratkaistuksi."

Sheldon hymyili kärsivällisesti ja alkoi sytyttää savukettaan. Mutta Tudor oli itsepäinen.

"Te aloititte riidan", väitti hän.

"Riitaa ei ole olemassakaan. Siihen tarvittaisiin kaksi, ja minä puolestani en tahdo kuulla puhuttavankaan sellaisesta mielettömyydestä."

"Te aloititte, kuuletteko, ja minä sanon teille, miksi sen teitte."

"Luulen, että te olette juonut liikaa", sanoi Sheldon. "Muulla tavoin en voi selittää järjetöntä itsepäisyyttänne."

"Minä sanon teille, miksi tahdoitte rakentaa riitaa. Te ette ollut tyhmä liioitellessanne tämän pienen viattoman hakkailun merkitystä ja pitäessänne sitä vakavana asiana. Metsästelin teidän maillanne, ja te tahdoitte päästä minusta. Teillä oli täällä hyvin hauska ja mukava olla, teillä ja tytöllä, kunnes minä tulin. Ja nyt olette mustasukkainen, juuri niin, mustasukkainen ja tahdotte ajaa minut pois täältä. Mutta minä en lähde."

"Jääkää sitten kaikkiin mokomin. En tahdo riidellä siitä kanssanne. Jääkää vaikka vuodeksi."

"Hän ei ole teidän vaimonne", jatkoi Tudor ikäänkuin toinen ei olisi puhunutkaan. "Kenellä tahansa on oikeus hakkaila häntä, ellei hän ole teidän — no niin, ehkä sittenkin olin väärässä, onhan se täysin anteeksiannettavaa, kuinka olisin voinut tietää. Olisinhan voinut nähdä sen vaikka ummessa silmin, jos olisin välittänyt siitä, mitä Guvutussa juorultiin. Siellä kaikki nauroivat tälle teidän jutulenne. Minä olin hullu ja erehdyin todentotta, kun uskoin suhteenne viattomaksi."

Sheldon oli niin suuttunut, että toisen kasvot ja koko mies tuntuivat värähtelevän ja pyörivän hänen silmissään. Mutta ulkonaisesti hän oli levollinen ja ilmeisesti kyllästynyt keskusteluun.

"Olkaa hyvä ja antakaa miss Lacklandin jäädä keskustelun ulkopuolelle", sanoi hän.

"Miksi sen tekisin?" kysyi Tudor. "Te kaksi saitte minut puijatuksi käyttäytymään narrin tavoin. Mistä minä olisin voinut tietää, ettei kaikki ollut niinkuin olla pitäisi? Te ja hän käyttäydysitte ikäänkuin kaikki olisi parhaassa järjestyksessä. Mutta nyt olen saanut silmäni auki. Hän näytteli todella suuremmoisesti loukatun vaimon osaa, löi syyllistä korvalle ja pakeni teidän luoksenne. Tämä riittää todistamaan rannikon juorut tosiksi. Vai yhtiökumppanit — liiketarkoituksissa? Petkutusta, juuri petkutusta kaikki tyynni."

Silloin Sheldon kylmästi ja harkitusti löi häntä käsivartensa koko voimalla, ja Tudor, jonka leukaan isku sattui, kaatui kyljelleen ja särki kaatuessaan tuolin säpäleiksi. Hän nousi hitaasti jaloilleen, mutta ei koettanut hyökätä vastustajansa kimppuun.

"Tahdotteko siis kuitenkin tapella?" sanoi Tudor synkästi.

Sheldon nauroi, ensi kertaa todella sydämensä pohjasta. Tilanteen naurettavuus ei voinut olla vaikuttamatta hänen huumorille alttiiseen mieleensä. Hän oli valmistautuvinaan uuteen iskuun, mutta Tudor seisoi hänen edessään kalpeana kasvoiltaan, käsivarret veltosti riippuen eikä näyttänyt aikovan tehdä vastarintaa.

"En tarkoittanut nyrkkiottelua", sanoi hän hitaasti. "Tarkoitan taistelua elämästä tai kuolemasta. Te osaatte kyllä käyttää pyssyä ja revolveria, minä samoin. Niiden avulla me selvitämme tämän asian."

"Te olette tullut aivan hulluksi."

"En suinkaan", vastasi Tudor. "Minä olen vain rakastunut mies. Ja vielä kerran pyydän teitä lähtemään kanssani selvittämään välejämme. Valitkaa aseet mielenne mukaan."

Ensi kertaa Sheldon kiinnitti todella vakavaa huomiota hänen sanoihinsa. Hän ihmetteli, mikä kumman kiusanhenki mahtoikaan kalvaa tuon miehen aivoja saaden hänet käyttäytymään näin kummallisesti.

"Miehet eivät todellisessa elämässä toimi sillä tavoin", huomautti Sheldon.

"Saatte huomata, että tästä tulee hyvinkin todellista elämää, ennenkuin meidän välimme ovat selvät. Aion tappaa teidät tänään."

"Turhia loruja, mies." Tilanne ei enää jaksanut tuntua Sheldonista naurettavalta. "Turhia loruja eikä mitään sen enempää. Kahdennellakymmenennellä vuosisadalla ei ryhdytä kaksintaisteluihin. Niiden aika oli ennen — ennen vedenpaisumusta."

"Puhuaksemme Joanista..."

"Olkaa hyvä ja jättäkää hänen nimensä mainitsematta", varoitti Sheldon.

"Kyllä, jos lupaatte taistella."

Sheldon kohotti epätoivoissaan käsiään.

"Puhuaksemme Joanista..."

"Varokaa itseänne", varoitti Sheldon uudestaan.

"Lyökää te vain minut maahan, jos teitä haluttaa. Mutta sillä ette sulje suutani. Voitte lyödä minut maahan vaikka kuinka monta kertaa, niin pitkälti kuin päivää riittää, mutta niin pian kuin pääsen pystyyn, puhun taas Joanista. Tahdotteko siis tapella?"

"Kuulkaahan minua, Tudor", alkoi Sheldon koettaen puhua niin päättäväisesti kuin suinkin. "Minä en ole tottunut sietämään keneltäkään mieheltä kymmenettäkään osaa siitä, mitä jo olen teiltä sietänyt."

"Saatte sietää vielä aika paljon, ennenkuin tämä päivä on lopussa", oli vastaus. "Teidän täytyy tapella, kuuletteko. Annan teille rehellisesti tilaisuuden tappaa minut, mutta joka tapauksessa tapan teidät ennen päivän päättymistä. Me emme nyt ole sivistyksen helmassa, olemme Salomonin-saarilla sangen alkuperäisten olojen keskellä. Kuningas Edvardia, lakia ja järjestystä edustavat Tulagin asiamies ja tykkivene, joka silloin tällöin käy vierailemassa. Kaksi miestä ja yksi nainen — se on alkuperäinen tilanne sekini. Me ratkaisemme asian vanhaan hyvään alkuperäiseen tapaan."

Sheldonin mieleen iski ajatus, että Tudorin hurjat seikkailut kaikissa maan ääriässä olivat varmaan jotakin erikoista. Tarvittiin juuri hänen luontoisensa mies — mies, joka kykeni tyrkyttämään kaksintaistelun kahdenkymmenennen vuosisadan järjestettyihin oloihin — löytämään tuollaisia hurjia seikkailuja.

"Vain yksi mahdollisuus on olemassa, joka voisi saada minut luopumaan vaatimuksestani", jatkoi Tudor. "Minun sanani eivät loukkaa teitä, sen tiedän. Siihen olette liian välinpitämätön tai liian pelkuri tai kumpaakin. Mutta voisin kertoa teille, mitä Tulagissa jutellaan, se olisi kidutusta, eikö totta? Voin kertoa, mitä he siellä arvelevat siitä, että te ja tämä nuori neitonen täällä hoitelette plantaasia muka yhtiökumppanuuden turvissa."

"Vaiti!" huusi Sheldon, sillä toinen alkoi taas värähdellä hänen silmissään. "Te tahdotte kaksintaistelua. Olkoon menneeksi." Sitten hänen terve järkensä ja vastenmielisyytensä kaikkea naurettavaa kohtaan jälleen pääsivät voitolle, ja hän lisäsi: "Mutta tähän on järjetöntä, mahdotonta."

"Joan ja Davidko yhtiökumppaneita, mitä? Vai yhtiökumppaneita", alkoi Tudor toistella kerran toisensa jälkeen ilkkuvalla ja halveksivalla äänellä.

"Pysykää taivaan nimessä vaiti ja käyköön niinkuin tahdotte", huudahti Sheldon. "En ole ikinä nähnyt toista hullua, joka niin itsepäisesti pitäisi kiinni hullusta päähänpistostaan. Millainen kaksintaistelu tästä sitten tulee. Sekundantteja ei ole. Mitä aseita käytämme?"

Silmänräpäyksessä Tudor jätti pirullisen apinoimisensa sikseen ja oli jälleen kylmäverinen, tyyni maailmanmies.

"Minä olen usein ajatellut, että tavallisesti käytännössä oleva kaksintaistelu ei vastaa kaksintaisteluihannetta", sanoi hän. "Olen taistellut useita sellaisia."

"Siis ranskalaisia", keskeytti Sheldon.

"Sanokaa niitä vaikka siksi. Mutta palatkaamme ihanteelliseen kaksintaisteluun. Minun käsitykseni mukaan se olisi seuraavanlaatuinen. Ei sekundantteja tietysti eikä katselijoita. Muita ei tarvita kuin molemmat päähenkilöt. Heillä olkoon oikeus käyttää mitä aseita haluavat revolvereista ja pistooleista konekivääreihin ja pommeihin asti. He asettuvat mailin matkan päähän toisistaan ja lähtevät liikkeelle toisiaan kohti käyttäen hyväkseen piilopaikkoja, peräytyen, tehden kierroksia, käyttäen sotajuonia — kaikki on sallittua. Päähenkilöitten on lyhyesti sanoen metsästettävä toisiaan..."

"Aivan kuin kaksi villiä intiaania?"

"Aivan niin", huudahti Tudor ihastuneena. "Te käsittite asian aivan oikein. Ja Berande on juuri oikea paikka ja nyt juuri on oikea aika. Miss Lackland on luultavasti lepäämässä aterian jälkeen ja luulee meidänkin olevan. Meillä on kaksi tuntia aikaa, kunnes hän herää. Kiiruhtakaa siis ja tulkaa! Te lähdette Balesunan, minä Beranden rannalta. Nämä joethan rajoittavat plantaasia, eikö totta? Hyvä? Plantaasi on kaksintaistelukenttämme. Kumpikaan meistä ei saa mennä sen rajojen ulkopuolelle. Tyydyttekö tähän?"

"Täydellisesti. Mutta onko teillä mitään sitä vastaan, että annan joitakin määräyksiä?"

"Ei suinkaan", sanoi Tudor. Hänen kohteliaisuutensa oli taas moitteeton, kun hän kerran oli saanut

tahtonsa perille.

Sheldon löi kätensä yhteen, ja paikalle kiiruhtava palvelija juoksi noutamaan Adamu-Adamin ja Noa-Noan Sheldonin luo.

"Kuulkaa nyt", sanoi Sheldon. "Tämä mies ja minä taistelemme tänään suuren taistelun. Mahdollista on, että hän kuolee. Mahdollista, että minä menetän henkeni. Jos hän kuolee, ei siitä sen enempää. Jos minä kuolen, niin te kaksi pidätte huolta miss Lacklandista. Otatte pyssyt ja vartioitte häntä huolellisesti yöt päivät. Jos hän tahtoo puhua mr Tudorin kanssa, antaa puhua. Jos hän ei tahdo puhua hänen kanssaan, pitäkää herra loitolla. Ymmärrättekö?"

He murahtivat ja nyökäyttivät päätään. He olivat olleet paljon tekemisissä valkoisten miesten kanssa ja olivat oppineet, ettei koskaan pitänyt pyytää selitystä tämän omituisen heimon omituiseen käytökseen. Jos nämä kaksi katsoivat sopivaksi lähteä tappamaan toisiaan, niin se oli heidän asiansa eikä saarelaisten, jotka tottelivat heidän käskyjään. He astuivat asenaulakon luo ja kumpikin valitsi itselleen pyssyn.

"Parempi jokainen Tahiti-mies saa pyssy", ehdotti Adamu-Adam. "Ehkä suuri meteli nouse."

"Hyvä, ottakaa ne kaikki", vastasi Sheldon, joka paraikaa otti esiin ampumatarpeita.

Tahitilaiset astuivat ovelle ja portaita alas vieden nuo kahdeksan pyssyä muassaan asuntoonsa. Tudor, joka oli kiinnittänyt patruunavyön sekä pyssyä että pistoolia varten vyölleen, odotti kärsimättömästi.

"Tulkaa jo! Kiiruhtakaa! Me kulutamme kallista aikaa", kehoitteli hän Sheldonin etsiessä lisää patruunia automaattista pistooliaan varten.

He astuivat yhdessä portaita alas ja pihamaan poikki rantaan, missä kääntyivät selin toisiinsa, ja kumpikin lähti määräpaikkaansa kohti pyssy kädessä. Tudor vaelsi Berandea, Sheldon Balesunaa kohti.

XXVII.

Uudenaikainen kaksintaistelu.

Sheldon oli tuskin ehtinyt Balesunan rannalle, kun hän kuuli kaukaa epäselvän pyssynlaukauksen. Hän tiesi, että Tudor siten antoi merkin siitä, että hän oli ehtinyt Berande-joelle ja lähtenyt takaisinpäin. Sheldon laukaisi pyssynsä vastaukseksi ja lähti hänkin kulkemaan takaisinpäin. Hän kulki kuin unessa pysytellen hajamielisesti rannan aukealla. Koko juttu oli niin järjetön, että hänen täytyi ponnistaa ajatuksiaan uskoakseen sen todeksi. Hän toisti mielessään äskeisen keskustelunsa Tudorin kanssa ja koetti siitä löytää jonkin järkevän syyn nykyiseen toimintaansa. Hän ei tahtonut surmata Tudoria. Se, että tuo mies oli ollut väärällä tiellä kosiskellessaan Joania, ei antanut hänelle, Sheldonille, oikeutta riistää hänen henkeään. Mistä sitten oikeastaan oli kysymys? Olihan tosin Tudor sitten lausunut loukkaavia huomautuksia Joanista, ja hän oli iskenyt hänet maahan. Mutta eihän Tudorin tämän takia olisi tarvinnut koettaa saada häntä hengiltä.

Tällä tavoin hän oli kulkenut neljänneksen kumpaisenkin joen välimatkasta, kun hänelle äkkiä selvisi, ettei Tudor ollutkaan rannalla. Ei tietystikään. Hän kulki — sopimuksen ehtoja noudattaen — kookospalmujen turvissa. Sheldon poikkesi äkkiä vasemmalle pyrkien hänkin niiden suojaan, kun heikko pyssynpamahdus kuului hänen korviinsa. Melkein samassa luoti, joka oli osunut kovaan hiekkaan noin sadan jalan päässä hänestä, kimmalti takaisin ja lensi vinkuen vielä jonkun matkaa eteenpäin. Sheldonille selvisi, että tämä kaikki, niin järjetöntä ja epätodellista kuin se olikin, sittenkin oli täyttä totta. Tuo luoti oli tarkoitettu häntä varten. Mutta vieläkin sitä oli vaikea uskoa. Hän katsoi tuttua maisemaa ja merta, jonka pinnan heikko, mutta tasainen tuulenhenki sai väräjämään. Tulagin suunnalta hän saattoi nähdä kuunarin valkoiset purjeet; se kulki tuulta vastaan suoraan Berandea kohti. Rannalla oli hevonen laitumella, ja Sheldon tuumi huolettomasti, missähän muut olivat. Hänen katseensa sattui koprankuivauspaikalta kohoavaan savuun ja harhaili parakkien, työkaluvajojen, venehuoneitten ja bangalon yli jääden lopulta lepoon tavattuaan Joanin pienen ruohomajan pihamaan nurkassa.

Hän pysytteli nyt puitten suojassa ja kulki taas neljännesmailin eteenpäin. Jos Tudor olisi kulkenut samaa vauhtia, niin heidän olisi pitänyt kohdata toisensa tällä paikalla, mutta Sheldon päätteli, että

toinen oli kulkenut kiertoteitä. Vaikeinta oli nyt saada selville, missä hän oli. Puut seisoivat suorissa riveissä, jotka muodostivat suoran kulman keskenään, eikä Sheldon voinut nähdä muuta kuin yhden kapean käytävän kerrallaan. Hänen vastustajansa saattoi tulla seuraavaa tai sitä seuraavaa kujannetta myöten, oikealta tai vasemmalta. Hän saattoi olla sadan jalan tai puolen mailin päässä. Sheldon astuskeli hitaasti eteenpäin ja tuli siihen johtopäätökseen, että vanha tavallinen kaksintaistelu oli paljon yksinkertaisempi ja helpompi kuin tämä pitkälinen piilosilla-olo. Hänkin koetti kiertää sivullepäin toivoen, että he siten ehkä tapaisivat toisensa, mutta näkemättä vilaustakaan Tudorista hän lopulta tuli vastaraivatulle kentälle, jolla istutetut nuoret, miehen vyötäisiin ulottuvat puut tarjosivat hyvin vähän suojaa ja vielä vähemmän piilopaikkoja. Juuri hänen astuessaan ensi askelta aukeamalle pamahti pyssy hänen oikealla kädellään. Hän ei kuullut luodin suhahdusta sen lentäessä ohi, mutta huomasi sensijaan, miten se osui kauempana kasvavan palmun runkoon.

Hän kiiruhti takaisin suurempien puitten suojaan. Kahdesti hän oli antautunut vaaralle alttiiksi ja kahdesti oli häntä ammuttu, mutta hänen itsensä ei ollut onnistunut vilaukseltakaan nähdä vastustajaansa. Hänen vihansa alkoi hitaasti yltyä. Hiton epämiellyttävää, tuumi hän, tämä alituinen maalitauluna oleminen. Niin turhanpäiväistä kuin kaikki oikeastaan olikin, oli se sittenkin vakavaa leikkiä, jossa oli kysymys elämästä ja kuolemasta. Ei ollut mitään mahdollisuutta välttää kuolettavaa luotia, ei voinut ampua ilmaan ja siten päästä koko jutusta, kuten vanhanaikaisessa kaksintaistelussa. Tätä ajometsästystä täytyi jatkaa, kunnes jompikumpi oli saanut toisen ammutuksi. Ja jos toinen jätti käyttämättä mahdollisuuden saada toinen surmatuksi, niin toisen mahdollisuudet surmata hänet itsensä siitä vain kasvoivat. Siitä ei voinut erehtyä. Tudor oli ollut aika viekas paholainen ehdottaessaan tämänlaatuista kaksintaistelua, päätteli Sheldon alkaen varovaisesti pyrkiä viimeisen laukauksen suuntaan.

Hänen tullessaan paikalle, jolta se oli ammuttu, oli Tudor kadonnut, ja vain hänen jalkainsa jäljet olivat osoittamassa hänen tietään plantaasin sisäosiin päin.

Kerran, kymmenen minuuttia myöhemmin, hän vilaukselta näki Tudorin sadan yardin päässä hänen kulkiessaan saman kujanteen poikki kuin hän itse, mutta päinvastaiseen suuntaan. Hän oli heittämisillään pyssynsä olkaa vasten, mutta samassa Tudor oli poissa. Pikemminkin äkillisen mielihoiteen voimasta kuin minkään tuloksen toivossa ja samalla pilkallisesti hymähtäen itselleen Sheldon nosti automaattisen pistoolinsa ja ampui kahdessa sekunnissa kahdeksan laukausta puiden lomitse siihen suuntaan, minne Tudor oli kadonnut. Toivoen, että hänellä olisi haulikko, Sheldon istuutui maahan muutaman puun taa, asetti uuden panossarjan pistooliin, veti patruunan piippuun, työnsi varmuuslaitteen paikoilleen ja täytti jälleen tyhjän kotelon.

Ei kestänyt kauankaan, ennenkuin Tudor koetti samaa keinoa häntä vastaan. Luoteja sateli räiskien hänen ympärilleen kuin sadeepisaroita ankaran rajuilman raivotessa; ne osuivat läiskähdellen palmujen runkoihin tai kimmahdivat takaisin ja lensivät vinkuillen hänen ohitse. Viimeinen luoti kimmahdi ensin yhdestä, sitten toisesta puusta, antoi menetettyään sitten suurimman osan vaikutusvoimaansa Sheldonille kovan iskun otsaan ja putosi hänen jalkainsa juureen. Silmänräpäyksen ajan hän oli puolikuuro, mutta huomasi tarkemmin tutkiessaan, ettei luoti ollut häntä pahoin vahingoittanut. Ainoa vamma, jonka se oli aikaansaanut, oli epämiellyttävä mustelma, joka pian paisui kyyhkysenmunan kokoiseksi.

Metsästys jatkui. Kerran tullessaan bangalon läheisen metsikön laitaan hän näki palvelijain ja kokin seisovan takakuistilla ja vilkuilevan uteliaasti metsään päin jutellen ja naureskellen keskenään omituisilla kimakoilla äänillään. Toisen kerran hän kohtasi työmiiesryhmän, joka kuokki maasta rikkaruohoja. He kiinnostivat tuskin mitään huomiota hänen tuloonsa, vaikka hyvin tiesivät, mitä oli tekeillä. Ei ollut heidän asiansa, että nämä käsittämättömät valkoiset miehet olivat metsässä koettaen tappaa toisensa. Ja vaikka he olisivatkin olleet huvitettuja asiasta, niin he parhaansa mukaan salaisivat sen Sheldonilta. Hän käski heitä jatkamaan perkaustyötään metsikön etäisimmässä kolkassa ja jatkoi Tudorin takaa-ajoa.

Väsyneenä loppumattomaan kiertokulkuun Sheldon uudestaan koetti kulkea suoraan vihollista kohti. Mutta tämä oli liian viekas. Käyttäen hyväkseen Sheldonin uhkarohkeutta hän ampui muutaman laukauksen häntä kohti ja hiipi sitten tiehensä muuttaen alituisesti kulkunsa suuntaa. Tunnin ajan he tällä tavoin kiertelivät ja kaartelivat ja risteilivät edestakaisin ja ympäri ja metsästelivät toinen toistaan riveihin istutettujen palmujen keskellä. Silloin tällöin he hetkiseksi näkivät toisensa vilaukselta ja ampuiivat umpimähkäisiä, tuloksettomia laukauksia. Erään puun takana kasvavassa korkeassa ruohikossa Sheldon huomasi Tudorin istuneen savuketta polttaen. Ruoho oli painunut maahan siltä kohden, missä hän oli istunut. Toisella puolella oli savukkeenpätkä ja puoleksipalanut tulitikku, jolla hän oli sytyttänyt sen. Hänen edessään oli siellä täällä kiiltäviä metallisiruja. Sheldon tiesi, mitä ne merkitsivät. Tudor oli siinä veistänyt teräsvaippaisia kuuliaan, halkaissut tai katkaissut niiden kärjet, että ne aiheuttaisivat vaarallisemman haavan — sanalla sanoen, tehnyt niistä noita inhoittavia dum-dum-kuulia, joiden käyttö on kielletty nykyaikaisessa sodankäynnissä. Sheldon tiesi nyt, miten hänen

kävisi, jos Tudorin kuula osuisi hänen ruumiiseensa. Se tekisi vain pienen reiän siihen kohtaan, mistä se tunkeutuisi ruumiiseen, mutta reikä, josta se tulisi ulos, olisi teevadin kokoinen.

Hän päätti jättää jahdin sikseen ja laskeutui ruohikkoon istumaan. Oikealla ja vasemmalla hänellä oli turvanaan palmurivit ja kumpaankin suuntaan laaja näköala pitkin käytäviä. Sitä hän voi pitää silmällä. Tudor saisi nyt tulla hänen luokseen, muuten tämä leikki ei milloinkaan loppuisi. Hän pyyhkäisi hien otsaltaan ja sitoi nenäliinan kaulaansa suojellakseen itseään kiusallisilta hyttsiltä, jotka väijyskelivät ruohikossa. Koskaan ei seikkailu-käsite ollut tuntunut hänestä niin vastenmieliseltä kuin nyt. Joanista cowboy-hattuineen ja pitkäpiippuisine Colt-revolvereineen oli jo ollut harmia yllin kyllin, ja sitten tuli vielä tämä toinen seikkailun tavoittelija, joka ei saanut sitä tarpeeksi ennenkuin oli saanut rauhaarakastavan plantaasinviljelijän väkisin taivutetuksi mielettömään ja naurettavaan raakalaiskaksintaisteluun. Jos kukaan koskaan on antanut seikkailujen kuulla kunniansa, niin Sheldon teki sen istuessaan hiki päässä ja taistellen hyttsiä vastaan ruohikossa, johon ei ainoakaan tuulihenki osunut, samalla tarkoin pitäessään silmällä käytävää kumpaankin suuntaan.

Sitten Tudor tuli. Sheldon katsoi sattumalta oikeaan suuntaan sillä hetkellä, jolloin hän ilmestyi näkyviin. Tudor vilkaisu nopeasti käytävää pitkin kummallekin sivulle, ennenkuin astui esiin. Puolitiehen päästyään hän pysähtyi nähtävästi kahden vaiheilla, mihin suuntaan jatkaa matkaa. Hän oli oivallinen maali seisoessaan vastapäätä piiloutunutta vihollistaan kahdensadan yardin matkan päässä hänestä. Sheldon tähtäsi suoraan hänen rintaansa, mutta maltoi mielensä ja käänsi pyssyn hänen oikeata olkapäätänsä kohden. Ajatellen: "tämän jälkeen hän ei kykene jatkamaan taistelua", hän painoi liipaisinta. Kuulalla olisi ollut tarpeeksi voimaa lävistämään miehen ruumiin mailin matkan päästä, ja se osui Tudoriin niin rajusti, että hän sen sysäyksestä kieppui jonkun kerran ympäri ja lopulta kaatui maahan.

"Toivottavasti en sentään ottanut sitä veijaria hengiltä", mutisi Sheldon ääneensä, hypähti jaloilleen ja juoksi Tudorin luo.

Mutta hänen päästyään satasen askelta lähemmäksi Tudor karkoitti kaikki sensuuntaiset epäilykset. Hän oli ottanut aseensa vasempaan käteensä ja laski automaattisesta pistoolistaan rajun kuulasateen Sheldonia kohti. Tämä peräytyi puunrungon taa, laski laukaukset ja kun kahdeksas oli pamahtanut, ryntäsi hän haavoittuneen luo. Hän tempasi pistoolin hänen kädestään ja laskeutui polvilleen hänen päälleen saadakseen hänet pysymään alallaan.

"Pysykää hiljaa", sanoi hän. "Te olette nyt minun vallassani, niin ettei teidän kannata vastustella."

Tudor koetti yhä vielä tehdä vastarintaa ja työntää Sheldonia kauemmaksi.

"Pysykää hiljaa, sanon minä", käski Sheldon. "Minä olen tyytyväinen tähän ratkaisuun, eikä teilläkään ole muuta neuvoa. On siis paras, että nyt heti antaudutte ja tunnustatte leikin loppuneeksi."

Tudor heitti vastenmielisesti vastarinnan sikseen.

"Hullunkurisia nämä uudenaikaiset kaksintaistelut, eikö totta?" Sheldon katsahti hieman pilkallisesti alas Tudoriin muuttaen asentoa. "Arvokkuudesta ei puhettakaan. Jos olisitte vastustellut hetkistäkään kauemmin, niin minä olisin painanut naamanne multa. Tekisi mieleni tehdä se nytkin vain opettaakseni teille, että kaksintaistelut ovat joutuneet muodista. Tarkastakaamme nyt vammojanne."

"Ette olisi minuun lopultakaan osannut", murahti Tudor vihoissaan, "ellette olisi ampunut väijyksistä kuin mikäkin..."

"Kuin mikäkin villi intiaani. Aivan niin. Te olette käsittänyt asian aivan oikein, hyvä mies." Sheldon jätti kiusoittelun sikseen ja nousi jaloilleen. "Maatkaa nyt siinä hiljaa, kunnes lähetän tänne muutamia miehiä kantamaan teidät kotiin. Haavanne ei ole vaarallinen, olkaa iloinen siitä, etten minä seurannut teidän esimerkkiänne. Jos oma luotinne olisi teihin osunut, niin vaunuilla ja parihevosilla olisi mainiosti päässyt ajamaan sen aikaansaamasta reiästä. Nyt pääsette sensijaan vähällä — vain pieni sievä lävistys. Kunhan puhdistamme haavan ja saamme sen sidotuksi, niin olette kuukauden kuluttua täysin terve. Älkää nyt olko millännekään; pian lähetän parit teitä noutamaan."

XXVIII.

Antautuminen.

Tultuaan metsän reunaan Sheldon tapasi Joanin, joka odotti veräjän luona. Häneltä ei voinut jäädä huomaamatta, että tyttö ilostui nähdessään hänet.

"En voi sanoa, miten iloinen olen nähdessäni teidät", sanoi Joan hänelle tervehdykseksi. "Miten Tudorin on käynyt?" Tuo viimeinen paukuttelu ei kuulunut miellyttävältä. Tekö ammuitte vai Tudor?"

"Vai niin, te siis tiedätte kaiken", vastasi Sheldon kylmähkösti.
"Viimeksi ampui Tudor, mutta hän teki sen vasemmalla kädellään. Hän on haavoittunut, sai reiän olkaansa." Hän katsahti terävästi Joaniin.
"Olette pettynyt vai mitä?" lisäsi hän sitten hitaasti.

"Mitä tarkoitatte?"

"Sitä, että en surmannut häntä."

"Mutta enhän minä sentään tahtonut saada häntä surmatuksi sen vuoksi että hän suuteli minua", sanoi Joan.

"Mitä, suuteliko hän teitä", huudahti Sheldon ilmeisesti hämmästyneenä.
"Minä luulin, että hän oli loukannut käsivarttanne."

"Voihan sitä sanoa suudelmaksi, vaikka se osuikin nenänpäähän." Tyttö nauroi muistellessaan hullunkurista kohtausta. "Mutta kyllä minä itsekin maksoin hänelle palkan. Löin häntä kasvoihin. Ja hän loukkasi käsivarttani. Se on mustansininen. Katsokaa."

Hän veti ylös avaran puseronhihan, ja Sheldon näki kahden sormen sinisen jäljen.

Juuri silloin tuli joukko mustaihoisia esiin metsästä kantaen haavoittunutta karkeatekoisilla paareilla.

"Eikö tämä ole romanttista?" sanoi Sheldon ivallisesti hymyillen ja tutkien Joanin hämmästynttä katsetta. "Ja nyt minun on näyteltävä väliskärin osaa ja puoskaroitava hänet kuntoon. Hullunkurinen, tämä kahdennenkymmenennen vuosisadan kaksintaistelu. Ensin ammutaan mieheen reikä ja sitten suoraa päätä sitä tukkimaan."

He olivat väistyneet syrjään antaakseen tilaa paareille, ja Tudor, joka oli kuullut äskeisen huomautuksen, kohottautui terveen kyynänpäänsä varaan ja sanoi uhkamielisesti irvistäen:

"Olisittepa te saanut minun luotini ruumiiseenne, niin olisitte saanut tukkia sen lautasella."

"Teitä kurjaa!" huusi Joan. "Te olette veistellyt kuulianne."

"Sopimuksen mukaisesti", vastasi Tudor. "Kaikki oli luvallista.
Olisimme saaneet käyttää dynamiittia, jos meitä olisi haluttanut."

"Hän on oikeassa", vakuutti Sheldon heidän seuratessaan paareja pihamaalle. "Kaikki aseet olivat sallitut. Minä istuin ruohikossa, josta hän ei voinut minua nähdä, ja ammuin sieltä jalon salametsästäjän tavoin. Niin käy, kun on naisia plantaasilla. Ja nyt täytyy ajatella antiseptisiä aineita ja leikkausta. Ikävä homma, ja minun täytyy lukea yhtä ja toista, ennenkuin ryhdyn siihen."

"En minä ymmärrä, että syy olisi minun", alkoi Joan. "Enhän minä voinut sille mitään, että hän suuteli minua. Enhän voinut uneksiakaan, että hän yrittäisi mitään sellaista."

"Me emme tapelleet suudelman takia. Mutta nyt minulla ei ole aikaa selittää. Jos te hankitte siteitä ja muuta sen semmoista, niin minä katson, mitä kirjassani sanotaan 'ampumahaavoista ja niiden hoidosta'."

"Onko verenvuoto huolestuttava?" kysyi Joan.

"Ei. Luoti näkyy vältelleen tärkeimpiä valtimoita, Mutta olisi siinä saattanut käydä hullustikin."

"Silloin teidän ei kannata etsiä apua kirjoista", sanoi Joan. "Minä olen kuolemaisillani uteliaisuudesta saada kuulla, mikä oikeastaan oli syynä. 'Apostle' on tyvenessä niemen tällä puolen ja sen veneet ovat vesillä hinatakseen sen tänne. Se laskee ankkurinsa viiden minuutin kuluttua ja tohtori Welshmere on varmaan laivassa. Meidän ei siis kannata tehdä muuta kuin katsoa, että Tudorin olo on mukava. Olisi kai paras panna hänet teidän huoneeseenne moskiittoverkon alle ja lähettää sana tohtori Welshmerelle, että hän ottaisi lääkärintyökälunsa muassaan."

Tuntia myöhemmin sairas oli saanut tarpeellisen hoidon ja huolenpidon ja tohtori Welshmere lähti rantaan palatakseen laivaansa, mutta lupasi tulla uudelleen maihin päivälliselle. Joan ja Sheldon seisoivat verannalla ja näkivät hänen poistuvan.

"En sano enää koskaan pahaa sanaa lähetyssaarnaajista nähtyäni heitä täällä Salomonin-saarilla", sanoi Joan istuutuen laivatuoliin.

Hän katsahti Sheldoniin ja alkoi nauraa.

"Se on oikein", sanoi Sheldon. "Samaa minäkin tunnen käyttäytyttyäni naurettavasti ja yritettyäni surmata vieraani."

"Mutta te ette ole sanonut, mikä oli tuohon kaikkeen syynä."

"Te", vastasi Sheldon lyhyesti.

"Minä? Mutta tehän sanoitte juuri päinvastoin."

"Enkä sanonut. Suudelma ei ollutkaan syynä." Hän astui kaidepuun luo ja nojasi siihen katsoen Joania suoraan silmiin. "Mutta teidän tähtenne se oli sittenkin. Voinhan kertoa teille kaiken. Muistatte, että aikoja sitten varoitin teitä seurauksista, kun tahdoitte tulla Beranden osakkaaksi. No niin, nyt koko rannikko juoruilee siitä, ja Tudor ei suostunut olemaan kertomatta juoruja minulle. Huomaatte siis, että teidän on mahdotonta jäädä tänne nykyisten olosuhteitten vallitessa. Olisi parempi jos lähtisitte täältä."

"Mutta minä en tahdo lähteä", vastusteli Joan onnettoman näköisenä.

"Hankimme siis seuranaisen."

"En minä tahdo sitäkään."

"Mutta ette kai odota, että minä vähitellen ammun jok'ainoan maankiertäjän täällä Salomonin-saarilla, joka avaa suunsa?" kysyi Sheldon synkeä ilme kasvoillaan.

"En, en sitäkään", vastasi Joan äkkiä päättäväisesti. "Sanonpa teille mitä me teemme. Me menemme naimisiin ja saamme kaikki juorut vaikenemaan. Siinä piste!"

Sheldon katsahti häneen hämmästyneenä. Hän olisi luullut Joanin pitävän häntä pilkkanaan, ellei lämmin puna äkkiä olisi noussut tytön poskille.

"Tarkoitatteko sitä todella?" kysyi hän epäröiden. "Ja miksi?"

"Saadaksemme kaikki rannikon ilkeät juorut vaikenemaan. Eikö siinä ole syytä kylliksi?"

Kiusaus oli niin suuri ja tuli niin äkkiä, että se sai Sheldonin vapisemaan, mutta samassa tuo sama vastenmielisyys, jota hän oli tuntenut loikoessaan ruohikossa taistellen hyttysiä vastaan ja kiroillen seikkailuja, valtasi hänet ja hän vastasi:

"Ei, se on vähemmän kuin ei mitään. Minä en tahdo saada teitä vaimokseni vain tarkoituksenmukaisuussyistä."

"Te olette naurettavin olento mitä ajatella saattaa!" huudahti Joan miltei muinoinen kiivas sävy äänessään. "Te puhutte minulle rakkaudesta ja naimisiinmenosta aivan vastoin minun tahtoani ja kuljette viikkokausia plantaasilla viheliäisenä siitä, ettette saa minua, ja tuijotatte minuun, kun luulette etten sitä huomaa, niin nälkäinen katse silmissänne, että saatte minut tuumimaan milloinkahan viimeksi olette syönyt kunnollisen aterian, ja heitätte helliä silmäyksiä revolverivyöhöni, joka riippuu naulassa, ja taistelette minun tähteni ja niin edespäin — ja — ja nyt kun sanon tahtovani mennä naimisiin kanssanne, niin te suvaitsette hylätä tarjoukseni."

"Te ette voi tehdä minua naurettavammaksi kuin tunnen olevani", vastasi Sheldon mietteissään hieroen otsaansa, johon oli noussut aika kuhmu. "Ja jos tämä nyt on teidän romanttinen ohjelmanne — kaksintaistelu tytön takia ja sitten tyttö voittajan syliin — niin minä en aio tehdä itseäni entistä suuremmaksi aasiksi suostumalla siihen."

"Minä luulin, että te tekisitte sen heti paikalla", tunnusti Joan, mutta nähdessään hänen veitikkamaisen ilmeensä ei Sheldon hevillä voinut olla epäilemättä hänen näennäisen naiivisuutensa vilpittömyyttä.

"Siinä tapauksessa minulla on toinen käsitys rakkaudesta kuin teillä", sanoi hän. "Minä tahtoisin, että rakastamani nainen tulisi vaimokseni siksi, että hän rakastaa minua, eikä romanttisesta ihailusta sen johdosta, että minun on onnistunut nävertää reikä miehen olkapäähän savuttomalla ruudilla. Tiedättekö, minua alkaa kyllästyttää tämä seikkailuhulluttelu ja hölynpöly. En pidä siitä. Tudor on juuri mainio esimerkki tuosta seikkailuja harrastavasta ihmiskunnasta, niin itsepäisesti kuin hän etsi riitaa kanssani ja tahtoi tapella — 'elämästä ja kuolemasta', niin hän sanoi. Se oli surkean hullunkurista."

Joan puri huultaan, ja vaikka hänen katseensa oli yhtä rauhallinen ja selkeä kuin tavallisesti, juorusi poskien hehkuva puna, että hän oli vihainen.

"Tietysti, ellette tahdo mennä naimisiin kanssani..."

"Tahdonhan minä", keskeytti Sheldon äkkiä.

"Mutta tähän..."

"Ettekö siis ymmärrä, pikku tyttö, että minä tahtoisin teidän rakastavan minua", jatkoi Sheldon kiihkeästi. "Muuten avioliittomme olisi puolinen. Minä en tahdo, että te menette naimisiin kanssani vain sen vuoksi, että rannikon juorut siten saadaan vaikenemaan, eikä myöskään mistään typerästä romanttisesta syystä. En tahtois saada teitä omakseni... sillä tavoin."

"Siinä tapauksessa" — Joan puhui hyvin vakavasti, vaikka Sheldon olisi voinut vanhoja jälleen näkevänsä tuon veitikkamaisen ilmeen — "koska te olette halukas harkitsemaan tarjoustani, niin sallinette minun tehdä joitakin huomautuksia. Ensiksikään teidän ei pidä puhua niin pilkallisesti seikkailusta, koska oma elämäni on seikkailua. Ja varmasti se oli sitä jo minun tullessani tänne ja tavatessani teidät kuumeeseen menehtymäisillänne yksinäisellä plantaasillanne, missä parisataa hurjaa ihmisryöstäjä himoitsi henkeänne. Sitten minä tulin..."

"Niin, sitten te tulitte myrskytuulen tuomana", puuttui Sheldon puheeseen, "suoraa päätä kuunarinne haaksirikosta, sousitte rantaan vene täynnä uhkeita tahitilaismerimiehiä ja astuitte bangalooni Baden-Powell-hattu päässä, merisaappaat jalassa ja valtava Colt-revolveri riippuen vyössänne, ja minä myönnän mielelläni, että te olitte kuin seikkailun hengetär."

"Mainiota!" huudahti Joan riemuiten. "Siis yksinkertaista yhteenlaskua — lisäämme teidän seikkailunne minun seikkailuuni. Se asia on siis selvä, eikä teidän tarvitse tehdä pilkkaa seikkailusta. Toiseksi minun mielestäni Tudorin suuteluyritys ei ollut ensinkään romanttinen eikä myöskään tämä järjetön kaksintaistelu ollut seikkailua. Mutta sen sijaan minusta on romanttista, että te rakastuitte minuun. Ja lopuksi... nyt lisäämme romantiikkaa romantiikkaan... minä luulen, että rakastan teitä, Dave — voi Dave!"

Viimeiset sanat hän puoleksi kuiskasi ujolla kyyhkysäänellä Sheldonin sulkiessa hänet syliinsä ja painaessa hänet rintaansa vasten.

"Mutta minä en rakasta sinua tämänpäiväisen hulluttelun takia", kuiskasi Joan painautuen hänen olkaansa vasten. "Valkoiset miehet eivät saisi kierrellä maita ja metsiä tappaakseen toisiaan."

"Miksi sinä sitten rakastat minua?" kysyi Sheldon — kuten kaikki rakastajat tuon ikuisen kysymyksen lumoissa, joka ainiaaksi on jäänyt vastausta vaille.

"En tiedä — siksi vain että rakastan, luullakseni. Ja yhtä tyydyttävän selityksen sinäkin annoit minulle silloin kun keskustelimme niinkuin kaksi miestä keskenään. Mutta minä olen rakastanut sinua viikkokausia — koko ajan, kun sinä olet ollut niin ihastuttavasti ja hienotunteisesti mustasukkainen Tudorille."

"Jatka, jatka", pyysi Sheldon kuiskaten hänen vaitessaan.

"Minä odotin, että sinun kärsivällisyytesi pettäisi, ja kun se ei tapahtunut, niin rakastin sinua sitäkin enemmän. Sinä olit niinkuin isä ja Von. Sinä jaksoit pitää itsesi aisoissa. Et antautunut hullutteluihin..."

"Ennenkuin tänään", keskeytti Sheldon.

"Niin, ja senkin vuoksi rakastin sinua. Aika oli jo täytetty. Minä olin jo alkanut ajatella, ettet sinä enää koskaan ottaisi koko asiaa puheeksi. Ja nyt kun minä olen tarjonnut itseni sinulle, niin sinä et edes ole sanonut suostuvasi."

Molemmat kätensä Joanin olkapäille asettaen Sheldon vetäytyi käsivarren mitan päähän hänestä ja katsoi häntä kauan suoraan silmiin, joiden katse ei enää ollut kylmä, vaan ikäänkuin kultaisen hohteen läpitunkema. Silmät sulkeutuivat hetkeksi, mutta avautuivat jälleen, ja Joan vastasi rohkeasti hänen katseeseensa. Sitten Sheldon taas hellästi ja hartaasti veti hänet puoleensa.

"Entä 'oma kotiliesi ja satula'?" kysyi hän hetkistä myöhemmin.

"Nehän olen miltei saavuttanut. Ruohomaja on kotini ja 'Martha' satulani ja — ja katsohan kaikkia näitä puita, jotka olen istuttanut, puhumattakaan maissista. Ja kaikkeen olet sinä syynä. Ehkä en koskaan olisi alkanut rakastaa sinua, ellet sinä olisi saanut minua innostumaan Beranden viljelykseen."

"Kas tuolla tulee 'Nongasela' esiin niemenkärjen takaa ja sen veneet ovat vesillä", sanoi Sheldon

kiinnittämättä huomiota Joanin viimeisiin sanoihin. "Ja asiamies on laivassa. Hän on matkalla San Christobaliin tutkimaan lähetyssaarnaajan murhaa. Onpa meillä onni matkassa, muuta en voi sanoa."

"Tuota onnea minä en oikein käsitä", sanoi Joan pettyneenä. "Meidän olisi pitänyt saada viettää tämä ilt aivan kahdenkesken ja puhua kaikenlaista. Minulla on niin loppumattomasti kysyttävää sinulta. Emmekä me tällä kertaa olisi puhuneet niinkuin miehet keskenään", lisäsi hän.

"Mutta minun tuumani on sittenkin parempi." Sheldon oli hetkisen kahden vaiheilla. "Katsos, asiamieshän on saariston ainoa viranomainen, joka voi antaa meille naimalupakirjan. Ja — sanohan, eikö meillä ole onnea — tohtori Welshmere on täällä ja voi vihkiä meidät. Voimme siis mennä naimisiin tänä iltana."

Joan vetäytyi säikähtyen kauemmaksi hänestä, irroittautui hänen syleilystään ja peräytyi useita askeleita taapäin. Sheldon näki, että hän oli todenteolla pelästynyt.

"Minä... minä olin luullut..." sopersi hän.

Mutta vähitellen hänessä tapahtui muutos. Veri syöksähti hänen kasvoihinsa, ja ne hehkuivat aivan samoin kuin Sheldon kerran aikaisemmin tänä päivänä oli nähnyt niiden hehkuvan. Hänen viileän levollinen katseensa ei enää ollut viileä eikä levollinen; silmät olivat saaneet lämpimän hohteen, ja luomet painuivat alas. Katse väisti arasti Sheldonin katsetta hänen astuessaan takaisin hänen luokseen ja painautuessaan hänen syliinsä. Ja hän sanoi hiljaa, melkein kuiskaten:

"Dave, minä olen valmis."

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK IHMISSYÖJÄIN SAARILLA: (ADVENTURE) ROMAANI
***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.